

epravo.cz

MAGAZINE

Advokát budoucnosti není ten, kdo píše dokumenty. Je to ten, kdo řeší problém. Říkají v rozhovoru partneři Dentons David Šimek a Zdeněk Kučera

str. 6

&

ÚOHS chce výrazně posílit své pravomoci – co to znamená pro firmy a jejich zaměstnance?

str. 109

1
2026

Soběstačná a zdravá země

Aby naše země byla silná a soběstačná,
aby naše krajina byla rok od roku čistší.
Proto rozvíjíme jaderné a obnovitelné zdroje
a zrychlujeme přechod k bezemisní energetice.
Proto jsme tu s vámi.

**ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTŘKA**

OBSAH

EDITORIAL

PRÁVNÍK ROKU

- 4** Advokát Tomáš Sokol, legenda trestního práva, byl uveden do Právníké síně slávy

ROZHOVOR

- 6** Rozhovor se Zdeňkem Kučerou a Davidem Šimkem
10 Rozhovor s Romanem Pečenkou

Z PRÁVNÍ PRAXE

- 13** Souběh funkcí voleného orgánu obchodní korporace v praxi a judikatuře
19 Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu
23 Konec zákonné koncentrace řízení? Nejvyšší soud navrhuje zrušení § 118b o. s. ř.
29 Skryté ujednání v realitní smlouvě – zbytečná hra na schovávanou
31 K (ne)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy
35 Rovné odměňování a transparentnost mezd: nové povinnosti zaměstnavatelů
37 Užívání prostoru nad pozemkem třetí osobou
41 Povinný příspěvek pro zaměstnance při rizikové práci
45 Metoda Design & Build na poli veřejných zakázek
47 Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby
49 Právní povaha sítě elektronických komunikací – režim náhrady škody
51 Přehledně: Jak funguje předkládání plné moci? Postačí soudu jen její „fotokopie“? Aneb vývoj právní úpravy požadavků na plnou moc v našem právním systému.

- 55** Spory FIFA s fotbalisty a jejich zástupci jako důsledek případu Diarra
59 Zaměstnanecké akcie (ESOP) v roce 2026: co přináší novela a jak se na ni připravit
61 Nejvyšší soud uzavřel otázku náhrady ušlého zisku za covidové zákazy maloobchodního prodeje
64 Legal due diligence – co všechno investoři ve startupech prověřují?
67 Rozvod? Už k němu nemusíte. Shrnutí podmínek, za jakých nebudete u soudu vyslýcháni, dokonce ani nebude nutná Vaše osobní účast.
69 Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?
73 Přerušování vkladového řízení z důvodu podání návrhu na odklad právní moci rozsudku – soulad aplikační praxe katastrálních úřadů se zákonem
76 Protokol o předání díla jako podmínka zaplacení jeho ceny a k možné změně soudní praxe
79 Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“
88 Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory
91 Meze formalismu ve věcech péče soudu o nezletilé: Ústavní soud k odůvodnění styku, sankcím za jeho maření a k právům blízkých osob
94 Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná

- 96** Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu
98 Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu
100 Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení
103 Lhůta a povinnosti při vyzoomění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení
105 Letiště a letecké stavby
107 Pozemkové úpravy aneb „malé“ vyvlastnění
109 ÚOHS chce výrazně posílit své pravomoci – co to znamená pro firmy a jejich zaměstnance?

JUDIKATURA

- 112** Z aktuální judikatury

LIFESTYLE

- 107** Pozemkové úpravy aneb „malé“ vyvlastnění
109 ÚOHS chce výrazně posílit své pravomoci – co to znamená pro firmy a jejich zaměstnance?
127 Investiční apartmány v rakouských Alpách: výnos, užívání a právní rámec
130 DPP ušetří 152 milionů korun díky EPC od ČEZ ESCO. Má největší fasádní fotovoltaiku v Čechách
133 Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty
135 Silné spojení Právní ochrany D.A.S. a Generali České mění dosavadní standardy právní ochrany v Česku
137 Tesco a ČEZ společně postavili přes 60 dobíječek pro elektroauta. Během 3 let přibudou desítky dalších

AegisLaw

www.aegislaw.cz

#rostemesvami

EDITORIAL

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

první letošní vydání EPRAVO.CZ Magazine přichází v době, kdy už máme za sebou jednu z nejdůležitějších událostí právního roku – galavečer jubilejního dvacátého ročníku soutěže Právník roku 2025. V Obecním domě jsme 23. ledna 2026 ocenili devět osobností a jedna cena byla udělena in memoriam. Skleněnou plastiku svatého Yva za celoživotní přínos českému právu si z galavečera odnesl advokát Tomáš Sokol, legenda českého trestního práva a prezident Unie obhájců ČR, který byl uveden do Právnické síně slávy. Kompletní výčet vítězů a reportáž z galavečera najdete hned na úvodních stranách čísla.

Hlavní rozhovor letošního prvního čísla je s partnery pražské kanceláře Dentons, Zdeňkem Kučerou a Davidem Šimkem. Dentons letos posbírali hned dvě ocenění v soutěži Právnická firma roku 2025 – Mezinárodní advokátní kancelář a kategorii M & A. Bavili jsme se o tom, proč růst neznamená automaticky víc lidí, jak kancelář vychovává juniorní právníky v době nástupu umělé inteligence, a kam se chystá s kapitálovými trhy a tokenizací. Z rozhovoru vystupuje jedna věta, která za mě dobře vystihuje současnou advokacii: „Pokud má právní stanovisko víc než tři věty, klient ho nebude číst.“

Z dalších témat čísla bych rád upozornil na tři články, které by neměly uniknout vaší pozornosti. Roman Pečenka z PRK Partners v rozhovoru otevírá téma územního plánování – proč u nás dokumenty místo aby určovaly směr rozvoje, často spíše fixují stávající stav, a kde má aktuální legislativní vývoj rezervy. Tým Glatzova & Co. se pak věnuje praktickým dopadům listopadové novely zákona o prověřování zahraničních investic ve vazbě na novou kybernetickou regulaci a koncept řízené služby. A pro každého, kdo pracuje s transakcemi, doporučuji článek Jindřicha Vítka o legal due diligence při akvizicích startupů – přehledně shrnuje, co všechno investoři při prověrce reálně hledají.

Číslo doplňuje obvyklý mix odborných článků z právní praxe – od souběhu funkcí ve světle nejnovější judikatury, přes promlčení zápůjčky bez určení splatnosti, nepravomocné povolení stavby, až po náhradu ušlého nájemného. Témata, která řešíte v kancelářích každý den.

Přeji vám inspirativní čtení.

Mgr. Miroslav Chochola, LL.M., MBA,
ředitel mediální a vzdělávací skupiny epravo.cz

epravo.cz
MAGAZINE

Vydává

epravo.cz, a.s.
IČ: 26170761

Sídlo redakce

Dušní 907/10
Praha 1
110 00

Kontakt

Tel. +420 606 761 303
E-mail: info@epravo.cz

Šéfredaktor

Mgr. Miroslav Chochola, LL.M., MBA
miroslav.chochola@epravogroup.com

Šéfreditor

Lucie Chocholová
lucie.chocholova@epravogroup.com

Grafický design a zpracování

Mgr. Pavel Pfauser
studio23.cz

Registrace

MK ČR E 17011 pod č. j. 11769/2006 ze dne 31. 8. 2006, ISSN 1802-1492

Fotografie na obálce

Jan Kolman

Vydavatelství využívá fotografického servisu Shutterstock.com a redakce.

Vychází 4x ročně, přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Advokát Tomáš Sokol, legenda trestního práva, byl uveden do Právníkové síně slávy

Jubilejní dvacátý ročník celojustiční soutěže Právník roku, kterou již od roku 2005 pořádají Česká advokátní komora a mediální a vzdělávací skupina EPRAVO.CZ, zná své vítěze. Na slavnostním galavečeru, který se konal v pátek 23. ledna 2026 v reprezentativních prostorách Obecního domu v Praze, převzalo skleněnou plastiku sv. Yva, patrona právníků, celkem osm osobností a jedna byla udělena in memoriam. Poctu nejvyšší, právníkého „Oskara“, resp. svatého Yva za celoživotní přínos českému právu, získal a do Právníkové síně slávy byl uveden advokát Tomáš Sokol.

Ve 20. ročníku soutěže ocenila odborná porota v čele s předsedkyní Monikou Novotnou, předsedkyní České advokátní komory, a místopředsedou poroty Miroslavem Chocholou, předsedou představenstva společnosti EPRAVO.CZ a zakladatelem Právníka roku, osobnosti práva v celkem pěti odborných kategoriích – Občanské právo, Trestní právo, Občanská a lidská práva a právo ústavní, Rodinné právo a Právo IT, a ve třech kategoriích speciálních – PRO BONO, Talent roku a Právníká síň slávy. Členové poroty rozhodli i o udělení Zvláštní ceny sv. Yva – za přínos české justici.

V odborných kategoriích předali zástupci jednotlivých právníkových profesí, komor a spolků, společně s významnými hosty, skleněnou plastiku sv. Yva profesorce a vysokoškolské pedagožce Aleně Mackové, dlouholetému legislativci a bývalému soudci Vrchního soudu v Praze Vladimíru Královi, bývalému ústavnímu soudci a exprezidentovi SU ČR Jaromíru Jirsovi, advokátce a vysokoškolské pedagožce Renátě Šínové a advokátovi Jiřímu Cískovi (více informací ke všem oceněným v tabulce níže).

V první ze speciálních kategorií, Talent roku, která je určena pro mladé právníč-

ky a právníky, porota jako vždy vyhodnotila do soutěže přihlášené autentické písemné odborné a literární práce s právní tematikou. První místo obsadil Tomáš Vanča, advokátní koncipient, s příspěvkem „Když odpor znamená zproštění: empirická analýza trestních příkazů v soudní praxi“. Vedle plastiky patrona právníků přijal vítěz také šek v hodnotě 100 000 korun. Na druhém a třetím místě se umístily soutěžní práce advokátek Alicce Šebové a Magdalény Švehlové.

Letošním vítězem kategorie PRO BONO se stal a šek na finanční odměnu ve výši 50 000 korun převzal od nestora české

advokacie Gerhardta Bubníka advokát Lubomír Müller, který podstatnou část svého advokátního profesního života zasvětil obhajobám obětí totality a osob nespravedlivě stíhaných v době komunistického režimu a jejich rehabilitacím. Jeho úsilí při pomoci postiženým vedlo k obnovení právní spravedlnosti pro stovky obětí politických perzekucí a k nápravě křivd minulého režimu.

Zvláštní cena sv. Yva za přínos české justici byla udělena in memoriam bývalému prezidentovi Exekutorské komory Vladimíru Plášilovi, jenž stál u samotného vzniku exekutorské profese a exekučního vymáhání v České republice.

V rámci slavnostního večera bylo uděleno rovněž vyznamenání České advokátní komory, a to „Řád české advokacie“ předsedkyni Ukrajinské národní advokátní komory Lidiyi Izovitové, která se dlouhodobě a zásadním způsobem zasazuje o nezávislost výkonu advokacie na Ukrajině, a to i za mimořádně obtížných podmínek válečného stavu.

Součástí slavnostního programu je již tradičně také předání mimosoutěžní speciální Ceny Václava Mandáka za nejlepší odborný článek publikovaný v roce 2025 v Bulletinu advokacie, časopise vydávaném Českou advokátní komorou. Vítězem se tentokrát stal příspěvek „Medializace nezákonného trestního stíhání jako okolnost zvyšující intenzitu nemajetkové újmy“, uveřejněný v BA č. 5/2025, z pera advokáta Pavla Kohúta.

Vrcholem galavečera pak bylo předání „právního Oskara“, svatého Yva za celoživotní přínos českému právu, výjimečné právní osobnosti. Získal jej a do Právníkové síně slávy byl uveden uznávaný advokát a obhájce, legenda českého trestního práva, spoluzakladatel a prezident Unie obhájců ČR, který svou odborností, zkušeností i osobní autoritou významně přispíval a přispívá i k fungování advokátní samosprávy, Tomáš Sokol.

„Uvedení do Právníkové síně slávy je nejvyšší poctou, jakou může právní veřejnost jednomu ze svých kolegů za jeho celoživotní aktivity v oblasti práva udělit. V předchozích ročnících soutěže byli do síně slávy uvedeni například první veřejný ochránce práv Otakar Motejl

VÍTĚZOVÉ – PRÁVNÍK ROKU 2025

SOUTĚŽNÍ KATEGORIE

Občanské právo

Prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
vysokoškolská pedagožka, PF UK
v Praze

Trestní právo

JUDr. Vladimír Král,
dlouholetý legislativec a bývalý
soudce Vrchního soudu v Praze

Občanská a lidská práva a právo ústavní

JUDr. Jaromír Jirsa,
bývalý ústavní soudce a exprezident
SU ČR

Rodinné právo

Doc. JUDr. Renáta Šínová, Ph.D.,
advokátka v Praze, trvale spolu-
pracující s AK Havel & Partners
a vysokoškolská pedagožka PF UP
v Olomouci

Právo IT

Mgr. Jiří Císek, LL.M.,
advokát, AK Císek v Brně

KATEGORIE SE ZVLÁŠTNÍMI KRITÉRII

Talent roku – 1. místo

Mgr. Bc. Tomáš Vanča,
advokátní koncipient u samostatné
advokátky Mgr. Denisy Kartusové
v Praze

Talent roku – 2. místo

JUDr. Alice Šebová,
samostatná advokátka v Praze trvale
spolupracující s AK Invicta

Talent roku – 3. místo

Mgr. Magdaléna Švehlová,
samostatná advokátka v Brně

Ocenění PRO BONO

JUDr. Lubomír Müller,
samostatný advokát v Praze

Zvláštní cena za přínos české justici

JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.,
in memoriam

Právníká síň slávy

JUDr. Tomáš Sokol,
advokát v Praze a prezident Unie
obhájců ČR

či první dáma české advokacie a bývalá ministryně spravedlnosti Dagmar Burešová. Právě advokáti jsou často posledními ochránci individuálních práv klientů, a to i tam, kde se jiní obávají vystoupit. Právníká síň slávy je oceněním těch z nich, kterým se toto celoživotní úsilí o spravedlnost stalo posláním,“ přiblížila výjimečné ocenění i některé z jeho držitelů předsedkyně ČAK Monika Novotná.

Soutěž Právník roku je od svého vzniku spjata také s dobročinností. Každý rok v rámci slavnostního večera předávají donátoři charitativní šeky vybraným subjektům. Letos věnovala šek na 200 000 korun advokátní kancelář HAVEL & PARTNERS Bílému kruhu bezpečí, který již od roku 1991 poskytuje po celé České republice bezplatnou odbornou psychologickou, sociální a právní pomoc obětem trestných činů, svěd-

kům a pozůstalým. V roce 2026 si navíc připomene již 35 let své činnosti.

„Jubilejní dvacátý ročník soutěže Právník roku opět představil odborné právní, ale i laické veřejnosti významné justiční osobnosti, které se podílejí na tolik důležitém budování pozitivního obrazu českého práva v očích veřejnosti, a posilují tak důvěru v justici a v právní stát,“ uzavřel zakladatel Právníka roku Miroslav Chochoła. 📍

autor: redakce
foto: Petr Malcát

právník roku 2025

Advokát budoucnosti není ten, kdo píše dokumenty.
Je to ten, kdo řeší problém.

„Někteří klienti nechtějí číst právní stanoviska, která mají více než tři věty.“ Tahle věta z rozhovoru s partnery pražské kanceláře Dentons Zdeňkem Kučerou a Davidem Šimkem dobře vystihuje, jak se změnila advokacie. Vítězové dvou kategorií Právnícké firmy roku 2025 – Mezinárodní advokátní kancelář a M & A – mluvili s EPRAVO.CZ o tom, proč růst neznamená jen víc lidí, jak Dentons přistupuje k juniorním právníkům v době AI a kam se chystá s kapitálovými trhy a tokenizací.

V loňském ročníku Právnícké firmy roku 2025 jste zvítězili v kategorii M & A a získali cenu pro Mezinárodní advokátní kancelář. Co takové ocenění pro kolos, jako je Dentons, znamená?

Zdeňk Kučera: Ocenění pro Mezinárodní advokátní kancelář roku vnímáme jako potvrzení dlouhodobé práce celého týmu Dentons v České republice. Když se řekne „kolos“, může to znít, jako by úspěch byl samozřejmostí. Ve skutečnosti jsme ale na lokálním trhu uběhli neuvěřitelný maraton.

Ještě před několika lety byla naše pražská kancelář vnímána spíše jako butiková kancelář zaměřená primárně na nemovitostní transakce. Nemovitosti jsou dodnes jedním z našich klíčových pilířů a troufnu si říct, že v této oblasti patříme k nejvýznamnějším hráčům na trhu. Ale cesta, kterou se kancelář budovala – obsloužit klienta řečeno kuchařsky „od čumáčku po ocásek“ se zdárně naplnila. Myslím si, že to je důvod našeho úspěchu.

Klient dnes neřeší, zda má jeho právní poradce silný tým v nemovitostech, energetice, technologiích nebo korporátním právu. Očekává, že jeho byznysový problém bude vyřešen efektivně a v souvislostech. A právě komplexita klientských požadavků vyžaduje zapojení více praxí a vysoce specializovaných expertů. A ty chceme mít. Podíváme-li se i na ostatní mezinárodní žebříčky, Dentons v nich dominuje. Snažíme se navíc neustále růst i v těch oblastech, které vnímáme jako perspektivní a po nichž je poptávka.

To, že jste mezinárodní kancelář, znamená také, že vaše klientela je zahraniční? Nebo spíše lokální? Kde je váš fokus, kam míříte?

Zdeňk Kučera: My jsme to zmiňovali i při vyhlášení v Obecním domě. Jsme součástí globální sítě Dentons, která nám přirozeně přináší řadu mezinárodních mandátů. Když se ale podíváme na strukturu práce procentuálně, prim u nás hrají lokální, respektive regionální klienti.

Jsou to firmy, které vyžadují špičkové právní služby na lokálním trhu. Často zároveň tito klienti expandují za hranice. Právě s expanzí jim umíme odsud z Prahy pomoci.

V oblasti M & A se na nás například obrazejí klienti jak s lokálními transakcemi, tak s těmi s mezinárodním přesahem. U litigací, kde jsme silní – zejména v technologiích, stavebnictví či ve sporech s trestněprávním přesahem – jde pak většinou o poradenství primárně podle českého práva. Energetika je pak kombinací obojího: český regulatorní rámec, ale zároveň výrazné přeshraniční aspekty.

Je to tedy mix, ale lokální klientela je u nás mimořádně silná a stále hraje prim.

Takže je kam růst? A jaké jsou strategie pro ten růst?

David Šimek: Já myslím, že je vždy kam růst. Když zůstanu u M & A, protože jsem M & A právník, loňské vítězství v kategorii M & A v rámci soutěže Právnícká firma roku pro nás představuje jasné potvrzení, že směr, kterým se ubíráme, je správný. Zároveň je to ale i závazek do budoucna.

Myslíme si, že rozhodli naši klienti a jejich transakce. Dostali jsme se na zhruba 24–25 reportovatelných transakcí, přičemž to jsou jen ty, které jsme mohli zveřejnit.

Z hlediska kvality jsme skutečně stáli u toho nejzajímavějšího, co se na českém trhu odehrálo. Ať už šlo o prodej majoritního podílu ve společnosti Aastra private equity fondu Carlyle, akvizici AAA Auto a Mototechny ze strany skupiny EPH, akvizici Slevomatu private equity fondem Genesis Capital, nebo i celou řadu transakcí v oblasti nemovitostí jako byl prodej hotelu Four Seasons Prague skupině PPF či prodej Port7 jejímu novému vlastníkovi, AFI Group.

Právě kombinace kvality a kvantity podle nás rozhodla. A to je směr, kterým chce-

me jít i nadále – obsluhovat jak menší investice v řádu jednotek milionů i největší exity a klíčové transakce na trhu, ať už pro lokální, nebo mezinárodní klientelu. V tomto segmentu stále vidíme výrazný potenciál pro další růst.

Růst bývá občas spojen s drobnými porodními bolestmi a kvalita klientského servisu je jedno z velmi citlivých témat. Přemýšlíte o tom, jak posílit kvalitu služeb v souvislosti s tím růstem?

David Šimek: Určitě je to pro nás velké téma. Vnímáme několik zásadních trendů. Tím prvním je dynamický růst českých podnikatelů a manažerů. Stačí se podívat na dvě statistiky: meziroční růst českých investic do zahraničí se pohybuje kolem 40 % a přibližně 50 % transakcí na českém trhu má dnes mezinárodní aspekt.

To přirozeně zvyšuje nároky klientů. Očekávají servis na skutečně mezinárodním standardu. Cesty, kterými jdeme, jsou dvě. První je personální – průběžně doplňujeme tým o partnery z nových oblastí i o další advokáty a koncipienty. Druhou je modernizace: technologizace, automatizace a systematická adopce nových nástrojů včetně umělé inteligence.

Zdeňk Kučera: Růst přitom nemusí nutně znamenat jen vyšší počet lidí. Dlouhodobě se pohybujeme mezi 60 a 70 právníky a nemyslím si, že by se toto číslo mělo dramaticky zvyšovat. Řadu úkonů dnes efektivně podporují technologie včetně AI. Klient ale vždy očekává stoprocentní servis – a ten stojí na seniorním právníkovi, který jeho agendu dlouhodobě zná a rozumí jeho byznysu. Osobní vztah mezi advokátem a klientem proto bude hrát čím dál větší roli, a to i u velkých korporátních záležitostí. Paradoxně právě s tím, jak se část procesů přesouvá do technologií a do určité míry se „odosobňuje“, význam této osobní roviny roste.

Naši ambicí je stavět na konkrétních lidech, na silných individualitách. A to

není jednoduché – český trh specializovaných právních služeb není neomezený. Možná existuje pět Davidů Šimků, ale určitě ne čtyřicet. Je to neustálá práce: rozvíjet talenty, které máme uvnitř, systematicky je vychovávat – a zároveň hledat na trhu špičkové právníky. Klíčové je růst, aniž bychom narušili kvalitu a kulturu, které jsme v kanceláři vybudovali.

V posledních měsících od představitelů zahraničních kanceláří v Praze slyším spíše tendence omezovat juniorní pozice v souvislosti s nástupem AI. Jak se Dentons staví k výchově a práci s juniorními právníky? Mělo to bezprostřední vliv na omezení juniorských pozic?

Zdeněk Kučera: Odpověď je jednoduchá: nemělo. Počet našich studentů a koncipientů je dlouhodobě stabilní. Důvod je prostý – práce je čím dál složitější, a proto tyto kolegy potřebujeme. Vezmu si jako příklad oblast, která je mi blízká, tedy informační technologie. Dnes klient nepřijde s dotazem na konkrétní regulaci ochrany osobních údajů. Řekne: vyřešte mi ten problém.

Práce v back office, tedy to, co musí právník skutečně analyzovat a připravit, je výrazně komplexnější a je jí tedy více. Pracuje s větším množstvím předpisů, musí rozumět jejich vzájemným přesahům a tomu, jak se ovlivňují. Náročnost roste i na juniorní úrovni. Proto nemáme důvod – byť aktivně zapojujeme AI – tuto základnu omezovat. Navíc, pokud nechcete odvětví odosobňovat, musíte neustále vychovávat nové talenty.

Na druhou stranu je zde tlak na to, že výstup má být pro klienta výrazně jednodušší a srozumitelnější. Generální ředitelé a šéfové právních oddělení očekávají jasnou odpověď. Z většího objemu interní práce musí vzniknout mnohem stravitelnější závěr, což je zajímavý paradox. Někteří klienti to říkají velmi otevřeně: pokud má právní stanovisko víc než tři věty, nebudeme to číst a nebudeme za to platit.

David Šimek: Dovolím si k tomu doplnit dvě věci. Úspěch, kterého jsme dosáhli – ať už v kategorii mezinárodní právnícká firma roku, nebo v M & A – jde právě za naším týmem a patří jim za to obrovský dík. Zdeněk zmiňoval stavění na indivi-

duálních kvalitách – zejména mid-level právníci jsou páteří a budoucností naší kanceláře, a proto se snažíme zajistit maximální rozvoj jejich kvalit.

Zároveň vnímáme určitý posun v tom, co dnes právní služba vlastně znamená. Už to není jen řešerše nebo samotná analýza. Vidím dva klíčové faktory. Prvním je procesní zkušenost – tedy schopnost řídit celý projekt na základě toho, že daný právník prošel řadou situací, transakcí a vyjednávání, a zažil si, jaká praktická řešení se v konkrétních situacích nabízejí. Tuto praktickou zkušenost AI ještě dlouho nenahradí.

Druhým faktorem je lidskost. Klienti chtějí jednat s lidmi. Způsob vystupování, schopnost komunikace, přirozená důvěra – to jsou hodnoty, které zůstávají zásadní. I z těchto důvodů si nemyslím, že by nám v dohledné době hrozila potřeba stavy redukovat.

Začali jste se věnovat tématu kapitálových trhů a máte nového partnera pro tuto oblast. Proč právě kapitálové trhy?

David Šimek: Když se mluví o kapitálových trzích, většina lidí si automaticky představí IPO na hlavním trhu. My se na tuto oblast díváme mnohem komplexněji. Za kapitálové trhy považujeme v zásadě každou situaci, kdy klient hledá alternativu ke klasickému bankovnímu financování. Patří sem emise dluhopisů v různých podobách, strukturované produkty, financování ze strany fondů dluhového kapitálu a další nástroje.

Je pravda, že IPO na hlavních trzích je v našem regionu spíše méně. Pokud se ale podíváme na celou škálu alternativních metod financování, vidíme velmi dynamický růst. Klienti aktivně hledají cesty, jak si diverzifikovat zdroje kapitálu a získat financování jinou cestou než jen přes banky. To nás utvrzuje v tom, že jde o oblast s výraznou poptávkou, která bude dál posilovat.

I proto jsme se dohodli na spolupráci s novým partnerem Tomášem Kalkou, který se k nám připojil na konci minulého roku. Vnímáme to jako velmi přínosné posílení a systematicky budujeme a upevňujeme naši pozici v oblasti kapitálových trhů.

Když mluvíte o alternativních formách financování, nabízí se téma kryptoměn a tokenizace. Jak se k tomu stavíte?

David Šimek: To je velmi zajímavé téma – a přichází v zajímavé době. Určitě jde o oblast s velkou budoucností. Evidujeme celou řadu poptávek, klienti přemýšlejí, jak tuto možnost využít, jak některé produkty tokenizovat a jak pracovat s technologií blockchainu. Z pohledu financování to může být významný trend, ale vnímáme ho spíše v delším horizontu. V krátkodobém a střednědobém horizontu se proto soustředíme především na nástroje typu dluhopisů a strukturovaného financování.

Zdeněk Kučera: Na příkladu tokenizace a krypta je dobře vidět síla mezinárodního rozměru naší spolupráce. A to nejen v rámci sítě Dentons, ale i prostřednic-

tvím platformy Nextlaw, která sdružuje prověřené kanceláře v zemích, kde přímo nepůsobíme. Víme, kam sáhnout a na koho se obrátit – a i to je služba, kterou klientům aktivně nabízíme.

Klienti dnes nechtějí dílčí odpověď, chtějí komplexní poradenství. V oblasti tokenizace spolupracujeme například s kolegy ve Švýcarsku či ve Španělsku. Pokud je potřeba řešit governance tokenů v Singapuru, víme přesně, komu zavolat. Právě tato schopnost rychle propojit správné experty napříč jurisdikcemi je obrovskou přidanou hodnotou.

Specializace je jedno téma. Ale jak podle vás vypadá advokátní kancelář budoucnosti a jaká je role advokáta?

Zdeněk Kučera: Už jsme to tady naznačili. Advokát dnes není jen někdo, kdo připraví právní dokumenty – je to partner, který vyřeší konkrétní problém. Tento posun vnímáme čím dál silněji. Je to ostatně jedna z hlavních manter naší strategie: aby se k nám připojovaly silné osobnosti, které mají nejen odbornou kvalitu, ale i lidský, přirozeně přátelský rozměr, o němž mluvil David. I proto jsme rádi, že se k nám přidal Tomáš Kafka – strašně fajn kolega. Jsme rádi, že ho máme na palubě.

V netranksakčním poradenství vidíme navíc proměnu formy i obsahu služby. Pomáháme například navrhovat produkty tak, aby byly od počátku v souladu s regulací. Aktuálně také dokončujeme projekt, který klientům umožní systematicky sledovat regulatorní změny týkající se jejich podnikání napříč jurisdikcemi – jde o vlastní legal tech nástroj.

Navíc stále častěji platí, že pro klienta je důležitější rychlost než absolutní dokonalost právní analýzy. Máme mandáty, kde klienti otevřeně říkají: využijte technologii, potřebujeme odpověď v řádu hodin. Spoléhají na naši odbornost, ale zároveň vědí, že čas je pro jejich rozhodování klíčový faktor.

Do budoucna si myslím, že špičkoví právníci budou svým klientům ještě blíže než dnes. A že informace k nim budou proudit prostřednictvím technologických nástrojů jiným, flexibilnějším způsobem než tradiční cestou.

Změnil se současný klient – kromě toho, že chce odpověď rychleji – nějak proti klientovi před deseti, dvaceti lety?

David Šimek: Myslím, že v jádru se toho tolik nezměnilo. Vždy to bylo o důvěře. Klient musel věřit svému poradci – a to platí stejně dnes jako dříve. Podstata vztahu zůstává stejná, jen je dnes viditelnější.

Dříve bylo vše více „zabaleno“ do rešerší, dlouhých analýz a obsáhlých memorand. Ale i tehdy šlo především o to, že klient věřil, že předkládané doporučení je promyšlené a opřené o zkušenost.

Dnes se tento základ více odkryl. Klient si dokáže velmi rychle obstarat základní přehled – použije sofistikovaný AI nástroj a během několika minut má k dispozici deset variant možného postupu. Skutečná hodnota ale spočívá v něčem jiném: že se může obrátit na člověka, kterému důvěřuje, který má procesní zkušenost, umí jednotlivé varianty zasadit do kontextu, jasně je odkomunikovat a transparentně vysvětlit vlastní rozhodovací proces. A to je právě to, co dnes klienti – stejně jako dříve – požadují.

Kdybyste měli pomyslnou křišťálovou kouli – kde vidíte trh za pět, za deset let? A kde v tom kontextu vidíte Dentons?

Zdeněk Kučera: Nemyslím si, že za pět nebo deset let bude z hlediska velikosti a objemu práce naše situace zásadně odlišná ode dneška. Věříme samozřejmě, že budeme dál růst, možná budeme o něco větší. Ale pokud jde o počet lidí, kteří obsluhují klienty, neočekávám dramatickou změnu.

Co se však změní, je náročnost klientely. Ta poroste. Současně jsem toho názoru, že klienti si budou ještě pečlivěji vybírat kanceláře s pevnou a nepošramocnou reputací – to je pro nás naprosto klíčové. Vyšší roli bude hrát i širší společenský přesah. Téma pro bono aktivit je pro nás důležité a věnujeme se mu systematicky, nejsou to u nás stovky, ale spíše nižší tisíce hodin ročně.

Stejná náročnost ale platí i o našich juniorních kolezích a bude mnohem vyšší. Proto považujeme za podstatné vytvářet

prostředí, které dává příležitosti všem bez rozdílu.

A pokud jde o technologie a jejich zapojení do praxe, to by bylo téma na další dlouhou debatu – rozhodně ne na pár minut. Bez jejich efektivního využití to za deset let v advokacii nepůjde.

Možná ještě doplňující otázka do budoucnosti. Měli jsme období masivního přílivu zahraničního kapitálu, teď jsme spíše ve fázi vývozu českého kapitálu. Očekáváte, že se z České republiky může stát hub pro technologie, energetiku – ať už jde o datacentra, bateriová úložiště, nebo cokoli jiného?

David Šimek: Myslím, že to saldo se postupně velmi vyrovnává. Zatímco dříve převažoval spíše přítok investic, dnes je situace mnohem vyváženější. To, o co bychom jako republika měli usilovat, je celkové zvýšení objemu transakcí a investic, které se vracejí do ekonomiky – ať už jde o kapitál přicházející ze zahraničí, investice směřující ven, nebo silné lokální projekty.

Naše sázka v Dentons je, že byznys bude dál výrazně globalizovaný. Proto jsme v Praze založili English and US Law Hub. Projekt běžel už delší dobu, ale v minulém roce dostal konkrétní podobu. Sdružuje partnery a další kolegy kvalifikované v anglickém a americkém právu, kteří mají desítky let zkušeností s mezinárodními transakcemi po celém světě.

Mít takový tým přímo v Praze je obrovská přidaná hodnota. Naším cílem bylo nabídnout klientům špičkovou expertizu v anglickém a americkém právu za nákladovou strukturu, která odpovídá velikosti jejich transakcí a dává ekonomický smysl. 📍

Autor: Miroslav Chochola

Foto: Jan Kolman

Pozn.:

Hosty studia EPRAVO.CZ byli partneři pražské advokátní kanceláře Dentons Zdeněk Kučera a David Šimek.

Územní plánování jako nástroj rozvoje: co ukazuje vývoj legislativy

Územní plánování v Česku podle partnera advokátní kanceláře PRK Partners Romana Pečenky dlouhodobě naráží na své limity – místo aby určovalo směr rozvoje, často spíše fixuje stávající stav. V rozhovoru popisuje, kde vidí hlavní slabiny systému a proč by měl být přístupnější široké veřejnosti.

V poslední době se více věnujete i popularizaci tématu územního plánování, mimo jiné prostřednictvím podcastu. Co vás k tomu vedlo?

Podcasty dnes představují dobrý způsob, jak sdílet odborné informace širšímu publiku. Zároveň jsem měl pocit, že územní plánování zůstává v českém veřejném prostoru spíše okrajovým tématem, přestože zásadně ovlivňuje kvalitu života i podobu měst a obcí.

Nešlo přitom o ambici hodnotit legislativu nebo přicházet s jednoduchými řešeními. Smyslem je spíše otevírat debatu a přibližovat i široké veřejnosti, jak celý systém funguje v praxi, kde jsou jeho limity a proč často nevede k očekávaným výsledkům. Ukazuje se totiž, že rozdíl mezi „papírovým“ nastavením pravidel a jejich skutečným fungováním je v této oblasti stále poměrně výrazný, což i vede k celkovému nezájmu veřejnosti o tuto, dle mého názoru, velmi důležitou problematiku.

Strategický dokument a jeho limity

Proč je podle vás územní plánování pro veřejnost tak obtížně uchopitelné?

Ve chvíli, kdy se bavíte konkrétně o rozvoji určité lokality, o nové výstavbě nebo infrastruktuře, lidé zpravidla reagují velmi aktivně. Problém nastává, když se diskuse přesune do obecné roviny „územního plánování“, které působí abstraktně a technicistně.

To je do značné míry otázka komunikace, ale i samotné struktury dokumentů, které nejsou pro běžného uživatele snadno čitelné. Územní plánování je přitom ve své

Roman Pečenka se ve své praxi zaměřuje na právo nemovitostí, konkrétně nákupy a prodeje nemovitostí, řešení developerských projektů, komplexních nájemních smluv, smluv o dílo, sporů při výstavbě, jakož i infrastrukturních či environmentálních záležitostí.

podstatě nástroj, který rozhoduje o tom, jak bude území vypadat v horizontu desítek let, a mělo by být tedy srozumitelnější i širší veřejnosti.

Mění se situace s digitalizací?

Digitalizace bezpochyby přispívá ke snazší dostupnosti a přístupnosti informací, územně plánovací dokumenty nevyjímaje. Umožňuje přesněji pracovat s detailními daty, zrychlit analýzu území a zpřehlednit informace jak pro odborníky, tak pro veřejnost. V tomto směru lze v posledních letech sledovat pozitivní vývoj.

Zároveň je ale potřeba říct, že jde pouze o nástroj. Sám o sobě neřeší základní problém, kterým je způsob, jakým územní plánování v Česku funguje. Pokud zůstane zachována současná míra složitosti, digitalizace ji pouze „přenes“ do nové formy.

Územní plán by měl být především strategickým dokumentem. V praxi ale často slouží spíše jako popis stávajícího stavu, což snižuje jeho schopnost vytvářet příležitosti v území a řídit jeho rozvoj. To se následně promítá i do kvality jednotlivých projektů a do celkové koncepce rozvoje území.

V čem konkrétně vidíte největší slabinu současného systému?

Územní plány jsou velmi podrobné, což komplikuje jejich pořizování i následné změny. Zároveň se tím oslabuje jejich strategická role a zvyšuje se riziko, že dokument zastará dříve, než se vůbec začne efektivně uplatňovat.

V zahraničí je běžné, že základní dokument nastavuje rámec a směr rozvoje, zatímco konkrétní regulace se řeší na nižší úrovni, která se blíží našim územním studiím, nebo regulačním plánům. U nás se často snažíme zahrnout vše do jednoho dokumentu, což vede k jeho nepřehlednosti, rigiditě a obtížné aplikovatelnosti v praxi.

Na druhou stranu v souvislosti se změnami v oblasti stavebního práva ubývají jinak důležitá pravidla přispívající k ochraně různých zájmů v území s tím, že ty by měly být řešeny v územních plánech. To je cesta přesně opačným směrem, než by bylo záhodno.

Praxe a role spolupráce

A má tedy dnes územní plán skutečně nějakou vizi, nebo jde spíše o zachycení aktuálního stavu?

Může ji mít, ale není to samozřejmost. Vždy záleží na zadání a na tom, co od něj politická reprezentace obce očekává. V praxi existují jak velmi vizionářské územní plány, které předbíhají dobu a jejich realizace se může zhmotnit až za desítky let, tak i plány, které pouze konzervují současný stav – obrazně řečeno jen „vybarvují“ katastrální mapu. Důležitá je také otázka kompetencí. Přestože územní plánování patří k nejzásadnějším nástro-

jům obcí, proces jeho vzniku a pořízení je řízen státní správou. To vytváří napětí a do určité míry i nedůvěru vůči samosprávám, které by přitom mohly a měly hrát v plánování aktivnější roli.

Současně je nutné vnímat, že územní plánování není krátkodobý proces. Výsledky se často projeví až v horizontu deseti a více let, což klade vysoké nároky na kontinuitu rozhodování a schopnost překročit rámec jednoho volebního období. V tomto směru je důležitá i stabilita přijatých koncepcí.

Praxe ukazuje, že vizionářské nápady mohou být zpočátku vnímány jako nerealistické, ale časem se ukáže jejich přínos. Na druhé straně chybou je příliš obecné nebo neregulované plánování. Typickým problémem z 90. let bylo masivní vymezování zastavitelných ploch bez jasných podmínek, což dnes některé obce paradoxně více brzdí, než rozvíjí.

Jak hodnotíte aktuální legislativní změny v této oblasti?

Směr změn je v řadě ohledů správný, například pokud jde o posílení role obcí v územním plánování nebo snahu o zjednodušení procesů jejich pořízení. Zároveň mám za to, že se potenciál těchto změn nedaří plně využít; je to tak trochu promarněná příležitost udělat to sice pomaleji, ale o to důkladněji.

Legislativní proces je nepřiměřeně rychlý na tak zásadní koncepční změny, které přináší, a některé otázky zůstaly otevřené. V praxi se tak může ukázat, že jednotlivé instituty nebudou fungovat tak, jak bylo zamýšleno. Na obce se navíc přenáší mnohem větší odpovědnost, aniž by vždy měly k dispozici odpovídající nástroje, kapacity nebo metodickou podporu.

Jedním z diskutovaných témat je větší flexibilita územních plánů. Jak ji vnímáte?

Určitá míra flexibility je nezbytná, protože každý projekt má svá specifika a v rámci přípravy územního plánu je nelze vždy přesně předvídat. Nicméně se to nesmí přehnat a nemělo by být možné zásadní parametry územního plánování měnit příliš snadno nebo ad hoc. To by vedlo k nejistotě jak na straně investorů, tak veřejné správy. Klíčové je proto nastavit

jasná pravidla, která umožní určitou flexibilitu, ale zároveň zachovají důvěru v systém jako celek. Aktuální návrh, který projednává poslanecká sněmovna, se snaží být co nejpřesnější, ale já mám k jeho textaci výhrady, měl by být v tomto ohledu ještě srozumitelnější.

Jaký typ klientů zainteresovaných do územních plánů se na vás nejčastěji obrací a s čím?

Zejména developeři. Typicky jde o interpretaci územních plánů a posouzení toho, co konkrétní regulace umožňuje. Poměrně časté jsou také situace, kdy je potřeba vstoupit do procesu změny územního plánu. Naše role spočívá především v jejich výkladu a hledání limitů. Pomáháme klientům pochopit, co plán ještě umožňuje a kde jsou jeho hranice. Zároveň připravujeme argumentaci, aby klienti byli schopni své záměry obhájit před dotčenými orgány. Pokud dochází k pořízení nového plánu nebo jeho změny, aktivně se zapojujeme i do procesu připomínkování – formulujeme připomínky tak, aby byly argumentačně co nejsilnější a zpracovatel se s nimi musel řádně vypořádat.

Z praktického hlediska bych rád též zdůraznil, jak důležitá je komunikace mezi investorem a obcí, a to již v rané fázi projektu. Pokud tento dialog neproběhne včas, může později docházet k výrazným komplikacím, které celý proces zbytečně prodlužují a prodražují.

Dochází mezi obcemi a developery ke sporům? Jakou roli v tomto směru hrají plánovací smlouvy?

Co se týče sporů, těch ve skutečnosti není tolik. Většinou jde spíše o odbornou debatu, jejímž cílem je hledání nejvhodnějších řešení z pohledu všech zainteresovaných subjektů. Často může vyústit i v potřebu změny územního plánu. Ačkoliv je změna plánu často vnímána jako komplikace nebo brzda, ve výsledku jde o přirozený nástroj, jak reagovat na reálné potřeby území. Takže se dostáváme zpět k potřebě funkčních pravidel, která nebudou v daném procesu vytvářet zbytečné komplikace.

Plánovací smlouvy pak zase umožňují koordinovat zájmy obce a investora, zejména pokud jde o infrastrukturu, veřej-

ný prostor nebo občanskou vybavenost. Ukazuje se, že bez této formy spolupráce je realizace větších projektů v současném prostředí v podstatě nemožná. Zároveň jde o nástroj, který může přispět k větší předvídatelnosti a transparentnosti celého procesu.

Může územní plánování přispět k řešení bytové krize?

Pouze částečně. Jde o komplexní problém, který souvisí s demografickým vývojem, urbanizací, ekonomickými faktory a spoustou dalších regulací.

Územní plánování může ovlivnit rychlost a podmínky výstavby, ale samo o sobě nemůže tyto širší příčiny odstranit. Je však jedním z důležitých nástrojů, který může celý proces buď usnadnit, nebo naopak významně zpomalit.

Jakou radu byste dal investorovi, který připravuje nový projekt?

Zejména aby si provedl kvalitní vstupní analýzu. To, že je pozemek podle územního plánu zastavitelný, ještě neznamená, že je jeho využití jednoduché. V průběhu přípravy projektu se často ukáže celá řada dalších omezení – od technické infrastruktury až po širší urbanistické souvislosti – a ty je potřeba zohlednit již na začátku přípravy projektu.

Jak by podle vás mělo územní plánování vypadat v horizontu deseti let?

Mělo by být jednodušší, více založené na datech a skutečně řízené na úrovni obcí. Zároveň by bylo vhodné uvažovat o samostatném zákonu o územním plánování, který by systém zpřehlednil a zefektivnil a umožnil lépe reagovat na potřeby praxe. ☺

Autor: Barbora Formánková,
Marketing manger PRK Partners
Foto: archiv PRK Partners

Souběh funkcí voleného orgánu obchodní korporace v praxi a judikatuře

Za souběh funkcí je v praxi označována situace, kdy člen statutárního orgánu obchodní korporace vykonává vedle své funkce pro danou obchodní korporaci práci v pracovním poměru na základě pracovní smlouvy nebo dohody o práci konané mimo hlavní pracovní poměr.¹ Ačkoliv je tato situace v prostředí obchodních korporací poměrně častá, naráží opakovaně na aplikační problémy, zejména vlivem nedostatečného zohlednění zákonných limitů. Orientaci v těchto limitech přitom ztěžuje skutečnost, že problematika souběhu funkcí není v současné zákonné úpravě adresována výslovně, což jednak zvyšuje náročnost výkladu a správné aplikace, a jednak snižuje povědomí o samotné existenci této problematiky mezi neobdobnou veřejností. A právě ta na tento stav v konečném důsledku nejvíce doplácí. K nejasnostem dále historicky přispěla přechodná změna legislativy a její nepřevzetí do současné právní úpravy, stejně jako interpretační a aplikační váhání judikatury v podobě střetů názorů jak mezi Nejvyšším soudem a Ústavním soudem, tak uvnitř Nejvyššího soudu samotného.

Komerční praxe je pak opakovaně zatěžována situacemi, kdy některá ujednání příslušných pracovních smluv jsou z právního hlediska neaplikovatelná, ačkoliv se na ně jedna či obě strany daného vztahu spoléhají. To s sebou přináší nejistotu ohledně vzájemných práv a povinností například při změnách či ukončování daného vztahu, uplatnění práva na odměnu, vyvození povinnosti k náhradě újmy a v dalších případech, a s tím související časté spory, které se znovu a znovu stávají předmětem soudních řízení jak před obecnými soudy, tak před Ústavním soudem.

Cílem tohoto článku je poukázat na otázky, které byly díky frekventovanému rozhodování soudů již vyřešeny, a které naopak zůstávají otevřené, jakož i upozornit na případné nástrahy při posuzování této problematiky laickou i odbornou veřejností, a přispět nastavení vztahů tak, aby nebyly zatíženy právní nejistotou a hrozbou budoucích sporů.

Aha... A v čem je problém?

Pro zodpovězení otázky, která bývá častou první reakcí klientů advokátních kanceláří na informaci, že smlouvy se členem statutárního orgánu bude zapotřebí přepracovat, je zapotřebí vyjít z obsahu specifického vztahu mezi členem statutárního orgánu a obchodní korporací.

Vrchní soud v Praze, který se v poměrech českého soukromého práva touto

problematikou zabýval poprvé (jako dovolací soud v návaznosti na rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně),² zdůraznil, že činnost vykonávaná statutárním orgánem v rámci jeho působnosti není druhem práce ve smyslu zákoníku práce. Rovněž navazující judikatura vychází dlouhodobě z toho, že vztah mezi obchodní korporací a členem statutárního orgánu je vztahem obchodněprávním, pro nějž je charakteristická relativní rovnost subjektů, a zákon jej proto upravuje v řadě ohledů specificky, způsobem odpovídajícím korporacním vztahům. Jde například o předpoklady pro výkon funkce, její vznik a zánik, pravidla odměňování, či odpovědnost vůči dané obchodní korporaci a/nebo jejím členům.

Naproti tomu zákoník práce² reflektuje požadavky na ochranu zaměstnance, jež jsou důsledkem skutečnosti, že práce vykonávaná v tomto režimu je prací závislou, a vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem vztahem nadřízenosti a podřízenosti. Pracovní poměr vzniká dnem sjednaným v pracovní smlouvě jako den nástupu do práce a končí se pouze způsoby upravenými zákoníkem práce. Nepřichází v úvahu zánik pracovního poměru odvoláním z funkce či odstoupením zaměstnance z jeho pracovní pozice. Zvláštní pravidla platí rovněž pro odměňování za práci nebo také pro povinnost zaměstnance k náhradě škody, která je (až na výjimky) limitována výší čtyř a půl násobku průměrného měsíčního výdělku zaměstnance, jakož i další oblasti.

Ze vztahu nadřízenosti a podřízenosti mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem rovněž plyne, že zaměstnanec je povinen vykonávat práci v souladu s pokyny zaměstnavatele. Tento znak závislé práce je však v přímém rozporu s požadavkem, aby statutární orgán vykonával obchodní vedení dané korporace bez pokynů ze strany třetích osob. Jelikož statutárnímu orgánu náleží obchodní vedení vždy, a od tohoto pravidla se nelze platně odchýlit ujednáními jakékoliv povahy, je neslučitelnost výkonu funkce člena statutárního orgánu a režimu zákoníku práce zřejmá.

Je potřeba poznamenat, že shora uvedené platí (až na problematiku obchodního vedení) nejen pro statutární orgán (jednatele společnosti s ručením omezeným, představenstvo či správní radu akciové společnosti, představenstvo družstva), ale pro jakýkoliv volený orgán obchodní korporace,⁴ jímž jsou jak orgány obligatorní, zákonem výslovně pojmenované (dozorčí rada akciové společnosti či ve vyjmenovaných případech společnosti s ručením omezeným, kontrolní komise družstva, výbor pro audit), tak zákony fakultativní, které korporace může a nemusí vytvořit v zakladatelském právním jednání. Na postavení členů těchto orgánů se totiž rovněž vztahují se zákoníkem práce neslučitelná ustanovení zákona o obchodních korporacích.⁵ Úprava dozorčí rady akciové společnosti rovněž zakazuje, aby dozorčí radě byly udíleny pokyny do její působnosti kontrolovat představenstvo. Jelikož se však problematické souběhy funkcí

Solkind

Advokátní kanceláře MT Legal a Urban & Hejduk vstoupily do nové etapy svého profesního působení. Od 1. ledna 2026 se obě kanceláře spojily do jednoho celku a vystupují **pod novým názvem Solkind**. Spojením vznikl silnější tým s komplexním odborným zázemím.

Právní specializace

- Veřejné zakázky, regulace a veřejný sektor
- Energetické právo
- Soudní spory
- Arbitráž a mezinárodní právo
- Kybernetická a informační bezpečnost
- Restrukturalizace a insolvence
- Fúze a akvizice
- Právo dopravní obslužnosti
- Sportovní právo
- Nemovitosti a stavebnictví
- Duševní vlastnictví a právo ICT
- Bankovnictví a kapitálové trhy
- Pracovní právo
- Právo obchodních korporací
- Právo životního prostředí
- Trestní právo
- Rodinné právo

Solkind s.r.o., advokátní kancelář

www.solkind.cz, info@solkind.cz

v naprosté většině případů vyskytují u statutárních orgánů, zejména v podobě uzavírání takzvaných manažerských smluv, týká se následující pojednání především právě statutárního orgánu.

Není souběh jako souběh

Z řečeného mimo jiné plyne, že ne každá situace, kdy má člen statutárního orgánu obchodní korporace s danou korporací uzavřenou pracovní smlouvu, je nutně problematická. Již Vrchní soud ve svém výše uvedeném rozhodnutí výslovně připustil, že člen statutárního orgánu může vedle své funkce vykonávat pro tutéž obchodní korporaci závislou práci v pracovním poměru za podmínky, že se tato obsahově nepřekrývá s funkcí statutárního orgánu. Shodný postoj konstantně zaujímá i navazující judikatura, a to jak za účinnosti obchodního zákoníku,⁶ tak za účinnosti zákona obchodních korporací.

Tato praxe je plně v souladu s výše uvedenými teoretickými východisky, dle nichž spočívají klíčové problémy v tom, že vztah mezi obchodní korporací a členem statutárního orgánu je upraven kogentními ustanoveními obchodněprávních předpisů (dříve obchodního zákoníku, v současnosti zákona o obchodních korporacích), od nichž se nelze odchýlit podřízením tohoto vztahu režimu zákoníku práce, a dále v tom, že zásadní část působnosti statutárního orgánu, totiž obchodní vedení, nesmí statutární orgán vykonávat dle pokynů třetí osoby, což by však nebylo v režimu zákoníku práce možné.

To však nebrání tomu, aby ve vztahu podřízenosti byly vykonávány činnosti od výkonu funkce statutárního orgánu zcela odlišné. Tato situace je tradičně označována jako nepravý souběh. Za zmínku stojí, že i současná právní úprava existenci nepravého souběhu předpokládá, když zákon o obchodních korporacích předpokládá, že člen dozorčí rady akciové společnosti volený do funkce zaměstnanci je v pracovním poměru k této akciové společnosti. Jako zaměstnanec je podřízen představenstvu, avšak jako člen dozorčí rady nesmí od představenstva přijímat pokyny, pokud jde o jeho působnost kontroly představenstva. Snáze představitelným příkladem nepravého souběhu může být na základě pracovní smlouvy vykonávaná práce kuchaře v kuchyni restaurace představující obchodní závod společnosti

s ručením omezeným, jejímž jednatelem je právě dotyčný kuchař.

V praxi se však nezdá vyskytovat situace komplikovanější, v nichž je zapotřebí důkladně se zabývat obsahem funkce statutárního orgánu, aby se ze zamýšleného povoleného nepravého souběhu nestal zakázaný souběh pravý. V praxi působí problémy zejména z výše uvedeného plynoucí zákaz, aby předmětem pracovní smlouvy byly činnosti spadající do oblasti obchodního vedení.

Podobně jako souběh funkcí, i obchodní vedení je pojem právní úpravou nedefinovaný (na rozdíl od souběhu funkcí je však právní úpravou používán). Výklad jeho obsahu tedy závisí na právní vědě a následná aplikace na judikatuře. Právní věda definuje obchodní vedení jako organizování a řízení běžné (každodenní) podnikatelské činnosti, zejména rozhodování o provozu podniku (závodu) společnosti a s tím souvisejících vnitřních záležitostech.⁷ Ačkoliv judikatura tuto definici přebírá bez problémů, její aplikaci na konkrétní kauzy lze za neproblematickou označit jen s těžkými.

Nejvyšší soud například v minulosti posoudil práci výrobně-technického náměstka generálního ředitele spočívající v zajišťování výroby lodí a materiálu, řízení provozu tří loděnic a vyhotovování nákladových položek jako nespádající do obchodního vedení.⁸ Podobně neshledal Nejvyšší soud obchodním vedením náplň práce obchodního ředitele spočívající (mimo jiné) v řízení a kontrolování obchodní a marketingové činnosti.⁹

V obou případech soud vyšel z toho, že dané pracovní náplně byly věcně vymezeny organizačními a řídicími činnostmi na určitém úseku společnosti, vykonávanými za podřízenosti jejímu generálnímu řediteli. Komerční praxe začala v uvedených soudních závěrech spatřovat snahu nakreslit dělicí linii mezi pravým a nepravým souběhem a vyvodila z nich příslušná aplikační vodítka: Ti, kdo chtějí zůstat na správné straně bariéry mezi pravými a nepravými souběhy, by měli pečlivě vymezit obsah pracovní náplně příslušného člena statutárního orgánu po věcné stránce, a dále:

1) vztáhnout pracovní náplň pouze na určitý úsek činností společnosti, a

2) zasadit danou pozici do struktur nadřízenosti a podřízenosti tak, aby byla podřízena přinejmenším generálnímu řediteli..

Tím však situace zdaleka vyřešena nebyla. Uvedené závěry Nejvyššího soudu nakonec neobstály při přezkumu velkým senátem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu.¹⁰ Nejvyšší soud zde zdůraznil, že delegace působnosti představenstva (statutárního orgánu), ať už vnitřní (horizontální, v rámci představenstva mezi jeho členy) či vnější (vertikální, na třetí osoby nacházející se mimo představenstvo), nemůže mít vliv na skutečnost, že obchodní vedení je výlučnou působností představenstva. Je-li tedy člen představenstva pověřen činnostmi na určitém úseku, jde o vnitřní delegaci obchodního vedení daného úseku na tohoto člena, nikoliv o vynětí těchto činností z obchodního vedení. Totéž platí, pokud je daná činnost (například vedení účetnictví) svěřena třetí osobě, a to i tehdy, má-li i tato osoba nadřízeného, jenž rovněž není členem představenstva (jak se podává i z pozdější judikatury). Ze zákonného zákazu udílet představenstvu pokyny do obchodního vedení pak vyplývá, že při výkonu činností na základě vnitřní delegace nemůže být člen představenstva zařazen do struktur nadřízenosti a podřízenosti tak, že jeho nadřízeným je osoba stojící mimo představenstvo. Obě shora uvedená aplikační vodítka předkládaná komerční praxi jednadvacátým senátem Nejvyššího soudu je v současné době zapotřebí považovat z autority velkého senátu za překonaná.

Na závěr svých úvah na téma rozsahu obchodního vedení připojil velký senát zásadní poznámku: Paušální závěr o tom, zda určitá činnost spadá či nespadá do obchodního vedení učinit nelze. Soudy musí posuzovat jednotlivé případy s přihlédnutím ke všem jejich okolnostem.

Ačkoliv se ve světle uvedeného může na první pohled zdát, že Nejvyšší soud odpověď na otázku, kde leží hranice mezi pravým a nepravým souběhem, nepřináší, a když už ano, zanedlouho ji sám přeškrtná, není tomu tak zcela. Judikatura nasvědčuje tomu, že odpověď není možné hledat v přerozdělení činností v rámci organizace závodu, nýbrž v obsahu obchodního vedení jako takového. Ačkoliv soudům je zároveň uloženo přihlížet ke

konkrétním okolnostem případu při vyhodnocování, co do obchodního vedení spadá či ne, přesto lze v judikatuře vysledovat určité ustálené závěry. Za obchodní vedení judikatura označuje například:

- rozhodování o provozních záležitostech společnosti, např. o zásobování, odbytu či reklamě,
- rozhodování, zda a jaký majetek společnost nabude, či naopak převede na třetí osobu,
- rozhodování, zda (a jak) společnost bude vymáhat pohledávky za svými dlužníky či zda uhradí svůj dluh,
- rozhodování o přemístění provozovny společnosti do nových prostor, neboť stávající prostory jsou nevyhovující,
- rozhodování o řízení zaměstnanců, o náborech zaměstnanců, vytváření pracovních úkolů pro zaměstnance, vzdělávání a rozvoji zaměstnanců a jejich hodnocení, včetně rozhodnutí o výši a formě odměňování zaměstnanců nebo o prodeji bytu zaměstnanci za konkrétní kupní cenu,
- rozhodování, jakým způsobem bude financován provoz společnosti.

Z uvedeného je zřejmé, že do obchodního vedení spadají především činnosti spočívající v rozhodování, a to zejména o věcech provozu, financí, majetku (a to zejména v rámci vztahů se třetími osobami) a personálií dané korporace. Tím se judikatura přidržuje shora uvedené doktrinální definice obchodního vedení při její aplikaci na konkrétní případy. Judikatura v ani jednom ze shora uvedených příkladů nezohledňovala významnost daných záležitostí pro konkrétní korporaci. Neřeší, o jak velký majetek má v daném případě jít, kolik zaměstnanců a typově na jaké pracovní pozice má nastoupit, aby šlo o obchodní vedení. To, o jak drobná rozhodnutí nebo jak úzce vymezené oblasti činnosti dané korporace se týká, proto nepředstavuje paušálně spolehlivé vodítko pro posouzení přípustnosti souběhu.

Nejvyšší soud navíc ve své rozhodovací praxi upozornil na to, že součástí výkonu funkce statutárního (voleného) orgánu jsou rovněž pomocné a administrativní činnosti potřebné k úkonům, které je člen daného orgánu v rámci funkce povinen vykonávat.¹¹ V dané situaci nepřipustil Nejvyšší soud založení pracovního poměru člena představenstva družstva ve vztahu

k pozici „manažera pro komunikaci s veřejností“, v jejímž rámci daný člen představenstva fakticky vykonával činnosti jako vyhledávání listin pro podání žalob v archivu, příprava podkladů pro podání žalob, digitalizace dokumentů, kontrola bytů, kontrola majetku a nahlášených oprav, analýza „toho, co se v družstvu vlastně přihodilo“ či „snahy s lidmi uzavřít nájemní smlouvy“. Tyto činnosti však Nejvyšší soud shledal součástí funkce člena představenstva, neboť byly předpokladem pro to, aby svou funkci (zejména rozhodování) vykonával informovaně, což je podmínkou pro splnění jeho ze zákona plynoucí povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Člen statutárního orgánu tyto činnosti nemusí vykonávat osobně – může na ně zaměstnat jiného (administrativního asistenta/asistentku), takový postup je však projevem vnější delegace jeho vlastní působnosti. Pakliže těmito činnostmi nepověří zaměstnance, je k nim z povahy své funkce povinen sám a nesmí jejich výkon učinit předmětem vlastního pracovního poměru.

Závěrem je potřeba upozornit, že ani pokud by naopak měly být v pracovním poměru vykonávány činnosti náležející ke strategickému řízení (z určitého pohledu opak pomocných administrativních činností), jež je ve světle judikatury od obchodního vedení oddělováno¹² a spočívá především v určení klíčových faktorů rozvoje společnosti či jejího závodu v časovém horizontu přesahujícím každodennost charakteristickou pro obchodní vedení, nebyl by takový souběh funkcí možný. V některých případech bývá strategické řízení svěřováno valné hromadě. V případech, kdy je svěřeno statutárnímu orgánu (třeba mlčky, na základě jeho zbytkové působnosti), neplatí pro záležitosti do něj spadající zákaz pokynů ze strany třetích osob. Stále jde však o činnosti spadající do působnosti statutárního orgánu, a nelze je tedy podřídit zákoníku práce, neboť by tak došlo k nepřipustnému odchýlení se od pravidel pro výkon funkce voleného orgánu. Totéž by platilo tehdy, pokud by zakladatelské právní jednání vytvořilo jiný, fakultativní orgán, jemuž by strategické řízení svěřilo, neboť i fakultativní orgán je voleným orgánem ve smyslu zákona o obchodních korporacích.

Důsledky právého souběhu

Již od výše zmíněného rozhodnutí Vrcholného soudu v Praze nebyl dlouhodobě

pravý souběh připouštěn a pracovní smlouvy zakládající pravý souběh (zejména takzvané manažerské smlouvy) byly prohlašovány za neplatné pro rozpor se zákonem.¹³

O poměrně dramatický obrat v tomto přístupu k právním souběhům se zasadil Ústavní soud, když v jednom ze svých nálezů¹⁴ zkritizoval nepřipouštění souběhu funkcí ze strany soudů jako soudcovské dotváření práva (zákaz souběhu funkcí neplynul ani tehdy z legislativy výslovně), které nebylo dostatečně argumentačně podloženo, a mimo jiné odebíralo dotčeným osobám některé ochrany aplikované zákoníkem práce na zaměstnance a ženám ve vrcholných pozicích právo na mateřskou dovolenou a garanci pozice po návratu z ní. Za těchto okolností zdůraznil Ústavní soud v nálezu upřednostnit smluvní volnost stran při volbě, zda výkon funkce člena statutárního orgánu podřídit zákoníku práce či ne.

V rozsudku vydaném jen o pár měsíců později¹⁵ Nejvyšší soud sice vzal výše uvedený nálezh v úvahu, přistoupil k němu však spíše jako k výzvě vysvětlit polopaticky dosavadní postoje judikatury. Podrobně doplnil argumentaci, jež dle jeho porozumění Ústavnímu soudu v rozhodovací praxi obecných soudů chyběla, zároveň však tuto praxi potvrdil. Možnost vykonávat funkci člena statutárního orgánu obchodní korporace v pracovním poměru přímo odmítl s tím, že pro tento obchodněprávní vztah je charakteristická relativní rovnost zúčastněných subjektů, která je však u pracovního poměru, stojícího na vztahu podřízenosti, vyloučena. Nesouhlasil s názorem Ústavního soudu, že je zapotřebí upřednostnit smluvní volnost, neboť na rozdíl od Ústavního soudu považoval (i přes absenci výslovného zákazu) pravý souběh funkce a manažerské smlouvy za protiprávní, a tedy nepřeklenutelný argumentem smluvní volnosti.

Ústavní soud však uvedený rozsudek Nejvyššího soudu zrušil,¹⁶ přičemž zopakoval své předchozí závěry, že pokud není souběh funkcí zakázán právní úpravou, představuje jeho odmítání ze strany obecných soudů soudcovské dotváření práva, pro což ale musí být předloženy obzvláště přesvědčivé argumenty, aby nedošlo k porušení ústavních práv subjektů a k narušení dělby moci.

Již podruhé v otázce souběhů zde významně zasáhl velký senát občansko-

právního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu. S odkazem na vyslovené závěry Ústavního soudu uzavřel, že je přípustné, aby člen statutárního orgánu a obchodní korporace podřídili svůj vztah zákoníku práce a odchýlili se tak od dispozitivní úpravy, dle níž se tento vztah řídí ustanoveními o mandátní (příkazní) smlouvě. Na druhé straně je nutné dodržet limity vyplývající ze zvláštní povahy tohoto vztahu jako vztahu obchodněprávního, a ani podřízením vztahu zákoníku práce tak nevznikne pracovněprávní vztah.¹⁷ Z dnešního pohledu je možno konstatovat, že navazující judikatura tyto závěry Nejvyššího soudu aplikuje¹⁸ a rovněž Ústavní soud k nim nadále nemá své původní výhrady.¹⁹

Aplikace závěrů judikatury

Pracovní smlouva člena statutárního orgánu na činnosti, jež se s výkonem funkce zcela nebo z části překrývají, nebude z toho důvodu neplatnou pro rozpor se zákonem, jeho smyslem a účelem. Nezáloží však pracovněprávní vztah mezi obchodní korporací a členem statutárního orgánu. Namísto toho bude považována za dodatek ke smlouvě o výkonu funkce a pokud nebyla uzavřena, pak za samotnou smlouvu o výkonu funkce. Platná nebudou pouze ta její ujednání, která jsou v rozporu se zákonnými ustanoveními upravujícími vztah člena voleného orgánu a obchodní korporace. Pokud smlouva stanoví, že se řídí zákoníkem práce, bude tento odkaz považován za inkorporaci pravidel zákoníku práce do smlouvy, avšak opět pouze jako smluvních ujednání, nikoliv jako podřízení celého smlouvou založeného vztahu režimu zákoníku práce.

V poměrech kapitálové obchodní společnosti (společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti) je zároveň zapotřebí počítat s tím, že dokud nebude taková smlouva schválena valnou hromadou, nenabude účinnosti, a její strany se tak nebudou moci řídit jejími ujednáními. Výkon funkce dle takové smlouvy bude představovat bezdůvodné obohacení na straně příslušného člena statutárního orgánu. V případě rozporu mezi touto smlouvou a zakladatelským právním jednáním bude mít přednost zakladatelské právní jednání, leda by smlouva byla schválena valnou hromadou většinou

potřebnou pro přijetí změny společenské smlouvy.

Nepravé souběhy, tedy situace, kdy statutární orgán koná vedle své funkce pro danou korporaci závislou práci s náplní nepřekrývající se s obsahem funkce, jsou nadále přípustné. V některých případech je však bez detailních znalostí korporativního práva a aplikující judikatury obtížné posoudit, zda lze konkrétní případ považovat za nepravý souběh či za souběh pravý, zejména s ohledem na široký a v praxi napříč jednotlivými případy proměnlivý obsah obchodního vedení. Část judikatury v této věci je zapotřebí považovat za překonanou.

Závěrem

V otázce souběhů funkce člena statutárního orgánu a jeho pracovní smlouvy prošla judikatura bouřlivým vývojem týkajícím se jak pravých, tak nepravých souběhů. Tento vývoj nezměnil základní nazírání soudů na souběhy v tom smyslu, že zatímco nepravé souběhy jsou nadále povolené, pravé souběhy zůstávají poněkud problematické. Oproti dříve převládajícímu přístupu však pracovní smlouvy v pravém souběhu nejsou stiženy absolutní neplatností, nýbrž se posoudí jako dodatek ke smlouvě o výkonu funkce či jako smlouva o výkonu funkce samotná.

Ačkoliv je tento přístup možno označit za mírnější oproti přístupu předchozímu, nelze zároveň konstatovat, že by byl pravý souběh bez nástrah. Ty spočívají především v nesnadné předvídatelnosti, které ujednání příslušné „pracovní smlouvy“ (de iure však smlouvy o výkonu funkce) neodporuje smyslu a účelu úpravy postavení člena statutárního orgánu obchodní korporace, a bude tedy na daný vztah aplikovatelné. V případě chybného rozlišení pravého a nepravého souběhu v konkrétním případě může navíc docházet k situacím, kdy příslušná smlouva není schválena nejvyšším orgánem kapitálové obchodní společnosti, ačkoliv je zastřenou smlouvou o výkonu funkce, a není tedy účinná, včetně odměny a dalších úprav práv a povinností, na něž strany spoléhají. Při nastavení vztahu mezi členem statutárního orgánu a obchodní korporací je proto doporučené svěřit tento úkol právním profesionálům, stejně jako v případě nejistoty ohledně toho, zda jsou dosavadní vztahy

mezi statutárním orgánem a obchodní korporací nastaveny správně tak, jak bylo zamýšleno.

Mgr. Lukáš Jirásek, advokátní koncipient

Rödl Legal, s.r.o.

RÖDL

Poznámky:

- ¹ Tedy dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti.
- ² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 4. 1993, sp. zn. 6 Cdo 108/92.
- ³ Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- ⁴ Zastřešující termín, pod nějž spadá též statutární orgán.
- ⁵ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.
- ⁶ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.
- ⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1993/2019.
- ⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2016, sp. zn. 21 Cdo 2310/2015.
- ⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2015 sp. zn. 21 Cdo 496/2014.
- ¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4344/2017.
- ¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2024, sp. zn. 27 Cdo 3370/2023.
- ¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, 31 Cdo 1993/2019.
- ¹³ Například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. 21 Cdo 2687/2014.
- ¹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2016, sp. zn. I. ÚS 190/15.
- ¹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 21 Cdo 3613/2015.
- ¹⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 21. 8. 2018, sp. zn. III. ÚS 669/17.
- ¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 31 Cdo 4831/2017.
- ¹⁸ Například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2025, sp. zn. 27 Cdo 2155/2024 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2025, sp. zn. 26 Cdo 2663/2024.
- ¹⁹ Srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2024, sp. zn. III. ÚS 580/24.

PORTOS

**Založeno na právu.
Postaveno na důvěře.**

**Strategic
Legal Advisory**

Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu

Jak daleko sahá ochrana vlastníka, který v dobré víře investoval do přípravy stavebního záměru, je-li územní plán během povolovacího procesu změněn? Nálezem ze dne 10. 12. 2025, sp. zn. IV. ÚS 2217/24 (dále též jen „Nález“), zrušil Ústavní soud rozsudky správních soudů ve věci územního plánu obce, která u pozemků stěžovatele změnila jejich funkční využití z bydlení na veřejné prostranství, přestože pro ně bylo vydáno nepravomocné společné povolení ke stavbě rodinného domu. Nález zpřisňuje požadavky na posouzení proporcionality zásahu do vlastnického práva a posiluje ochranu legitimního očekávání vlastníka.

Stěžovatel vlastní v malé obci ve Středočeském kraji pozemky, které územní plán obce z roku 2002 řadil do plochy s funkčním vymezením pro individuální bydlení. V souladu s tímto využitím podnikl řadu přípravných kroků, mimo jiné získal souhlas obce se zřízením sjezdu na místní komunikaci a na základě pravomocného povolení obce vybudoval vodovodní řad s přípojkou. Dne 21. 6. 2022 mu bylo vydáno společné povolení ke stavbě rodinného domu, které však v důsledku podaného odvolání nenabýlo právní moci.

Situace se zásadně změnila v průběhu odvolacího řízení. Nový územní plán, učin-

ěný od 22. 7. 2022, dotčené pozemky nově zařadil do plochy veřejného prostranství s převahou zeleně. Záměr stěžovatele se tím ocitl v rozporu s novou regulací. Společné povolení bylo následně v odvolacím řízení zrušeno a žádost o jeho vydání zamítnuta právě s odkazem na nesoulad s novým územním plánem.

Stěžovatel napadl územní plán návrhem na zrušení opatření obecné povahy. Krajský soud v Praze jeho návrh rozsudkem ze dne 20. 1. 2023, č. j. 54 A 86/2022-56, zamítl. Nejvyšší správní soud (dále též jen „NSS“) následně kasační stížností zamítl rozsudkem ze dne 26. 6. 2024, č. j. 8 As 21/2023-58. Stěžovatel se poté obrátil na Ústavní soud (dále též jen „ÚS“).

Jak rozhodly správní soudy

Krajský soud v Praze připustil zásah do vlastnického práva stěžovatele, nicméně jej však shledal přiměřeným. Obec podle krajského soudu sledovala legitimní cíle: péči o bezejmenný vodní tok protékající kolem pozemků stěžovatele, ochranu jeho údolní nivy jakožto významného krajinného prvku a urbanistickou koncepci spočívající v zachování ochranných pásů podél vodního toku. Krajský soud přitom přisvědčil i argumentu obce, že umístění rodinného domu na úzkém pozemku v těsné blízkosti stávající zástavby by vedlo k narušení soukromí sousedů v důsledku nahlížení do jejich zahrad.

Současně krajský soud označil námitky stěžovatele uplatněné v procesu pořizování územního plánu za „velmi laxní“ a konstatoval, že ve své podstatě nejde ani o námitky, nýbrž o blíže nezdůvodněné požadavky.

NSS se s tímto hodnocením ztotožnil a dodal, že ani vydání nepravomocného stavebního povolení samo o sobě neznamená, že regulaci dotčené plochy nelze změnit.

Kritérium proporcionality v užším smyslu

Ústavní soud oběma správním soudům vytkl zásadní nedostatek v přezkumu proporcionality. Při přezkumu územního plánu je třeba posoudit proporcionalitu zásahu do vlastnického práva na základě tří kritérií – vhodnosti zvoleného opatření, jeho potřebnosti a konečně jeho přiměřenosti v užším smyslu, tedy zda újma způsobená vlastníkově není nepřiměřená ve vztahu ke sledovanému cíli. Správní soudy podle Ústavního soudu zkoumaly pouze první dvě kritéria, ale již opomněly třetí, a podle ÚS rozhodující krok, tedy poměření konkrétní závažnosti zásahu do práv stěžovatele

s významem veřejného zájmu, který má změna územního plánu chránit. ÚS konstatoval, že „právě kritérium proporcionality v užším slova smyslu... nebylo správními soudy náležitě posouzeno“.¹

K tomuto nedostatku přispělo i hodnocení námitek stěžovatele. Krajský soud je označil za „velmi laxní“² a NSS z jejich nedostatečné artikulace dovodil omezený rozsah soudního přezkumu. Ústavní soud tento přístup odmítl. Stěžovatel ve svých námitkách odkázal na probíhající povolovací řízení, na vydané závazné stanovisko orgánu územního plánování i na dosavadní funkční vymezení pozemků – takové námitky jsou podle Ústavního soudu dostatečně určité a obec z nich mohla seznat, čeho se stěžovatel domáhá a proč. Kvalifikace námitek jako „laxních“ tak vedla k neopodstatněnému zúžení soudního přezkumu, v jehož důsledku správní soudy neposoudily proporcionalitu zásahu v plném rozsahu.

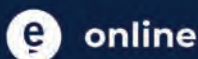
Význam nepravomocného povolení

Jádrem nálezu je právní závěr o postavení vlastníka, který disponuje nepravomocným povolením stavebního záměru. V dosavadní praxi správních soudů pla-

tilo, že pořizovatel územního plánu musí reflektovat pravomocná rozhodnutí, méně jasné však bylo, jakou váhu přiznat rozhodnutím, která dosud právní moci nenabyla.

Ústavní soud nyní formuloval jednoznačný princip, kdy existence nepravomocného povolení stavebního záměru ve spojení s principem kontinuity územního plánování sice nevylučuje možnost změny územního plánu způsobem omezujícím vlastnické právo stavebníka, avšak musí pro ni existovat „velmi závažné důvody v podobě reálného a intenzivního zásahu do jiných ústavně zaručených základních práv a svobod nebo závažná kolize s veřejným zájmem“.³

Tímto závěrem Ústavní soud nepřiznal nepravomocnému společnému povolení povahu nabytého práva, ale vymezil, že nepravomocné povolení ve spojení s dalšími okolnostmi případu není z hlediska ústavní ochrany irrelevantní. Může založit legitimní očekávání, které musí být při poměrování veřejného a soukromého zájmu vlastníka zohledněno. Zatímco nabyté právo se typicky pojí s pravomocným rozhodnutím, legitimní očekávání představuje slabší, avšak stále právně

Evropská podnikatelská peněženka: Digitální revoluce (nejen) pro byznys

Nový unijní nástroj přepíše způsob, jakým firmy komunikují se státem, zákazníky i napříč hranicemi. Identifikace, podpisy, doručování – všechno jinak. Co konkrétně se mění, koho se to týká a jak z toho udělat konkurenční výhodu dřív než ostatní?

relevantní pozici. Jeho existence změně regulace nebrání, ale podstatně zvyšuje nároky na její ospravedlnění.

Podstatná přitom nejsou pouze formální rozhodnutí – zdrojem legitimního očekávání může být i souhrn různých kroků orgánů veřejné moci. Ústavní soud výslovně uvedl, že dobrá víra může být založena i jiným postupem orgánů veřejné moci, který je způsobilý utvrdit jednotlivce ve správnost jeho postupu a v možnost realizace zamýšleného záměru.⁴ V posuzovaném případě stěžovatel získal od orgánů veřejné moci – včetně samotné obce – řadu více či méně podstatných „ujištění“. Obec se tak ocitla v rozporné pozici, kdy na jedné straně udělovala souhlasy nezbytné pro povoloací řízení a na straně druhé souběžně připravovala územní plán, který záměr fakticky znemožnil. Takový postup je obtížně slučitelný s principem ochrany důvěry v činnost orgánů veřejné správy, z nějž ÚS v nálezu vychází s odkazem na § 2 odst. 3 správního řádu. ÚS rovněž doplnil důležitý korektiv, podle něhož je vždy třeba posoudit, zda přípravné kroky vlastníka nebyly účelové – tedy zahájeny až v reakci na připravovanou změnu územního plánu. Pokud by tomu tak bylo, ochrana legitimního očekávání se neuplatní.

Kvalita argumentace veřejným zájmem

Ústavní soud se kriticky vyjádřil i ke konkrétním důvodům, jimiž obec a správní soudy odůvodňovaly přiměřenost zásahu. S ohledem na povahu daného bezejmenného vodního toku zpochybnil, zda lze vůbec hovořit o potřebě ochrany údolní nivy. Při poměrování navzájem kolidujících práv pak prostý odkaz na danou urbanistickou koncepci zelených pásů podél vodoteče hodnotil jako příliš obecný na to, aby sám o sobě ospravedlnil zásah s tak závažným následkem. Připomněl přitom, že soudům ani nepřísluší hodnotit, jaké konkrétní řešení by mělo být z hlediska územního plánování preferováno.⁵

Ústavní soud se podrobně zabýval i argumentem o narušení soukromí sousedů „nahlížením“ do jejich zahrad. Důsledně vzato by takové odůvodnění umožňovalo vyloučit jakoukoli novou výstavbu v blízkosti stávajících domů, neboť s každou novou stavbou je spojeno určité ri-

ziko „pohledového“ kontaktu se sousedními pozemky. Takový argument proto nemůže být bez dalšího považován za dostatečný důvod pro změnu funkčního využití území.

V kontextu hlavního závěru nálezu je tato kritika obzvláště významná. Pokud má změna územního plánu obstát navzdory existenci nepravomocného povolení, musí být odůvodněna velmi závažnými důvody. Nestačí pracovat s abstraktně legitimním cílem, nýbrž je třeba objasnit, proč právě v daném případě převažuje nad intenzivním soukromým zájmem konkrétního vlastníka.

Co z nálezu vyplývá pro praxi

Pro vlastníky a investory, jejichž pozemky jsou dotčeny změnou územního plánu, je podstatné, že ochrana jejich postavení nezačíná až právní mocí povolení. Je-li stavební záměr dlouhodobě v souladu s územním plánem, bylo-li vydáno alespoň nepravomocné povolení a veřejná správa svým postupem vlastníka utvrzovala v realizovatelnosti jeho záměru, může vzniknout legitimní očekávání hodné ústavněprávní ochrany. To sice samo o sobě nebrání změně územního plánu, avšak významně to zvyšuje požadavky na její odůvodnění.

Pro obce nálezný znamená, že změna funkčního využití pozemků, na nichž již probíhá povoloací řízení, vyžaduje kvalifikované a konkrétní odůvodnění. Obecné odkazy na urbanistickou koncepci nebo abstraktně formulovaný veřejný zájem nemusí obstát. Pokud obec sama svými předchozími kroky přispěla k tomu, že vlastník mohl důvodně předpokládat realizovatelnost stavby, musí tuto okolnost do své úvahy plně promítnout. Čím intenzivněji byla důvěra vlastníka v možnost realizace záměru veřejnou mocí podpořena, tím přesvědčivější musí být důvody, které následnou změnu regulace ospravedlňují.

Hlavní přínos nálezu spočívá v posunu od čistě formálního pojetí otázky právní moci povolení k materiálnímu hodnocení důvěry jednotlivce ve veřejnou správu a pokročilosti stavebního záměru. Pro praxi to znamená vyšší nároky na odůvodnění změn územních plánů a současně silnější ochranu stavebníků, jejichž důvěru v realizovatelnost záměru

veřejná moc sama pomáhala vytvářet. V obecnější rovině Ústavní soud formuloval důležité pravidlo: čím větší úsilí na přípravu realizace záměru již bylo vynaloženo, tím intenzivnější zásah do jiných ústavně zaručených práv či veřejných statků musí hrozit, aby změna územního plánu obstála. ©

Mgr. Bc. Edward Cimini,
advokátní koncipient
Sokol, Novák, Trojan, Doleček a partneři,
advokátní kancelář s.r.o.

sokol
novák
advokátní kancelář
tdpa

Poznámky:

- ¹ Odst. 21 Nálezu.
- ² Odst. 3 Nálezu.
- ³ Odst. 18 Nálezu.
- ⁴ Odst. 17 Nálezu.
- ⁵ Odst. 21 Nálezu.

HAVEL & PARTNERS

ÚSPĚCH SPOJUJE

OTEVÍRÁME ZASTOUPENÍ VE FRANKFURTU

350

S týmem 350 právníků
a daňových poradců jsme
největší nezávislou právní-
kou firmou ve střední Evropě.

110

Poskytujeme právní a daňové
poradenství ve 12 jazycích ve
více než 110 zemích světa.

Máme nejkompexnější mezi-
národní podporu dostupnou
pro české a slovenské advo-
kátní kanceláře.

70%

Až 70 % našich případů
obsahuje mezinárodní prvek.

NEJVĚTŠÍ ČESKO-SLOVENSKÁ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ S MEZINÁRODNÍM DOSAHEM

Konec zákonné koncentrace řízení? Nejvyšší soud navrhuje zrušení § 118b o. s. ř.

Zákonná koncentrace civilního sporného řízení zakotvená v § 118b o. s. ř.¹ patří mezi procesní instituty, jejichž smysl a opodstatnění zůstávají v české justici předmětem dlouhodobé diskuse. Tato diskuse dostala v nedávné době novou dimenzi, když Nejvyšší soud navrhl Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky zrušit ustanovení § 118b o. s. ř. a § 114c odst. 5 o. s. ř. (dále jen „Návrh“). Podle Nejvyššího soudu současné znění § 118b o. s. ř. neobstojí v testu proporcionality a představuje zásah do základních práv účastníků řízení, zejména do práva být slyšen (čl. 38 odst. 2 Listiny)² a zásady rovnosti účastníků řízení (čl. 96 odst. 1 Ústavy).³

Tento článek nejprve stručně shrnuje průběh řízení, v němž byl Návrh podán, a odůvodnění, o něž Nejvyšší soud svýj Návrh opírá. Následně předkládá vlastní právní posouzení předmětné argumentace a dospívá k závěru, že zrušení § 118b o. s. ř. není odůvodněné.

Průběh řízení předcházející podání Návrhu⁴

Žalobkyně se domáhala určení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru. Zaměstnavatel (žalovaný) odůvodnil výpověď organizační změnou spočívající ve zrušení její pracovní pozice. Krátce po skončení pracovního poměru však zaměstnavatel dle tvrzení žalobkyně začal přijímat nové zaměstnance na obdobné pracovní pozice, které byly dle tvrzení žalobkyně totožné s tou, kterou původně u zaměstnavatele vykonávala.

Soud prvního stupně žalobu zamítl s tím, že k datu výpovědi nebylo prokázáno přijetí nových zaměstnanců na původní oddělení žalobkyně. Krajský soud tento závěr zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Soud prvního stupně po zrušujícím rozhodnutí odvolacího soudu na nově nařízeném jednání opětovně poučil účastníky řízení dle § 118b o. s. ř. a poskytl jim lhůtu k doplnění tvrzení a navržení důkazů v souvislosti s nově tvrzenou skutečností žalobkyně v odvolacím řízení, že výpověď obdržela mimo jiné z důvodu svého věku, a jednalo se tak o diskriminační jednání ze strany zaměstnavatele.

Žalovaný následně ve svém podání uvedl, že námitka údajné diskriminace v této fázi řízení již není přípustná, neboť žalobkyně tuto námitku vznesla poprvé až v odvolání, tedy po (původní) koncentraci řízení. Soud prvního stupně ji proto jako opožděnou nepřipustil a žalobu znovu zamítl.

Odvolací soud následně tento závěr potvrdil, neboť zrušující rozhodnutí odvolacího soudu samo o sobě koncentraci řízení neprolamuje a v projednávaném sporu nebyl dán důvod aplikovat některou z výjimek z koncentrace řízení stanovených § 118b o. s. ř. Na uvedeném závěru přitom nic nemění ani nesprávně

opětovné poučení soudu prvního stupně o koncentraci řízení.

Shrnutí odůvodnění Návrhu⁵

Nejvyšší soud ve svém odůvodnění Návrhu na zrušení ustanovení § 118b o. s. ř. zdůrazňuje, že právo na přiměřenou délku řízení je legitimním cílem koncentrace řízení, avšak nesmí ho být dosaženo na úkor základních procesních práv stran, především práva být slyšen a zásady rovnosti účastníků řízení.

Nejvyšší soud upozornil, že aktuální znění § 118b o. s. ř. uplatňuje paušální zákaz přihlížet k opožděným tvrzením a důkazním návrhům účastníků, a to bez vazby na reálně hrozící průtahy. Takový paušální zákaz podle Nejvyššího soudu není primárně cílen na situace, kdy koncentrace řízení brání účelnému vedení řízení, ale spíše penalizuje pozdě uplatněné skutečnosti a důkazní návrhy, které by mohly mít zásadní vliv na rozhodnutí soudu, a přitom by nezpůsobily významné průtahy řízení.⁶

Aktuální znění ustanovení § 118b o. s. ř. podle Nejvyššího soudu nepřiměřeně

upřednostňuje zrychlení civilního řízení před úplným zjištěním skutkového stavu, spravedlivým projednáním věci a věcně správným rozhodnutím.⁷

Současná úprava dle Nejvyššího soudu neumožňuje soudu reagovat na vývoj řízení a provedené dokazování a případně prolomit účinky již nastalé koncentrace. Soud tak nesmí přihlížet k později uplatněným skutkovým tvrzením či důkazním návrhům bez ohledu na důvod jejich opožděného předložení, a to ani tehdy, pokud s jejich provedením souhlasí druhá procesní strana.⁸

Takto striktní znění § 118b o. s. ř. má podle Nejvyššího soudu za následek taktizování stran, nerovné možnosti účastníků reagovat na nepředvídatelný průběh dokazování a nejednotnou soudní aplikaci, což zvyšuje právní nejistotu na straně účastníků a snižuje důvěru veřejnosti v soudnictví.⁹

Podle Nejvyššího soudu proto současné znění § 118b o. s. ř. neobstojí v testu proporcionality, neboť dosahuje svého cíle (zabránění průtahům řízení) nepřiměřeně na úkor práva účastníků na spravedlivý proces (soudní ochranu) a potlačuje jej ve značné míře tak, že zabraňuje úplnému zjištění skutkového stavu a věcně správnému rozhodnutí ve věci. Podle Nejvyššího soudu však tohoto legitimního cíle lze dosáhnout i šetrnějšími prostředky, které představují méně intenzivní zásahy do základních práv účastníků

řízení a které jsou navázány na skutečně hrozící průtahy v řízení.¹⁰

Právní posouzení argumentace Nejvyššího soudu

Argumentace Nejvyššího soudu bezesporu stojí na zásadách, které jsou pro spravedlivý proces ve sporném řízení zcela klíčové. Nelze zpochybnit, že právo být slyšen a zásada rovnosti účastníků představují základní pilíře civilního procesu, a taktéž platí, že zrychlení civilního řízení nesmí být dosahováno na úkor věcné správnosti rozhodnutí a procesních práv stran. Je však třeba současně postavit do popředí i další ústavně zakotvené zásady, zejména zásady dispoziční, projednací a právní jistoty.

Ústavní soud ostatně v ustálené judikatuře zdůrazňuje, že právo na soudní ochranu není absolutní a podléhá zákonným omezením vtěleným do procesních předpisů; žádné z těchto omezení však nesmí být nepřiměřené a nesmí narušovat podstatu chráněného základního práva, přičemž zákonodárci přísluší při tvorbě procesních pravidel určitý prostor pro uvážení, pokud sleduje legitimní cíl.¹¹ Zároveň platí, že dodržování formalizovaných zákonných postupů je nezbytné, neboť omezuje libovůli soudů a zajišťuje rovnost zbraní účastníků řízení, efektivní rozhodnutí sporů v přiměřené lhůtě a respekt k soudům.¹² Následující část se proto zaměřuje na posouzení § 118b o. s. ř. optikou testu proporcionality.

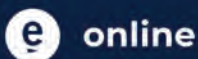
Test proporcionality

Kritérium vhodnosti.

Zákonná koncentrace řízení je způsobilá dosáhnout sledovaného cíle, neboť existuje přímá a ověřitelná vazba mezi pravidlem koncentrace a zkrácením délky civilního sporného řízení. Je přitom příznačné, že zavedení prvků koncentrace řízení do občanského soudního řádu nebylo nahodilé – reagovalo na dobře zdokumentovanou praxi, v níž zástupci účastníků si nezřídka „šetřili“ či „schovali“ některé důkazy či návrhy až „do druhého kola“, neboť až do novely č. 30/2000 Sb. jim v tom nic nebránilo a v odvolacím řízení pak platil princip plné apelace s neomezenou možností uvádět novoty.¹³ Zákonodárce novelou č. 30/2000 Sb. výslovně identifikoval jako jeden z hlavních cílů reformy zkrácení délky civilních sporů a posílení odpovědnosti prvostupňového řízení za úplné zjištění skutkového stavu.¹⁴ Vhodnost institutu jako takového ostatně Nejvyšší soud sám nezpochybňuje.

Kritérium nezbytnosti.

Nejvyšší soud navrhuje jako méně omezující alternativu zavedení soudcovské diskrece umožňující prolomit koncentraci v případech, kdy pozdě uplatněná tvrzení průtahy nezpůsobí. Takové řešení však ve skutečnosti není alternativou šetrnější z hlediska základních práv, nýbrž alternativou generující nové a závažnější problémy – zásadní nepředvídatelnost procesního postupu, nejednotnost aplikace a nárůst sporů o to, zda soud svou diskreci

Německé právo pro české podnikatele – časté problémy a jejich řešení

Sousední trh s vysokou kupní silou láká, ale hrozba Abmahnung a přísnější pravidla dokážou expanzi prodražit. Na co si dát pozor při založení GmbH, zaměstnávání i prodeji přes e-shop?

vykonával správně. Je přitom příznačné, že komentářová literatura upozorňuje na to, že soudy samy o sobě mají tendenci zákonnou koncentraci obcházet – například tím, že o koncentraci účastníky nepoučí, nebo tím, že první jednání neodročí, ale formálně jen přeruší, přičemž takový postup je v rozporu s tím, že zásada koncentrace řízení je zákonný zákaz adresovaný soudu, nikoliv prostor k uvážení soudce (materiální vedení řízení soudem, tj. aktivní vedení dokazování soudem, zejm. prostřednictvím poučovací povinnosti dle § 118a o. s. ř., tuto hranici nepřekračuje).¹⁵ Rozšíření soudcovské diskrece by problém nejednotné aplikace prohloubilo, nikoliv vyřešilo; ze stejného důvodu ostatně Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 2901/23 protiústavní prolomení koncentrace odvolacím soudem označil za jeden z projevů strukturálního problému české civilní justice.¹⁶

Kritérium přiměřenosti.

Intenzita zásahu do práva na soudní ochranu je zmírněna tím, že zákon stanoví výjimky z koncentrace, účastníci jsou poučováni o koncentraci soudem (§ 119a o. s. ř.) a mají před dosažením koncentračního bodu dostatečný časový prostor k uplatnění veškerých skutkových tvrzení. Právo být vyslechnut soudem tak není vyloučeno, ale podmíněno procesní aktivitou ve stanoveném čase. Je přitom třeba zdůraznit, že zásada koncentrace řízení se ze své podstaty netýká právního posouzení ani právní kvalifikace tvrzeného nároku, ale vztahuje se pouze na skutková tvrzení, jimiž je nárok jakožto předmět řízení vymezen, a na označení důkazů, jichž se účastník dovolává.¹⁷ Koncentrace tak ponechává účastníkům plný prostor pro právní argumentaci a vyjádření stanoviska k věci, omezuje je toliko při plnění povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní ohledně skutkových okolností.¹⁸ Soudy se přitom při uplatňování procesních pravidel musí vyvarovat jak excesivní rigiditě, která by mohla ohrožovat materiální spravedlnost řízení jako celek, tak přílišné flexibility, jež by vedla k odstranění procesních požadavků stanovených zákonem a předvídatelnosti procesního postupu soudu.¹⁹ Zákonná koncentrace řízení dle § 118b o. s. ř. práhu nepřiměřeného omezení práva na soudní ochranu nedosahuje: účastníkovi není bráněno v přístupu k soudu ani ve věcném projednání jeho nároku, ale pouze v uplatnění tvrzení, která mohl a měl uvést dříve.

Procesní odpovědnost účastníků, poučovací povinnost a rovnost zbraní

V civilním sporném procesu strany svou vlastní aktivitou musí přispívat k objasnění skutkového stavu. Jak zdůrazňuje Ústavní soud, civilní sporný proces je založen na systému procesních stran v kontradiktorním postavení: strany proto musí vlastní aktivitou (iniciativou) přispívat k objasnění skutkového stavu. Na rozdíl od řízení nesporného v něm není úkolem soudce „hrát roli skutkového policisty“ a vyšetřovat příliš aktivně – bez ohledu na iniciativu účastníků řízení – skutkový stav.²⁰ Soud primárně rozhoduje na základě „zjištěného skutkového stavu věci“ (§ 153 odst. 1 o. s. ř.) – jak byly věci v řízení prokázány, nikoliv na základě stavu „skutečného“. Úmyslem zákonodárce po roce 1989 bylo koncepčně posilovat v účastnících sporného řízení pocit odpovědnosti za výsledek sporu v duchu zásady *vigilantibus iura scripta sunt* (práva náleží bdělým), což se projevilo v novelách provedených zákony č. 519/1991 Sb., č. 30/2000 Sb. a č. 7/2009 Sb.²¹

Přitom zůstává podle zákona v civilním sporném řízení klíčová (primární) iniciativa a odpovědnost procesních stran, ačkoli soud v nalézacím řízení neplní roli jen pasivního aktéra, neboť jeho ústavní úlohou je zajistit naplnění účelu soudnictví – nesmí se však chovat nepřiměřeně proaktivně, a navíc ve prospěch jen jedné strany sporu.²² V civilním sporném řízení proto nemůže být výlučnou odpovědností soudu zjistit rozhodný „pravdivý“ skutkový stav bez ohledu na aktivitu procesních stran, tj. bez ohledu na jejich skutková tvrzení a důkazní návrhy. Neaktivitu procesních stran nemůže soud bez dalšího suplovat.²³

Součástí materiálního vedení řízení (tj. aktivního vedení dokazování soudem) je poučovací povinnost soudu dle § 118a o. s. ř. Jak Ústavní soud zdůraznil, neplnili účastníci řízení dostatečně své základní povinnosti tvrzení a důkazní, musí je nalézací soud aktivně vyzvat a poučit, aby svoji „nečinnost“ napravily a aby neprohrály spor jen pro neunesení procesního břemene – bez předchozího „varování“ ze strany soudu. Soudy podle zákona musí dát „prohrávajícímu“ účastníkovi řízení reálnou šanci k nápravě – aby dotvrdil (tj. doplnil) rozhodné skutečnosti a dodatečně navrhl důkazy. Zákonnou poučovací

povinnost soudu ve smyslu § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. však nelze vnímat jako neomezené zmocnění soudu k paternalistickému vedení sporu.²⁴ Meze přiměřené aktivity soudu při poučování účastníků řízení ohledně jejich povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní je proto v jednotlivých případech třeba hodnotit právě perspektivou zásady rovnosti zbraní ve smyslu čl. 37 odst. 3 Listiny. Ani poučení soudem nesmí nepřiměřeně zvýhodňovat jednu procesní stranu oproti druhé.²⁵

Tato omezení jsou pak zvláště akcentována po dosažení koncentračního bodu. Poučovací povinnost podle § 118a o. s. ř. zákonnou koncentraci „prolamuje“; proto s ní musí soudce zacházet citlivě, aby neporušil zásadu rovnosti zbraní.²⁶ Výslovně pak Ústavní soud judikoval, že z pohledu zásady rovnosti zbraní (a spravedlivého procesu v širším slova smyslu) není možné koncentraci řízení opakovaně prolamovat (oddalovat či obcházet) nepřiměřeným poučováním účastníků řízení podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. Takový postup by totiž byl v rozporu se smyslem zákonné koncentrace nalézacího řízení. Soud poučovat má, ale jenom ve správný čas, citlivě, a tak, aby neporušoval zásadu rovnosti účastníků.²⁷

Pokud je tedy žalobkyně přesvědčena o existenci diskriminačního důvodu výpovědi, je v jejím vlastním zájmu, aby rozhodné skutečnosti uvedla již v žalobě nebo nejpozději před dosažením koncentračního bodu dle poučení soudu podle ustanovení § 119a o. s. ř. S touto povinností ostatně přímo počítá i připravovaný věcný záměr civilního řádu soudního, který stranám výslovně ukládá povinnost pravdivosti, jejímž smyslem je, aby strany řízení včas, úplně a pravdivě uvedly veškeré skutečnosti rozhodné pro věc a aby k jejich prokázání včas navrhly důkazy.²⁸

Pokud byla námitka žalobkyně poprvé vznesena až v odvolacím řízení, a to nikoli v reakci na argumentaci žalovaného či na průběh dokazování, ale v reakci na nepříznivý vývoj sporu, přihlédnutí k této námitce by vedlo k neoprávněnému prolomení zásady rovnosti zbraní. Žalovaný by totiž byl nucen svou procesní obranu zásadně změnit v okamžiku uplatnění nového skutkového tvrzení protistranou v odvolacím řízení, a to v momentě, kdy již svou dosavadní procesní obranu založil na řádně uplatněných a prokázaných

skutkových okolnostech sporu, čímž by byl žalovaný postaven do podstatně nevýhodnější situace než jeho protistrana. Je přitom třeba zdůraznit, že zásada rovnosti zbrání, respektive rovnost příležitostí, mimo jiné znamená, že každé procesní straně má být dána přiměřená možnost přednést svou záležitost za podmínek, jež ji nestaví do podstatně nevýhodnější situace, než ve které je její protistrana.²⁹ Zásada rovnosti zbrání tedy chrání obě procesní strany symetricky, nikoliv pouze tu, která tvrzení uplatňuje. Jak ostatně výstižně vyjadřuje judikatura Nejvyššího soudu, smyslem koncentrace řízení je mimo jiné čelit procesní nezodpovědnosti účastníka či dokonce vědomému nebo úmyslnému využívání důkazních prostředků v pozdějších fázích řízení a tím i komplikacím a průtahům.³⁰

V předmětném řízení přitom měla žalobkyně dostatečný časový prostor k uplatnění svého tvrzení o údajném diskriminačním důvodu výpovědi ještě před (původní) koncentrací řízení. V době před dosažením koncentračního bodu jí musely být všechny rozhodné skutkové okolnosti známy, a proto nelze přisvědčit názoru Nejvyššího soudu, že by zákonná koncentrace řízení nepřiměřeně zasahovala do práva žalobkyně na soudní ochranu a znemožnila jí řádně uplatnit všechna relevantní skutková tvrzení.

Argument Nejvyššího soudu, že současné znění § 118b o. s. ř. může bránit účastníkům reagovat na „překvapivý průběh dokazování“, proto nelze v této věci plně přijmout. Jestliže bylo v předmětném řízení mezi stranami sporné, zda žalobkyni byla ukončena pracovní smlouva z důvodu její nadbytečnosti a probíhalo k tomu dokazování, v jehož důsledku došlo k vyvrácení žalobních tvrzení procesní obranou žalovaného, nelze hovořit o „překvapivém průběhu dokazování“ – naopak zcela překvapivým by bylo tvrzení žalobkyně v odvolacím řízení ohledně nového důvodu výpovědi.

Nadto pokud by nově tvrzené skutkové okolnosti nastaly až po prvním jednání ve věci, uplatní se zákonná výjimka z koncentrace řízení podle § 118b o. s. ř. Stejně tak skutečnosti nebo důkazy vzniklé až po vyhlášení rozhodnutí soudem prvního stupně lze uplatnit za podmínek podle § 205a o. s. ř. Z těchto důvodů proto

nelze dovodit, že by zákonná koncentrace řízení mohla nepřiměřeně zasáhnout do práva na soudní ochranu nebo rovnosti účastníků, jak tvrdí Nejvyšší soud. Účastníci dle aktuální právní úpravy mají dostatek procesních prostředků, jak na pozdě nastalé skutečnosti reagovat způsobem, který je pro oba účastníky spravedlivý a předvídatelný.

V této souvislosti lze odkázat na závěry nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2901/23, ze kterého vyplývá, že institut koncentrace řízení ve smyslu § 118b o. s. ř. je nástrojem soudu, jak naplnit ústavní právo účastníků řízení na pojednání a rozhodnutí věci v přiměřené lhůtě. Jinak řečeno: procesní předpisy nutí účastníky, aby včas „odkryli karty“, a soud, aby postupoval koncentrovaně, neodročoval jednání a v rozumné době rozhodl.³¹ Je přitom příznačné, že Ústavní soud v uvedeném nálezu označil protiústavní prolomení principu koncentrace civilního sporného řízení a principu neúplné apelace odvolacím soudem za součást strukturálního problému české civilní justice, a posoudil ústavní stížnost meritorně – nikoli proto, aby koncentraci jako takovou zpochybnil, ale naopak proto, aby její dodržování posílil.³² Ústavní soud dosud § 118b o. s. ř. jako takový nezrušil ani neshledal protiústavním, a to přestože měl opakovaně příležitost tak učinit.³³ Tato skutečnost sama o sobě svědčí ve prospěch ústavní konformity institutu zákonné koncentrace řízení.

Vztah koncentrace k principu neúplné apelace a systémové důsledky zrušení

Z hlediska vztahu zákonné koncentrace řízení a principu neúplné apelace je klíčové, že oba instituty tvoří vzájemně provázaný systém: i v odvolacím řízení má soud povinnost postupovat podle § 118a o. s. ř. a musí účastníky řízení poučit o jejich povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní, je-li to pro řádné objasnění skutkového stavu potřebné. Takové poučení odvolacím soudem ovšem nemůže vést k uplatnění nových skutečností nebo důkazů v rozporu s § 205a nebo § 211a o. s. ř.³⁴ Jinak řečeno, bylo by v rozporu se strukturálním pojetím civilního sporného procesu, kdyby odvolací soud zákonnou poučovací povinností využíval způsobem, který by vedl k neoprávněnému prolomení zákonné koncentrace a principu neúplné apelace.

Ústavní soud přitom výslovně vymezil, kdy je prolomení koncentrace v odvolacím řízení legitimní a kdy protiústavní. Pobídka účastníka (i zastoupeného advokátem) k doplnění tvrzení a důkazních návrhů v podobě poučení podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. patří primárně do nalézacího řízení. Je v rozporu se zásadou rovnosti účastníků řízení, prolomí-li odvolací soud v odvolacím řízení, ovládaném principem neúplné apelace, neoprávněně zásadu koncentrace nalézacího řízení prostřednictvím nepřipadného poučení jednoho z účastníků.³⁵ Naproti tomu za legitimní Ústavní soud považuje poučení odvolacím soudem tehdy, nesplní-li nalézací soud řádně svoji zákonnou poučovací povinnost, či v případě, že odvolací soud změnil právní názor, a proto musí vytvořit účastníkům řízení procesní prostor k dotvrzení (tj. doplnění) relevantních skutečností – jde o procesně správný postup směřující ke skončení věci v odvolací instanci.³⁶

Z hlediska právní jistoty účastníků je také obtížně představitelné, aby se koncentrace řízení posuzovala případ od případu na základě volného uvážení soudu podle toho, zda pozdě doplněné skutkové okolnosti a důkazní návrhy způsobí či nezpůsobí průtahy řízení. Zatímco Nejvyšší soud spatřuje příčinu nejednotné aplikační praxe v přílišné přísnosti § 118b o. s. ř., opak je pravdou: zavedení soudcovské diskrece by tuto nejednotnost ještě prohloubilo. Je přitom signifikantní, že Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 2901/23 napadené rozhodnutí zrušil právě proto, že odvolací soud koncentraci protiústavně prolomil – a nikoli proto, že by ji aplikoval příliš přísně. Odvolací soud „aplikoval procesní pravidla nepřiměřeně, v rozporu s legitimním očekáváním stěžovatele“.³⁷ Tento závěr je přímým protiargumentem k tezi Nejvyššího soudu, že striktní zákonná koncentrace sama o sobě zakládá protiústavní stav: naopak, protiústavním je její neoprávněně prolamování.

Závěr

Není proto důvodu uvažovat o úplném zrušení § 118b o. s. ř., protože takový krok by fakticky znamenal návrat k principu plné apelace, který by ve sporném řízení zcela popíral zásadu dispoziční a procesní odpovědnosti účastníků za průběh a výsledek řízení, vedl by k nepří-

měřenému prodlužování sporů a byl by v rozporu jak s požadavkem na efektivní ochranu práv, tak s principem právní jistoty. Zrušení § 118b o. s. ř. by nadto vyvolalo závažnou systémovou nekonzistenci v rámci platné procesní úpravy: ustanovení § 205a o. s. ř. omezující přípustnost novot v odvolacím řízení by zůstalo nedotčeno, zatímco zákonná koncentrace v prvním stupni by zanikla. Vznikla by tak paradoxní situace, v níž by účastníci mohli fakticky obcházet omezení novot v odvolacím řízení prostřednictvím opožděného předkládání skutkových tvrzení v řízení prvostupňovém, přičemž princip neúplné apelace (§ 205a o. s. ř.) a zákonná koncentrace řízení (§ 118b o. s. ř.) mají z povahy věci obdobný účel a jsou na sebe vzájemně navázány.³⁸

Pokud by však měl být institut koncentrace řízení do budoucna modifikován,

je namístě uvažovat o legislativním rozšíření zákonem výslovně stanovených výjimek z koncentrace dle § 118b o. s. ř., a to například v případě, kdy soud oběma účastníkům s jejich souhlasem poskytne dodatečnou lhůtu na doplnění tvrzení či důkazů. Takové řešení by respektovalo dispoziční zásadu a zároveň by nenarušovalo rovnost účastníků ani předvídatelnost procesního postupu, byť je nutné dodat, že praktická využitelnost takové výjimky by byla velice omezená – souhlas obou stran s prolomením koncentrace řízení by byl v soudní praxi sporných řízení spíše výjimečný. Je v neposlední řadě příznačné, že i věcný záměr civilního řádu soudního, jak jej zpracovala pracovní skupina zřízená Ministerstvem spravedlnosti,³⁹ zachovává koncentraci řízení jako nezbytný prvek moderního civilního sporného procesu a navrhuje toliko její legislativní zpřesnění: soud by

mohl i bez návrhu nepřipustit nový skutkový přednes nebo důkazní návrh tehdy, jestliže jej strana ze své viny neuvedla již dříve a jestliže by se jeho připuštěním rozhodnutí věci podle přesvědčení soudu významně zdrželo.⁴⁰ I tento přístup tedy potvrzuje, že zákonodárce ani de lege ferenda nepovažuje zákonnou koncentraci řízení za protiústavní, ale hledá pro ni vhodnou legislativní podobu. ©

Mgr. Bc. Pavel Glos, Ph.D., advokát
act legal s.r.o., advokátní kancelář

Poznámky:

- 1 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“).
- 2 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“).
- 3 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“).
- 4 Návrh, body 1–7.
- 5 Návrh, body 14–43.
- 6 Návrh, body 30 a 33.
- 7 Tamtéž, bod 43.
- 8 Tamtéž, bod 32.
- 9 Návrh, body 34 a 43.
- 10 Tamtéž, bod 43.
- 11 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2901/23 ze dne 8. 1. 2025, bod 21, s odkazem na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. 6. 2016 ve věci Baka proti Maďarsku, č. stížnosti 20261/12, § 120; dále stanovisko pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16 ze dne 28. 11. 2017, bod 27.
- 12 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2901/23 ze dne 8. 1. 2025, bod 23, s odkazem na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 5. 4. 2018 ve věci Zubac proti Chorvatsku, č. stížnosti 40160/12, § 96.
- 13 REMEŠ, Jiří. Praktický úvod do civilního řízení sporného. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 264–265, marg. č. 196.
- 14 Tamtéž, s. 265, marg. č. 196; srov. rovněž
- důvodovou zprávu k zákonu č. 30/2000 Sb.
- 15 Tamtéž, s. 266, marg. č. 196; srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 30 Cdo 350/2006 ze dne 19. 4. 2006; nález Ústavního soudu sp.zn. II. ÚS 385/15 ze dne 8. 12. 2015.
- 16 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2901/23 ze dne 8. 1. 2025, bod 19.
- 17 Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 629/2011 ze dne 9. 1. 2013; nález Ústavního soudu sp.zn. IV. ÚS 2378/18 ze dne 9. 10. 2018; srov. REMEŠ, J., op. cit., s. 267, marg. č. 197.
- 18 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 32 Cdo 4182/2016 ze dne 28. 8. 2018: „Účelem koncentrace řízení je přinutit účastníky řízení, aby v příslušné lhůtě uplatnili všechny skutečnosti právně významné pro žalovaný nárok anebo pro obranu proti němu a označili důkazy způsobilé prokázat takto tvrzené skutečnosti, tj. aby splnili svou povinnost tvrzení a důkazní povinnost.“
- 19 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2901/23 ze dne 8. 1. 2025, bod 24, s odkazem na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 31. 1. 2017 ve věci Hasan Tunç a další proti Turecku, č. stížnosti 19074/05, § 32–33.
- 20 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2901/23 ze dne 8. 1. 2025, bod 28.
- 21 Tamtéž, bod 30.
- 22 Tamtéž, bod 29.
- 23 Tamtéž, bod 33.
- 24 Tamtéž, body 34–35 a 37.
- 25 Tamtéž, bod 38.
- 26 Tamtéž, bod 41.
- 27 Tamtéž, bod 44.
- 28 Winterová, A., Dobrovolná, E., Dvořák, B., Pulkrábek, Z., Lavický, P., op. cit., s. 808 (část VI, oddíl 2.1).
- 29 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2901/23 ze dne 8. 1. 2025, bod 26, s odkazem na nález sp. zn. III. ÚS 202/03 ze dne 13. 11. 2003 a nález sp. zn. Pl. ÚS 49/10 ze dne 28. 1. 2014, bod 28.
- 30 Usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 6008/2016 ze dne 31. 8. 2017.
- 31 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2901/23 ze dne 8. 1. 2025, bod 42.
- 32 Tamtéž, bod 19.
- 33 Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 2. 2011, sp. zn. III. ÚS 231/11, a další rozhodnutí odmítající ústavní stížnosti napadající aplikaci § 118b o. s. ř. (dohledatelná v databázi NALUS).
- 34 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2901/23 ze dne 8. 1. 2025, bod 46.
- 35 Tamtéž, bod 50.
- 36 Tamtéž, bod 49.
- 37 Tamtéž, bod 58.
- 38 K vzájemné provázanosti § 118b a § 205a o.s.ř. srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 32 Cdo 137/2014 ze dne 11. 1. 2016; dále Jirmanová, M., Šuk, P., op. cit., s. 278–280, marg. č. 200.
- 39 Winterová, A., Dobrovolná, E., Dvořák, B., Pulkrábek, Z., Lavický, P., op. cit., s. 801.
- 40 Tamtéž, s. 808 (část VI, oddíl 2.1, k bodům 217–219 věcného záměru).

GLATZOVA & Co.

DEFINING EXCELLENCE

for 30 years

**TI NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ
PRACUJÍ S NÁMI**

www.glatzova.com

Skryté ujednání v realitní smlouvě – zbytečná hra na schovávanou

Nejvyšší soud ČR se v usnesení sp. zn. 33 Cdo 79/2024 ze dne 29. ledna 2025 zabýval dalším z řady případů, které odhalují limity podnikatelské praxe při uzavírání smluv se spotřebiteli na dálku. Rozhodnutí je na první pohled všední – spotřebitel odstoupil od distančně sjednané smlouvy, realitní kancelář (M & M reality holding a. s.) nesouhlasila a spor eskaloval až k dovolacímu soudu. Podstatné je však to, jak Nejvyšší soud znovu a velmi srozumitelně vysvětlil, co se v českém právu rozumí skrytým ujednáním, a kdy taková klauzule nemůže vůči spotřebiteli obstát.

Rozhodnutí navazuje na dlouhodobou judikaturní linii, ale zároveň je mimořádně užitečné pro praxi – zejména proto, že ukazuje, jak málo někdy stačí, aby se i poměrně běžná smluvní doložka stala neúčinnou, a tím pádem nevyvolala zamýšlené právní následky.

Skutkové okolnosti případu

Realitní kancelář poskytující zprostředkování koupě nemovitosti uzavřela se spotřebitelem distančně „dohodu o koupi nemovitosti“. Smlouva měla do značné míry formulářový charakter – obsahovala dohodu o budoucím uzavření kupní smlouvy, pravidla tzv. blokace nemovitosti a také povinnost spotřebitele uhradit „blokační úhradu“ ve výši 300 000 Kč.

Pokud by k zaplacení nedošlo včas, smlouva počítala se smluvní pokutou ve výši 30 % blokační úhrady. Typické nastavení, které není v realitní praxi nijak neobvyklé.

Spotřebitel však blokační úhradu neuhradil. Namísto toho využil své zákonné právo a do 14 dnů od uzavření smlouvy od ní odstoupil podle § 1829 občanského zákoníku. Realitní kancelář však tvrdila, že spotřebitel toto právo neměl, protože – jak uváděla – již předem a výslovně souhlasil se zahájením poskytování služby a byl o ztrátě práva odstoupit poučen.

A právě v tomto místě se střetávají zásadní argumenty obou stran.

Sporné ujednání: pod jedním nadpisem AML prohlášení a zároveň vyluka odstoupení

Výjimka z práva odstoupit podle § 1837 písm. a) občanského zákoníku je možná. Musí však být splněny dvě podmínky:

1. spotřebitel musí předem a výslovně souhlasit se zahájením plnění, před uplynutím čtrnáctidenní lhůty pro odstoupení od smlouvy, a současně

2. musí být předem poučen, že tímto souhlasem ztrácí právo na odstoupení od smlouvy.

Podle realitní kanceláře bylo obojí obsaženo v článku 14.2 smlouvy. Tento článek však nesl název: „A několik poučení a zákonných povinností na závěr...“ a obsahoval především sdělení podle zákona proti praní špinavých peněz (AML).

Teprve v plynulém pokračování za AML prohlášením, že spotřebitel není politicky exponovanou osobou a že prostředky nepocházejí z trestné činnosti, se objevila věta o tom, že strany požádaly o okamžité zahájení plnění a že spotřebitel není oprávněn od smlouvy odstoupit.

Nejvyšší soud tuto konstrukci označil jako „ukázkový případ skrytého ujednání“, které může snadno uniknout pozornosti spotřebitele. Dodal také, že takové jednání „není poctivé“ a nepoživá právní ochrany.

Nejvyšší soud: transparentnost není detail, ale podstata

Rozhodnutí stojí na pevném judikaturním základě. Nejvyšší soud výslovně nazývá například na:

- Rozsudek NS ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. 32 Cdo 3530/2016, který zdůraznil, že za „skrytou formu ujednání“ je nutno považovat ujednání, jež snadno unikne pozornosti spotřebitele a je pro něho proto překvapivé. Toto kritérium se neodvíjí jen od velikosti písma, ale i od kontextu, umístění a celkového vyznění doložky ve smlouvě.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 9. 2024, sp. zn. III. ÚS 2086/2024, kde ÚS v návaznosti na dlouhodobé chápání ochrany spotřebitele připomněl, že ujednání nesmějí být uvedena výrazně menším písmem, nebo skrytá pod zavádějícím nadpisem apod.

Nejvyšší soud se tedy i v tomto případě opřel o svá předchozí rozhodnutí i o závěry Ústavního soudu, které společně tvoří jasný celek:

- Spotřebitel se nachází ve slabším postavení.
- Formální umístění textu do smlouvy ještě neznamená, že spotřebitel mohl ujednání rozumně očekávat nebo mu porozumět.
- Ujednání, která mají omezovat spotřebitelská práva, musejí být zřetelná, nepřehlédnutelná, obsahově i graficky viditelná.

Nejvyšší soud také výslovně zopakoval, že jestli podnikatel umístí takovou klauzuli do části smlouvy, která vypadá jako pouhé informativní sdělení (o AML, politické exponovanosti apod.), a nikoli jako skutečně individuální ujednání

o právech a povinnostech stran, jde o skryté ujednání ve smyslu § 1753 občanského zákoníku.

Takové ujednání je neúčinné, a k jeho existenci se nepřihlíží.

Praktický výsledek: spotřebitel odstoupil platně a včas

Když Nejvyšší soud konstatoval neúčinnost klauzule o výluce práva odstoupit, byl další vývoj sporu vlastně nevyhnutelný. Spotřebitel tedy:

- odstoupil v rámci zákonné lhůty,
- učinil tak zcela v souladu s § 1829 občanského zákoníku,
- a proto mu nevznikla povinnost uhradit ani blokační úhradu, ani smluvní pokutu.

Dovolání realitní kanceláře bylo nakonec odmítnuto jako nepřijatelné, neboť rozhodnutí odvolacího soudu plně odpovídalo ustálené rozhodovací praxi dovolací instance.

Co si z toho vzít?

Transparentnost je klíčová povinnost

Rozhodnutí opět připomíná, že v oblasti spotřebitelského práva nehraje roli pouze to, co je ve smlouvě napsáno, ale také jak, kam a v jakém kontextu je to zapsáno.

Praxe ukazuje, že zejména při distančním sjednávání služeb mají podnikatelé někdy tendenci „schovat“ méně výhodná ujednání do méně výrazných částí smlouvy, ať už vědomě nebo z pouhé snahy o „úspornou“ strukturu dokumentu.

Tento přístup však vede k jedinému výsledku: neúčinnosti těchto ustanovení.

Dopad na realitní praxi

Rozhodnutí míří především do oblasti realitních smluv, v nichž je velmi časté:

- používání formulářových ujednání,
- ukládání blokačních úhrad,
- kombinace více typů smluv (o zprostředkování, o smlouvě budoucí, atd.) do jedné listiny,
- a distanční uzavírání smluv.

To vše zvyšuje riziko, že spotřebitel důležitá ujednání přehlédne, protože buď splývají s jiným textem, nebo je považuje za „pouhou“ administrativní informaci.

Závěr

Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 79/2024 je připomínkou, že ochrana spotřebitele není formální konstrukcí, ale hmotným pravidlem, které je třeba dodržovat. Pokud chce podnikatel využít zákonnou výjimku, musí ji spotřebiteli sdělit jasně, čitelně a důrazně – bez skrytých odkazů a bez kombinování s nesouvisícími prohlášeními.

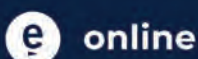
Skrytá smluvní ujednání nemají v právním styku místo. A pokud se v něj podnikatel uchýlí, nemůže očekávat, že mu soud poskytne ochranu. ☹

Dominika Veselá, partnerka

Debora Cibulková, advokátní koncipientka

Eversheds Sutherland, advokátní kancelář, s.r.o.

EVERSHEDS
SUTHERLAND

Marketing a akvizice klientů s podporou AI

Přestaňte čekat na doporučení. Jak v advokátní kanceláři postavit AI systém, který klienty přivede sám?

Další online konference a semináře
naleznete na www.epravo.cz

K (ne)způsobnosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy

V rozhodovací praxi exekučních soudů nižších stupňů jsme se v minulosti setkali s odlišnými způsoby rozhodování o exekučních návrzích, pokud se oprávněný dožadoval provedení exekuce prodejem zástavy nikoli na základě usnesení soudu o nařízení prodeje zástavy, ale na základě dohody zástavního věřitele (oprávněného) a zástavního dlužníka (povinného) o způsobu realizace zástavního práva, v níž se zástavní dlužník zavázal strpět výkon zástavního práva „prodejem zástavy při výkonu rozhodnutí“. Řešení nabídl Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 27. 6. 2024, sp. zn. 21 Cdo 3882/2023.

V ustanovení § 1359 odst. 1 věta první zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „OZ“) stojí, že jakmile je zajištěný dluh splatný, může se zástavní věřitel uspokojit způsobem, o němž se dohodl se zástavcem, popřípadě zástavním dlužníkem, v písemné formě, jinak z výtěžku zpeněžení zástavy ve veřejné dražbě nebo z prodeje zástavy podle jiného zákona.

Je pak poměrně běžné, že pokud dojde k uzavření smlouvy o zápůjčce ve formě notářského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti, je součástí notářského zápisu zároveň i zástavní smlouva k zajištění předmětné pohledávky věřitele za dlužníkem. Pro případ, že dlužník neuhradí věřiteli řádně a včas svůj dluh zajištěný zástavním právem, je pak dlužník povinen strpět uspokojení dluhu ze

zástavy ze strany věřitele; způsob uspokojení pak určuje dohoda stran, a není – li taková dohoda, tak zákon. Věřiteli a dlužníku tedy nic nebrání, aby si v zástavní smlouvě vtělené do notářského zápisu ujednali, že věřitel má oprávnění své zástavní právo vykonat z prodeje zástavy při výkonu rozhodnutí. Zároveň pak platí, že výkon zástavního práva věřitelem je jeho právem, nikoli povinností, kdy věřiteli samozřejmě zůstává možnost domáhat se uspokojení své pohledávky v nalézacím řízení a posléze vykonávacím řízení, tj. je na věřiteli, zda se rozhodne uspokojit svůj dluh v souladu s ustanovením § 1359 odst. 1 OZ či nikoli.¹

V rozhodovací praxi soudních exekutorů a exekučních soudů jsme se však setkali s rozdílným přístupem k situaci, kdy došlo ve formě notářského zápisu

k uzavření (i) smlouvy o zápůjčce mezi věřitelem a obligačním dlužníkem, v níž obligační dlužník svolil k přímé vykonatelnosti a zároveň k uzavření (ii) zástavní smlouvy mezi věřitelem a zástavním dlužníkem, odlišným od dlužníka obligačního, v níž byl ujednan jako jeden ze způsobů výkonu zástavního práva prodej předmětu zástavy při výkonu rozhodnutí s tím, že se zástavní dlužník výslovně zavázal uspokojení dluhu ze zástavy jedním z těchto způsobů strpět. Docházelo totiž k tomu, že některé exekuční soudy pověřily soudního exekutora k provedení exekuce prodejem zástavy s tím, že postačí písemné ujednání v souladu s ustanovením § 1359 odst. 1 OZ mezi zástavním dlužníkem (povinným) a zástavním věřitelem (oprávněným), zatímco některé exekuční soudy takové ujednání ve formě notářského zápisu jako exekuční titul neakceptovaly.

Make better decisions when it counts.

Správná rozhodnutí v klíčových momentech.

act legal — na 400 špičkových právníků, daňových poradců
a obchodních expertů poskytujících služby náročné klientele

Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 27. 6. 2024, sp. zn. 21 Cdo 3882/2023 uvedl, že dohoda zástavního věřitele se zástavním dlužníkem o způsobu realizace zástavního práva, jejímž obsahem je závazek zástavního dlužníka strpět výkon zástavního práva „prodejem zástavy při výkonu rozhodnutí“, byť je tato dohoda součástí notářského zápisu obsahujícího svolení obligačního dlužníka (osoby odlišné od zástavního dlužníka) k jeho přímé vykonatelnosti, není exekucním titulem. Nejvyšší soud dále upozornil, že nelze směřovat povinnosti obligačního dlužníka s povinnostmi zástavního dlužníka plynoucími ze zástavního práva, byť jsou tyto povinnosti upraveny v témže notářském zápisu. V předmětném rozsudku pak dále stojí, že zástavní smlouva, byť vtělena do notářského zápisu a byť se závazkem zástavního dlužníka strpět výkon zástavního práva zástavním věřitelem „prodejem předmětu zástavy při výkonu rozhodnutí“, nezapadá do charakteristiky exekucního titulu. A to bez ohledu na to, že je v témže notářském zápisu svolení obligačního dlužníka k jeho přímé vykonatelnosti.

Nejvyšší soud pak dále upozornil, že zástavní věřitel a zástavní dlužník sice mají v souladu s ustanovením § 1359 OZ odst. 1 možnost dohodnout se na konkrétním způsobu zpeněžení zástavy, avšak že v tomto ustanovení nestojí ničeho o tom, že by taková dohoda byla zároveň i exekucním titulem, na jehož základě by bylo bez dalšího možné zahájit a provést exekuci prodejem zástavy.

Nejvyšší soud se však v předmětném rozsudku zaobíral situací, kdy zástavní dlužník (na rozdíl od dlužníka obligačního) k přímé vykonatelnosti notářského zápisu nesvolil. Už ale nijak blíže neřešil, zda by bylo možné notářský zápis považovat za exekucní titul v případě, kdy by k přímé vykonatelnosti výslovně svolil nejen obligační dlužník, ale i dlužník zástavní, a to ve vztahu ke způsobu výkonu zástavního práva prodejem předmětu zástavy při výkonu rozhodnutí. K tomu se nicméně jeví jako vhodné uvést, že Nejvyšší soud citovaným rozhodnutím přezkoumával rozsudek Krajského soudu v Praze č. j. 18 Co 227/2023 – 16, který v rámci svého odůvodnění v bodu 11 dospěl k závěru, že exekucním titulem umožňujícím prodej zástavy je pouze usnesení soudu vydané v řízení

o soudním prodeji zástavy dle ustanovení § 353a a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, v platném znění (dále jen „Z. Ř. S.“) a že i z toho důvodu by nebylo možné exekuci na základě notářského zápisu zahájit. Nejvyšší soud ve svém rozsudku proti tomuto závěru nezaujal žádné konkrétní stanovisko, avšak uvedl, že Krajský soud v Praze své rozhodnutí řádně a srozumitelně odůvodnil, a to právě i v bodu 11.

V ustanovení § 40 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekucní činnosti (exekucní řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění (dále jen „exekucní řád“), stojí, že exekucním titulem je notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu. Tímto zvláštním právním předpisem je míněn zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), v platném znění (dále jen „notářský řád“), resp. jeho ustanovení § 71a násl.; dle těchto ustanovení může notářský zápis obsahovat svolení k přímé vykonatelnosti, pokud se notářský zápis týká právního jednání o (i) splnění peněžitého dluhu, (ii) uznání peněžitého dluhu či (iii) dohody, kterou se účastník zaváže splnit pohledávku nebo jiný nárok druhého účastníka vyplývajícího ze závazkového právního vztahu. Notářský řád tedy neposkytuje žádné vodítko vedoucí k závěru, že by se doložka přímé vykonatelnosti v notářském zápisu mohla vztahovat i k prodeji předmětu zástavy.

V ustanovení § 40 odst. 4 exekucního řádu pak stojí, že exekuci rozhodnutí soudu o prodeji zástavy lze vést tehdy, obsahuje-li označení oprávněné a povinné osoby, zástavy a výši zajištěné pohledávky a jejího příslušenství. Komentářová literatura v této souvislosti říká, že rozhodnutím dle ustanovení § 40 odst. 4 EŘ je pouze pravomocné usnesení soudu vydané v řízení o soudním prodeji zástavy dle ustanovení § 353a a násl. Z. Ř. S.² Odborná komentářová literatura se pak shoduje ve vztahu k ustanovení § 59 odst. 3 exekucního řádu, které se zabývá provedením exekuce prodejem zástavy, tak, že předpokladem pro exekucní prodej zástavy je existence pravomocného soudního usnesení, kterým se nařizuje prodej zástavy,³ resp. že exekucním titulem pro tuto exekuci je výlučné rozhodnutí vydané v řízení o soudním prodeji zástavy.⁴

Ze shora uvedeného tedy vyplývá, že pokud exekucní soudy nižších stupňů umožnily vedení exekuce prodejem zástavy na základě notářského zápisu, v němž navíc absentovalo svolení zástavního dlužníka k přímé vykonatelnosti, jednalo se o rozhodnutí rozporná se zněním zákona. V kontextu jednotlivých shora citovaných zákonných ustanovení a předmětného rozsudku Nejvyššího soudu lze uzavřít, že exekucním titulem umožňujícím prodej zástavy je pouze usnesení soudu vydané v řízení o soudním prodeji zástavy a že výjimku z tohoto pravidla by s největší pravděpodobností nemohl představovat ani notářský zápis obsahující výslovné svolení zástavního dlužníka k přímé vykonatelnosti co do soudního prodeje zástavy.

JUDr. PhDr. Karolina Spozdilová, Ph.D.,
advokát a partner
Mgr. Marie Štětínová, advokát
KGS legal s.r.o., advokátní kancelář

KGS
LEGAL

Poznámky:

- ¹ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 6. 2021, sp. zn. 20 Cdo 1522/2021
- ² KASÍKOVÁ, Martina. § 40 [Výčet exekucních titulů a materiální vykonatelnost titulu]. In: KASÍKOVÁ, Martina, JIRMANOVÁ, Miroslava, HUBÁČEK, Jaroslav, PLÁŠIL, Vladimír, ŠIMKA, Karel, KUČERA, Zdeněk, NEKOLA, Václav. Exekucní řád. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 295, marg. č. 78.
- ³ KASÍKOVÁ, Martina, JIRMANOVÁ, Miroslava. § 59 [Výčet způsobů provedení exekuce]. In: KASÍKOVÁ, Martina, JIRMANOVÁ, Miroslava, HUBÁČEK, Jaroslav, PLÁŠIL, Vladimír, ŠIMKA, Karel, KUČERA, Zdeněk, NEKOLA, Václav. Exekucní řád. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 558, marg. č. 27.
- ⁴ MOLÁK, S., KREJSTA, J., JAROŠ, V., KOCINEC, J., KÜHN, Z., ŠTIKA, M., TOMAN, A., VACULÍK, L., WOLFOVÁ, J. Exekucní řád. Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2026-2-19]. ASPI_ID KO120_p12001CZ. ISSN 2336-517X.

CHRENEK
TOMAN
KOTRBA

PRAHA ■ BRATISLAVA ■ BRNO ■ OLOMOUC ■ OSTRAVA

Váš **právní partner** v rozhodujících **okamžicích**

česko-slovenská advokátní kancelář pro
náročné mandáty

Legal500

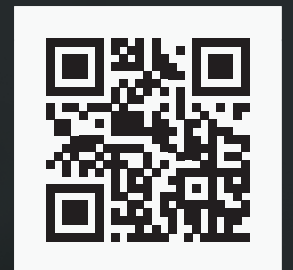

Forbes

Poslechněte si náš podcast

Sledujte nás

chrenektomankotrba.cz

Rovné odměňování a transparentnost mezd: nové povinnosti zaměstnavatelů

V posledních letech se problematika rovného odměňování dostává do popředí nejen pracovního práva, ale i řízení lidských zdrojů a compliance. Evropská unie přijala směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/970, jejímž cílem je posílit uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty prostřednictvím transparentnosti odměňování a účinnějších mechanismů prosazování. Uvedená směrnice se promítne nejen v novelizaci zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ale i do dalších právních předpisů a bude se týkat zaměstnavatelů v soukromém i veřejném sektoru.

Připravovaná transpozice této směrnice do českého právního řádu bude znamenat významnou změnu pro zaměstnavatele napříč odvětvími. Nová právní úprava totiž nepřináší pouze deklaraci rovnosti v odměňování, ale především konkrétní povinnosti týkající se struktury odměňování, poskytování informací zaměstnancům a sledování rozdílů v odměňování. Povinnosti se přitom nevyhnou ani tzv. „dohodářům“ či agenturním zaměstnancům.

Transparentnost odměňování již při náboru zaměstnanců

Jedním z klíčových prvků směrnice je zvýšení transparentnosti v procesu náboru zaměstnanců. Zaměstnavatelé budou nově povinni poskytnout uchazečům informace o minimální výši odměny za práci, případně o jejím rozpětí, a to ještě před zahájením jednání o uzavření pracovního poměru.

Současně bude zaměstnavatelům zakázáno zjišťovat informace o předchozím odměňování uchazeče. Cílem tohoto opatření je zabránit přenášení historických nerovností v odměňování mezi jednotlivými zaměstnáními.

Z pohledu praxe to znamená například situaci, kdy zaměstnavatel již v pracovním inzerátu nebo v počáteční fázi výběrového řízení uvede mzdové rozpětí dané pozice, popř. alespoň minimální výši s tím, že výsledná odměna bude stanovena až s ohledem na průběh pohovoru. Dosud běžná praxe, kdy byla výše odměny výsledkem individuálního vyjednávání bez jasného rámce, se tak může stát problematickou.

Povinnost vytvořit systém odměňování

Z hlediska zaměstnavatelů bude patrně nejvýznamnější novinkou povinnost vytvořit vnitřní systém odměňování založený na objektivních a nediskriminačních kritériích jednotných případně i v rámci celého holdingu na území České republiky.

Tento systém bude vycházet z rozdělení prací do jednotlivých kategorií podle jejich hodnoty. Kritéria hodnocení přitom již dnes vychází z § 109 zákoníku práce, zejména ze složitosti práce, míry odpovědnosti a její namáhavosti.

Systém odměňování by měl zároveň stanovit:

- strukturu a složky odměny za práci,
- způsob jejich odstupňování,
- pravidla poskytování dalších peněžitých plnění a benefitů.

Vymezení jednotlivých kategorií pracovníků je přitom v rámci systému odměňování zcela klíčové. Pro zařazování pracovníků do dílčích kategorií přitom nebude rozhodný pouze druh práce či název pozice, ale i její hodnota pro zaměstnavatele. V rámci stejné kategorie pracovníků se proto mohou vyskytovat zcela odlišné pracovní pozice, a naopak dva zaměstnanci se stejným druhem práce dle pracovní smlouvy nemusí být nutně zařazeni do stejné kategorie.

Z hlediska počtu kategorií by zaměstnavatel neměl být nijak limitován a bude na jeho uvážení, jak široké jednotlivé kategorie budou. U větších zaměstnavatelů si lze představit i nižší desítky kategorií.

Vzhledem k tomu, že se systémem odměňování úzce souvisí i nové informační povinnosti zaměstnavatele vůči zaměstnancům o jejich odměnách a průměrné odměně v rámci dané kategorie (viz dále v textu), nebude možné vymezit kategorie natolik široce, resp. o takovém počtu, aby se zaměstnavatel této povinností zprostil (např. v každé kategorii bude pouze jeden nebo dva zaměstnanci).

V praxi tak půjde o komplexní nastavení interních pravidel odměňování, které bude muset být zpravidla zakotveno ve vnitřním předpisu nebo kolektivní smlouvě. Zaměstnavatelé tak budou mít jasně definované, proč jsou některé pracovní pozice odměňovány odlišně než jiné a jaká kritéria vedou k rozdílům v odměňování.

Právo zaměstnanců na informace o odměňování

Nová úprava rovněž významně posiluje informační práva zaměstnanců. Na základě písemné žádosti budou mít zaměstnanci právo získat informace o své vlastní odměně a o průměrné výši odměny v příslušné kategorii prací rozdělené podle pohlaví.

Zaměstnavatel bude povinen tyto informace poskytnout ve stanovené lhůtě, nejpozději do 2 měsíců ode dne podání žádosti, a zároveň vysvětlit případné rozdíly v odměňování. Zaměstnanci budou mít také právo požadovat doplnění nebo vysvětlení poskytnutých údajů.

V praxi si lze představit situaci, kdy zaměstnanec zjistí, že průměrná odměna v jeho skupině prací je výrazně vyšší než

jeho vlastní mzda. Zaměstnavatel bude následně nucen rozdíl vysvětlit nebo případně upravit nastavení odměňování.

Zároveň budou zaměstnavatelé povinni alespoň jednou ročně informovat zaměstnance o jejich právu tyto informace požadovat a jakým způsobem toto právo uplatnit.

Zaměstnavatelům lze v této souvislosti doporučit, aby si vnitřně nastavili jednoduchý proces pro vyřizování žádostí o informace, a to včetně určení lhůt k vyřízení, odpovědných osob a způsobu zdokumentování plnění této povinnosti.

Monitoring rozdílů v odměňování a povinný reporting

Významnou novinkou je také systém monitorování rozdílů v odměňování mezi ženami a muži. Zaměstnavatelé s vyšším počtem zaměstnanců budou povinni pravidelně reportovat státu údaje o rozdílech v odměňování v jednotlivých kategoriích prací.

Pokud z těchto údajů vyplyne neodůvodněný rozdíl v odměňování alespoň ve výši 5 %, bude zaměstnavatel povinen provést tzv. společné posouzení odměňování. To zahrnuje analýzu příčin rozdílů a přijetí opatření k jejich odstranění.

Sankce za porušení povinností

Nedodržení nových pravidel může být spojeno s významnými sankcemi. Za nejzávažnější porušení povinností, například nevytvoření systému odměňování nebo neprovedení povinného posouzení odměňování, může být zaměstnavateli uložena pokuta až do výše 1 000 000 Kč.

Sankce přitom mohou dopadat nejen na samotné porušení povinností, ale také na neposkytnutí informací zaměstnancům či omezení jejich práva nakládat s informacemi o vlastní odměně.

Vedle regulatorního rizika je však třeba počítat i s reputačním dopadem případného zjištění neodůvodněných rozdílů v odměňování.

Závěr

Připravovaná transpozice evropské směrnice o transparentnosti odměňování předstává pro zaměstnavatele zásadní změnu přístupu k nastavení systému odměňování.

V praxi nepůjde pouze o formální splnění zákonných požadavků, ale o nutnost systematicky analyzovat strukturu pracovních pozic, nastavit transparentní kritéria jejich hodnocení a vytvořit interní pravidla odměňování odpovídající nové

právní úpravě. V případě více zaměstnavatelů v rámci téže holdingové struktury je třeba nastavit pravidla jednotně.

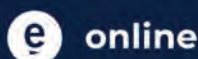
Zkušenosti z praxe přitom ukazují, že vhodně nastavený systém odměňování není pouze nástrojem právní compliance, ale může být zároveň významným prvkem řízení lidských zdrojů, stabilizace zaměstnanců a prevence pracovních právních sporů.

Vzhledem k tomu, že nová pravidla mají platit již od roku 2027, lze doporučit, aby zaměstnavatelé přistoupili co nejdříve k revidici interních předpisů, kategorizaci pracovních pozic a nastavení transparentního systému odměňování, který ob stojí nejen z pohledu pracovního práva, ale i v případě kontroly orgánů inspekce práce.

Mgr. František Šimek, advokát

Mgr. Bc. Ondřej Grygar, vedoucí advokát
PORTOS, advokátní kancelář s.r.o.

PORTOS

Pokročilý legal prompt engineering: Vícekrokové uvažování a Chain-of-Thought prompting

Rozdíl mezi průměrným a excelentním využitím AI není v nástroji, ale ve způsobu komunikace. Jak z ChatGPT udělat právního experta, který ob stojí i u nejsložitějších kauz?

Užívání prostoru nad pozemkem třetí osobou

Situace, kdy provádění stavby nebo užívání nemovitosti zasahuje do prostoru nad sousedním pozemkem, nejsou nijak výjimečné. Typicky jde o přesah střechy či okapu nad hranici pozemku, balkon vystupující nad sousední zahradu nebo pohyb ramene jeřábu nad cizím pozemkem při stavebních pracích. Nabízí se proto otázka, zda takové zásahy odpovídají míře ochrany, kterou náš právní řád přiznává vlastníkovému sousedního pozemku, a do jaké míry jsou tyto situace v soukromém právu vůbec výslovně regulovány.

Tento článek stručně představí základní soukromoprávní rámec a podmínky užívání prostoru nad sousedním pozemkem v případech absence soukromoprávního ujednání dotčených stran či veřejnoprávní regulace.

Prostor nad pozemkem

Otázku vztahu pozemku a prostoru nad ním dnes řeší § 506 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů („OZ“), podle něhož: „Součástí pozemku je prostor nad povrchem i pod povrchem, [...]“

Toto zákonné vymezení je však v odborné literatuře vnímáno jako poměrně problematické a nešťastné. Komentář k OZ v této souvislosti uvádí: „Správnější tvrzení je, že vlastník pozemku má v souladu s § 1023 odst. 1 právo bránit v zasahování třetích osob do prostoru nad pozemkem (KS v Hradci Králové 23 Co 82/2014: „Vlastník pozemku nemá vlastnické právo k vzdušnému prostoru nad pozemkem, potažmo nelze takové právo ani vydržet. Vlastník pozemku, jehož je prostor součástí, má ale právo vyloučit z užívání tohoto prostoru neoprávněně zasahující subjekty [...]).“¹ Jedná se přitom o přístup, který byl dovozen i v době předchozí právní úpravy² a opakovaně potvrzován v judikatuře českých soudů.³

Ať už budeme vycházet z gramatického výkladu § 506 OZ nebo se přikloníme k vymezení poskytnutému odbornou literaturou, lze shrnout, že prostor nad pozemkem představuje sféru, k níž zákon poskytuje vlastníkovému pozemku ochranu, a k níž má obecně vlastník po-

zemku v jistém smyslu prioritní právo k využití.

Užívání prostoru nad pozemkem třetí osobou

Ačkoli jde o „chráněnou sféru“ vlastníka pozemku, je prostor nad pozemkem v praxi běžně využíván i ze strany třetích osob. Cílem tohoto článku je zaměřit se na soukromoprávní aspekty takového užívání, a proto se v něm nebudeme zabývat veřejnoprávními aspekty a regulací plynoucími např. ze stavebního zákona⁴ (např. využití sousedního pozemku pro účely realizace stavby) či ze zákona o civilním letectví⁵ (např. přelety letadel či dronů nad pozemkem).

Není-li užívání prostoru nad pozemkem upraveno veřejnoprávním předpisem nebo jiným soukromoprávním předpisem či ujednáním (např. věcným břemenem), posuzuje se taková situace zejména podle § 1023 OZ.⁶ Toto ustanovení stanovuje, že: „Vlastník pozemku musí snášet užívání prostoru nad pozemkem nebo pod pozemkem, je-li pro to důležitý důvod a děje-li se to takovým způsobem, že vlastník nemůže mít rozumný důvod tomu bránit.“

Uvedené ustanovení tak funguje jako obecné pravidlo, které vymezuje, kdy může být právo vlastníka na ochranu prostoru nad pozemkem omezeno, a za jakých podmínek mohou tento prostor legitimně využívat i třetí osoby. Toto pravidlo se přitom použije i na případy staveb neoprávněných.⁷ Dr. Svoboda v komentáři k OZ dokonce říká, že „[p]rávo třetích osob využívat přiměřeně prostor nad a pod povrchem pozemku je specifickým veřejným statkem ve smyslu § 490, a poskytuje tak specifický mechanismus řešení právních vztahů při využití

prostoru nad a pod pozemkem, který je i v souladu s dikcí § 506 odst. 1.“⁸

Pro posouzení, zda představuje konkrétní využití prostoru nad pozemkem zásah, který je vlastník pozemku povinen strpět, je nezbytné posoudit dvě hlavní podmínky (musí být splněny kumulativně), a to:

1. existenci důležitého důvodu pro užívání tohoto prostoru, a
2. neexistenci rozumného důvodu, na jehož základě se vlastník pozemku může takovému způsobu užívání bránit.

Zákon v tomto ustanovení pracuje se dvěma pojmy, které však blíže nedefinuje, a to „důležitý důvod“ a „rozumný důvod“. Kumulativní splnění obou výše uvedených podmínek je proto vždy nutné posuzovat ad hoc podle okolností konkrétního případu, s ohledem na objektivní hlediska a místní poměry, a také v návaznosti na závěry judikatury a odborné literatury.

Existence důležitého důvodu

V prvním kroku je třeba zjistit, zda existuje důležitý důvod pro užívání prostoru nad dotčeným pozemkem. K pojmu „důležitý důvod“ se poměrně jednoznačně vyjádřil Nejvyšší správní soud.⁹ Podle něj jde o požadavek, aby užívání prostoru nad pozemkem sledovalo právem aprobovaný, a tedy legitimní cíl. Obligatorní podmínkou k naplnění tohoto požadavku ovšem není podmínka nezbytnosti, tj. „důležitý důvod“ nelze shledat jen tam, kde daného legitimního cíle nelze dosáhnout žádným jiným, vůči vlastníku pozemku šetrnějším způsobem.

Soudy v minulosti splnění podmínky existence důležitého důvodu spatřovaly

RÖDL

Právníckou firmou roku
v oboru daňového práva

již po čtrnácté

Velmi doporučovaná kancelář

- zdravotnické právo

Doporučovaná kancelář

- právo obchodních společností
- developerské a nemovitostní projekty
- fúze a akvizice
- logistika a dopravní stavby

Právnícká firma
roku 2012–2025

Děkujeme za vaši důvěru.

např. (i) v užívání prostoru nad pozemky k zabezpečení přesunů stavebního materiálu na sousedním pozemku, na němž má být prováděna stavba,¹⁰ nebo (ii) v přesahu oplechování štítu domu a okapu (svodu dešťové vody) na sousední pozemek,¹¹ či (iii) potřeba zateplení domu za účelem zabránění vzniku vlhkosti a plísní v souvislosti se zdravotními problémy obyvatelů domu.¹²

Neexistence rozumného důvodu

Posouzení, zda má vlastník pozemku rozumný důvod bránit užívání prostoru nad pozemkem, je opět nutné posuzovat na základě objektivních kritérií, nikoliv pouze na základě subjektivního vnímání dotčeného vlastníka. Při hodnocení existence rozumného důvodu se zohledňuje zejména rozsah souvisejícího omezení vlastníka v užívání pozemku, jakož i případné snížení hodnoty dotčené nemovitosti.

Naopak tam, kde vlastník není v důsledku užívání prostoru nad pozemkem fakticky nijak podstatně omezen, nebude zpravidla možné mluvit o existenci rozumného důvodu. Komentář k OZ v této souvislosti uvádí: „Vlastník nebude mít rozumný důvod užívání bránit v případě, že se tak stane v takové výšce, případně na takovou dobu, že to výkon jeho práva věc užívat nijak neohrozí, nesníží to cenu věci a ani jinak mu to objektivně nemůže působit újmu.“¹³

Na základě výše uvedeného soudy ve své rozhodovací praxi dovodily, že rozumným důvodem opravňujícím vlastníka k bránění užívání prostoru nad pozemkem není (i) abstraktně a teoreticky vymezené riziko či hypotetická možnost vzniku škody (např. zřícení stavební techniky ze sousedního pozemku),¹⁴ jakož ani (ii) předjímaní pochybení při provádění činnosti, nedodržení bezpečnostních opatření nebo vliv nepředpokládaných okolností.¹⁵

Z hlediska použití § 1023 OZ lze tedy uzavřít, že jsou-li v konkrétním případě výše uvedené podmínky kumulativně naplněny a neexistuje-li jiná soukromoprávní či veřejnoprávní regulace daného vztahu, bude se v případě využití prostoru nad pozemkem jednat o takový zásah do práv vlastníka pozemku, který je vlastník povinen strpět a nemůže se

úspěšně domáhat zdržení se či odstranění takového zásahu.

Pro úplnost lze dodat, že při rozhodování o aplikaci § 1023 OZ není rozhodné, zda je užití prostoru nad pozemkem dočasný či trvalý charakter. Z textace zákona nelze dovodit, že by se toto obecné pravidlo mělo aplikovat pouze v jednom z těchto případů.¹⁶

Závěr

Ačkoliv zákon vychází z toho, že prostor nad pozemkem tvoří jeho součást, resp. že představuje jistou „sféru zájmu a vlivu“ vlastníka pozemku, a v této souvislosti mu poskytuje ochranu, je toto pravidlo do určité míry modifikováno § 1023 OZ. Toto ustanovení poskytuje v praxi možnost předejít zdoluhavým sporům či patovým situacím, kdy dává prostor zohlednit konkrétní zájmy (důvody) stran, jakož i potřebu ochrany práv dotčených osob.

Nejde však o pravidlo, na které by se dotčené osoby měly bez dalšího spoléhat a rezignovat na snahu o vzájemnou dohodu. Smluvní úprava zpravidla poskytne oběma stranám vyšší míru právní jistoty než pouhé spoléhání na zákonný rámec. Je-li přesto nutné přistoupit k aplikaci § 1023 OZ, je třeba pečlivě posoudit všechny relevantní okolnosti konkrétního případu – jak na straně osoby, která prostor nad pozemkem hodlá užívat (zejména zda má „důležitý důvod“), tak na straně vlastníka pozemku (zejména zda má „rozumný důvod“ takovému užívání bránit). Teprve po důkladném zhodnocení obou těchto hledisek lze určit, zda se má vlastník povinnost tento zásah do prostoru nad svým pozemkem strpět. ☺

Mgr. Lukáš Šmotlák, advokát
Doležal & Partners s.r.o., advokátní kancelář

Poznámky:

- ¹ KOUKAL, Pavel. § 506 [Superficies solo cedit]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022.
- ² Viz např. odstavec „Prostor nad pozemkem a pod ním“ v: BAREŠOVÁ, Eva. Komu patří prostor nad pozemkem a pod ním. Bulletin advokacie, 2019, č. 6.
- ³ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2011, sp. zn.: 22 Cdo 1000/2010.
- ⁴ Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon.
- ⁵ Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví.
- ⁶ Srov. SMOLKOVÁ, Michaela. § 1023 [Omezení vlastnictví v prostoru nad povrchem pozemku a pod jeho povrchem]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024.
- ⁷ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2021, sp. zn.: 22 Cdo 94/2021.
- ⁸ ŠVESTKA, J., a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1–654). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.
- ⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 4. 2024, č. j.: 9 As 8/2024-38.
- ¹⁰ Op. cit.
- ¹¹ Srov. rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 21. 10. 2020, č. j.: 59 Co 174/2020-213.
- ¹² Srov. závěry Krajského soudu v Ústí nad Labem v rozsudku ze dne 13. 6. 2022, č. j.: 95 Co 60/2022-266, dostupné v: MALIŠOVÁ, Tereza. K možnosti provést zateplení stavby přesahující hranici sousedních pozemků. Právní rozhledy, 2024, č. 13–14.
- ¹³ SPÁČIL, Jiří, HRABÁNEK, Dušan. § 1023 [Užívání prostoru nad pozemkem]. In: SPÁČIL, Jiří, KRÁLÍK, Michal a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021.
- ¹⁴ Srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 12. 2023, č. j.: 14 A 11/2023-61.
- ¹⁵ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 4. 2024, č. j.: 9 As 8/2024-38.
- ¹⁶ K tomu viz závěry soudů obsažené v: MALIŠOVÁ, Tereza. K možnosti provést zateplení stavby přesahující hranici sousedních pozemků. Právní rozhledy, 2024, č. 13–14.

ROWAN[®] LEGAL

Pravidelně mezi nejlepšími.

Ocenění od Chambers Europe a Legal 500 EMEA
nás řadí mezi špičku evropského trhu.

Povinný příspěvek pro zaměstnance při rizikové práci

Na začátku ledna 2026 nabyl účinnosti zákon č. 324/2025 Sb., o povinném příspěvku na produkty spoření na stáří a o změně souvisejících zákonů (zákon o povinném příspěvku na produkty spoření na stáří). Tento zákon zavádí povinnost zaměstnavatelů přispívat některým zaměstnancům na penzijní připojištění se státním příspěvkem nebo na doplňkové penzijní spoření. Deklarovaným cílem zákona je umožnit těmto zaměstnancům vytvořit si finanční rezervu pro období před dosažením důchodového věku, a to v podobě tzv. předdůchodu.¹

Riziková práce a povinný příspěvek

Právo na povinný příspěvek vzniká zaměstnancům vykonávající práci, která byla dle zákona o ochraně veřejného zdraví² a příslušných prováděcích právních předpisů³ zařazena do třetí kategorie⁴ pro alespoň jeden ze čtyř vybraných faktorů pracovních podmínek (vibrace, zátěž chladem, zátěž teplem, celková fyzická zátěž, jde-li o zátěž při dynamické fyzické práci vykonávané velkými svalovými skupinami).

Při určování toho, zda zaměstnanci vzniká nárok na povinný příspěvek či nikoliv, není směrodatná výsledná kategorie rizi-

kovosti práce, ale pouze to, zda je jeden z výše uvedených faktorů pracovních podmínek zařazen do třetí kategorie.

Příklad č. 1: Zaměstnavatel zaměstnává zaměstnance na pozici automechanik. U zaměstnance jsou faktory pracovních podmínek uvedeny následovně: prach – kategorie faktoru 3; hluk – kategorie faktoru 3; vibrace – kategorie faktoru 2; výsledná kategorie práce – 3. V tomto případě není splněna podmínka pro vznik nároku na povinný příspěvek.

Příklad č. 2: Zaměstnavatel zaměstnává zaměstnance na pozici obráběč kovů.

U zaměstnance jsou faktory pracovních podmínek uvedeny následovně: zátěž teplem – kategorie faktoru 2; celková fyzická zátěž – kategorie faktoru 2; vibrace – kategorie faktoru 3; výsledná kategorie práce – 3. V tomto případě podmínka pro vznik nároku na povinný příspěvek je splněna.

Aby zaměstnanci vznikl nárok na povinný příspěvek, musí v rozhodném období (kalendářním měsíci) splňovat současně tyto dvě podmínky: i) výkon rizikové práce zařazené do třetí kategorie alespoň u jednoho z vybraných faktorů; a ii) výkon rizikové práce pro převážnou část směny.

Směnou rizikové práce se dle zákona č. 324/2025 Sb. rozumí směna, v níž byla riziková práce (s relevantními faktory) vykonávána po její převážnou část. Dle důvodové zprávy pak převážnost v praxi znamená, že část směny, ve které zaměstnanec vykonával rizikovou práci, musí převažovat nad částí směny, ve které vykonával jinou práci.

Pokud je směna rizikové práce kratší než 8 hodin, počítá se do počtu směn každá započatá hodina délky směny jako osmina směny rizikové práce. Totéž platí pro případ směn delších než 8 hodin. Podotýkáme nicméně, že podmínky nároku na povinný příspěvek se posuzují každý měsíc samostatně. Výše povinného příspěvku činí 4 % z vyměřovacího základu za kalendářní měsíc a zaokrouhuje se na celé koruny nahoru.

Příklad č. 3: Směna zaměstnance trvala 8 hodin a z toho 5 hodin byla vykonávána riziková práce. Tato směna se pro účely povinného příspěvku považuje za 1 směnu rizikové práce.

Příklad č. 4: Směna zaměstnance trvala 8 hodin a z toho 3 hodiny byla vykoná-

vána riziková práce. Pro účely povinného příspěvku nelze tuto směnu považovat za směnu rizikové práce.

Příklad č. 5: Směna zaměstnance trvala 10 hodin a z toho 5,5 hodiny (převážná část směny) byla vykonávána riziková práce. Pro účely povinného příspěvku bude započteno 1,25 (10/8) rizikové směny.

Uplatnění práva na povinný příspěvek zaměstnancem

Výplata povinného příspěvku je podmíněna (neumožní-li zaměstnavatel jinak) písemným oznámením zaměstnance vůči zaměstnavateli. V oznámení zaměstnanec uvede i) penzijní společnost, u níž má zaměstnanec produkt na stáří; ii) číslo účtu penzijní společnosti, na který má zaměstnavatel uhradit povinný příspěvek; a iii) další údaje nezbytné pro zaplacení povinného příspěvku (např. číslo smlouvy).

Po oznámení zaměstnance zaměstnavateli, že uplatňuje právo na povinný příspěvek, je prvním rozhodným obdobím první den následujícího kalendářního měsíce.

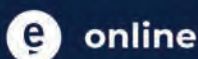
Splatnost povinného příspěvku je potom na konci následujícího kalendářního měsíce po skončení rozhodného období.

Příklad č. 6: Zaměstnanec uplatnil právo na povinný příspěvek dne 18. 2. 2026, rozhodné období začíná běžet od 1. 3. 2026. V březnu zaměstnanec odpracoval 3 směny rizikové práce dle zákona č. 324/2025 Sb. Zaměstnavatel je zaměstnanci povinen zaplatit příspěvek na účet penzijní společnosti nejpozději do konce dubna 2026.

Povinnosti zaměstnavatele

Zaměstnavatel je vždy povinen zaměstnance písemně informovat o jeho právu na povinný příspěvek a o způsobu jeho uplatnění ještě před tím, než zaměstnanec započne rizikovou práci vykonávat. Pokud zaměstnavatel plní povinnost elektronicky (např. na intranetu), musí být zaměstnanci umožněno si tuto informaci uložit a vytisknout.

Zaměstnavatel dále musí zaměstnanci vydat potvrzení o tom, že zaplatil povinný příspěvek na jeho produkt na stáří. Potvrzení musí být zaměstnanci vydáno

Revoluce či evoluce, aneb co se skutečně mění v oblasti úpravy péče o nezletilé děti

Novela 268/2025 Sb. platí čtyři měsíce a soudy už hledají, jak vyložit nové instituty.

Co se v opatrovnických sporech reálně posunulo a co nového čeká výživné i soudní poplatky?

do konce kalendářního měsíce, ve kterém povinný příspěvek poprvé zaplatil. Zaměstnanec má také právo vystavení druhopisu tohoto potvrzení, pokud o něj požádá. V takovém případě má však zaměstnavatel nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů.

Vystavené potvrzení o zaplacení povinného příspěvku je pro zaměstnance důležitým dokumentem z toho důvodu, že mu bude v budoucnu sloužit jako doklad, kterým prokáže svůj případný nárok na čerpání předdůchodu.

V praxi se lze setkat s otázkou, zda zaměstnavatel splní povinnost vydat potvrzení o úhradě příspěvku tím, že údaj o jeho výši uvede zaměstnanci na výplatnici. V návaznosti na konzultaci s Českou správou sociálního zabezpečení se autoři článku přiklánějí k názoru, že pokud by výplatní páska obsahovala veškeré podstatné náležitosti o údajích platby (včetně výslovného odkazu na zákon a potvrzení o úhradě konkrétní instituci), mohla by v takovém případě být považována za potvrzení o povinném příspěvku. Přesto se však jeví jako bezpečnější potvrzení vystavit jako samostatný dokument.

Zaměstnavatelé jsou v souvislosti s výplatou povinného příspěvku rovněž povinni vést i) seznam zaměstnanců, kteří vykonávají rizikovou práci a uplatnili právo na povinný příspěvek, s uvedením jména a příjmení a data narození těchto zaměstnanců; ii) údaje o datu uplatnění práva na povinný příspěvek a o skutečnostech uvedených v § 4 odst. 2 zákona č. 324/2025 Sb.; iii) údaje o počtu směn rizikové práce odpracovaných zaměstnancem v rozhodném období; iv) údaje o výši zaplacených povinných příspěvků za jednotlivá rozhodná období a o datu platby.

Tyto záznamy zaměstnavatelé musí uchovávat po dobu 10 kalendářních let následujících po roce, kterého se týkají. Evidenční povinnost a další povinnosti zaměstnavatelů vyplývající ze zákona č. 324/2025 Sb. kontrolují ve své působnosti územní správy sociálního zabezpečení.

Souběh povinného příspěvku a dobrovolného příspěvku zaměstnavatele

V praxi je mezi zaměstnavateli poměrně rozšířeným zaměstnaneckým benefitem

dobrovolný příspěvek zaměstnancům na produkty spoření na stáří. Výše příspěvku bývá stanovena zpravidla konkrétní částkou (např. 1 500 Kč měsíčně), nebo procentem ze mzdy (např. 2 % z vyměřovacího základu). Může tak nastat situace, kdy zaměstnavatel zaměstnanci, kterému by mohl vzniknout nárok na povinný příspěvek a který jej u zaměstnavatele uplatnil, již poskytuje dobrovolný příspěvek.

Důvodová zpráva k této problematice uvádí, že „není [...] vyloučeno, aby zaměstnavatel splnil povinnost platit povinný příspěvek podle navrženého zákona příspěvkem, který dosud platil čistě dobrovolně.“⁵ V praxi to tedy znamená, že pokud zaměstnavatel uhradí za zaměstnance povinný příspěvek alespoň ve výši 4 % vyměřovacího základu zaměstnance,⁶ splní tím tak povinnost dle zákona č. 324/2025 Sb. I při takovémto dobrovolném plnění se však na zaměstnavatele vztahují všechny povinnosti uvedené výše.

V rámci odborné veřejnosti se však objevují i názory, které považují tento výklad za právně ne zcela bez rizika. Jen stěží lze v duchu a smyslu zákona č. 324/2025 Sb. akceptovat, že by byl zaměstnanec vykonávající práci podle tohoto zákona po jeho účinnosti na tom hůře než před ním.⁷ V tomto ohledu tak musí zaměstnavatel vždy pečlivě posuzovat, zda plní povinnost v souladu s principem rovného zacházení a zákazu diskriminace.

Závěr

Zákon č. 324/2025 Sb. zavádí pro zaměstnance vykonávající vybrané rizikové práce nové právo na příspěvek zaměstnavatele na spoření na stáří. Ten může v kombinaci se zmírněnými podmínkami předdůchodu sloužit jako reálný nástroj pro dřívější odchod z pracovního procesu. Z legislativního hlediska jde nicméně o řešení poměrně úzce vymezené – zákon pracuje pouze se čtyřmi rizikovými faktory a osoby samostatně výdělečně činné pracující v obdobných podmínkách zcela opomíjí.

Doporučujeme proto zaměstnavatelům neprodleně prověřit, zda u nich někteří zaměstnanci rizikovou práci ve smyslu zákona vykonávají, nastavit interní procesy pro evidenci a výplatu příspěvků

a připravit dokumentaci pro splnění informační povinnosti. Stejnou pozornost je třeba věnovat i vztahu povinného příspěvku k případným stávajícím zaměstnaneckým benefitům, kde situace není zcela bez právních rizik, jak bylo popsáno výše.

JUDr. Vojtěch Hanzal, advokát

JUDr. Vojtěch Dobeš, advokátní koncipient

Aegis Law, advokátní kancelář, s.r.o.

AegisLaw

Poznámky:

- ¹ Důvodová zpráva k zákonu, část první – vysvětlení nezbytnosti nové právní úpravy, sněm. tisk č. 894, s. 5.
- ² Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.
- ³ Vyhláška č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli.
- ⁴ O zařazení prací do třetí kategorie rizikovitosti práce rozhoduje podle § 37 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb. příslušná krajská hygienická stanice.
- ⁵ Op. cit. Důvodová zpráva k zákonu, s. 8.
- ⁶ Zaměstnavatel může zaměstnanci poskytovat i příspěvek ve vyšší výši; je však třeba mít na paměti, že pokud celková výše příspěvků přesáhne částku 50.000 Kč v kalendářním roce, podléhá částka nad tento limit dani z příjmů a odvodům na sociální a zdravotní pojištění.
- ⁷ ŠTEFKO, M. Povinný příspěvek pro některé zaměstnance v riziku. Právní rozhledy, 2025, č. 23–24, s. 766.

jakestavicesko.cz

BYDLENÍ, DOPRAVA, ŠKOLY, PARKY
I CENY BYTŮ: ZA TÍM VŠÍM JSOU
PRAVIDLA A ROZHODNUTÍ, KTERÁ SE
ČASTO DĚJÍ „MIMO ZÁBĚR“. MY JE
VYTAHUJEME NA SVĚTLO A DÁVÁME
JIM JASNÝ KONTEXT.

NOVÝ PODCAST

JAK SE STAVÍ ČESKO?

S ROMANEM PEČENKOU

OČIMA TĚCH, KTERÍ SKUTEČNĚ ROZHODUJÍ

Metoda Design & Build na poli veřejných zakázek

Metoda Design & Build je způsob zadávání veřejných zakázek dle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZVZ“), jejichž předmětem jsou stavební práce. Od klasických výstavbových projektů se liší tím, že zadavatel zadá projektovou a realizační část výstavby témuž dodavateli, který za obojí zodpovídá. Projektant i zhotovitel jsou tedy ten samý dodavatel. V rámci jednoho zadávacího řízení bude tak dodavatel zodpovědný za projektování stavby (Design) a zároveň za její zhotovení a dokončení (Build).

Zakázky typu Design & Build mohou být zadávány v různých druzích zadávacích řízení. V úvahu tak například připadá otevřené řízení nebo užší řízení, jednací řízení s uveřejněním, případně řízení se soutěžním dialogem. Ačkoli metoda Design & Build není v českém právním řádu prozatím upravena, začíná být čím dál tím častěji využívána. V České republice doposud neexistují závazné smluvní podmínky pro projekty Design & Build, běžně je však u těchto projektů používána tzv. žlutá kniha FIDIC, v České republice nazývána jako Smluvní podmínky pro dodávku technologických zařízení a projektování-výstavbu elektro a díla a pozemních a inženýrských staveb projektovaných zhotovitelem.¹ Žlutá kniha FIDIC bývá nejčastěji používána pro projekty dopravní infrastruktury. Česká agentura pro standardizaci nicméně v roce 2021 vytvořila Český smluvní standard pro projekty Design-Build,² který je jednodušší než žlutá kniha FIDIC, ale ne nutně

vhodnější. Doporučujeme na smlouvě pro zakázku typu Design & Build pracovat s týmem zkušených profesionálů, neboť se jedná o komplexní problematiku vyžadující určitou odbornost, díky níž se může předejít špatnému rozložení rizik pro daný projekt.

Plusy a mínusy metody Design & Build

Mezi hlavní plusy této metody patří zejména skutečnost, že odpovědnost ohledně projektové a realizační části veřejné zakázky dopadá na dodavatele. Zadavatel však stále odpovídá za definici vstupních požadavků, které musí být vydefinovány tak, aby bylo jasné, co má stavba splňovat. Zadavatel musí dodržet zákaz přenesení odpovědnosti za správnost a úplnost zadávacích podmínek na dodavatele.³ Pokud by došlo k jejich změně, může to vést k navýšení ceny a prodloužení výstavby. Pro změny, které si zadavatel nevyhradil, nebyly předvídané či nejsou nezbytné k dokončení původní zakázky,

je typické, že při nich může dojít k maximálně 15 % navýšení původní hodnoty závazku. Pokud zadavatel zjistí, že požaduje řešení ve vyšším či jiném standardu, musí nejen změnit cenu veřejné zakázky, ale zároveň splnit podmínky pro změnu závazku.⁴ Jinak hrozí, že provedení zamýšlených změn nebude přípustné. Metoda Design & Build je proto vhodná pro zadavatele, kteří umí velmi dobře definovat požadavky na funkce a standardy stavby.

Další častou výhodou metody Design & Build je bezpochyby úspora času a nižší náklady, nicméně občas může být vysoutěžená cena těchto projektů z důvodu přenosu rizik na dodavatele až o 5 % vyšší oproti jiným formám zadávání. Úspora času spočívá především v možnosti překrývat různé fáze projektu a možnosti fázování jednotlivých etap.

Na druhou stranu metoda Design & Build vytváří větší závislost zadavatele na jed-

nom dodavatel. V momentě, kdy například tento dodavatel bude vysoutěžen na základě cenových kritérií, může mít tendence snižovat náklady (použitím například méně kvalitních materiálů atd.) pro maximalizaci zisku, což se může neblaze projevit na kvalitě stavby. Zadavatel má také menší kontrolu nad výsledkem, neboť projektová dokumentace nemusí odpovídat jeho představám z hlediska designu apod. Možnost překrývání různých fází projektu s sebou nese zvýšené nároky na řízení procesů, neboť zadavatel musí sledovat a kontrolovat více paralelních procesů zároveň. Je tedy na zvážení zadavatele, zda je pro něj tato metoda vhodná či nikoli.

Rozdělení rizik mezi zadavatelem a dodavatelem

Pro dodavatele z metody Design & Build plyne větší odpovědnost a s ní spojená rizika. Jedná se typicky o riziko správného ocenění, kdy dodavatel musí správně ocenit provedení díla. Pokud opomene některé náklady, jde to k jeho tíži. Dodavatel dále nese rizika spojená se splněním požadavků zadavatele na kvalitu díla, splnění termínů nebo rizika spojená s odborným prováděním stavby. Jelikož dodavatel dílo sám projektuje, nese rovněž riziko za nedostatek projektových podkladů, který nemůže nijak nárokovat u zadavatele.

Zadavatel je však stále zodpovědný za definici vstupních požadavků na stavbu, s nimiž poté dodavatel pracuje v rámci projektové dokumentace a zhotovení stavby.⁵ Zadavatel by si měl dát zejména pozor, aby jeho definice byly jasné a zdržely se vytváření domněnek či fikcí. Zadavatel nese nadále rizika spojená se změnami právních předpisů, prodloužením na straně orgánu veřejné moci či vyšší mocí. Zadavatel je povinen poskytovat dodavateli součinnost, s čímž se pojí nárok dodavatele na úhradu zvýšených nákladů a prodloužení termínu v situaci, kdy tyto vznikly v důsledku jejího neposkytnutí.

Společně pak dodavatel se zadavatelem zpravidla sdílí rizika inflačního růstu nebo povolování záměru.

Design & Build v praxi

Metoda Design & Build si získala v České republice své postavení zejména u infra-

strukturních projektů. Mezi takové patří například pražský Libeňský most, tunel Homole nebo most v Týně nad Vltavou. Z pozemních staveb lze zmínit například novou budovu Nejvyššího kontrolního úřadu. Do budoucna se očekává zejména využití v rámci projektů typu PPP.

Odlišení od ostatních metod zadávání

Metoda Design & Build je situace, kdy projektant a zhotovitel jsou jedním subjektem a jejich vztah nezprostředkovává zadavatel. Nejčastěji využívaným typem zadávání je v České republice však metoda Design – Bid – Build, také nazývaná tzv. generální dodavatelství. Zde zadavatel pracuje zpravidla se dvěma dodavateli, kdy první z nich v roli projektanta vypracuje projektové podklady pro realizaci stavebního záměru, aby tyto podklady poté zadavatel zapracoval do zadávací dokumentace pro výběr zhotovitele stavby. Zadavatel v tomto případě zprostředkovává vztah mezi projektantem a zhotovitelem a zhotoviteli zodpovídá za úplnost a správnost projektových podkladů.

Při realizaci veřejné infrastruktury v partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem (PPP) je oblíbený systém Design – Build – Operate/Finance, kdy dodavatel navíc zajišťuje financování projektování a realizace výstavby a po dokončení stavby ji pro zadavatele nadále udržuje. Zadavatel náklady dodavateli hradí až po dokončení stavby formou platby za zajištění dostupnosti daného projektu. V praxi tedy dodavatel vyprojektuje a postaví například nemocnici, jejíž financování zajišťuje dodavatel ve spolupráci s bankovním sektorem. Po dostavění nemocnice ji dodavatel provozuje a zadavatel mu platí za to, že nemocnice plní všechny funkce, které si zadavatel v zadání nadefinoval. Po uplynutí určitého období (běžně to bývá až několik desítek let) se provoz nemocnice předává zadavateli, přičemž nemocnice musí nadále splňovat minimální technický stav nadefinovaný v zadání.

Design & Build se liší také od Construction Managementu, kdy zadavatel rozdělí projekt na dílčí části, z nichž každou zadá jinému dodavateli. Construction Management tedy na rozdíl od metody Design & Build a Design – Build – Operate/Finance využívá k maximální efekti-

vitě dělení činností. Zadavateli v případě Construction Managementu bývají zpravidla subjekty, které jsou schopny výstavbu koordinovat a kontrolovat a mají rozsáhlé zkušenosti a odborný personál, neboť sami zadavatelé v tomto případě koordinují a řídí jednotlivé dodavatele a nesou náklady řízení.

Shrnutí

Metoda Design & Build je způsob veřejného zadávání, kdy projektant a zhotovitel na straně dodavatele tvoří jednu osobu. Ten samý dodavatel tedy zpracuje celou projektovou dokumentaci a zároveň dílo realizuje, přičemž za obě tyto fáze projektu nese zodpovědnost. Zadavatel však stále musí jasně vymezit požadavky na projekt, dle kterých dodavatel bude postupovat. Hlavní výhodou této metody je zejména její rychlost a úspora nákladů. Ačkoli je zadávání pomocí metody Design & Build v České republice v plenkách, předpokládá se stále častější užití zejména v oblasti infrastrukturních projektů a významných budov.

Mgr. Markéta Koubová, advokátní koncipientka
Weinhold Legal, s.r.o. advokátní kancelář

Weinhold Legal

Poznámky:

- ¹ Česká asociace konzultačních inženýrů – „Publikace FIDIC“. In: CACE [online]. [citováno 28. 11. 2025].
- ² Česká agentura pro standardizaci – „Český smluvní standard (Design-Build)“. In: KonceptceBIM [online]. [citováno 28. 11. 2025].
- ³ Ust. § 36 ZZZV.
- ⁴ Ust. § 222 ZZZV.
- ⁵ Ust. § 36 odst. 3 ZZZV.

Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby

Od 1. 1. 2026 se pro stavebníky zásadně mění pravidla soudních sporů o povolení staveb. Dosud stavebníci čelili situacím, kdy byly jejich investice ohroženy žalobami proti stavebnímu povolení, aniž by měli účinné procesní nástroje k ochraně svých práv. Novela soudního řádu správního účinná od 1. 1. 2026 jejich postavení výrazně posiluje.

Silnější postavení stavebníka v soudním řízení

Ve většině případů jsou účastníky soudního řízení proti stavebnímu povolení osoba, která nesouhlasí s povolením stavby, jako žalobce a stavební úřad jako žalovaný. Stavebník se nachází pouze v pozici osoby zúčastněné na řízení, která měla podle dosavadní úpravy jen omezený rozsah práv a podstatně slabší postavení než účastníci řízení. Přestože má stavebník přímý zájem na výsledku sporu, dosavadní úprava jej znevýhodňovala v rozsahu procesních práv proti žalobci.

Novela soudního řádu správního nově stanoví, že osoba zúčastněná na řízení má stejná procesní práva a povinnosti jako účastník, pokud zákon nestanoví jinak nebo to nevyklučuje povaha procesního práva. Co to v praxi znamená? Soud musí se stavebníkem nakládat rovnocenně jako s účastníky řízení. Zejména mu musí doručovat všechna podání ostatních účastníků, vyzývat jej k vyjádření a poskytovat mu k tomu přiměřenou lhůtu. Má také právo trvat na jednání před soudem, navrhnout důkazy či právo vyjádřit se na závěr. Stavebník se tak nově může skutečně zapojit do řízení a aktivně prosazovat své zájmy v rovnoprávném postavení se žalobcem. Z hlediska rovnosti a práva na spravedlivý proces lze tuto změnu jednoznačně přivítat.

Právo na náhradu nákladů řízení

Osoba zúčastněná na řízení má nově také právo na náhradu nákladů řízení. Dosud platilo, že pokud byla žaloba proti stavebnímu povolení zamítnuta, žalobce nesl většinou pouze zanedbatelné náklady soudního poplatku. Naopak osoba zúčastněná si i v případě svého procesního úspěchu a zamítnutí bezdůvodné žaloby musela nést všechny náklady, které jí žalobce vyvolal, sama. Nyní však žalobce riskuje, že bude povinen uhradit stavebníkovi náklady řízení, včetně nákladů na právní zastoupení, zna-

lečné posudky a další výdaje spojené s ochranou projektu v soudním řízení. Tato změna umožní stavebníkovi alespoň částečně kompenzovat vynaložené náklady a zároveň by měla přirozeně omezit počet účelových či obstrukčních žalob, které slouží primárně k blokování stavby. I tato změna směřuje k zajištění ústavně zaručené rovnosti a posílení spravedlnosti v soudním řízení mezi kolidujícími zájmy stran.

Žaloba proti negativním závazným stanoviskům

Dále novela umožňuje podat žalobu proti negativním závazným stanoviskům. Podle dosavadní judikatury platilo, že pokud dotčený orgán vydal negativní závazné stanovisko, stavebník musel i s negativním závazným stanoviskem nejdříve marně požádat stavební úřad o povolení, čekat na vydání zamítavého rozhodnutí stavebního úřadu, poté na rozhodnutí o odvolání a teprve poté měl možnost obrátit se na soud. Díky novele má stavebník možnost napadnout negativní závazné stanovisko u soudu okamžitě, aniž by musel absolvovat celý povolovací proces, který stejně skončil zamítnutím jeho žádosti. Negativní závazné stanovisko se totiž nově považuje (tzn. že zde dochází ke stanovení právní fikce) za rozhodnutí přezkoumatelné v soudním řízení správním. Dojde tím nejen k posílení a zrychlení soudní ochrany žadatele, ale i k úspoře veřejných prostředků a eliminaci zcela zbytečné zátěže vedených zbytečných správních řízení.

Ochrana proti zneužívání práva

Novela zavádí také další mechanismy proti zneužívání správních žalob. Nově soud může odmítnout nejen žalobu proti rozhodnutí, ale i jiné typy žalob, pokud sledují zjevné zneužití práva. Toto ustanovení posiluje ochranu před obstrukčními podáními, která nemají věcný základ, ale slouží pouze k blokování nebo zdržování projektu. Soud je také

oprávněn stanovit lhůtu, do které mohou účastníci uvést nová tvrzení a označit nové důkazy. K později předloženým podkladům může soud přihlídnout jen tehdy, pokud nastaly až po stanovené lhůtě nebo je účastník bez své viny nemohl včas uvést. V ostatních případech soud pozdější tvrzení a důkazy nevezme v potaz. Toto pravidlo má za cíl zabránit účelovému prodlužování soudního řízení strategickým předkládáním nových argumentů a důkazů až v pozdní fázi řízení.

Co novela znamená pro stavební praxi?

Díky novele soudního řádu správního dochází k narovnání některých dosud nevyvážených ustanovení, která byla doposud v neprospěch stavebníka. Ten nyní může účinně hájit svá práva a v případě úspěchu má právo na náhradu nákladů řízení. Současně by náhrada nákladů měla odradit žalobce od podávání ryze obstrukčních žalob. Novela také umožňuje podat žalobu proti negativnímu závaznému stanovisku, aniž by stavebník musel absolvovat kompletní povolovací řízení. V souhrnu by změny měly vést k poklesu účelových žalob a ke zrychlení soudního přezkumu nejen ve stavebních věcech.

Od kdy se změny aplikují?

Novela nabyla účinnosti 1. 1. 2026, ale použije se i na soudní řízení, která byla zahájena dříve – avšak s některými výjimkami, a to například práva osoby zúčastněné na řízení na náhradu nákladů. Toto významné pravidlo se plně aplikuje až na řízení zahájená od 1. 1. 2026.

JUDr. Tomáš Kalenský, vedoucí advokát
JUDr. Tereza Žůrková, advokátní koncipientka
HAVEL & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář

HAVEL & PARTNERS
ÚSPĚCH SPOJUJE

DBK PARTNERS®

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Excellence.
That is what we deliver.

Komplexní právní služby

- Energetické právo
- Transakční poradenství
- Fúze a akvizice
- Právo obchodních společností
- Daňové právo
- Správa a řízení společností
- Veřejné zakázky
- Právo investičních společností a investičních fondů
- Trestní právo
- Kapitálové trhy
- Mezinárodní trhy
- Právo hospodářské soutěže
- Developerské a nemovitostní projekty
- Restrukturalizace a insolvence
- Soudní spory, rozhodčí a jiná řízení
- Bankovníctví a finance
- Telekomunikace a média
- Logistika a dopravní stavby
- Zdravotnické právo

DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s.r.o.

Vinohradská 938/37, 120 00 Praha 2

T: +420 244 912 463, E: ak@dbkp.cz

www.dbkp.cz

Právní povaha sítě elektronických komunikací – režim náhrady škody

Ačkoliv odborná veřejnost dlouhodobě zastávala názor, že tzv. sítě elektronických komunikací jsou věcí nemovitou, judikatura k této otázce doposud nepřinesla jednoznačnou odpověď. Ve svém rozhodnutí ze dne 27. února 2023, sp. zn. 25 Cdo 627/2022, však Nejvyšší soud nenechal nikoho na pochybách a jasně potvrdil, že síť elektronických komunikací skutečně nemovitou věcí je. Toto potvrzení nemovité povahy těchto sítí má zásadní důsledky v oblasti náhrady škody – při jejich poškození se uplatní režim absolutní objektivní odpovědnosti podle ust. § 2926 občanského zákoníku.

Síť elektronických komunikací

Pojem sítě elektronických komunikací (dále jen „SEK“) definuje zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, v platném znění (dále jen „ZoEK“). Ve zkratce se jedná o různé přenosové systémy a s nimi související vybavení, které umožňují přenos signálů prostřednictvím vedení, radiových, optických, elektromagnetických či jiných prostředků.¹ Jde tedy o široké označení veškerých staveb a zařízení elektronických komunikací (včetně jejich technologických součástí); běžně se používá též pojem „komunikační síť“.²

Náhrada škody při poškození SEK

V oblasti občanského práva lze na pojem SEK poměrně často narazit v kontextu náhrady škody. Zejména při provádění staveb a různých zemních prací může velmi snadno při nedostatků opatrnosti dojít k poškození SEK. Typickým příkladem je situace, kdy je SEK uložena v zemi poškozena při výkopových pracích či terénních úpravách. V takových případech vzniká provozovateli sítě nárok na náhradu vzniklé škody a právě určení právní povahy SEK je pro stanovení režimu náhrady škody zcela klíčové.

Pokud by SEK byla věcí movitou, řídil by se režim náhrady škody zásadně „běžnými“ ustanoveními § 2894 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“). Vznik povinnosti k náhradě škody by tak zpravidla předpokládal zavinění škůdce (např. ust. § 2910 OZ), popřípadě by bylo možné se z odpovědnosti liberovat (např. podle ust. § 2924 OZ u škody z provozní činnosti).

V případě posouzení SEK jako věci nemovité je však situace zcela odlišná, neboť nastupuje úprava v ust. § 2926 OZ (škoda na nemovité věci). Dle tohoto ustanovení platí, že kdo, byť oprávněně, provádí nebo zajišťuje práce, jimiž se jinému způsobí škoda na nemovité věci, nebo jimiž se držba nemovité věci znemožní nebo podstatně ztíží, nahradí škodu z toho vzniklou. Dané ustanovení zakládá tzv. absolutní objektivní odpovědnost, známou také jako odpovědnost bez možnosti liberace. K závěru, že toto ustanovení skutečně (byť ne výslovně) zakládá absolutní odpovědnost bez možnosti liberace, dospěl i Nejvyšší soud.³ Jinými slovy, pokud je SEK věcí nemovitou, nemůže se škůdce své povinnosti k náhradě škody na SEK nijak zprostit – na rozdíl od situace, kdy by byl SEK věcí movitou.

SEK jako věc nemovitá

Při posuzování, zda je SEK věcí nemovitou, je nutné vyjít ze samotné definice věci

nemovité. Dle ust. § 498 odst. 1 věty druhé OZ platí, že stanoví-li zákon, že určitá věc není součástí pozemku, a nelze-li takovou věc přenést z místa na místo bez porušení její podstaty, je i tato věc nemovitá. SEK tedy bude věcí nemovitou, pokud splňuje dvě podmínky: (i) není součástí pozemku a (ii) nelze ji přenést z místa na místo bez porušení její podstaty.

Odpověď na otázku, zda je SEK součástí pozemku, nalezneme v ust. § 104 odst. 10 ZoEK. Toto ustanovení totiž stanoví, že (i) SEK není součástí pozemku ve smyslu OZ a zároveň, že (ii) SEK se ve smyslu jiného právního předpisu považuje za inženýrskou síť (resp. liniovou stavbu). I z ust. § 509 OZ zároveň vyplývá, že liniové stavby nejsou součástí pozemku.⁴ Je tedy zřejmé, že první podmínka je splněna, neboť SEK skutečně není součástí pozemku.

Druhá podmínka, tj. že SEK nelze přenést z místa na místo bez porušení její

podstaty, bude rovněž splněna. SEK totiž logicky nelze fyzicky přemístit, aniž by došlo k narušení její funkčnosti (například odpojením kabelů). Teoreticky sice přichází v úvahu provedení tzv. překládky (přeložky) SEK, jedná se však o činnost natolik komplexní, že stěží může ospravedlnit závěr o movité povaze SEK.⁵ V tomto směru lze argumentovat i tím, že technicky proveditelný je třeba i přesun budovy pevně spojené se zemí (viz přesun kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mostě), přičemž nikdo nepochybuje o tom, že budova kostela splňuje podmínku nemožnosti přesunutí bez porušení její podstaty ve smyslu § 498 odst. 1 OZ.

S ohledem na výše uvedené lze uzavřít, že SEK je nemovitou věcí, neboť není součástí pozemku a nelze ji přenést z místa na místo bez porušení její podstaty.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu

V posuzovaném případě během výkopových prací došlo k poškození podzemní SEK žalobkyně. Soud prvního stupně žalobu na náhradu škody zamítl s odůvodněním, že žalovaná se zprostila odpovědnosti podle ustanovení o škodě z provozní činnosti (ust. § 2924 OZ) – postupovala náležitě opatrně (opakovaně ověřovala, zda v místě nevedou inženýrské sítě, a byla ujištěna, že nikoli). Odvolací soud však rozsudek změnil a žalobě vyhověl na zcela odlišném právním základě. Dospěl k závěru, že poškozené kabely tvoří samostatnou věc v právním smyslu – inženýrskou síť, která není součástí pozemku a nelze ji přemístit bez porušení její podstaty, tedy věc nemovitou. Proto aplikoval zvláštní ust. § 2926 OZ o absolutní objektivní odpovědnosti a žalované uložil nahradit škodu bez ohledu na zavinění či liberační důvody.

Žalovaná napadla rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, v němž namítala, že posouzení sítě jako věci nemovité je nesprávné a že použití ust. § 2926 OZ představuje nepřiměřeně přísný postih. Nejvyšší soud však její dovolání zamítl.

Shora uvedenou argumentaci prosazovanou autorem tohoto článku, částečně založenou na názorech doktrinálních a částečně na logickém usuzování ze znění příslušných právních předpisů, převzal Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 27. února 2023, sp. zn. 25 Cdo 627/2023.

V klíčovém bodě právní analýzy, který se týkal podmínky přenositelnosti SEK, se Nejvyšší soud ztotožnil se závěry odvolacího soudu. Ten uvedl, že aby bylo možné věc považovat za movitou, musí být podmínka přenositelnosti bez porušení podstaty dle ust. § 498 odst. 1 věty druhé OZ splnitelná, aniž by bylo nutné přijímat rozsáhlá technická opatření k zajištění přenosu. Dle Nejvyššího soudu lze dnes vzhledem k současným možnostem techniky oddělit od zemského povrchu a přemístit v podstatě cokoliv (připomněl v této souvislosti právě přesun kostela v Mostě), a proto právě rozsah těchto nutně přijímaných opatření bude rozhodující:

„Pro inženýrské sítě je typické, že neslouží pozemku, ale mají svoji samostatnou funkci (přenášejí média z jednoho místa do jiného), takže pozemek jim slouží pouze coby jakýsi nosič. Sítě elektronických komunikací jsou složitým, sofistikovaným systémem přenosu médií, ve kterém projektanti musí řešit otázky minimalizace přenosových ztrát, změny napětí, jejich napojení, bezpečnost provozu, dostupnost údržby, opatření proti korozi, odolnost proti přírodním vlivům apod. Proto si lze stěží představit, že by bylo možné fyzicky přenést takovou síť či její část bez porušení podstaty, jíž je technická struktura umožňující vedení dat. Opačný závěr by snad byl přijatelný například u některých povrchových závlahových systémů nebo provizorního vedení vodovodní přípojky hadicí k domu po povrchu.“⁶

Závěr

Dle Nejvyššího soudu jsou SEK věcmi nemovitými. Závěr o nemovité povaze SEK vyplývá především z toho, že SEK podle zákona není součástí pozemku, a zároveň není možné přemístit SEK (či její část) bez porušení její podstaty. Tím jsou splněny obě podmínky dle ust. § 498 odst. 1 věty druhé OZ nutné k tomu, aby SEK byla považována za věc nemovitou.

V případě škody způsobené na SEK je proto nutné aplikovat ust. § 2926 OZ, který zakotvuje absolutní objektivní odpovědnost. Z odpovědnosti za takovou škodu se nelze vyvinut a není ani možné argumentovat splněním liberačních důvodů jako v případě škody z provozní činnosti.

Zejména při provádění různých stavebních, terénních či jiných úprav je vhodné být na pozoru. Pokud dojde k poškození SEK, nezbude jiná možnost než škodu na SEK provozovateli sítě uhradit. Rozsudek Nejvyššího soudu tak vítaně ujasňuje tuto právní otázku.

Mgr. Robert Melkus, advokát
MELKUS KEJLA & PARTNERS advokátní kancelář s.r.o.

MELKUS KEJLA
& PARTNERS

Poznámky:

- ¹ K tomu viz § 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích.
- ² Metodické doporučení Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 5. června 2019 – Vztah mezi zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, zákonem č. 194/2017 Sb., o opatřeních ke snížení nákladů na zavádění vysokorychlostních sítí elektronických komunikací, zákonem č. 183/2006 Sb., stavební zákon, a zákonem č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací.
- ³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. srpna 2022, č. j. 25 Cdo 3704/2021-217, z něhož plyne, že odpovědnost podle ust. § 2926 OZ je objektivní a nepřipouští liberaci.
- ⁴ Pojem „inženýrské sítě“ dnes již v OZ nenaulezneme – novelou § 509 OZ byl od 28. února 2017 nahrazen pojmem „liniové stavby“. Odkaz ZoEK na inženýrské sítě je proto nutné chápat v tomto smyslu.
- ⁵ Překládka (přeložka) SEK spočívá ve změně trasy stávajícího komunikačního vedení SEK – nejčastěji je vyvolána stavbou, zemními pracemi či jinými terénními úpravami. Viz Metodické doporučení zmíněné ve druhé poznámce pod čarou.
- ⁶ Viz odst. 18 rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2023, sp. zn. 25 Cdo 627/2022.

Přehledně: Jak funguje předkládání plné moci? Postačí soudu jen její „fotokopie“? Aneb vývoj právní úpravy požadavků na plnou moc v našem právním systému.

Plná moc představuje patrně nejznámější a nejčastěji využívaný způsob zastoupení v českém právním řádu. S tímto institutem se běžně setkávají advokáti, studenti práv v rámci svých prvních pracovních zkušeností v oboru, ale i laická veřejnost při zmocnění svého právního zástupce. Touto cestou bychom rádi stručně shrnuli vývoj právní úpravy týkající se plných mocí a zejména zdůraznili, že pro řízení před soudem postačuje i jednoduchá fotokopie plné moci.

Nejprve si stručně připomeňme, jaké požadavky byly v minulosti kladeny na formu a obsah plné moci. Před rozsáhlou novelou o. s. ř. z roku 2001¹ se právní režim plné moci stále opíral o původní znění zákona z roku 1964. Zásadním nedostatkem tehdejší úpravy byla absence odstavce 4 v § 28 o. s. ř., který dnes výslovně stanoví: „Podpisy na písemné plné moci, na odvolání plné moci nebo na její výpovědi musí být úředně ověřeny, jen stanoví-li to zákon nebo rozhodl-li tak předseda senátu.“

Právě neexistence tohoto pravidla a skutečnost, že soudní praxe nebyla jednotná, vedly k tomu, že některé soudy na plných mocích vždy vyžadovaly úředně ověřené podpisy.² Teprve novela z roku 2001 přinesla větší sjednocení soudního postupu a potvrdila, že požadavek úředního ověření podpisů má být výjimkou, nikoli pravidlem.³

Naopak to, na čem se soudy dokázaly vzájemně shodnout, byla právní klasifikace situace, kdy byla plná moc vadná nebo přímo chyběla. Nejvyšší soud již

okolo roku 2000 poměrně pevně ustálil, že tato situace se klasifikuje jako nedostatek podmínky řízení dle § 104 odst. 2 o. s. ř., který lze odstranit. Tenhle trend dobře vystihuje následující citace: „Výklad podávaný Nejvyšším soudem je jednotný v tom, že vada průkazu k jednání za právnickou osobu, obdobně jako nedostatek procesní plné moci, je nedostatkem podmínky řízení, který lze odstranit (§ 104 odst. 2 o. s. ř.).“⁴

K danému tématu se již vyjádřil též Ústavní soud, a to například nálezem ze

AKHSP ADVOKÁTNÍ
KANCELÁŘ

více než

30

let zkušeností

PRAHA • OLOMOUC • PŘEROV • OSTRAVA • ČADCA

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

akhsp.cz

dne 15. 1. 2015.⁵ Ten konstatuje, že pokud bude soudu řádná plná moc předložena dodatečně, dojde i ke schválení úkonů, které zmocněnec za účastníka provedl ještě před podpisem řádné plné moci. Tímto pak Ústavní soud potvrdil to, k čemu již v předchozích letech docházela některá odborná komentářová literatura.⁶

Lze shrnout, že dřívější úprava plných mocí nebyla dostatečně jasná a vedla k nejednotné soudní praxi – některé soudy proto požadovaly úředně ověřené podpisy téměř vždy, ačkoli zákon to výslovně nevyžadoval. Novela o. s. ř. z roku 2001 tuto oblast sjednotila a potvrdila, že ověřování podpisů má být spíše výjimečné. Naopak se soudy již před novelou shodovaly v tom, jak postupovat, pokud plná moc chyběla nebo byla vadná.

Nyní se podíváme blíže na problematiku formy plné moci. Dlouhou dobu nebylo jasné, v jaké formě musí být plná moc předkládána. Nejvyšší soud letošního roku⁷ v rámci své rozhodovací praxe zakotvil, že není vyloučeno, aby se soud při doložení zastoupení spokojil s neověřenou fotokopií plné moci či v elektronické podobě s jejím prostým „elektronickým obrazem“. Tímto Nejvyšší soud navazuje na svou dosavadní rozhodovací praxi směřující k postupnému zmírňování požadavků spojených s plnou mocí. Vychází totiž z předpokladu, že důkaz lze provést i neověřenou kopií listiny, neboť to o. s. ř.

výslovně nezakazuje. Opačný postup by totiž neodpovídal „potřebám reálného právního života“.⁸

Na závěr lze dodat, že v zákonem vymezených případech (jako je například v rámci insolvenčního řízení, v rámci výkonu rozhodnutí nebo pokud tuto povinnost stanoví předseda senátu) bude v souladu s § 28 odst. 4 o. s. ř. vyžadován úředně ověřený podpis. Soud tento požadavek rovněž vyslovuje tehdy, pokud v konkrétním řízení nemůže autentičnost plné moci (včetně jejího odvolání či výpovědi) ověřit obvyklým způsobem (následnou společnou účastí účastníka a zmocněnce při jednání), anebo pokud jsou zároveň posuzovány procesní úkony, jejichž důsledky by mohly být pro účastníka fatální (zpětvzetí či změna žaloby, uznání nároku, odvolání či dovolání apod.)⁹

Doporučujeme proto začít si pořizovat fotokopie plných mocí. Pokud byste ji totiž někdy v rychlosti zapomněli vzít s sebou na jednání, bude právo na Vaší straně!

Mgr. Petr Sedlatý, společník, jednatel, advokát
Advokátní kancelář Brož, Sedlatý s.r.o.

Poznámky:

- ¹ Zákon č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ve vztahu k § 25 o. s. ř. účinný od 1. 1. 2001.
- ² Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 30/2000 Sb. In: 16. 6. 1999. Část k čl. I bod 51, který vložil § 28 odst. 4 o. s. ř.
- ³ Viz například Usnesení Nejvyššího soudu se sp. zn. 29 Odo 295/2002, ze dne 11. 3. 2004.
- ⁴ Usnesení Nejvyššího soudu se sp. zn. 29 Odo 295/2002, ze dne 11. 3. 2004.
- ⁵ Nález Ústavního soudu se sp. zn. II. ÚS 3144/14 #1, ze dne 15. 1. 2005.
- ⁶ L. DRÁPAL, M. MAZANEC, J. BUREŠ a Z. KRČMÁŘ. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání. C. H. Beck, 2003, 103 a násl.
- ⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 3. 3. 2025, sp. zn. 26 Cdo 3407/2024.
- ⁸ Stejný závěr pak potvrdil též Nejvyšší soud v dalším rozsudku ze dne 5. 8. 2025, sp. zn. 28 Cdo 1663/2025.
- ⁹ SMOLÍK, P., K. SVOBODA, J. LEVÝ, J. DOLEŽÍLEK a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání. C. H. Beck, (3. aktualizace, 2024), § 28.

Rozvod podle nových pravidel – očekávání a první zkušenosti

Zákon 268/2025 Sb. od ledna překopal řízení o rozvodu od základů. Smluvený, sporný, sankční – kde dnes leží procesní úskalí a jak na ně reaguje justiční praxe?

Další online konference a semináře
naleznete na www.epravo.cz

Máme advokacii rádi, i když je to náročná a stresující práce. Děláme ji moderně, lidsky s odpovědným přístupem a slušně. Máme ostré lokty tam, kde je jich třeba, ale zároveň rádi strany přívětivým a smířlivým jednáním přivedeme ke smírnému řešení jejich problémů.

2023
právnícká
firma
roku

DOPORUČOVANÁ KANCELAR

2022
právnícká
firma
roku

DOPORUČOVANÁ KANCELAR

2021
právnícká
firma
roku

DOPORUČOVANÁ KANCELAR

2020
právnícká
firma
roku

DOPORUČOVANÁ KANCELAR

Stavební právo & nemovitosti • Trestní právo & compliance
Obchodní právo s mezinárodním prvkem • Veřejné zakázky

Spory FIFA s fotbalisty a jejich zástupci jako důsledek případu Diarra

Fotbal je celosvětový fenomén. Sportovní, kulturní, ale především ekonomický. Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie z října 2024 může přinést zásadní změnu v jeho fungování, což by se výrazně propsalo do toku peněz všech zúčastněných aktérů. V návaznosti na rozhodnutí v případě Diarra se značně zvýšilo tření mezi zástupci fotbalistů a nejvyšší fotbalovou asociací. V Nizozemsku vyvrcholilo podáním žaloby na náhradu škody a změnu přestupového řádu. Dočkáme se fotbalové revoluce a uvidíme její dopady i v tuzemsku?

Případ Diarra

Na začátek je třeba popsat příběh, který stojí za současným hnutím vyžadujícím od FIFA zásadní změny zavedených pořádků.

Dnes čtyřicetiletý Lassana Diarra měl velice úspěšnou fotbalovou kariéru. Oblékal dresy Chelsea, Arsenalu či Realu Madrid. K tomu hned čtyřiatřicetkrát reprezentoval rodnou Francii. Jako mistr Anglie a Španělska podepsal hbitý záložník v srpnu 2013 čtyřletou smlouvu s Lokomotivem Moskva, který jej vykoupil z dalšího ruského týmu, Anži Machačkala, za 12 milionů eur.¹

Problémy nastaly, když se Diarra po několika měsících začal s Lokomotivem přít ohledně výše kontraktu a souvisejících záležitostí. Spory s klubem vyústily v jednostrannou výpověď profesionální smlouvy hráčem. Lokomotiv namítal, že jde o vypovězení kontraktu bez oprávněného důvodu, který FIFA ve svých přestupových pravidlech stanoví jako nutnou podmínku pro platné jednostranné vypovězení kontraktu.² Celý spor se následně dle předpisů FIFA řešil před její Komorou pro řešení sporů (FIFA Dispute Resolution Chamber) a posléze i v mezinárodní sportovní arbitráži před Court of Arbitration for Sport (CAS).

Oba tribunály daly za pravdu Lokomotivu. Diarra tak musel svému bývalému klubu zaplatit náhradu újmy ve výši 10,5 milionu eur za neoprávněné jednostranné ukončení hráčské smlouvy. Přitom po celý rok od vypovězení kontraktu nemohl hrát profesionální soutěž v jiné zemi, ani se de facto upsat jinému týmu. Přestupová pravidla FIFA totiž podmiňovala přestup hráče z jedné ná-

rodní fotbalové asociace do druhé vydáním tzv. Mezinárodního osvědčení o přestupu (International Transfer Certificate, ITC). Podle vlastních pravidel FIFA není ITC vydáno ze strany asociace, z níž hráč přestupuje, pokud mezi hráčem a klubem vyvstane spor ohledně ukončení kontraktu. V takovém případě FIFA může na žádost nové asociace, do níž hráč přestupuje, přijmout v případě výjimečných okolností prozatímní opatření. FIFA poté do šedesáti dnů rozhodne o vystavení ITC a o uložení případných sportovních sankcí. Ve všech případech musí být rozhodnutí o uložení sportovních sankcí přijato před vydáním ITC. Samotným vydáním ITC není dotčeno právo na náhradu újmy za ukončení smlouvy.

Kromě toho by nový Diarrův klub byl solidárně odpovědný za způsobenou újmu. V přestupových pravidlech FIFA totiž byla v té době zavedena vyvratitelná domněnka, podle níž se mělo za to (nebyl-li prokázán opak), že nový klub podněcoval

profesionálního hráče k ukončení smlouvy. Když tak o Diarru v únoru 2015 projevil zájem belgický Sporting Charleroi, podmínil Diarrovu angažování dvěma podmínkami: jednak si měl Diarra vyřídit ITC, jednak měl předložit ujištění, že Charleroi nebude solidárně odpovědné za způsobenou újmu. Diarra se následně obrátil na Belgickou fotbalovou asociaci a FIFA s žádostí o vydání ITC a zmíněného ujištění, avšak nic takového neobdržel.

Diarra se proto už v prosinci 2015 rozhodl proti podmínkám nastaveným předpisy FIFA bojovat. U obchodního soudu v Charleroi podal žalobu na náhradu újmy ve výši 6 milionů eur od Belgické fotbalové asociace a FIFA za neumožnění přestupu do Charleroi. Jako svého právního zástupce angažoval Jeana-Louise Duponta, jenž se proslavil případem Bosman,³ který dal základ moderním přestupovým pravidlům FIFA.

Soud první instance dal Diarrovu za pravdu. Odvolací soud se pak obrátil

na Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) s předběžnými otázkami, zda je třeba články 45 a 101 Smlouvy o fungování Evropské unie vykládat tak, že zakazuje solidární odpovědnost nového klubu a potřebu vydání Mezinárodního osvědčení o přestupu. Tedy zjednodušeně, zda přestupová pravidla FIFA omezují volný pohyb pracovníků v Unii a zda jde o kartelovou dohodu. SDEU se v říjnu 2024 v obou případech v zásadě postavil na stranu Diarry.⁴ Šlo o přelomové rozhodnutí, po němž někteří očekávali zevrubné přepracování přestupových pravidel. K tomu ovšem zatím nedošlo.

FIFA sice rychle reagovala a v lednu 2025 vydala revidovaná přestupová pravidla.⁵ Rozhodnutí SDEU v nich do jisté míry reflektovala a odstranila vyvratitelnou domněnku, která považovala nový klub za solidárně odpovědný. Nově již také není možné, aby původní klub bránil vydání ITC. V červenci pak přišla další aktualizace regulí, ta se však týkala především prodloužení přechodných pravidel souvisejících s ruskou agresí na Ukrajině.⁶

Organizace FIFPRO, která celosvětově sdružuje profesionální fotbalisty, považuje dosavadní kroky FIFA za nedostatečné.⁷ Podle ní nejde o důslednou implementaci rozhodnutí, ani nedochází k dostatečné konzultaci změn se zainteresovanými stranami.

Žaloba Justice for Players

Ve světle rozhodnutí SDEU vznikla v Nizozemsku nadace „Justice for Players“. Jejím primárním cílem je odškodnit širokou základnu profesionálních fotbalistů za dosud uplatňovaná pravidla FIFA, která SDEU shledal jako nepřijatelná. Nadace na svých stránkách uvádí, že pod-

le odhadů ekonomů byly výdělky hráčů vinou vadných pravidel FIFA zkráceny o 8 procent.⁸

V srpnu 2025 tato organizace podala v Nizozemsku hromadnou žalobu proti FIFA a národním fotbalovým asociacím Francie, Německa, Belgie a Dánska, v níž vymáhá nároky všech profesionálních fotbalistů hrajících v Evropské unii a Spojeném království od roku 2002, kdy vstoupila přestupová pravidla v platnost. Podle nizozemského zákona o hromadných žalobách⁹ jsou poškození hráči v Nizozemsku zahrnuti automaticky, zahraniční poškození mají možnost aktivně se do řízení přihlásit.

Justice for Players odhaduje, že nárok na odškodnění má přes 100 000 hráčů a hráček. Podle právního zástupce Justice for Players, Koena Ruttena, vynucovala FIFA přes dvacet let nezákonná pravidla, která škodila fotbalovým profesionálům. Proto chce Justice for Players kromě finančního odškodnění i větší kontrolu fotbalových profesionálů nad vlastními kariérami.¹⁰

Zajímavostí případu je, že žalobu financuje Deminor Litigation Funding, tedy tzv. „third party funder“. Díky tomu nemají mít poškození hráči žádné výdaje s uplatněním svých nároků. Jejich participace je údajně zcela anonymní ve vztahu k FIFA, národním fotbalovým asociacím i klubům.¹¹ Justice for Players přiznává, že soud si může vyžádat přístup k utajovaným informacím včetně identity hráčů, ale zavazuje se je sdílet pouze v případě, že je to nezbytně nutné pro vedení soudního řízení.¹² V říjnu získala iniciativa silného spojence, když se k žalobě přidal Francouzský národní svaz profesionálních fotbalistů.¹³

Šance na úspěch

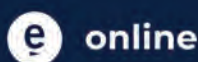
Názory na opodstatněnost nároku a pravděpodobnost úspěchu ve věci se liší. Nizozemská verze Entertainment Weekly připomíná, že SDEU respektuje potřebu profesionálních týmů mít během sezony stabilní kádry. Kromě toho bude jistě dlouze rozporováno nárokovaných 8 procent ušlého zisku profesionálních hráčů. EW se také zamýšlí nad smyslem žalování jednotlivých národních asociací, které se jako součást FIFA musely podřídit jejím pravidlům.¹⁴ Oproti tomu experti ze Secretariat a Morgan Sports Law očekávají, že kromě fotbalistů by se náhrady škody mohli domáhat i agenti a kluby, jelikož na pravidlech FIFA rovněž mohli tratit.¹⁵

Postup Diarry

Lassana Diarra nadále individuálně vymáhá svůj nárok. Aktuálně požaduje kompenzaci ve výši 65 milionů eur. Podle svých slov čekal, že po rozhodnutí SDEU obdrží od příslušných asociací návrh mimosoudního vyrovnání, což se však nestalo. Svůj již více než jedenáct let trvající boj údajně vede i v zájmu méně vzhlasných fotbalistů, kteří nemají odvahu nebo prostředky postavit se FIFA a jejím pravidlům.¹⁶

Další spory

Uklidnění situace nepřispělo ani nejnovější rozhodnutí FIFA. Ta totiž odmítla pozvat zástupce FIFPRO, kteří reprezentují více než 65 000 fotbalistů, na jednání do marockého Rabatu, jejichž cílem je zlepšení welfare fotbalistů. Následně došlo k ostré výměně názorů mezi představiteli obou organizací. Podle FIFPRO podporuje FIFA „falešně“ a jí preferova-

Daňové kontroly

Finanční úřad zaklepe – čas hraje proti vám. Které dokumenty nesmíte podcenit a jak se ubránit doměrku?

né organizace sdružující fotbalisty, naopak podle FIFA FIFPRO nemá upřímný zájem o oboustranně zdvořilý dialog a z něj pramenící progres.¹⁷

SDEU přitom v mezidobí ještě více rozvířil vody zavedené fotbalové praxe. V případě RFC Seraing¹⁸ dovodil, že soudy členských států by měly mít pravomoc přezkoumávat rozhodčí nálezy CAS v případech, kdy jde o posouzení jejich souladu s veřejným pořádkem EU.¹⁹ Dosud přitom rozhodčí nálezy vydané CAS přezkoumával švýcarský Nejvyšší federální soud.

Závěr

Konec sporů souvisejících s přestupovými pravidly FIFA se aktuálně jeví v nedohlednu. Pro nejvyšší fotbalovou asoci-

aci ovšem představují potenciálně velký finanční i reputační problém.

Podle dostupných statistik v roce 2024 přestoupil rekordní počet profesionálních fotbalistů a celkový finanční objem přestupů přesáhl 7,71 miliard eur.²⁰ Jen v Evropě měly příjmy klubů z nejvyšších soutěží jednotlivých zemí za rok 2024 dohromady dosáhnout hodnoty 29 miliard eur.²¹ Smlouvy mezi kluby a hráči jsou přitom základním stavebním kamenem stability a současně vývoje profesionálního sportu, což potvrdil i SDEU. Nyní ale zůstává nejisté, jak budou pravidla přestupů v celosvětově nejpůvodnějším sportu nakonec vypadat.

Celý spor má dozvuk i v České republice. Česká asociace fotbalových hráčů (ČAFH) v prosinci 2025 výslovně podpo-

řila iniciativu Justice for Players a vyzvala všechny hráče a hráčky, aby se k hromadné žalobě připojili.²² Je však těžké odhadovat, kolik českých hráčů a hráček se k žalobě skutečně připojí. ☹

Mgr. Vojtěch Jiraský, advokát
Daniel Konečný, advokátní asistent
Solkind s.r.o., advokátní kancelář

Poznámky:

1. Informace poskytnuté databází Transfermarkt dostupné z: <https://www.transfermarkt.com/lassana-diarra/profil/spieler/23914>
2. V originále Regulations on the Status and Transfer of Players, kdy článek 14, odstavec 1 zní: „Smlouva může být kteroukoli ze stran jednostranně vypovězena bez jakýchkoliv následků (zaplacení náhrady újmy nebo uvalení sportovních sankcí), pokud existuje oprávněný důvod. Oprávněný důvod je obecně dán v těch případech, kdy po straně nelze nadále rozumně a v dobré víře požadovat, aby ve smluvním vztahu pokračovala.“
3. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93 ze dne 15. 12. 1995 dostupný z: https://curia.europa.eu/arrets/TRA-DOC-CS-ARRET-C-0415-1993-200406769-05_00.html
4. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-650/22 ze dne 4. 10. 2024 dostupný z: <https://eurlex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:62022CJ0650>
5. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/696d877ea35ca761/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-January-2025-edition.pdf>
6. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/4139b312ba9cfb4f/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-July-2025-edition.pdf>
7. The Lassana Diarra judgement explained: What does it mean for footballers? Dostupné z: <https://fifpro.org/en/who-we-are/fifpro-members/fifpro-europe/the-lassana-diarra-judgement-explained-what-does-it-mean-for-footballers>
8. <https://justiceforplayers.com/>
9. V originále Wet Afwikkeling Massaschade in Collectieve Actie, zkráceně WAMCA
10. Justice for Players vs. FIFA – Deminor funds key European Class Action dostupné z: <https://www.deminor.com/en/news-insights/justice-for-players-vs.-fifa-deminor-funds-key-european-classaction/>
11. Těž Justice for Players vs. FIFA – Deminor funds key European Class Action <https://www.deminor.com/en/news-insights/justice-for-players-vs.-fifa-deminor-funds-key-european-classaction/>
12. <https://justiceforplayers.com/frequently-asked-questions/>
13. French players' union joins Dutch-led class action against FIFA after Diarra ruling dostupné z: <https://www.flashscore.com/news/french-players-union-joins-dutch-led-class-action-against-fifa-after-diarra-ruling/pj5AkFw9/>
14. Zo wil een Nederlandse stichting de FIFA miljarden afhandig maken dostupné z: <https://www.ewmagazine.nl/kennis/news/2025/08/massacclaim-fifa-na-zaak-diarra-spelers-eisen-compensatie-1493306/>
15. Justice for Players and Diarra Damages Claims, dostupné z: <https://secretariat-intl.com/insights/justice-forplayers-and-diarra-damages-claims/>
16. Lassana Diarra seeking £56m from Fifa in compensation for past transfer rules dostupné z: <https://www.theguardian.com/football/2025/aug/18/lassana-diarra-seeking-56m-from-fifa-in-compensationfor-past-transfer-rules>
17. FIFA excludes 65,000-member players' union FIFPro from player welfare talks in Morocco dostupné z: <https://www.insideworldfootball.com/2025/11/10/fifa-excludes-65000-member-players-union-fifpro-playerwelfare-talks-morocco/>
18. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 1. 8. 2025 dostupný z: <https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&text=&docid=304684&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2746001>
19. Blowing the Whistle on CAS: The CJEU's RFC Seraing v. FIFA Decision dostupné z: <https://www.acerislaw.com/blowing-the-whistle-on-cas-the-cjeus-rfc-seraing-v-fifa-decision/>
20. International transfers reach historic high in 2024 dostupné z: <https://inside.fifa.com/legal/news/international-transfers-reach-historic-high-in-2024>
21. Record annual revenue increase reported in latest European Club Finance and Investment Landscape dostupné z: <https://www.uefa.com/news-media/news/0297-1d383b3db8cf-c39b47ec90cc-1000--record-annual-revenueincrease-reported-in-latest-europe/>
22. <https://cafh.cz/aktuality>

BŘÍZA & TRUBAČ
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ — ATTORNEYS AT LAW

WWW.BRIZATRUBAC.CZ

Zaměstnanecké akcie (ESOP) v roce 2026: co přináší novela a jak se na ni připravit

Zaměstnanecké akciové programy (ESOP) jsou v českém právu dlouhodobě diskutovaným nástrojem, který má potenciál sladit zájmy zaměstnanců a zaměstnavatelů, zejména ve startupovém a technologickém prostředí. Legislativní vývoj v posledních letech mířil k odstranění klíčových překážek – především nevhodného okamžiku zdanění a s tím souvisejících odvodů – a k podpoře standardů běžných v zahraničí.

Novela účinná od roku 2026 představuje další významný krok: zavádí nový daňově zvýhodněný režim pro zaměstnanecké opce a související nástroje, a to při splnění vymezených podmínek. Tento článek shrnuje hlavní změny, vymezuje jejich praktické dopady a nabízí modelové scénáře nejen pro právníky a podnikatele.

Kontext: problémy předchozí právní úpravy

Tradiční český režim dlouhodobě zdaňoval benefit plynoucí ze zaměstnaneckých opcí v okamžiku uplatnění opce (resp. nabytí akcie) jako příjem ze závislé činnosti, včetně odvodů na sociální a zdravotní pojištění. To způsobovalo typický „cash-flow paradox“: zaměstnanec byl povinen odvést daň a odvody z vlastní hodnoty opce již při nabytí akcie, aniž by realizoval hotovostní příjem z prodeje. Navíc oceňování, reportování a s tím spojené compliance náklady nesli zaměstnavatelé, často bez jistoty budoucí likvidity akcií. V praxi to vedlo k preferenci phantom programů nebo k odkládání ESOP, a to zejména u mladších společností.

V předchozích novelách došlo k dílčí nápravě přes instituty daňového odkladu (deferral) v preskriptivně vymezených situacích. Odklad nicméně neřešil vše – zůstávaly otázky limitů, testů a spouštěčů zdanění, stejně jako nejistoty ohledně odvodů a administrace.

Nový režim od roku 2026: daňové zvýhodnění a jasnější pravidla

Novela účinná od roku 2026 zavádí u vybraných forem zaměstnaneckého vlastnictví a opcí zvláštní daňové zacházení podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních

z příjmů (zejména § 6 a § 6a ve znění od 1. 1. 2026), jehož cílem je přiblížit okamžik zdanění okamžiku realizace ekonomického prospěchu a současně stanovit jasné podmínky pro uplatnění zvýhodnění. Podstatou je kombinace těchto prvů:

- Částečné nebo úplné osvobození určité složky benefitu za splnění zákonných podmínek, typicky s ročním nebo celkovým limitem a s přísně vymezeným okruhem instrumentů a subjektů, které mohou režim využít.
- Posun daňového okamžiku z uplatnění opce (nabytí akcie) na pozdější okamžik, typicky na prodej akcie, uplynutí časového testu nebo nastoupení vymezených událostí (např. ukončení pracovního poměru, IPO, převod podílu).
- Podmínky pro oprávněnost režimu, zahrnující zejména kvalifikovaného zaměstnavatele, přímou vazbu na pracovní vztah, zápis nebo evidenci programu, dodržení minimální doby držby, zákaz zpětných úprav strike ceny, a splnění informačních a evidenčních povinností vůči správci daně.
- Jasnější režim u odvodů na sociální a zdravotní pojištění, včetně možných

výjimek či limitů, které zohlední investiční povahu nástroje oproti běžným nepeněžním plněním.

Jak se nový režim liší od předchozí úpravy

Nejzásadnější změna spočívá v řešení okamžiku zdanění a v možnosti využít osvobození či zvýhodnění. Dříve docházelo ke zdanění jako k příjmu ze závislé činnosti již při nabytí akcií, nově je – za splnění podmínek (zejména pak u kvalifikovaných zaměstnavatelů – viz nový § 6a zákona o daních z příjmů) – umožněno odložení daňového okamžiku a využití osvobození do zákonem dané výše. V důsledku toho se výrazně snižuje cash-flow zátěž zaměstnanců, zatímco zaměstnavatelé se vyhnou složitému oceňování a srážkám v momentě, kdy nevzniká likvidita. Současně přibývá formálních náležitostí a notifikačních povinností, které mají zabránit zneužití režimu a vymežit jeho použití na skutečné ESOP motivující dlouhodobou participaci.

Změna se promítá i do koordinace s režimem kapitálových příjmů. Zatímco dříve mohlo docházet k „dvojímu“ posou-

zení – nejprve jako mzda při uplatnění opce a následně jako kapitálový zisk při prodeji – nová úprava lépe odděluje tyto složky a umožňuje využít časových testů či limitů tam, kde to odpovídá povaze investičního příjmu. Podrobnosti závisí na konstrukci programu (opce vs. RSU (restricted stock units – podmíněně přidělované akcie)/ESPP (employee stock purchase plan – zaměstnanecký akciový nákupní plán), podíly vs. akcie, česká vs. zahraniční entita).

Dopady na zaměstnance

Z pohledu zaměstnanců se hlavní přínos projeví ve snížení okamžité daňové a odvodové zátěže a v lepší likviditní pozici. ESOP přestávají být „daní dříve, než dostanu hotovost“ a více se blíží standardní investiční logice („No Tax Before Cash“). Osvobození (je-li použitelné) snižuje celkové zdanění, byť typicky v rámci limitů a za cenu dodržení kvalifikačních podmínek v čase. Zaměstnanci však musí počítat s tím, že porušení podmínek (např. předčasný prodej, zánik pracovního poměru či nepovolené nakládání s právem opce) může vyvolat zpětné zdanění nebo ztrátu nároku na zvýhodnění. Důležitá je i evidence pořizovacích cen, dat uplatnění a prodeje, stejně jako nastavení schvalovacích procesů u employer-of-record či při mezinárodních přesunech.

Dopady na zaměstnavatele

Pro zaměstnavatele novela znamená příležitost i závazek. Na jedné straně umožňuje konkurenceschopněji nastavit balíčky celkové odměny, s menší administrativní a hotovostní zátěží v nevhodných okamžicích. Na druhé straně ukládá nové povinnosti: správné kvalifikační posouzení instrumentu, včasné informování zaměstnanců a správce daně, vedení evidence a kontrolu kumulace limitů. Zásadní je rovněž sladění ESOP dokumentace (plány, grantové dopisy, vestingové podmínky, good/bad leaver ustanovení, strike price mechanismus) s podmínkami daňového režimu, aby benefit neztratil způsobilost. V případě skupinových programů je nutné řešit vztah mezi mateřskou společností (často zahraniční) a českým zaměstnavatelem, včetně otázky, kdo nese náklady a jak se promítají do daňově uznatelných výdajů.

Praktické scénáře

Příklad 1: Startup A uděluje inženýrům nesměnitelné opce s čtyřletým vestingem a strike cenou odpovídající tržní hodnotě při grantu. Za nové úpravy je benefit konstruován tak, aby daňový okamžik nastal až při prodeji akcií po likviditní události. Zaměstnanec tak neplatí daň ani odvody při uplatnění opce, ale až v okamžiku, kdy prodá akcie a obdrží hotovost. Část výnosu může být osvobozena, pokud splní podmínky a limity. Pro zaměstnavatele to znamená jednodušší srážkovou administraci v průběhu vestingu a snížení rizika spojeného s oceňováním.

Příklad 2: Scale-up B používá RSU. U RSU může český režim vyžadovat úpravu plánů tak, aby plnění mělo investiční povahu a splnilo kvalifikační kritéria pro zvýhodnění. Firma proto aktualizuje RSU plán, zavede minimální dobu držby a notifikační proces. Výsledkem je nižší efektivní zdanění zaměstnanců při likviditě a vyšší retence klíčových osob.

Příklad 3: Manažer přestupuje do zahraniční pobočky. Při přeshraničních přesunech může dojít k rozdělení daňové pravomoci mezi státy v závislosti na době výkonu práce a zdroji příjmu. Novela počítá s evidencí a reportingem, ale konkrétní zdanění se bude řídit také smlouvami o zamezení dvojího zdanění. Zaměstnavatel zavádí interní „mobility protocol“, aby dohledal, která část benefitu vznikla v České republice a zda se na ni vztahuje osvobození.

Implementační doporučení

Praktická implementace si vyžádá revizi dokumentace a procesů. Zaměstnavatelé by měli provést právní a daňový audit stávajících plánů, posoudit jejich kvalifikaci podle nové úpravy, případně zavést oddělené programy pro různé skupiny zaměstnanců. Důraz patří na governance: interní předpisy, schvalovací procesy, evidenci grantů a vestingu, komunikaci s účtárnou a mzdovým oddělením, a přípravu standardizovaných oznámení pro zaměstnance. U skupin s přeshraničními programy je vhodné aktualizovat cost-sharing a intercompany ujednání s ohledem na transfer pricing a daňovou uznatelnost nákladů.

Zaměstnanci by měli získat srozumitelný přehled podmínek, limitů a spouštěčů

zdanění, včetně varování před předčasným prodejem nebo změnou pracovního poměru. Doporučit lze i základní investor education: evidence pořizovacích cen, uchovávání potvrzení a práce s časovými testy pro kapitálové příjmy.

Na co si dát pozor

Ačkoli novela přináší vítané zjednodušení, nejde o „blanket“ osvobození. Oprávněnost zvýhodnění je podmíněna kumulativními kritérii a limity. Nesprávná kvalifikace nástroje, změna podmínek po grantu, nedodržení minimálního období nebo chybějící oznámení mohou vést ke ztrátě nároku a k doměření daně i odvodů, včetně sankcí. Zvláštní pozornost vyžadují konvertibilní instrumenty, zpětné odkupy, re-pricing opcí a transakce typu sekundární prodej zaměstnanců investorům před IPO. V těchto situacích je nutné testovat, zda se stále uplatní výhody nového režimu a jak správně alokovat příjem mezi mzdový a kapitálový segment.

Závěr

Česká úprava ESOP účinná od roku 2026 představuje významné přiblížení osvědčeným mezinárodním standardům. Dává zaměstnancům šanci participovat na růstu firmy bez neúnosné likviditní zátěže v okamžiku uplatnění opce a zaměstnavatelům zjednodušuje praktickou administraci a zvyšuje atraktivitu odměňování. Úspěch v praxi však bude záviset na pečlivém nastavení plánů, disciplíně v evidenci a dodržování podmínek. Správně navržený ESOP se díky novele stává plnohodnotným prvkem celkové odměny a dlouhodobé motivace, a to i v českém právním prostředí.

Mgr. Lukáš Tománek, advokát
PricewaterhouseCoopers Legal s.r.o., advokátní kancelář
PwC Legal

Nejvyšší soud uzavřel otázku náhrady ušlého zisku za covidové zákazy maloobchodního prodeje

Nejvyšší soud se v rozsudku ze dne 26. 11. 2025, sp. zn. 30 Cdo 2060/2024, zabýval otázkou náhrady ušlého zisku vzniklého omezením či zákazem maloobchodního prodeje a poskytování služeb v důsledku vládou vydaných krizových opatření směřujících k ochraně zdraví v souvislosti s pandemií covid-19.

Je stát povinen hradit ušlý zisk za covidové uzávěry obchodů? Zakládá krizový zákon nárok na kompenzaci ekonomických ztrát v souvislosti s plošnými opatřeními?

Soud po pěti letech uzavřel, že ušlý zisk z omezení podnikatelské činnosti uvedenými vládními zákazy během vyhlášeného nouzového stavu není škodou, která by byla dle krizového zákona odškodnitelná.

Průběh řízení

Řízení bylo zahájeno již v roce 2020, kdy se žalobkyně, obchodní společnost podnikající v oblasti maloobchodu, domáhala vůči České republice – Ministerstvu vnitra – náhrady škody ve výši přesahující 1 milion Kč. Tvrzená škoda měla žalobkyni vzniknout v důsledku krizových covidových opatření, kterými byl v určitých obdobích omezen a poté zcela zakázán maloobchodní prodej a poskytování služeb, mj. také v provozovně žalobkyně a škoda tak představovala její ušlý zisk.

Žalobkyně argumentovala především doslovným zněním ust. § 36 krizového zákona, podle kterého je stát povinen nahradit škodu způsobenou právníky a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními prováděnými podle tohoto zákona.¹ Žalobkyně ve svém návrhu zdůraznila, že stát objektivně odpovídá za takto vzniklou škodu, a to bez ohledu na to, zda přijetí opatření bylo správné či nezbytné.

Soud prvního stupně žalobu zamítl. Žalobkyně se proti tomuto rozhodnutí odvolala, odvolací soud se však se závěry soudu prvního stupně ztotožnil a rozsudek potvrdil.

Podmínky odpovědnosti státu dle § 36 krizového zákona

Oba soudy shodně vymezily podmínky odpovědnosti státu za škodu vzniklou v souvislosti s přijatými krizovými opatřeními dle ust. § 36 krizového zákona následovně:

- přijetí krizového opatření za vyhlášeného nouzového stavu;
- činnost orgánu provádějícího krizové opatření proti individuálně určenému subjektu;
- vznik nahraditelné škody;
- příčinná souvislost mezi zmíněnou činností orgánu a vznikem škody;
- absence liberačního důvodu;
- řádné uplatnění nároku v prekluzivní lhůtě.

Dle soudů nebyly v posuzovaném případě naplněny podmínky ad 2) a 3).

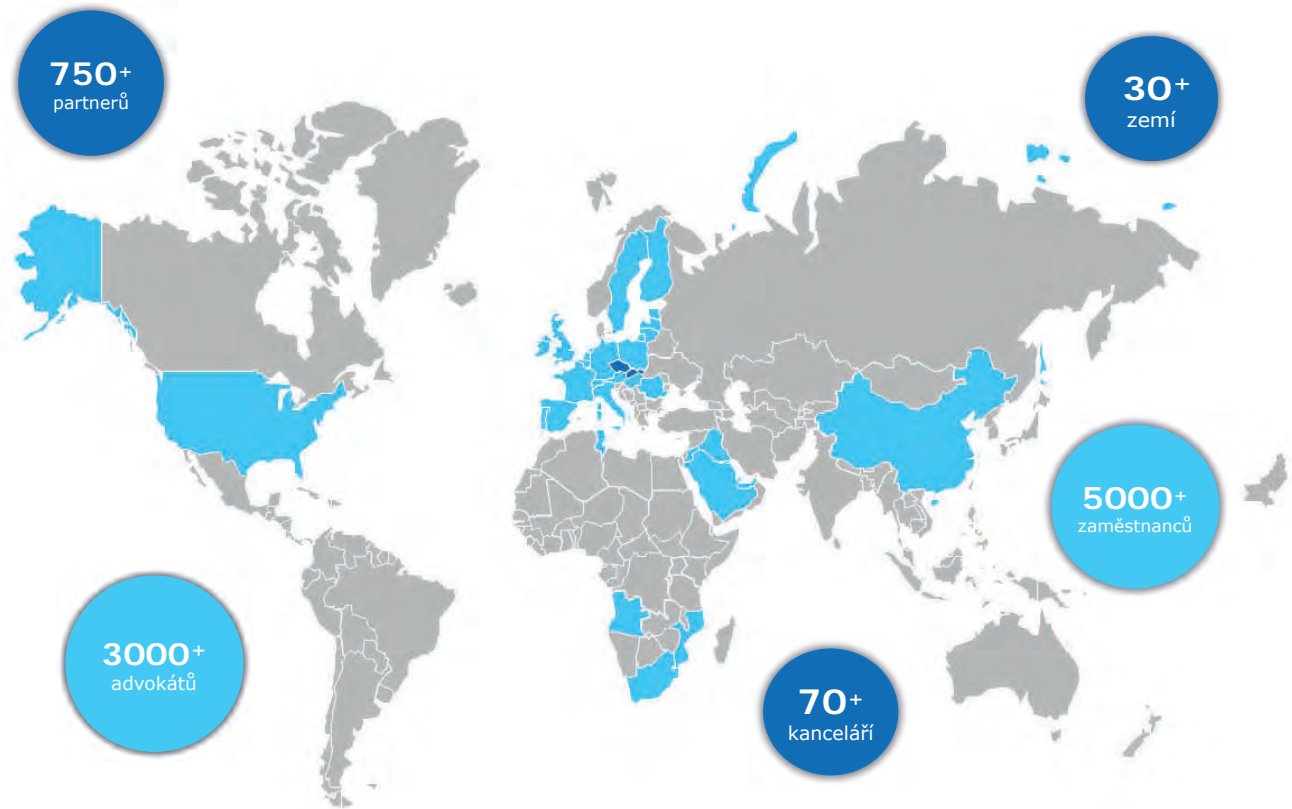
Absence individuálního zásahu krizových opatření

Soudy konstatovaly, že předmětná krizová opatření měla povahu právního předpisu a dopadala na neurčitý a individuálně neurčený okruh osob, jimž stanovila právní povinnosti.

Dle závěru soudu prvního stupně stát nenese právní odpovědnost za obsah právních předpisů a za újmu vzniklou

Eversheds Sutherland - globální advokátní kancelář

Zakládáme si především na vysoké kvalitě námi
poskytovaných služeb

Eversheds Sutherland Česká republika a Slovensko

2 kanceláře
v Praze a Bratislavě

21 let
zkušeností

50+
právníků

osobám tím, že plní povinnosti, které jim jsou právními předpisy založeny. Soud prvního stupně zdůraznil, že stát odpovídá pouze za škodu způsobenou jeho činností při provádění konkrétních krizových opatření, která mají individuální povahu a jsou zaměřena vůči konkrétním právníkům a fyzickým osobám. Žádné krizové opatření v posuzovaném případě nebylo směřováno individuálně vůči žalobkyni.

Vznik nahraditelné škody

Ke vzniku nahraditelné škody soud první instance uvedl, že předmětem posuzované škody nemůže být veškerá škoda, ale pouze škoda věcná, tedy škoda spočívající ve zničení, ztrátě či poškození movité nebo nemovité věci, škoda spočívající v omezení vlastnického nebo užívacího práva, v poskytnutí věcného prostředku, ve vykonání pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, případně újma na zdraví. Ušlý zisk z podnikání do tohoto výčtu dle soudu nespadá.

Argumentace odvolacího soudu

Odvolací soud se s odůvodněním soudu prvního stupně ztotožnil. Zdůraznil, že jednotlivé odstavce ust. § 36 krizového zákona je nutné vyložit ve vzájemné souvislosti a nelze vycházet pouze z formulace odstavce prvního a dovozovat z něj, že stát je povinen nahradit veškerou způsobenou škodu.

Odvolací soud podpůrně poukázal i na pozdější pandemický zákon,² který s náhradou ušlého zisku také nepočítá.

Výklad krizového zákona podle Nejvyššího soudu

Jelikož žalobkyně s odůvodněním rozhodnutí odvolacího soudu nesouhlasila, napadla jej dovoláním. Dovolacímu soudu současně předložila otázku, zda jí nárokovaná náhrada ušlého zisku nachází oporu v ust. § 36 krizového zákona a zda lze dle tohoto zákona ušlý zisk považovat za škodu nahraditelnou.

Nejvyššího soud při výkladu ust. § 36 krizového zákona zdůraznil, že podle § 5 písm. e) krizového zákona lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit právo provozovat podnikatelskou činnost, pokud by ohrožovala,

narušovala nebo znemožňovala krizová opatření. V souvislosti s tímto omezením zákon neupravuje žádnou náhradu či kompenzaci újmy, kterou by dotčené osoby mohly utrpět.

Podle ust. § 6 odst. 1 písm. c) krizového zákona je "V souvislosti s omezením vlastnického či užívacího práva, poskytnutím věcných prostředků, vykonáváním pracovní povinnosti a pracovní výpomoci nebo při dobrovolné organizované pomoci, vláda oprávněna v době trvání nouzového stavu na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu nařídit ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky, pokud nelze tyto činnosti a věci zajistit smluvně." Tato úprava úzce souvisí ust. § 35 odst. 1 téhož zákona, které upravuje náhradu za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcných prostředků a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci.³

V souvislosti s omezením vlastnického či užívacího práva, poskytnutím věcných prostředků, vykonáváním pracovní povinnosti a pracovní výpomoci nebo při dobrovolné organizované pomoci, může přirozeně dojít k poškození či zničení věci, poskytnutých věcných prostředků nebo k úrazu pracujících osob. Na tyto následky se ale ust. § 35 krizového zákona nevztahuje a nemohou být náhradou podle tohoto ustanovení odškodněny. Pro případ, že k těmto následkům dojde, krizový zákon upravuje právo na náhradu vzniklé újmy právě v ust. § 36 odst. 2 a odst. 3.

S přihlédnutím k ostatním ustanovením krizového zákona tak Nejvyšší soud dospěl k závěru, že ust. § 36 krizového zákona je nutno vykládat v přímé vazbě na ust. § 35 krizového zákona.

Závěr

Plošná omezení nejsou kompenzována automaticky a ekonomická újma způsobená např. plošným uzavřením obchodů pro ochranu veřejného zdraví není sama o sobě nárokem na náhradu škody. Krizový zákon nelze ve světle odůvodnění jednotlivých soudních rozhodnutí vykládat tak široce, aby zahrnoval i náhradu ušlého zisku v důsledku plošných zákazů.

Takový výklad zákona, jak uvedl soud prvního stupně, by vedl k destabilizaci ve-

řejných rozpočtů a ohrožení základních funkcí státu. Zákodárce přitom ani nikdy neměl v úmyslu plošně odškodňovat veškerou škodu vzniklou v důsledku přijatých krizových opatření povahy obecně závazného právního předpisu, když ani v později přijatém pandemickém zákoně s náhradou ušlého zisku nepočítal.

Dovolací soud navíc připomněl, že i bez nouzového stavu by stát mohl zákonem upravit otevírací dobu maloobchodních prodejen, přičemž z ničeho nevyplývá, že by tak musel učinit za náhradu. Konec konců ani v platném zákoně o prodejní době v maloobchodě⁴ žádné náhrady za omezení prodejní doby nenajdeme.

Nejvyšší soud tak dovolání v posuzované věci zamítl a uzavřel, že ust. § 36 odst. 1 krizového zákona nezakládá nárok na náhradu ušlého zisku vzniklého omezením či zákazem maloobchodního prodeje a poskytování služeb podle krizového zákona v důsledku vládou vydaných krizových opatření směřujících k ochraně zdraví v souvislosti s covidovou pandemií. Ušlý zisk z podnikání v důsledku krizového opatření, kterým byl ve stanovených časech zakázán maloobchodní prodej, není odškodnitelný podle § 36 krizového zákona.

Mgr. Jan Mučka, advokát, společník

Mgr. Martina Grobelná, advokátní koncipientka
HSP & Partners advokátní kancelář s.r.o.

Poznámky:

¹ Ust. § 36 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

² Zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů.

³ Ust. § 35 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

⁴ Zákon č. 223/2016 Sb., o prodejní době v maloobchodě.

Legal due diligence – co všechno investoři ve startupech prověřují?

Akvizice úspěšného startupu představuje pro investory lákavou příležitost ke zhodnocení finančních prostředků, obchodní expanzi či vstupu na nové trhy. Tento proces však doprovází rizika ve formě obchodních i právních nástrah, která mohou být s kupovanou společností spjata. Nezbytným krokem před uskutečněním akvizice je proto důkladná právní prověrka (tzv. legal due diligence) kupovaného subjektu, která investora upozorní na skryté právní nedostatky a poslouží mu i jako podklad pro případnou úpravu kupní ceny.

K čemu slouží legal due diligence?

Při akvizici startupu investor nepřebírá pouze značku, know-how a technické zázemí, ale také veškeré zaměstnance společnosti, licence, dluhy či případné soudní spory. Proto je důležité před akvizičním rozhodnutím provést právní audit, který odhalí to, co není na první pohled zjevné a umožní smluvním stranám situaci odpovídajícím způsobem reflektovat v transakčních dokumentech. Méně závažné nedostatky se zpravidla řeší formou slevy z kupní ceny nebo širšími zárukami prodávajících. Ty vážnější pak mohou vyústit až v odstoupení od transakce.

Vlastnická struktura a smluvní vztahy

Co vše se v rámci legal due diligence prověřuje, tak aby po úspěšné akvizici ne-

došlo k odhalení „kostlivců ve skříni“? Jedním ze základních pilířů je důkladná prověrka vlastnické struktury a majetkové základny společnosti. Její součástí je ověření platnosti a účinnosti všech dosavadních převodních titulů týkajících se podílů či akcií společnosti, neboť sebemenší vada v řetězci předchozích majitelů může vážně ohrozit vlastnické právo investora k nabytému podílu – navzdory jeho dobré víře.

V rámci prověrky je rovněž nezbytné prověřit stabilitu a rizikovost smluvních vztahů s hlavními odběrateli a dodavateli. Zkoumají se především právní vady klíčových smluv, možnosti jejich ukončení, hrozící sankce pro případ jejich porušení nebo existence ustanovení o změně vlastníka (tzv. klauzule o změně kontroly). Některé smlouvy totiž obsahují ustanovení, umožňující obchodním partnerům smlouvu ukončit při změně

vlastnické struktury startupu, na což je potřeba dávat pozor.

Investor by si v takovém případě měl vyhodnotit, zda tito partneři jsou klíčoví pro byznys startupu a pokud ano, zda budou s transakcí souhlasit. V rámci smluvních vztahů by měla být podrobená důkladné analýze i pracovněprávní agenda. Investor by zde měl prověřit, zda u startupu nedochází k provozování nelegálního švarcsystému, zda jsou pracovní smlouvy platné a účinné, zda nedochází k poskytování nepřiměřených benefitů zaměstnancům nebo k ukončování pracovních poměrů v rozporu se zákonem.

Duševní vlastnictví a know-how

S rozmachem digitálních technologií je nutné důkladně prověřit i nehmotná aktiva, což u startupů platí dvojnásob.

že skutečně patří startupu, a nikoliv jeho jednotlivým zaměstnancům (např. u patentů a ochranných známek ve veřejně dostupných registrech a u softwarových licencí v rámci tzv. zaměstnaneckého díla). Právní nedostatky v otázce vlastnictví ke klíčovým nehmotným aktivům totiž mohou vyústit ve velmi nákladné a zdouhavé soudní spory a někdy i v ohrožení samotné podstaty podnikatelských aktivit startupu. Zejména pokud je jeho obchodní model založen na poskytování digitálních produktů či služeb.

Hmotný majetek a compliance

Velká pozornost by v rámci legal due dilligence měla být věnována movitému a nemovitému majetku. Ve vztahu k nemovitostem se v katastru zkoumá především existence zástavních práv, věcných břemen (služebností) či jiných typů zatížení, která by mohla ovlivnit budoucí rozvoj společnosti a její úvěruschopnost. Jelikož u movitých věcí (např. vozidel či výpočetní techniky)

žádný takový registr neexistuje, rizika se zde ošetřují vhodnými prohlášeními a zárukami prodávajících v transakčních dokumentech.

Další klíčová oblast se zaměřuje na dodržování platných právních předpisů a regulatorních požadavků vůči orgánům veřejné správy. Právní tým by měl identifikovat případné daňové nedoplatky a jiné veřejnoprávní dluhy (např. nedoplatky na odvodech za sociální a zdravotní pojištění). Celý proces by pak měla završit kontrola souladu podnikatelské činnosti startupu s platnými českými a evropskými normami, jako jsou GDPR, Akt o umělé inteligenci (AI Act) nebo předpisy na ochranu spotřebitele.

Závěrem

V neposlední řadě by právní prověrka neměla opomenout posouzení rizikovosti veškerých soudních sporů, které společnost vede – ať už se zaměstnanci,

obchodními partnery nebo orgány veřejné správy. Jejich existence totiž může být také určitým indikátorem, že ve společnosti něco nefunguje tak, jak má. Zde je však potřeba opravdu zdůraznit slovo „může“, jelikož toto je nutné posuzovat velmi individuálně. Třeba u fintechnové společnosti poskytující podnikatelské úvěry je jasné, že bude se svými klienty vést řadu soudních sporů pro včasné nesplácení dluhů, aniž by to u ní automaticky indikovalo právní „red flag“.

JUDr. Jindřich Vítěk, Ph.D., advokát a odborný asistent na právnické fakultě
Advokátní kancelář Matzner & Vítěk

W | Matzner & Vítěk

ESG Omnibus – Co se mění v reportingu a udržitelnosti? Úleva pro firmy, nebo ústup z odpovědnosti? Víte, co vás čeká?

Brusel přepsal pravidla nefinančního výkaznictví. CSRD, ESRS i CSDDD jdou jiným směrem – komu odpadnou povinnosti, koho se to teprve dotkne a jak na nový rámec zareagovat?

Další online konference a semináře
naleznete na www.epravo.cz

Brož Sedlatý

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

ODVÁŽNÁ ŘEŠENÍ NELEHKÝCH ÚKOLŮ

2025
právnícká
firma
roku

2024
právnícká
firma
roku

2023
právnícká
firma
roku

2022
právnícká
firma
roku

2021
právnícká
firma
roku

2020
právnícká
firma
roku

2018
právnícká
firma
roku

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

Advokátní kancelář Brož, Sedlatý s.r.o.

Palác Flora – Budova A, Vinohradská 2828/151, 130 00 Praha 3,

Česká republika, tel.: +420 246 028 028,

e-mail: info@broz-sedlaty.cz

www.broz-sedlaty.cz

Rozvod? Už k němu nemusíte. Shrnutí podmínek, za jakých nebudete u soudu vyslýcháni, dokonce ani nebude nutná Vaše osobní účast.

Dne 1. ledna 2026 nabyla účinnosti dlouho očekávaná a velmi významná novela zákona č. 268/2025 Sb. (dále jen „novela“), kterou se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“ nebo „OZ“) a další související zákony. Novela se výrazně dotkla českého rodinného práva.

Jedním z dalších zákonů, kterých výše uvedená novela dotkla, je zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“).

V tomto článku se zaměřím konkrétně na praktickou změnu, která se týká účastníků řízení o rozvod manželství, a to – upuštění od výsledku účastníků a dále možnosti neúčastnit se soudního jednání o rozvod manželství.

Novelizované ust. § 389 odst. 1 ZŘS – výslech účastníků řízení o rozvod manželství

Na základě výše uvedené novely zní ust. § 389 odst. 1 ZŘS následovně: „Od výsledku účastníků lze upustit, pokud by jeho provedení bylo spojeno s velkými obtížemi nebo pokud souhlas manželů s rozvodem manželství a shoda na trvalém, hlu-

bokém a nenapravitelném rozvratu jejich manželství vyplývají z písemných podání nebo shodných tvrzení účastníků při jednání, o jejichž pravosti a pravdivosti nemá soud pochybnosti.“

Do prvního odstavce ust. § 389 ZŘS byla doplněna část, která je výše v textu zvýrazněna. Předchozí právní úprava předepisovala osobní účast a výslech účast-

níků vždy s výjimkou situací, kdy jeho provedení bylo spojeno s velkými obtížemi.¹ Novela zákona č. 268/2025 Sb. je odpovědí na požadavky praxe, kdy klientům bylo často nepříjemné účastnit se osobně jednání o rozvod manželství a podstupovat výslech, který se týkal jejich intimních soukromoprávních záležitostí – vztahu s jejich manželem. Soudní jednání o rozvod manželství však bude nařízeno vždy.² Jediný případ, kdy není potřeba pro rozvod samostatně nařizovat jednání, je situace, kdy se rodiče dohodnou na úpravě poměrů dítěte na jiném soudním jednání, na kterém rovnou dojde k projednání rozvodu manželství a rozhodnutí o něm.

Již za předchozí právní úpravy docházelo k situacím, kdy jednání o rozvod manželství se účastnili se souhlasem soudu pouze právní zástupci účastníků, což však bylo přímo v rozporu se ZŘS. Novela je tak přímou reakcí na požadavky praxe.³ Soudy dle novely již nebudou zjišťovat příčiny rozvratu manželství (pouze ve výjimečných případech), nýbrž budou zkoumat pouze existenci rozvratu manželství. V důsledku této korekce je de facto umožněno od výslechu účastníků upustit.

Možnosti účastníků řízení o rozvod manželství a nutnost omluvy

Pokud se manžel nechce účastnit soudního jednání, což je mu díky novele umožněno, je nutné, aby soudu předem zaslal svoji omluvu z jednání, a to i v případě, že souhlas s rozvodem manželství a shoda na trvalém, hlubokém a nenapravitelném rozvratu manželství vyplývají bez jakýchkoli pochybností z jeho písemného podání. Na omluvu je třeba dávat pozor, protože pokud se účastník dopředu soudu neomluví, dojde k zastavení řízení dle § 391 odst. 1 ZŘS. Soud totiž vyhodnotí situaci tak, že účastník nemá na dalším pokračování řízení o rozvod manželství zájem. Ust. § 391 odst. 1 ZŘS zní: „Nedostaví-li se navrhovatel nebo oba navrhovatelé k jednání bez řádné a včasné omluvy, soud řízení zastaví“.

Účastník řízení o rozvod manželství má v zásadě tři možnosti, jak se v případě rozvodu dle ust. § 389 odst. 1 ZŘS s jednáním u soudu vypořádat:

- Za první osobně se dostaví k soudu a uvede při jednání, že je shoda na

rozvratu manželství a souhlasí s rozvodem, což může přednést i jeho přítomný právní zástupce. Výslech účastníků se dle novely konat nebude, pokud i druhý účastník potvrdí shodu na rozvratu manželství a souhlas s rozvodem.

- Za druhé účastník zašle na soud písemné podání, o jehož pravdivosti a pravosti nemá soud pochybnosti, kdy podpis na podání nemusí být úředně ověřen. Z písemného podání musí vyplývat shoda na rozvratu manželství a souhlas s rozvodem. Účastník se soudu předem omluví z jednání o rozvod manželství a soud následně nařídí jednání, na kterém o rozvodu rozhodne.
- Účastníci se nechají u soudního jednání o rozvod manželství zastoupit právními zástupci, kteří potvrdí shodu na rozvratu manželství a souhlas s rozvodem.
- V případě druhé možnosti je zapotřebí písemné podání precizně formulovat tak, aby nemohlo dojít k situaci, že soud vyhodnotí, že z písemnosti shoda na rozvratu manželství a souhlas s rozvodem nevyplývá. Právě zmíněná situace bude spíše výjimečná, nicméně nelze ji zcela vyloučit. Bezpečnější variantou v tomto ohledu je varianta třetí, tedy nechat se zastoupit právním zástupcem. Pro úplnost uvádím, že od výslechu účastníků v řízení o rozvod manželství lze dle ZŘS upustit rovněž v situaci, kdy by provedení výslechu bylo spojeno s velkými obtížemi (jedná se např. o situace, kdy jeden z účastníků činí obstrukce a záměrně prodlužuje dobu výživného mezi manžely, nebo kdy je účastník v kómatu, atd.), avšak tato úprava platila již před novelou rodinného práva zákonem č. 268/2025 Sb.

Smiřování manželů

Novela zasáhla také do povinnosti soudu vést manžele ke smíření, kterou značně omezila. Dle § 389 odst. 2 ZŘS: Je-li to s přihlédnutím k okolnostem případu účelné, soud usiluje o smíření manželů, kteří jsou při jednání přítomni. Stěžejní je nově účelnost a přítomnost manželů na jednání o rozvod manželství. Předchozí právní úprava ukládala soudům povinnost usilovat o smír v podstatě v každé situaci, a to i tehdy, kdy to bylo naprosto nevhodné, jako např. v případech domácího násilí mezi manželi nebo v případech, kdy

spolu manželé dlouhodobě nežili a měli již nové partnery.

Závěr

Novela zákona č. 268/2025 Sb. je nejrozsáhlejší novelou rodinného práva od přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Novela práva zavádí významné zjednodušení rozvodového řízení, proto je nazývána rozvodovou novelou. Ke zjednodušení rozvodu dochází za předpokladu, že oba manželé souhlasí s rozvodem manželství a shodují se na trvalém, hlubokém a nenapravitelném rozvratu jejich manželství. Primárním účelem novely je vyhovět potřebám společnosti a snížit ingerenci státu do rozvodových záležitostí. Smyslem novely však nebylo zpochybnit význam institutu manželství jako takového. Závěrem je třeba poznamenat, že novelou dochází ke spojení rozvodového řízení s řízením opatrovnickým, přičemž k rozvodu nemůže dojít, pokud nejsou vyřešeny poměry nezl. dětí. ☹

Mgr. Petra Marková, advokát

Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneri s.r.o.

JELÍNEK & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Poznámky:

¹ Dřívější pravidlo stálo na argumentu, že účastníci zvládli přijít k matričnímu úřadu (nebo církevní instituci), a říct dvakrát ano, tak bez jakýchkoli pochybností dokážou přijít k soudu a říct dvakrát ne (argument padl na Legislativní radě vlády ČR).

² Rovněž otázka administrativního rozvodu (rozvodu bez nařízeného jednání) byla v rámci příprav novely diskutována, avšak takto navržená úprava neprošla.

³ EPRAVO - Novelizace rodinného práva od 1. 1. 2026 a procesní souvislosti – II. díl (online – živé vysílání) – 31. 10. 2025.

Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?

Častým argumentem státu v řízeních o náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem soudního exekutora je tvrzení o subsidiaritě jeho odpovědnosti. Stát se v těchto sporech staví do role tzv. posledního dlužníka a žaloby označuje za předčasné, dokud není vyčerpána možnost plnění ze strany samotného soudního exekutora. Aktuální judikatura Nejvyššího soudu však tento přístup státu k jeho odpovědnosti za škodu v případě exekuční činnosti jasně odmítá.

V rámci naší advokátní praxe se v poslední době opakovaně setkáváme s námitkami, kdy se Ministerstvo spravedlnosti snaží v rámci odškodňovacího řízení distancovat od odpovědnosti za pochybení soudního exekutora spočívajícího v nevyplacení vymoženého plnění oprávněnému v zákonné lhůtě s poukazem na údajnou předčasnost uplatněných nároků na náhradu škody. Ačkoliv je judikatura Nejvyššího soudu v této otázce ustálená a poměrně jednoznačná, státní orgán se v rámci odškodňovacího řízení stále této argumentační linii drží a předčasnost standardně namítá. Tento článek si klade za cíl vysvětlit, proč je takový postup státu dle našeho názoru právně neudržitelný, nastínit historický vývoj problematiky a shrnout podstatnou judikaturu a její výstupy.

Historický exkurz: Dualita odpovědnosti do konce roku 2012

K pochopení postupu státu je třeba nahlédnout do minulosti, tedy do právní úpravy platné před 1. 1. 2013. V tomto období panoval specifický režim tzv. duality odpovědnosti. Podle tehdejšího znění § 32 exekučního řádu (zákon č. 120/2001 Sb.) odpovídal exekutor za škodu způsobenou v souvislosti s exekuční činností přímo a v plném rozsahu, a to vedle státu, respektive dle odst. 3 nebyla odpovědností exekutora odpovědnost státu dotčena. Z judikatury lze poukázat především na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 25 Cdo 970/2006, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 44/2009, kdy z tohoto rozhodnutí vyplývá závěr, že povinnost k náhradě škody způso-

bené nesprávným úředním postupem exekutora má (také) stát, a to bez ohledu na to, zda poškozený stejný nárok uplatnil vůči exekutorovi či nikoliv.¹ Rovněž v rozsudku ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 57/2007, Nejvyšší soud uvedl, že odpovědnost státu a odpovědnost soudního exekutora stojí vedle sebe. Exekuční řád totiž nedával jednoznačnou prioritu (či dokonce výlučnost) odpovědnosti státu před odpovědností exekutora za činnost uvedenou v § 4 zákona č. 82/1998 Sb.

Nejvyšší soud tak ve výše zmíněných rozsudcích postavil na jisto, že odpovědný za nesprávný úřední postup soudního exekutora byl do 31. 12. 2012 jak soudní exekutor, tak samotný stát. Poškozený si tedy mohl vybrat, zda bude nárok uplatňovat vůči státu, exekutorovi, nebo oběma současně.

MELKUS KEJLA & PARTNERS

TELEKOMUNIKAČNÍ PRÁVO

MEDIÁLNÍ PRÁVO

PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

BANKOVNÍ A LEASINGOVÉ PRÁVO

POJIŠŤOVACÍ PRÁVO

FINANČNÍ PRÁVO

NEMOVITOSTNÍ A STAVEBNÍ PRÁVO

ZDRAVOTNICKÉ PRÁVO

PRACOVNÍ PRÁVO

ŘEŠENÍ SPORŮ A ARBITRÁŽE

DAŇOVÉ PRÁVO

FIREMNÍ COMPLIANCE

PRÁVO HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

KAPITÁLOVÉ TRHY
PRACOVNÍ PRÁVO
FIREMNÍ COMPLIANCE
DAŇOVÉ PRÁVO

TELEKOMUNIKACE A MÉDIA

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ
ZDRAVOTNICKÉ PRÁVO

Rok 2013: Exkluzivní odpovědnost státu

Zásadní koncepční změnu přinesla novela exekučního řádu provedená zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tímto zákonem byla mimo jiné v ust. § 32 odst. 1 větě první exekučního řádu nahrazena slova „Exekutor odpovídá“ slovy „Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, odpovídá exekutor“. S účinností od 1. ledna 2013 tak došlo k zákonnému sjednocení odpovědnostního režimu soudních exekutorů s režimem notářů. Novela změnila dikci ust. § 32 odst. 1 exekučního řádu tak, že exekutor odpovídá za škodu, jen pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Tímto zvláštním zákonem je zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Podle aktuálního znění ust. § 32 odst. 1 exekučního řádu soudní exekutor za škodu způsobenou při výkonu přenesené veřejné moci již poškozenému přímo neodpovídá – za takovou škodu odpovídá pouze stát.

Nejvyšší soud např. v usnesení ze dne 26. 5. 2023, sp. zn. 29 Cdo 1838/2022, tento posun potvrdil, když dle jeho závěrů po 1. 1. 2013 ve sporech o náhradu škody způsobené soudním exekutorem výkonem veřejné moci přenesené na něj zákonem odpovídá pouze stát, tudíž ve sporu o náhradu takové škody vedeném proti soudnímu exekutorovi poškozeným není (proto) soudní exekutor pasivně věcně legitimován. Poškozený jej tedy ani žalovat nemůže – jeho jediným adresátem pro uplatnění nároku je Ministerstvo spravedlnosti. Přímá (samoostatná) odpovědnost soudního exekutora za škodu podle § 32 exekučního řádu se vztahuje v době od 1. 1. 2013 již jen na ostatní činnosti, v nichž nejedná soudní exekutor v pozici úřední osoby.

Odkázat lze i na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2023, sp. zn. 30 Cdo 513/2023, v němž byla shrnuta dosavadní judikatura k této otázce. Nejvyšší soud zde shrnul, že v případech, jednali se o škodu způsobenou soudním exekutorem při výkonu exekuční činnosti, odpovídali do 31. 12. 2012 stát i soudní

exekutor vedle sebe, resp. v případě exekucí zahájených po 1. 1. 2013 (kdy nabyla účinnosti novela exekučního řádu provedená zákonem č. 396/2012 Sb.) již za tuto škodu odpovídá pouze stát.

Absurdita argumentu o subsidiaritě

Právě v tomto bodě naráží argumentace státu o „posledním dlužníkovi“ na logickou bariéru. Subsidiarita odpovědnosti státu (tedy že stát nahrazuje škodu poškozenému až tehdy, když poškozený neuspěl s náhradou škody jinde) dává smysl pouze v situacích, kdy má poškozený k dispozici jiného dlužníka (např. původního škůdce v rámci soukromoprávního vztahu).

Zde však žádný jiný dlužník neexistuje. Pokud stát tvrdí, že žaloba na něj je předčasná, dokud poškozený „nezkusí“ vymoci peníze po soudním exekutorovi, vyžaduje po poškozeném procesní úkon, který zákon i judikatura označují za předem neúspěšný pro nedostatek pasivní legitimace soudního exekutora. Takový požadavek ze strany státu je tedy zcela iracionální.

Důvodová zpráva k novele i judikatura zdůrazňují, že cílem sjednocení úpravy s notářským řádem nebylo oslabit postavení poškozeného, právě naopak.

Jak trefně uvádí Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 17. 1. 2023, sp. zn. 30 Cdo 3359/2022: „Nedávala by dobrý smysl úvaha, že do 31. 12. 2012 mohl poškozený po soudním exekutorovi náhradu škody, včetně úroků, požadovat přímo (a to i v případě opožděného splnění jeho povinnosti), kdežto po novele vůči státu by takový nárok poškozený neměl.“ Pokud by se akceptoval výklad Ministerstva o subsidiaritě, poškozený by se ocitl v právním vakuu – exekutora žalovat nesmí a stát žalovat nemůže, protože by to údajně mělo být „předčasné“. Takový stav je ústavně neudržitelný i z hlediska základního práva dle čl. 36 odst. 3 Listiny, tedy práva na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem.

Jak pak uvedl Nejvyšší soud např. v usnesení ze dne 28. 6. 2023, sp. zn. 30 Cdo 513/2023, judikatura se závěry o subsi-

diaritě uplatňování nároku na náhradu škody vůči státu se v těchto případech vůbec neuplatní. Třetí osobou v těchto případech není dlužník poškozeného, ale je jím soudní exekutor a k tomuto poukázal na své dřívější rozsudky - ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2135/2013, ze dne 28. 4. 2015, sp. zn. 30 Cdo 825/2014, ze dne 28. 2. 2019, sp. zn. 25 Cdo 5870/2017, nebo ze dne 17. 1. 2023, sp. zn. 30 Cdo 3359/2022. Nejvyšší soud zde také upozornil s poukazem na svou dřívější judikaturu na to, že v případě škody způsobené nesprávným úředním postupem exekutora spočívajícím v nevyplacení vypořádané částky včas, vzniká škoda již prodlením soudního exekutora s vyplacením vypořádané částky. A vyslovil se i k tomu, že případná následná nevyhnutelnost dluhu vůči exekučnímu dlužníku nemá na vznik škody poškozeného žádný vliv, když v tomto případě jde o náhradu skutečné škody vzniklé nevyplacením vypořádané částky soudním exekutorem.

Je tedy nutné důsledně odlišovat případy, kdy škodu způsobila třetí osoba (např. dlužník, který neplatí), od případů, kdy škodu způsobil sám exekutor. V případě, kdy škodu způsobil sám exekutor svým nesprávným úředním postupem, není exekutor „třetí osobou“, ale orgánem veřejné moci. Zde postavení státu jako posledního dlužníka zcela selhává, neboť stát odpovídá za to, že jím pověřený činitel jedná v souladu se zákonem.

Adhezní řízení jako slepá ulička: Stát se odpovědnosti nezbaví

V případech, kdy pochybení exekutora dosáhne intenzity trestného činu (např. zneužití pravomoci veřejného činitele), se Ministerstvo spravedlnosti uchyluje k argumentu, že je třeba vyčkat na výsledky trestního řízení, nebo že poškozený má svůj nárok uplatnit v rámci trestního řízení vedeném proti konkrétnímu soudnímu exekutorovi v adhezním řízení.

Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup podle zákona č. 82/1998 Sb. je odpovědností objektivní. Stát odpovídá za výsledek - škodu způsobenou nesprávným postupem soudního exekutora, přičemž tato odpovědnost není akcesorní ani k osobní trestněprávní odpovědnosti soudního exekutora. Zatímco trestní ří-

zení je postaveno na zkoumání individuálního zavinění a subjektivní odpovědnosti pachatele, nárok vůči státu směřuje proti selhání veřejné moci jako takové. Pro vznik nároku na náhradu škody vůči státu je výsledek trestního řízení (či samotná existence trestního stíhání) irelevantní. V běžné praxi je pak taktéž časté, že rozsáhlá trestní řízení jsou řešena v rámci let a není důvod v rámci odškodňovacího řízení na jeho výsledky vyčkávat. Zákon č. 82/1998 Sb. stanovuje Ministerstvu spravedlnosti šestiměsíční lhůtu pro projednání nároku. Nucení poškozeného k vyčkání na konec trestního procesu je tak faktickým odpíráním spravedlnosti.

Pokud stát tvrdí, že poškozený musí nejprve vyčerpat adhezní řízení, pak stát opět popírá princip, že je v těchto případech přímým a primárním dlužníkem, když za nesprávný úřední postup soudního exekutora je v rámci náhrady škody odpovědný právě stát.

Závěr je tedy jasný, probíhající trestní řízení proti exekutorovi není zákonnou překážkou pro to, aby Ministerstvo spravedlnosti vyplatilo náhradu škody. Pokud tak neučiní, vystavuje se povinnosti hradit i úroky z prodlení, které – jak soudy potvrzují – začínají běžet po uplynutí šestiměsíční lhůty pro předběžné projednání nároku.

Časový aspekt odpovědnosti: Škoda vzniká porušením povinnosti, nikoliv nemožností vyplatit vymožené plnění

Klíčovým bodem v odškodňovacích řízeních bývá otázka, kdy přesně škoda vzniká. Ministerstvo spravedlnosti se často uchyluje k argumentaci, že dokud nebyla vyčerpána veškerá (i teoretická) možnost plnění ze strany soudního exekutora, je škoda pouze „hypotetická“.

V této souvislosti Nejvyšší soud např. v rozsudku ze dne 17. 1. 2023, sp. zn. 30 Cdo 3359/2022, uzavřel, že v případě škody způsobené nesprávným úředním postupem soudního exekutora spočívajícím v nevyplacení vymožené částky oprávněnému včas, vzniká škoda již prodlením soudního exekutora s vyplacením vymoženého plnění oprávněnému. Jestliže tedy soudním exekutorem nebylo vyplaceno oprávněnému v rozporu se zákonem vymožené plnění

a vzdor zákonnému požadavku nedošlo k rozhojnění jeho jmění, vzniká škoda na straně oprávněného.

V praxi se někdy stává, že pod tíhou probíhajícího soudního sporu se státem soudní exekutor (nebo jeho zástupce) peníze (nebo jejich určitou část) po letech vyplatí. V úvahu pak může připadat zamítnutí žaloby s tím, že škoda nevznikla, respektive „odpadla“.

Tento pohled je však právně chybný. Pokud dojde k výplatě plnění ze strany soudního exekutora se zpožděním, dochází sice k částečnému uspokojení nároku oprávněného, ale odpovědnost státu za prodlení s náhradou škody trvá. Jak judikoval Nejvyšší soud ve shora zmíněném rozsudku ze dne 17. 1. 2023, sp. zn. 30 Cdo 3359/2022, stát je v takovém případě povinen uhradit vzniklý zákonný úrok z prodlení z dlužné částky. Tím, že stát nevyplatil náhradu škody v zákonem stanovené lhůtě a byl tedy v prodlení s náhradou škody, dostal se sám do prodlení, které nelze zhojit ani následným (a opožděným) plněním soudního exekutora.

Nehospodárnost jako vedlejší produkt procesní strnulosti

V souvislosti s výše uvedeným nelze pominout ani aspekt hospodárnosti výkonu státní správy. Ministerstvo spravedlnosti je ve většině těchto sporů v pozici žalovaného. Ministerstvo spravedlnosti nutně musí velmi dobře znát aktuální a konstantní judikaturu Nejvyššího soudu v těchto věcech, neboť v dotčených řízeních velmi často samo figurovalo jako účastník těchto řízení. Přesto stát (Ministerstvo spravedlnosti) v rámci odškodňovacího procesu setrvává na odmítavých stanoviscích v rámci předběžného projednání nároku, čímž vyvolává soudní spory, které jsou z pohledu práva zbytečné a často končí neúspěchem na straně státu.

Tento postup má za následek nejen zbytečné zatěžování soudní soustavy, ale vyvolává nakonec i dodatečné výdaje ze státního rozpočtu, když původní nároky na náhradu škody jsou navyšovány o úroky z prodlení a náhradu nákladů řízení. Vzhledem k výši vymáhaných částek dosahují náklady na právní zastoupení žalobců a zákonné úroky z prodlení vysokých sum.

Je pak na místě se ptát, zda je takové jednání v souladu s povinností státu postupovat s péčí řádného hospodáře. Pokud stát (Ministerstvo spravedlnosti) uplatňuje na svou obranu námitky v rozporu s judikaturními závěry přijatými v řízeních, jichž se na straně žalovaného právě Ministerstvo spravedlnosti účastnilo (a musí si tedy být vědomo toho, že takové námitky soudy odmítají), pak fakticky tím ve svém důsledku mrhá prostředky daňových poplatníků na úhradu příslušenství a nákladů řízení, kterým by bylo možné předejít včasným uznáním a uspokojením nároku v mimosoudní fázi. Tato procesní zarputilost tak ve výsledku poškozuje nejen samotné poškozené, ale i státní pokladnu.

Zamyšlení na závěr

Právo na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem je ústavně garantovaným právem zakotveným v čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Lze se tedy zamyslet, zda postup Ministerstva spravedlnosti při odškodňování uplatněných nároků na náhradu škody je vždy naplněním garance tohoto práva.

Mgr. Milan Musil, advokát

Mgr. Kamila Střihavková, advokátní

koncipientka

PPS advokáti s.r.o.

Poznámky:

- ¹ Je třeba podotknout, že v rozsahu, v jakém plnil jeden z odpovědných subjektů, však zaniká vůči oprávněnému povinnost plnit druhého z nich.

Přerušení vkladového řízení z důvodu podání návrhu na odklad právní moci rozsudku – soulad aplikační praxe katastrálních úřadů se zákonem

V aplikační praxi katastrálních úřadů se lze setkat s postupem, kdy je vkladové řízení přerušeno z důvodu podání dovolání a současně návrhu na odklad právní moci pravomocného rozsudku odvolacího soudu, jenž má být podkladem zápisu vlastnického práva. Tento článek se zaměřuje na posouzení, zda je takový postup v souladu s platnou právní úpravou, zejména s institutem předběžné otázky podle správního řádu, a analyzuje jej ve světle dostupné judikatury správních soudů. Jeho cílem je poukázat na problematické aspekty uvedeného postupu a na možné rozpory mezi zákonným rámcem, soudními závěry a konkrétní aplikační praxí.

Vkladové řízení představuje klíčový mechanismus zajišťující právní jistotu v oblasti práv k nemovitým věcem. Katastr nemovitostí plní nejen evidenční a informační funkci, ale též funkci ochrannou, spočívající zejména v uplatnění zásady formální a materiální publicity zápisů.¹ Právě proto je zákonost a předvídatelnost postupu katastrálních úřadů zásadním předpokladem řádného fungování celého systému evidence nemovitostí.

V aplikační praxi se však objevují situace, kdy katastrální úřady vyčkávají s rozhodnutím o návrhu na vklad vlastnického práva, který má být proveden na základě pravomocného rozsudku civilního soudu, na výsledek řízení o návrhu na odklad právní moci tohoto rozsudku, podaného spolu s dovoláním proti pravomocnému rozsudku. Tento postup bývá odůvodňován ochranou materiální publicity a snahou předejít následným změnám v katastru nemovitostí. Otázkou však zůstává, zda má taková praxe oporu v platném právu.

Podle § 6 odst. 1 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (dále jen „katastrální zákon“), se zápisy práv do katastru provádějí vkladem, záznamem nebo poznámkou. Pro rozhodování o návrhu na vklad je zásadní právní úprava obsažená v § 17 katastrálního zákona, která vymezuje rozsah přezkumu vkladové listiny katastrálním úřadem. Z hlediska problematiky řešené v tomto článku je klíčový zejména § 17 odst. 5 katastrálního zákona, podle něhož katastrální úřad posuzu-

je splnění podmínek pro povolení vkladu k okamžiku podání návrhu.

Lhůty pro vydání rozhodnutí ve vkladovém řízení stanoví § 18 odst. 1 katastrálního zákona ve spojení s § 71 správního řádu. Z těchto ustanovení vyplývá, že katastrální úřad je povinen rozhodnout o návrhu na vklad vlastnického práva ve standardní třicetidenní lhůtě, pokud se nejedná o zvláště složitý případ ve smyslu § 71 odst. 3 správního řádu. Ve vkladovém řízení založeném na pravomocném rozsudku civilního soudu, jímž je určeno vlastnické právo k nemovitosti, však zpravidla nejsou dány okolnosti odůvodňující prodloužení této lhůty. Jediným podkladem pro rozhodnutí katastrálního úřadu bývá pravomocný soudní rozsudek, přičemž není obvykle třeba provádět dokazování, nařizovat ústní jednání či místní šetření, ani činit jiné procesní úkony uvedené v § 71 odst. 3 správního řádu, které by mohly odůvodňovat prodloužení lhůty pro vydání rozhodnutí.

V aplikační praxi se nicméně lze setkat s postupem, kdy některé katastrální úřady v případě podání dovolání spolu s návrhem na odklad právní moci rozsudku nejprve prodlouží zákonnou třicetidenní lhůtu pro provedení vkladu na šedesát dnů s odůvodněním, že se jedná o zvláště složitý případ, a následně, pokud Nejvyšší soud do uplynutí této lhůty o návrhu na odklad právní moci nerozhodne, vkladové řízení přeruší s odkazem na ustanovení § 64 odst. 1 písm. c) správního řádu, dle kterého lze přerušit řízení mimo jiné tehdy, probíhá-li řízení o předběžné otázce. Za takovou předběž-

nou otázku pak katastrální úřady označují otázku odkladu právní moci rozsudku s tím, že by v případě odložení právní moci rozhodnutím Nejvyššího soudu bylo nutné na rozsudek nahlížet, jako by dosud právní moci vůbec nenabyl, tedy s účinky ex nunc a se zpětným vytvořením fikce nepravomocného rozhodnutí.

Tímto postupem však katastrální úřady zaměřují dvě odlišné situace, a to situaci, kdy rozsudek vůbec nenabude právní moci a situaci, kdy je právní moc rozsudku teprve po podání návrhu na vklad následně odložena. Pravomocný rozsudek soudu je závazný nejen pro účastníky řízení, ale i pro všechny orgány veřejné moci (§ 159a odst. 3 o. s. ř.). Tato závaznost se vztahuje i na katastrální úřady, které jsou povinny z pravomocného soudního rozhodnutí vycházet při výkonu své pravomoci. Předběžnou otázkou může být podle § 57 odst. 1 správního řádu (za předpokladu splnění dalších podmínek) jen taková otázka, na jejímž vyřešení skutečně závisí vydání rozhodnutí ve věci samé.²

Podání dovolání proti pravomocnému rozsudku nemá podle § 243 o. s. ř. automaticky odkladný účinek a nelze připustit, aby katastrální úřad svou nečinností, prodlužováním řízení či jeho přerušením fakticky přiznával dovolání účinky, které mu zákon nepřiznává. Pokud by zákonodárce považoval za nezbytné přiznat mimořádnému opravnému prostředku suspensivní účinky, učinil by tak výslovně.

Zásada legality veřejné správy, vyjádřená v čl. 2 odst. 3 Ústavy České republi-

Vyřešeno.
Jistě.

nirris.cz

NIRRIS

ky a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, vyžaduje, aby správní orgány jednaly výlučně na základě zákona a v jeho mezích.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 10. 2024, č. j. 5 Afs 287/2023-30, dovodil, že přiznání odkladného účinku má za následek, že po dobu jeho trvání nelze rozhodnutí realizovat, přičemž se týká pouze časově budoucích účinků rozhodnutí. Přiznání odkladného účinku nepůsobí zpětně a nemění stav ve vztahu k již uplynulému období (zde působí odkladný účinek *ex nunc*); pozastavuje se pouze účinek, který se dosud neprojevil (*ex tunc*). Tento přístup je dle Nejvyššího správního soudu v souladu s principem předvídatelnosti práva a rovněž odpovídá presumpci správnosti správních aktů.

Uvedené závěry jsou plně aplikovatelné i na vkladové řízení. Pokud by byl vklad vlastnického práva proveden ještě před rozhodnutím dovolacího soudu o odkladu právní moci, nemohl by jej pozdější odklad zpětně zpochybnit. Naopak, je-li o odkladu právní moci rozhodnuto dříve, než katastrální úřad o návrhu na vklad rozhodne, nelze vklad povolit, neboť účinky rozsudku jsou dočasně pozastaveny.

Výše uvedené závěry potvrdil rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne

5. 3. 2025, č.j. 21 As 8/2025-40, v němž Nejvyšší správní soud výslovně uvedl, že rozhodnutí Nejvyššího soudu o odkladu právní moci rozsudku není předběžnou otázkou ve smyslu § 64 odst. 1 písm. c) správního řádu, a není proto důvod vkladové řízení přerušovat a vyčkávat rozhodnutí o návrhu na odklad právní moci. Skutečnost, že právní moc rozsudku by mohla být v budoucnu odložena, sama o sobě nebrání rozhodnutí o povolení vkladu.

Pokud by Nejvyšší soud již rozhodl o odkladu právní moci rozsudku a příslušné usnesení by bylo doručeno katastrálnímu úřadu ještě před jeho rozhodnutím, nebylo by možné civilní rozsudek za vkladovou listinu považovat, neboť by postrádala závaznost ve smyslu § 159a o. s. ř.

Nejvyšší správní soud současně zdůraznil, že ačkoli podle § 17 odst. 5 katastrálního zákona posuzuje katastrální úřad vkladové listiny podle stavu, jaký tu byl v okamžiku podání návrhu na vklad, neznamená to, že nemůže zohlednit skutečnosti, které nastanou po podání návrhu na vklad, pokud tyto skutečnosti působí zpětně do okamžiku podání návrhu na vklad.

Lze tedy uzavřít, že samotné podání dovolání proti civilnímu rozsudku ani podání návrhu na odklad jeho právní moci ne-

představuje zákonný důvod pro přerušení vkladového řízení. Katastrální úřady jsou povinny rozhodovat o návrhu na vklad podle právního stavu ke dni jeho podání a v zákonem stanovených lhůtách.

Setrvávání na opačné aplikační praxi by vedlo k nepřipustnému rozšiřování správního uvážení, k oslabení právní jistoty účastníků řízení a bylo by v rozporu se zásadou legality veřejné správy.

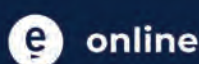
Mgr. Dita Zimmermannová, advokát
PADĚRA & PARTNEŘI s.r.o. advokátní kancelář

PADĚRA & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Poznámky:

- ¹ § 984 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- ² Viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2023, č. j. 2 Azs 103/2021-28.

Aktuální judikatura k otázkám rodinného práva

Střídavka, nebo jeden rodič? Kam dítě půjde do školy, kde bude bydlet a kolik dostane? Co soudy v posledních měsících opravdu rozhodly – a kam se posunul výklad?

Další online konference a semináře
naleznete na www.epravo.cz

Protokol o předání díla jako podmínka zaplacení jeho ceny a k možné změně soudní praxe

V rámci řešených soudních sporů jsme se opakovaně setkali s praxí objednatelů, kteří jsou bez zjevných věcných důvodů v prodlení s povinností podepsat předávací protokol k provedenému dílu, a to i v situaci prokazatelného dokončení díla a jeho užívání objednatelem či třetí osobou. Shrnutí dosavadní konstantní soudní praxe v této oblasti a naše úvahy o možné změně nastaveného trendu blíže rozebereme v tomto článku.

Smluvní typ smlouvy o dílo je v občanském zákoníku¹ (dále jen „OZ“ nebo „občanský zákoník“) upraven v ustanoveních § 2586 OZ a následujících, nicméně explicitní řešení výše nastíněné situace zákon, celkem pochopitelně, neobsahuje. Nalezení tohoto řešení je proto na aplikační praxi soudů.

Zhotovitelé, kteří dílo (např. stavební práce) řádně provedli, jsou při řešení situace, ve které jim objednatelé svévolně odmítají podepsat předávací protokol, postaveni před nelehký úkol při zvolení správné procesní strategie k uplatnění svých nároků u obecných soudů. Nutno dodat, že judikatura Nejvyššího soudu, která vznikla ještě před účinností nového občanského zákoníku a byla potvrzena i za jeho účinnosti, situaci zhotovitelů neulehčuje, spíše naopak.

K (ne)prekonatelné podmínce podpisu předávacího protokolu

Ustálená judikatura Nejvyššího soudu v zásadě stanovuje, že pokud smluvní strany ve smlouvě o dílo podmíní nárok na zaplacení ceny za dílo (či její části) protokolárním předáním a převzetím díla, vzniká zhotoviteli právo na zaplacení ceny díla až oboustranným podpisem příslušného předávacího protokolu. To znamená, že vyhotovení a podpis předávacího protokolu tvoří tzv. hmotněprávní podmínku účinků předání díla.² V tomto prvním případě má tedy předávací protokol v podstatě konstitutivní účinky, které zakládají právo zhotovitele na zaplacení ceny díla, či jeho části. Typicky bývá ve smluvních ujednáních spojeno s právem na výplatu tzv. zádržného, tedy části ceny díla, která je splatná až po jeho dokončení.

Na druhou stranu, pokud smluvní strany (a) sice ve smlouvě o dílo stanoví, že

dojde k podpisu předávacího protokolu, (b) nicméně předávací protokol má plnit pouze tzv. potvrzovací funkci a skutečnou vůlí stran není vázat vznik nároku na zaplacení ceny díla (či jeho části) na předávací protokol, respektive na jeho podpis, pak Nejvyšší soud uzavírá, že vznik nároku na zaplacení ceny díla není nutné vázat na existenci předávacího protokolu. V takovém případě se lze domáhat zaplacení ceny díla i bez předávacího protokolu. Pro účely tohoto článku tuto variantu budeme označovat jako „druhý případ“.

Hranice pro správné odlišení prvního a druhého případu je však velmi tenká, což lze ilustrovat na řadě soudních rozhodnutí.³ Z pozice zhotovitele je před samotným zahájením soudního sporu zcela klíčové určit, o jaký z výše nastíněných případů jde. Protože jak již bylo naznačeno výše, tak se liší procesní postup, jaký by měl zhotovitel zvolit. V prvním případě je z procesního pohledu nutné žalovat nejprve převzetí díla ze strany objednatele a až následně se domáhat zaplacení ceny díla. V praxi může jako procesní nástroj pro vymáhání nároku na předání a převzetí díla sloužit zejména žaloba na nahrazení projevu vůle (podpisu předávacího protokolu), popřípadě rovněž žaloba na určení povinnosti dílo převzít, jejímž petitem bude určení, že objednatel je povinen dílo převzít.⁴

Naopak pro druhý případ, tedy pro případ, že smluvní ujednání o předávacím protokolu má pouze potvrzovací funkci, bude z pohledu zhotovitele možné uplatňovat přímo zaplacení ceny díla, a to klasickou žalobou na zaplacení.

V současné době, pokud zhotovitel podá žalobu na zaplacení ceny díla, ale soud uváží, že podpis protokolu představuje hmotněprávní podmínku k zaplacení

ceny díla, tedy že jde o výše popsaný tzv. první případ, dojde k zamítnutí žaloby pro předčasnost. Zhotovitel bude odkázán na vedení nového sporu o předání díla a až po jeho úspěšném dokončení bude oprávněn podat žalobu na plnění. To vše samozřejmě za předpokladu, že ani jeden z nároků nebude v mezidobí promlčen.

Vyskytují se ale i opačné případy, kdy soud dospěje k názoru o nadbytečnosti žaloby o nahrazení projevu vůle, případně určovací žaloby, ať již z důvodu, že příslušný soud dovodí, že mezi stranami byla sjednána pouze potvrzovací funkce předávacího protokolu nebo i z jiných důvodů, mezi které lze řadit například předání a převzetí díla na základě fikce převzetí sjednané ve smlouvě o dílo.⁵ V tomto případě pak zhotoviteli hrozí dokonce promlčení jeho nároků na zaplacení ceny díla, a to například pokud by soudní spor o předání díla trval tak dlouho, že by v mezidobí došlo k promlčení nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla.

Úvahy k možnostem změny rozhodovací praxe

V zásadě ani jeden z výše uvedených důvodů pro zamítnutí „nesprávně“ zvoleného druhu žaloby nepovažujeme za přesvědčivý. S ohledem na zásadu předvídatelnosti soudních rozhodnutí a princip právní jistoty máme za to, že by do budoucna měl převážít výklad, dle kterého zhotovitel bude mít možnost žalovat přímo na zaplacení ceny díla, přičemž otázka řádného dokončení díla by byla řešena jako tzv. předběžná otázka v rámci příslušného soudního sporu. Zhotovitel by tedy měl mít, dle našeho názoru, možnost zásadně žalovat přímo na zaplacení ceny díla vždy.⁶

Oporu pro toto řešení nabízí ustanovení § 2586 OZ ve spojení s ustanovením

§ 2605 OZ, které stanovuje, že: Dílo je dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu. Objednatel převezme dokončené dílo s výhradami nebo bez výhrad.

Dle našeho názoru je pak teleologickým výkladem výše uvedených ustanovení nutné dovodit, že pokud bylo dílo zhotoveno takovým způsobem a do takové míry, že již může sloužit svému účelu (což by v potenciálním soudním sporu prokazoval zhotovitel), pak je objednatel povinen bez dalšího dílo převzít. Ustanovení § 2605 OZ totiž dává objednateli na výběr převzít dílo s výhradami či bez výhrad, nikoliv na jeho převzetí zcela rezignovat. Pokud objednatel tak neučiní a dílo nepřevzme, dostává se do prodlení se splněním své povinnosti ve smyslu ustanovení § 1975 OZ.

Následky spojené s porušením povinností objednatele převzít dílo pak nemají sloužit jako procesní obrana v rámci soudního sporu o zaplacení, když ostatně zákon odmítnutí převzetí díla jako legální možnost postupu objednatele neuvádí. Pokud by se objednatel převzetí díla a absence sepisu předávacího protokolu přesto dovolával, lze takový výkon práva považovat za zneužití práva a nemělo by k němu být přihlíženo. Takový výkon práva by byl dle našeho názoru v rozporu se základními zásadami vyjádřenými již v ustanoveních § 1–14 OZ, jakož i v rozporu s korektivem dobrých mravů. Doktor Flídr (2023, s. 5–13) ve svém článku⁷ pro Advokátní deník dovozuje možnost přímé žaloby na zaplacení ještě jinými možnými výkladovými možnostmi, například aplikací ustanovení 1963 a 1965 občanského zákoníku, které rovněž považujeme za relevantní.

Objednateli by přitom i v rámci soudního sporu o zaplacení byla zachována možnost namítat a prokazovat případné vady a výhrady k dokončení díla či dokonce nedokončení díla a/nebo některých jeho částí. V souvislosti s těmito vadami by pak objednatel pravděpodobně uplatňoval rovněž své právo na majetkové plnění, ať již ve formě práv z vadného plnění, náhrady škody či z jiného právního titulu. Tedy do objednatelových procesních práv by, umožněním podání „přímé“ žaloby na zaplacení, fakticky zasaženo nebylo. Naopak i z pohledu objednatele je výhodnější svá procesní práva uplat-

ňovat napřímo kompenzační námitkou či vzájemnou žalobou přímo ve sporu o zaplacení.

Závěr

Domníváme se, že současná judikatura Nejvyššího soudu, která se staví k protokolárnímu předání díla v některých případech jako hmotněprávní podmínce vzniku práva na zaplacení jeho ceny, vytváří neúměrné zatížení zhotovitele při ochraně jeho subjektivních práv. Současná praxe přenáší na zhotovitele téměř veškerou odpovědnost při posouzení smluvního ujednání ukládajícího stranám vyhotovit předávací protokol. Špatné posouzení této, poměrně náročné právní a výkladové otázky zhotovitelem, pak pro něj může mít zásadní dopady a může, mimo jiné, vést až k promlčení jeho nároku.

V poměrech nového práva lze nalézt hned několik výkladových možností, které dosavadní formalistický přístup zrevidují a umožní zhotoviteli efektivně se domáhat svých práv proti objednateli, který v rozporu s právními předpisy rezignuje na svou povinnost podepsat předávací protokol, přímou žalobou na zaplacení ceny díla. Dokud ke změně judikatorní praxe nedojde, tak lze při sjednávání smluv s obdobným obsahem jistě doporučit výslovné smluvní ujednání o tom, že předávací protokol nevyvolává hmotněprávní účinky předání díla, případně jiný vhodný mechanismus, kterým bude zajištěno formální předání díla při absenci součinnosti objednatele.

Mgr. Adam Trojan, advokát

Mgr. Tereza Gleichová, právní praktikant
NSG Morison advokátní kancelář s.r.o.

NSG | MORISON

Poznámky:

- ¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- ² Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 4092/2007 ze dne 29. 10. 2009, rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Odo 1724/2006 ze dne 11. 2. 2020, rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 358/2012 ze dne 19. 3. 2013.
- ³ Např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2023 sp. zn. 23 Cdo 337/2023 – 537, když bylo mezi stranami sjednáno, že „dílo nebo jeho část je provedeno v okamžiku dodání KPS dle dodacích listů a provedením prací dle předávacích protokolů včetně předání průvodní technické dokumentace a je prosto vad a nedodělků a dále je dodávka KPS je splněna převzetím a podpisem dodacího listu oprávněnou osobou objednatele nebo způsobem dohodnutým ve smlouvě“ se Nejvyšší soud neztotožnil s nižšími obecnými soudy a neshledal hmotněprávní podmínku pro zaplacení ceny díla. Stejně tak v dřívějším rozsudku sp. zn. 23 Cdo 1505/2013 ze dne 24. 7. 2013 se Nejvyšší soud vyjádřil, že slovy: „Předmět smlouvy je splněn řádným ukončením díla, jeho úspěšným uvedením do provozu a předáním. O předání se sepíše protokol,“ nebyla vyjádřena vůle stran vázat vznik práva na zaplacení ceny protokolem a protokol měl dle názoru soudu toliko potvrzovací funkci. Naopak ve smluvním ujednání: „O odevzdání a převzetí díla bude sepsán protokol“ Nejvyšší soud již viděl hmotněprávní podmínku zaplacení ceny díla srov. usnesení ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. 23 Cdo 1159/2012“.
- ⁴ Srov. § 80 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (OSŘ); S ohledem na subsidiární charakter určovací žaloby a problematiku vymáhání takového rozsudku se nám jeví jako vhodnější nástroj žaloba na nahrazení projevu vůle.
- ⁵ O možnosti předání díla fikcí srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. 23 Cdo 1001/2021.
- ⁶ Není vyloučeno, že by pro některé případy, ve kterých by hmotněprávní předání díla například bylo bez pochyb požadováno jako podmínka pro splatnost ceny díla, byla zhotoviteli zachována také možnost se domáhat nejprve převzetí díla.
- ⁷ Flídr, Jan. „Protokolární předání a převzetí díla jako hmotněprávní podmínka vzniku práva na zaplacení ceny – podnět ke změně rozhodovací praxe.“ Advokátní deník, 27. 4. 2023.

Poskytujeme právní poradenství korporátní klientele v celé střední Evropě

Jsmo mezinárodní advokátní kancelář a na trhu působíme přes 20 let. Máme pobočky v ČR, na Slovensku i v Polsku. Díky tomu můžeme nabídnout pokrytí hned tří právních řádů v jednotné kvalitě, přístupu i komunikaci.

Zajišťujeme mezinárodní transakce, ale i day-to-day poradenství, zejména kontrolu a vytváření smluv, korporátní změny, řešení pracovně-právních otázek, implementaci koncernových směrnic či compliance.

Ať už se jedná o vstup na cizí trh, přeshraniční fúzi či přípravu smluvní dokumentace, vždy nabídneme právně i nákladově optimální řešení.

Dlouhodobě se soustředíme na zahraniční klientelu. Typickým klientem naší kanceláře je dceřiná společnost zahraniční korporace, rádi však navážeme spolupráci s kýmkoliv, kdo od právního poradenství očekává nejvyšší kvalitu a profesionalitu ruku v ruce jdoucí s lidským přístupem.

www.dolezalpartners.com

Rozšiřujeme řady našich právníků

Do naší mezinárodní kanceláře hledáme nové kolegy či kolegyně. V případě zájmu o práci v přátelském kolektivu, pod dohledem zkušených mentorů a s možností kariérního růstu zasílejte životopisy na e-mail kariera@dolezalpartners.com nebo využijte QR kód.

Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“

Článek vychází z diskuse vedené na mezinárodní konferenci Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?, pořádané Univerzitou Karlovou v Praze a zasazuje ji do širšího kontextu české sankční politiky. Zaměřuje se na vývoj a současnou podobu alternativního trestání ve vztahu k původní koncepci trestního zákoníku i následným legislativním změnám. Poukazuje na deficity v koncepci trestání a systému alternativních trestů a dospívá k závěru, že v blízké budoucnosti bude nezbytné ještě více rozšířit jejich aplikační prostor i do sféry zločinů.

Ve dnech 26.–27. března 2026 se na Právnické fakultě Univerzity Karlovy uskutečnila mezinárodní vědecká konference Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?, pořádaná Univerzitou Karlovou ve spolupráci s Uníí obhájců České republiky a realizovaná v rámci projektu podpořeného European Research Council. Konference otevřela v celé šíři otázku současné podoby trestání, a to jak z pohledu jeho normativního ukotvení, tak z hlediska jeho reálného fungování v aplikační praxi, mimo jiné též otázku rizik a potenciálních přínosů využití umělé inteligence při ukládání trestů. Přidanou hodnotou konference pro tuzemskou právnickou obec zabývající se problematikou trestání představovala zejména konstruktivní diskuse, do níž se zapojili mimo jiné zástupci justice a advokacie.

V rámci konference vystoupila celá řada odborníků z oblasti trestního práva, kriminologie, kriminalistiky i informačních technologií. Drápal¹ ve svém příspěvku poukázal na nežádoucí efekt kumulativního zpříšňování trestní reakce. Současně v rámci úvodního vystoupení kriticky upozornil na nedostatečnou kvalitu odůvodňování výroků o trestu ze strany soudů. Tibitanzlová² upozornila na problematické aspekty právní úpravy trestu vyhoštění. Ústavněprávní dimenzi ukládání trestů akcentoval ve svém vystoupení Šámal,³ který – v kontextu medializované kauzy „Anička“ – poukázal na napětí mezi pozitivními závazky státu vůči oběti, zejména právem na účinné vyšetřování a adekvátní reakci trestní justice, a tradičně silně chrá-

nými procesními právy obviněného. Hulmáková, Roubalová a Přesličková pak nabídly detailní analýzu peněžitého trestu, a to jak z hlediska vývoje jeho ukládání, tak ve vztahu ke struktuře trestné činnosti, za kterou je tento trest ukládán.⁴

Z hlediska tématu tohoto článku pak byly obzvláště podnětné příspěvky s tématem alternativního trestání a diskuse u „kulatého stolu“. Púry⁵ zde mimo jiné poukázal na proměnu institutu mimořádného snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, který – i s ohledem na dostupná data Ministerstva spravedlnosti – již nelze vnímat jako skutečně mimořádný. Současně upozornil na existenci určité „mezery“ mezi podmíněným odsouzením a ostatními alternativními tresty, která komplikuje racionální volbu sankce v konkrétních případech. Na tyto úvahy pak v podstatě navázala Kalvodová,⁶ která se ve svém příspěvku věnovala možnostem alternativního trestání zločinů. Jak je pro její práci typické, zasadila tuto otázku do širšího kontextu sankční politiky a legislativního vývoje, přičemž poukázala na ne zcela uspokojivou aplikační bilanci trestu domácího vězení.

Pro tyto příspěvky je příznačné, že – byť nepřímo – otevírají otázku funkčnosti a dostatečnosti sankčního kontinua, s níž souvisí další společný jmenovatel celé řady konferenčních vystoupení, a sice problematika přeplněnosti věznic a negativních důsledků uvěznění.

Filozofie alternativního trestání: mezi koncepcí trestního zákoníku,

legislativním vývojem a aplikační realitou

Při rekodifikaci trestního práva hmotného se znovu zdůraznila subsidiární povaha (nepodmíněného) trestu odnětí svobody, přičemž se zákonodárce přiklonil ke koncepci dvoukolejné sankční politiky vycházející z bipartice trestného činu.⁷ V důvodové zprávě k trestnímu zákoníku se výslovně předpokládá relativně ostré rozdělení mezi méně závažnou a závažnou trestnou činností, jemuž odpovídá diferenciací a podle toho i dostupnost jednotlivých sankčních prostředků. Tento přístup odůvodnil potřebou adekvátní represivní reakce na závažnou trestnou činnost, u níž předpokládal reakci prostřednictvím trestů odnětí svobody, což se projevilo mimo jiné zpřísněním trestních sazeb u vybraných trestných činů. Tato koncepce se v právní úpravě promítla sepětím většiny alternativních trestů v užším smyslu s kategorií přečinů, a to s výjimkou podmíněného odsouzení, jehož použitelnost se odvíjela a odvíjí od výměry trestu odnětí svobody in concreto, byť mimo přečiny bylo možné užít také peněžitý trest, nicméně po značnou dobu existovala výslovná preference ukládání tohoto trestu za méně závažnou trestnou činnost.

Od 1. ledna 2010, kdy nabyl účinnosti trestní zákoník, tak měly soudy u přečinů na výběr z celé množiny (alternativních) trestů, které mohou ukládat jako sankcí hlavní, zatímco u zločinů si „musely vystačit“ v podstatě jen s trestem odnětí svobody, za který, jak uvádí Ščerba⁸ pone-

kud schizofrenně vzhledem k výčtu trestních opatření v zákoně č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, zákonodárce považuje také podmíněné odsouzení, resp. podmíněné odsouzení s dohledem.

Z legislativních kroků a snah zákonodárce v průběhu let lze však vysledovat určitý posun od pojetí, v němž je pro závažnou trestnou činnost primárně určen trest odnětí svobody, ačkoliv tyto kroky většinou nebyly artikulovány jako vědomý posun v koncepci trestání, přičemž místy šlo spíše o novelizace inkrementalistické povahy cílící na problém přeplněnosti věznic, které v mnohých ohledech postrádaly vnitřní systémovou konzistenci, pročež narážely na rezervovaný přístup aplikační praxe.

Takovým krokem byla například úprava přeměny nevykonaného peněžitého trestu podle § 69 odst. 2 trestního zákoníku ve znění účinném do 30. 9. 2020, dle kterého soud mohl přeměnit peněžitý trest na trest domácího vězení či trest obecně prospěšných prací. Zatímco v případě přeměny na trest domácího vězení byla tato možnost vázána na limity stanovené v § 60 odst. 1 trestního zákoníku, včetně omezení na přečiny a maximální výměry 2 let, u přeměny na trest obecně prospěšných prací takové explicitní limity absentovaly. Teoreticky tak bylo možné přeměnit peněžitý trest uložený za zločin v jiný alternativní trest.⁹ Tuto možnost, stejně jako konverzi některých dalších alternativních trestů v jiný alternativní trest, však aplikační praxe nepřijala, a právní úprava tak byla později opuštěna.

K nejvýraznějšímu posunu v přístupu k trestání závažné trestné činnosti došlo v posledních přibližně 5 letech. Novelizace se nesly v duchu racionalizace trestní justice a byly motivovány též snahou o snížení nákladů trestního řízení i výkonu trestů, současně však představují odraz širšího ekonomického, sociálního a obecně společenského vývoje. Ten se zřetelně promítl např. do zvýšení hranic škody či zmírnění postihu u některých forem drogové trestné činnosti, u nichž se v průběhu času začaly jevit zákonné trestní sazby jako nepřiměřené. V rámci systému trestů se však tento vývoj neprojevil rovnoměrně napříč jednotlivými sankčními nástroji, neboť zákonodárce

soustředil svou pozornost především na peněžitý trest a podmíněné odsouzení, zatímco ve zvláštní části trestního zákoníku nedošlo k systematictější revizi trestních sazeb.

V případech peněžitého trestu postupně docházelo k rozšiřování jeho aplikačního pole, když pomyslný vrchol v tomto směru představuje novela zákonem č. 270/2025 Sb., po které je možné peněžitý trest uložit za jakýkoliv trestný čin, byť jako trest samostatný nemůže být uložen za trestné činy týrání svěřené osoby a týrání osoby žijící ve společném obydlí, a dále za zločiny uvedené v hlavní první a třetí zvláštní části trestního zákoníku, což je poměrně zřetelný posun směrem k alternativnímu trestání. V průběhu času byl navíc čím dál tím více kladen akcent na jeho ukládání, mimo jiné i ze strany Nejvyššího soudu a Nejvyššího státního zastupitelství, díky čemuž se peněžitý trest začal ve struktuře trestů ukládaných jako hlavní sankce více projevovat.¹⁰ Vyšší míře využití však nepřispěla pouze modifikace podmínek ukládání peněžitého trestu, ale také zavedení systému výkonu peněžitého trestu v přiměřených splátkách, kterým se do určité míry vyrovnal rozdíl v „zacházení“ s bohatými a chudými pachatelí.

U podmíněného odsouzení došlo zejména k doplnění jeho fakultativního obsahu o prvky zdánlivě ryze represivní povahy, nejprve o tzv. kvazi domácí vězení, resp. povinnosti setrvat ve stanovené době v určeném obydlí nebo jeho části, a později též o tzv. kvazi obecně prospěšné práce v podobě povinnosti vykonat ve zkušební době práce ve prospěch poskytovatele obecně prospěšných prací. Tím se otevřel prostor pro uložení podmíněného odsouzení i v případech, v nichž by soud jinak takový postup nepovažoval za adekvátní trestní reakci.

V daných souvislostech nelze opomenout ani vývoj institutu mimořádného snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, neboť legislativní zásahy ve svém souhrnu rozšiřují prostor pro ukládání podmíněných trestů i v případech, v nichž by to defaultní trestní sazba neumožňovala. Novelou provedenou zákonem č. 193/2012 Sb. byla nejprve zavedena obligatorní povinnost soudu snížit trest spolupracujícímu obviněnému, novelou provedenou zákonem č. 333/2020 Sb. pak další mož-

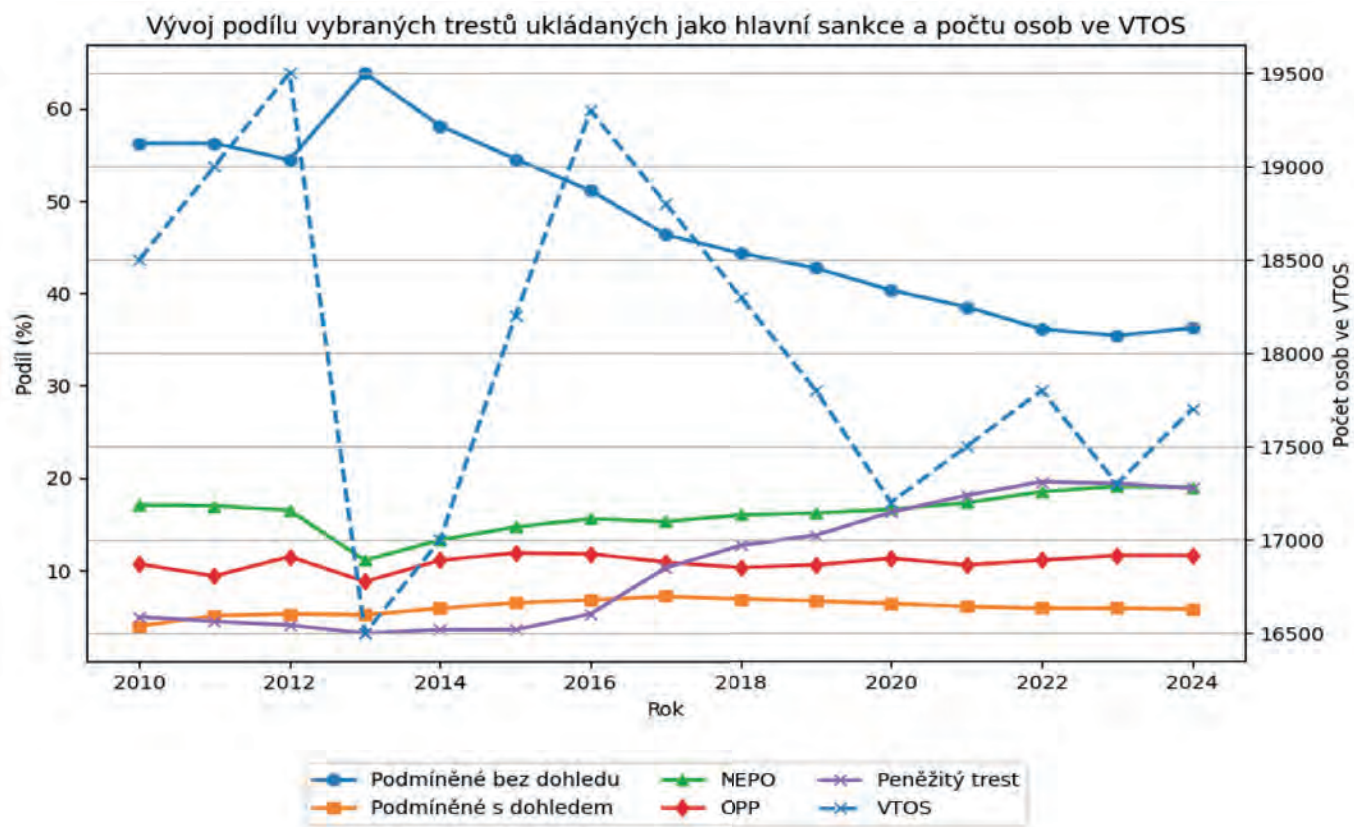
nost snížení trestu v návaznosti na institut prohlášení viny, a konečně již zmiňovanou novelou zákonem č. 270/2025 Sb. byla doplněna možnost mimořádného snížení trestu odnětí svobody za současného uložení peněžitého trestu v takovém počtu denních sazeb, aby součet výměry trestu odnětí svobody a počtu dní, které by odsouzený v případě nezaplacení peněžitého trestu musel vykonat, dosáhl alespoň dolní hranice trestní sazby stanovené za daný trestný čin.

K tomuto poslednímu kroku zákonodárce v důvodové zprávě uvádí, že zejména u majetkové a hospodářské kriminality je ukládání dlouhodobých trestů odnětí svobody z hlediska dosahování účelu trestu v některých případech diskutabilní, přičemž současně konstatuje, že nastavení trestních sazeb ve zvláštní části trestního zákoníku ve spojení s podmínkami ukládání trestů v jeho obecné části v podstatě vylučuje uložení jiného druhu trestu jako trestu samostatného.¹¹ Taková rétorika zákonodárce svědčí o tom, že jeho prizmatem již alternativní tresty nejsou určeny výlučně prvopachatelům a pachatelům méně závažné trestné činnosti, nýbrž se otevírá prostor pro jejich uplatnění i vůči pachatelům závažné trestné činnosti, zejména u jejich vybraných druhů.

Vedle pohledu zákonodárce, který formuje sankční politiku tím, že vymezuje účel trestu, byť tedy ne výslovně, jelikož proklamativní ustanovení o účelu trestu trestní zákoník neobsahuje, a také konstrukcí systému trestů, je na trestání nutno nahlížet také optikou soudců a státních zástupců, kteří tento rámec prostřednictvím individuální aplikace práva konkretizují a fakticky utvářejí jeho reálnou podobu v praxi.

Z dat resortu spravedlnosti vyplývá, že změny v právní úpravě, a to ani při současném poklesu celkového počtu odsouzených osob,¹² nevedly ke snížení míry ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody. Současně ani vysoký podíl alternativních trestů ukládaných jako hlavní sankce nevedl k významnějšímu snížení vězeňské populace, která je tvořena převážně osobami ve výkonu trestu odnětí svobody.

Jak je patrné z dostupných dat, cíl spočívající v nahrazování trestu odnětí svobody a snižování vězeňské populace se

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Ministerstva spravedlnosti ČR (Statistika a výkaznictví CSLAV, roky 2010–2014), HULMÁKOVÁ, J.: Trestní a sankční politika v ČR v letech 2014–2024, a Statistických ročenek Vězeňské služby ČR (2010–2024).

tak docela nedaří naplňovat. Alternativní tresty v čase spíše alternují mezi sebou, než že by reagovaly na změny v ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody. Konkrétně u peněžitého trestu a prostého podmíněného odsouzení kolísání jejich četnosti vykazuje převážně vnitřní substituční dynamiku, aniž by bylo možné vysledovat přímou a stabilní vazbu na dlouhodobý vývoj ukládání nepodmíněného trestu, což je relevantní vzhledem k tomu, že právě tyto dva tresty byly v průběhu času „posilovány“.

Změny v aplikační praxi alternativních sankcí se tak jeví jako relativně autonomní, podmíněně spíše proměnami jejich vzájemného postavení než systematickým nahrazováním trestu odnětí svobody, které by vedlo k významnějšímu snížení vězeňské populace. Pokles počtu osob ve výkonu trestu odnětí svobody byl totiž způsoben především prezidentskou amnestií a následně i dopady pandemie COVID-19, které omezily jak pachatele, tak fungování orgánů justice.

Zároveň je zřejmé, že i přes relativně nižší míru využívání podmíněného odsou-

zení v posledních letech zůstává tento druh trestu ve struktuře sankcí ukládaných jako hlavní dominantní. Tato praxe s sebou nese riziko kumulace podmíněných odsouzení, opakovaně akcentované již v minulosti, která může vést a často také vede k výkonu dlouhodobých trestů odnětí svobody.¹³ Představuje tak jeden z důvodů, proč se ani při celkově nižších počtech nepodmíněných trestů nedaří výrazněji snižovat počet osob ve výkonu trestu odnětí svobody.

Určitým řešením uvedeného problému ze strany tvůrců sankční politiky, které zároveň představuje patrně nejvýraznější projev postupného stírání hranice mezi přečiny a zločiny při ukládání trestů, mělo být rozšíření možnosti ukládání trestu domácího vězení a trestu obecně prospěšných prací i za některé zločiny v rámci novely zákonem č. 270/2025 Sb. Původně se navrhovalo, aby u trestu domácího vězení a trestu obecně prospěšných prací byla podmínka spáchání přečiny doplněna alternativou spočívající ve spáchání trestného činu s dolní hranicí trestní sazby do 3 let. Současně mělo dojít ke snížení maximální výměry trestu

odnětí svobody, který lze podmíněně odložit, ze 3 let na 2 roky.¹⁴

Návrh se však stal předmětem kritiky ze strany připomínkových míst, když např. Nejvyšší soud odmítl takovou změnu mimo jiné s odůvodněním, že by došlo k enormnímu a dosud nevídanému rozvolnění pravidel sankcionování a devalvaci významu zvláštní části trestního zákoníku, přičemž návrh nepovažoval za koncepční.¹⁵ Navrhovaná změna byla nakonec shledána jako nedostatečně odůvodněná jak z hlediska systematiky trestního práva, tak z hlediska praktických dopadů na aplikační praxi a institucionální kapacity trestní justice a od původního záměru se tak upustilo.

S kritikou připomínkových míst je do značné míry možné souhlasit. K podmínce spodní hranice trestní sazby se totiž neměla pojit žádná další limitující podmínka a jediným korektivem by zůstalo hledisko povahy a závažnosti trestného činu ve spojení s ostatními abstraktivními kritérii pro stanovení druhu trestu a jeho výměry, což by znamenalo, že trest domácího vězení a trest obecně pro-

spěšných prací by mohly být teoreticky ukládány např. za znásilnění dítěte podle § 185 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku. Rozvolnění pravidel sankcionování navíc nepředstavovalo jediné riziko navrhované právní úpravy; návrh byl ve více ohledech „nedotažený“. Zákonodárce např. rozšíření aplikačního prostoru trestu domácího vězení a trestu obecně prospěšných prací nepromítl do maximální přípustné výměry těchto trestů, ani do úpravy následků porušení podmínek jejich výkonu, což neodpovídá potřebě zvýšené intenzity sankční reakce v závažnějších případech.

Na druhou stranu jednotlivé argumenty nelze chápat jako definitivní odpověď na otázku, zda je vhodné a možné zločiny postihovat trestem domácího vězení či trestem obecně prospěšných prací, a to mimo jiné i proto, že samotným soudcům a státním zástupcům se podmínka přečinu v některých případech jeví jako zbytečně omezující.¹⁶ Základní idea návrhu zákonodárce je obhajitelná, a to již s ohledem na skutečnost, že dosavadní výzkumy recidivy nenasvědčují statisticky významně vyšší účinnosti nepodmíněného trestu odnětí svobody ve srovnání s jinými druhy trestů;¹⁷ tento poznatek přitom představuje legitimní východisko pro další rozpracování i odborný diskurz.

Nedávný legislativní proces je ovšem přínosný i tím, že zřetelně odkryl hlubší problém zásadní pro fungování trestání. Nejvyšší soud při něm totiž poukázal na absenci aktuální koncepce trestání, přičemž rovněž zmínil deficit empirického zakotvení navrhovaných změn.

Slovy Nejvyššího soudu: „je s podivem, že předkládací zpráva k návrhu odkazuje na ‚vizi moderní trestní politiky‘, ačkoli Ministerstvo spravedlnosti ani vláda zatím nevytvořily žádnou aktuální koncepci moderní trestní politiky v České republice a pracovní skupina vytvořená za tím účelem se ani neschází. Zároveň předložený návrh poměrně výrazně zasahuje zejména do stávající koncepce trestání, aniž by tyto změny byly podloženy nějakými exaktními poznatky získanými z příslušných výzkumů důvěryhodných institucí, např. Institutu pro kriminologii a sociální prevenci.“¹⁸

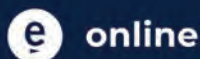
Je nutno přisvědčit Nejvyššímu soudu, že bez jasné vize (koncepce trestání) není vhodné provádět tak razantní změny v právní úpravě, jaké byly navrhovány, přičemž trestní politika by měla být založena na důkazech a zkušenosti. Opačný přístup může vyvolávat dojem, že legislativní změny jsou přijímány nahodile či pod vlivem aktuálních politických impulsů, a za takové situace nelze soudcům a státním zástupcům vytýkat zdrženlivost při využívání některých institutů. Je však třeba říci, že ona zkušenost (empirické poznatky) v České republice nechybí; dlouhodobě a systematicky budovaná poznatková báze Institutu pro kriminologii a sociální prevenci poskytuje dostatečný základ pro postupnou reformu trestání.

Nedostatky systému alternativních trestů

Pod pojmem systém si lze obecně představit určitým způsobem uspořádaný

celek či soustavu vyjadřující vztahy mezi prvky, jimiž je tvořen. Český systém trestů je vymezen taxativním výčtem trestů v § 52 trestního zákoníku, kde jsou tresty seřazeny způsobem odpovídajícím systematické Listiny. Tento systém zahrnuje celou řadu trestů nespojených s odnětím svobody, které vytvářejí specifický subsystém v rámci systému trestů. Pouze některé z nich však mají potenciál nahrazovat trest odnětí svobody a ačkoliv se názory na vymezení alternativních trestů v užším smyslu různí,¹⁹ je sem zpravidla řazen trest domácího vězení, trest obecně prospěšných prací, peněžitý trest a podmíněné odsouzení, případně podmíněné odsouzení s dohledem, tedy zaměříme-li se pouze na začátek sankčního kontinua. Zároveň jsou tyto tresty těmi nejvíce ukládanými v praxi jako hlavní sankce. Jejich vzájemné uspořádání je proto z hlediska sankční politiky státu obzvláště významné.

Není pochyb, že trest uložený a vyměřený s jednoznačným zřetelem k jednotlivým účelům a funkcím může mít rozdílnou povahu a intenzitu. Uložený trest je pak výslednicí jednotlivých cílů ve spojení s ostatními hledisky pro stanovení druhu trestu a jeho výměry. Takové spojení účelů musí především umožnit zákonodárce vhodným uspořádáním systému trestů,²⁰ který by měl zahrnovat dostatečně diferencované spektrum (hlavních) sankcí různé intenzity, jež jsou navzájem odstupňovatelné a porovnatelné v jednom či ve více rozměrech, typicky například prostřednictvím jejich konverzních poměrů k trestu odnětí svobody, nebo podle významu práv odsouzeného, které

Diskusní fórum: Daňové právo v praxi

GFŘ, soudci NSS a přední poradci u jednoho stolu. Jak prokázat marketingové služby, kde končí plánování a začíná zneužití, kdy soud promine sankce a co přinese programové prohlášení vlády?

postihují, resp. podle intenzity, kterou do jeho práv zasahují. V tomto směru systém alternativních trestů nebyl a dosud není pro orgány justice snadno uchopitelný, přičemž vzájemné vztahy mezi některými tresty zůstávají do určité míry systematicky nevyjasněné.

Bylo již uvedeno, že ještě relativně nedávno právní úprava obsahovala přeměny jednoho alternativního trestu v jiný alternativní trest. Vedle přeměny nevykonaného peněžitého trestu v domácí vězení či obecně prospěšné práce bylo možné přeměnit také obecně prospěšné práce v trest domácího vězení, popř. v trest peněžitý. Do značné míry matoucí ale byla úprava konverzních poměrů, která způsobovala, že v určitých situacích mohl být přeměněný trest mírnější než primární sankce, což pochopitelně vyvolávalo obavu, že odsouzení vůbec nebudou mít zájem původně uložený trest vykonat. Zejm. však systém přeměn rozostřoval hierarchii trestů a do určité míry též relativizoval soudcovskou individualizaci, neboť umožňoval, aby se ex post soudem zvolený a individualizovaný druh trestu proměnil v trest odlišné povahy, čímž se původní hodnotící úvaha soudu oslabovala.

Z pohledu zadního konce sankčního kontinua zase nepřispíval k systémovosti již derogovaný institut přeměny trestu odnětí svobody v trest domácího vězení. Soud mohl podle § 57a trestního zákoníku po výkonu poloviny uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody přeměnit odsouzenému za přečin zbytek trestu v trest domácího vězení, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a bylo možné očekávat, že v budoucnu povede řádný život. Při přeměně trestu odnětí svobody v trest domácího vězení se každý den nevykonaného zbytku trestu odnětí svobody počítal za jeden den trestu domácího vězení, přičemž nejvyšší výměrou trestu domácího vězení stanovenou v § 60 odst. 1 trestního zákoníku soud nebyl vázán. Tento institut do systému trestů vnašel nekonzistenci, neboť vedle sebe stavěl dva funkčně obdobné mechanismy modifikace výkonu trestu odnětí svobody – přeměnu jeho zbytku a podmíněné propuštění – aniž by mezi nimi existova-

la jasná systematická vazba či hierarchie. Přeměna trestu odnětí svobody v domácí vězení byla navíc konstruována přísněji než institut podmíněného propuštění, což – uváží-li se, že tato „zadní vrátka“ byla vyhrazena toliko přečinům – narušovalo vnitřní logiku systému.

Pojetí právní úpravy přeměny trestu odnětí svobody v trest domácího vězení současně naznačovalo, že trest domácího vězení je zákonodárcem vnímán jako sankce nejvíce aproximující režim trestu odnětí svobody, resp. jako trest stojící tomuto režimu blíže než instituty podmíněného odsouzení či podmíněného propuštění, což otevírá otázku vztahu alternativních trestů k institutu podmíněného odkladu výkonu trestu odnětí svobody. Orientace v sankční systematice je totiž obzvláště obtížná díky institutu podmíněného odkladu výkonu trestu odnětí svobody.

Podmíněné odsouzení nenalezneme v taxativním výčtu trestů; přesněji řečeno, zákonodárce v § 52 odst. 2 trestního zákoníku – jak již bylo uvedeno – vyjasňuje, že trestem odnětí svobody, který je v systému trestů uveden na prvním místě, rozumí i podmíněné odsouzení a podmíněné odsouzení s dohledem. S tím však nekoresponduje dikce § 55 odst. 2 trestního zákoníku, v němž zákonodárce v kontextu zásady ekonomie trestní represe v rovině trestních sankcí rozlišuje mezi podmíněným a nepodmíněným trestem odnětí svobody. Podmínky rozhodnutí o podmíněném odkladu výkonu trestu odnětí svobody navíc nejsou upraveny v úvodu pátého oddílu obecné části trestního zákoníku, kde je systematicky zařazen trest odnětí svobody, nýbrž až za hmotněprávní úpravou ukládání trestů, a to v samostatném oddílu předcházejícím úpravě podmíněného propuštění. Takové systematické zařazení může evokovat představu, že podmíněné odsouzení představuje specifický způsob výkonu trestu odnětí svobody, což může být z hlediska odstupňování trestů podle jejich relativní přísnosti pro soudce i státní zástupce do jisté míry zavádějící.

O to více vzhledem k tomu, že z hlediska (obligatorního) obsahu je prosté podmíněné odsouzení teorií i praxí považováno za relativně nejmírnější alternativní trest. Slovy Rozuma, Hulmákové a dalších, „trest domácího vězení a trest

obecně prospěšných prací považují za klasické alternativní tresty k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Jejich aplikace má tedy přicházet v úvahu tam, kde lze naplnit účel trestu, aniž je nutné pachateli uložit nepodmíněný trest odnětí svobody. Z hlediska jejich zařazení v rámci výčtu trestů § 52 TrZ je trest domácího vězení zařazen hned po trestu odnětí svobody a je obecně považován za nejpřísnější alternativní trest, což ostatně odpovídá intenzitě zásahu do života odsouzeného, kterému je tento trest uložen. Ostatní alternativní tresty, včetně např. podmíněného odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem či trest obecně prospěšných prací jsou považovány za tresty mírnější.²¹

Takové nazírání na podmíněné odsouzení je logické, neboť „podmínka“ odsouzeného reálně neomezuje a na pachatele působí toliko prostřednictvím hrozby nařízení výkonu podmíněně odloženého trestu. Tento trest nedisponuje takovým retributivním ani resocializačním potenciálem jako některé jiné alternativní tresty. V tomto směru je možné odkázat na trest domácího vězení, jehož režim lze nastavit tak, aby byl současně výrazně restriktivní i resocializační. Nakonec za zrodem moderního pojetí domácího vězení (s elektronickým monitoringem) stála snaha zavést sankci, která by spojovala některé prvky trestu odnětí svobody s výhodami alternativního trestání a zároveň poskytovala společnosti srovnatelnou míru ochrany.²² Tomu však již neodpovídají následky porušení podmínek výkonu trestu, resp. nevedení řádného života ve zkušební době, když u domácího vězení může vést k výkonu náhradního trestu odnětí svobody ve výměře maximálně 1 roku, zatímco v případě podmíněného odsouzení může dojít k výkonu trestu odnětí svobody v délce až 3 let.

V daném kontextu dále nepůsobí přesvědčivě podmínky ukládání. Trest domácího vězení lze uložit až na dva roky pachateli přečinu, který s tímto trestem vysloví souhlas (dá písemný slib) a povaha a závažnost činu to připouští, zatímco podmíněné odsouzení lze uložit prakticky za jakoukoli trestnou činnost, pokud konkrétní výměra trestu odnětí svobody nepřevyšuje 3 roky. K tomu by jistě bylo možné namítat, že podmíněné odsouzení může být doplněno o další povinnosti a omezení, například povinnost podrobit

JSME SILNÁ REGIONÁLNÍ KANCELÁŘ S TRADICÍ

Právo nás baví více než 20 let!

Hradec Králové / Praha / Vysoké Mýto / Rychnov n. Kněžnou / Kolín

se léčbě závislosti na návykových látkách, případně o prvky tzv. kvazi domácího vězení či – od 1. ledna 2026 – kvazi obecně prospěšných prací, čímž se do určité míry vyrovnává nepoměr mezi těmito sankcemi jak z hlediska preventivního, tak z hlediska represivního působení trestu. Možnosti zpřísnění podmíněného odsouzení jsou však limitované, jelikož kvazi domácí vězení může trvat nejvýše 1 rok a kvazi obecně prospěšné práce lze stanovit ve výměře od 50 do 200 hodin, ale hlavně je třeba reflektovat fakultativní povahu „doplňků“ podmíněného odsouzení.

Vztahy mezi tresty z hlediska jejich relativní přísnosti by měly vycházet z obsahu, který se s nimi obligatorně pojí, nikoliv z možných povinností a omezení. Možnosti soudů trest doplnit, ať už směrem k represi či prevenci, jsou nástroje sekundární individualizace navazující na individualizaci primární, tj. volbu hlavního trestu. Nadto fakultativní prvky v praxi netvoří pravidelný obsah trestu, na což již v minulosti kriticky poukázal institut pro kriminologii a sociální prevenci.²³ Tak například povinnost odsouzeného setrvat ve stanoveném čase v určeném obydlí podle dat Probační a mediální služby České republiky nebyla v letech 2022–2023 uložena ani v jednom případě.²⁴ Je tomu tak částečně i proto, že při ukládání domácího vězení – a v zásadě bez ohledu na to, zda jde o trest domácího vězení či tzv. kvazi domácí vězení – soudci přibývá jak před vynesením rozsudku, tak ve vykonávacím řízení značné množství časově náročných agendy, což soudce, kteří jsou hodnoceni mimo jiné podle rychlosti a počtu vyřízených věcí, pochopitelně odrazuje od jeho častější aplikace.

Přehlednost a návaznost v rámci sankčního kontinua je dále oslabována právní úpravou peněžitého trestu. Není třeba polemizovat o tom, že peněžitý trest může být pro pachatele značně citelný, a to s ohledem na jeho dopady v osobní i širší sociální sféře; primárně však zasahuje do práva vlastnického (majetkového), čemuž odpovídá pozice peněžitého trestu v taxativním výčtu trestů. Už jen proto jej z hlediska přísnosti nemůžeme řadit nad tresty postihující osobní svobodu. Osobní svoboda zaujímá v systému základních práv „konstitutivní“ postavení, jelikož představuje předpoklad

reálného výkonu dalších práv a svobod. Právě proto je právo na osobní svobodu součástí „tvrdého jádra“ základních práv, která chrání osobní bezpečnost jednotlivce.²⁵ Řečeno ještě slovy orgánu ochrany ústavnosti, „osobní svoboda jednotlivce představuje v demokratickém a právním státě jednu z nejdůležitějších hodnot.“²⁶

Jisté stále platí již dříve vyslovený názor, že systematika zařazení určitého druhu trestu není jediným kritériem pro výklad pojmu „přísnější trest“.²⁷ Ona přísnost trestu je ze své podstaty idiosynkratická, neboť intenzita jeho dopadu je podmíněna individuálními poměry a subjektivním prožíváním konkrétního odsouzeného. Danou dimenzi akcentuje i judikatura, ovšem činí tak v souvislosti se zásadou *prohibitio reformationis in peius*, která sleduje zájem, aby napadání nesprávných rozsudků nebránilo obavy obžalovaných z možných nepříznivých následků podání odvolání a aby takové rozsudky byly napadány v co nejširším rozsahu, a byla tak umožněna jejich náprava.²⁸ Tento akcent na individuální perspektivu odsouzeného tak nelze bez dalšího přenášet do roviny systematiky trestů a jejich vzájemného uspořádání, neboť (relativní) přísnost trestu by měla vycházet z typové míry represivnosti a donucení spojené s daným druhem trestu. Ostatně členění trestných činů na přečiny a zločiny je výrazem jejich typové závažnosti odvozené mimo jiné od trestních sazeb, a proto by se dalo očekávat, že obdobná logika se promítne i do uspořádání trestů.

Naznačenou optikou se pak nejeví jako přesvědčivé, že peněžitý trest v současné době vystupuje v podstatě jako univerzální sankce, která může tvořit hlavní trest prakticky za jakýkoli trestný čin, tedy za přečin i zločin, zatímco jiné tresty, konkrétně trest domácího vězení a trest obecně prospěšných prací, takové pole působnosti nemají a zůstávají spojeny s kategorií přečinu.

To neznamená, že rozšíření aplikačního prostoru peněžitého trestu bylo ze strany zákonodárce nesprávným krokem; naopak jde o krok racionální, reflektující zahraniční poznatky o tom, že peněžitý trest může být pro určitý typ pachatelů vysoce účinným sankčním nástrojem, byť lze – jak ostatně ukázala i poměrně intenzivní legislativní debata – polemizovat o tom, zda právní úprava poskytuje dostatečné záruky proti „obchodování se spravedlností“ a zda se v rámci ekonomizace trestního práva z trestu nestává produkt, který je primárně posuzován podle toho, kolik prostředků ušetří příslušné rozpočtové kapitole. Jde o to, že z koncepčního a systémového hlediska není přesvědčivé, aby relativně mírnější trest, který navíc není univerzálně aplikovatelný na všechny pachatele, bylo možné uložit prakticky za veškerou trestnou činnost, zatímco tresty přísnější a z hlediska svého působení komplexnější zůstávají omezeny na méně závažnou trestnou činnost.

Ohledně vhodnosti sepětí alternativních trestů, zejména pokud jde o trest domácího vězení, který se svou „těsností“²⁹ může přibližovat trestu odnětí svobody, lze v současných právně-společenských poměrech vyjádřit pochybnosti a je příznačné, že zákonodárce toto sepětí nedávno zpochybnil. Vedle toho je nutné zohlednit i praktické potřeby soudců a státních zástupců. Přečiny jsou v § 14 trestního zákoníku vymezeny alternativním způsobem: zahrnují jednak veškeré trestné činy spáchané z nedbalosti, jednak úmyslné trestné činy, u nichž horní hranice zákonné trestní sazby trestu odnětí svobody nepřevyšuje 5 let. Trestní sazba stanovená zákonodárcem představuje abstraktní posouzení závažnosti trestného činu *ex ante*. Konkrétní míra společenské škodlivosti, resp. povahy a závažnosti se naproti tomu odvíjí od individuálních okolností konkrétního případu a je předmětem následného posouzení soudem nebo státním zástupcem při sjednávání dohody o vině a trestu. Zkušenosti aplikační praxe ukazují, že ani u zvláště závažných zločinů nelze vycházet z předpokladu nezbytnosti nepodmíněného trestu odnětí svobody a někdy dokonce ani samotného trestního postihu.³⁰ Soudy v těchto situacích obvykle sahají – a zpravidla jim ani nic jiného nezbyvá – k mimořádnému snížení trestu podle § 58 trestního zákoníku, umožňujícímu uložit trest odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby, potažmo jeho výkon podmíněně odložit. Tato praxe přitom v posledních letech již nepředstavuje výjimku, nýbrž se postupně etablovala jako relativně běžná součást rozhodovací činnosti soudů, a to zejména v souvislosti s konsenzuálními způsoby vyřízení trestních věcí,

u méně závažných forem trestné součinnosti a v neposlední řadě – pod vlivem judikatury ESLP a Ústavního soudu – v případech, kdy od spáchání činu uplynula delší doba nebo bylo řízení zatíženo průtahy.

Při pohledu na aplikační praxi, jakož i s ohledem na zpětnou vazbu soudců, je zřejmé, že soudcům i státním zástupcům schází další intermediální trest, který by ve vhodných případech umožnil adekvátně reagovat na závažnější trestnou činnost, případně na méně závažnou kriminalitu páchanou rizikovějšími pachatelé. Podmíněně odsouzení, zejména ve své tzv. stand-alone variantě, nemá potenciál tuto roli plnit, neboť nedisponuje dostatečným represivním ani výchovným účinkem, a to ani tehdy, je-li výjimečně doplněno o další povinnosti či omezení.

Navíc pokračování v trendu jeho hojněho využívání nese značná rizika. V justiční praxi se projevuje tzv. Damoklův efekt, spočívající v inflaci výměry trestu odnětí svobody v důsledku rozhodnutí jeho výkon podmíněně odložit.³¹ Tento efekt se sice neomezuje výlučně na podmíněně odsouzení, právě u tohoto trestu však vystupuje nejzřetelněji, zejména v podobě vrstvení podmíněných odsouzení v krátkém časovém sledu. Ve svém důsledku pak vede k výkonu výrazně delších trestů odnětí svobody, než jaké by byly uloženy při přímém uložení nepodmíněného trestu.

Pokud jde o peněžitý trest, je třeba mít na paměti, že zdaleka ne každý pachatel disponuje takovými majetkovými poměry, aby mu bylo možné uložit peněžitý trest jako hlavní sankci v intenzitě plně odpovídající povaze a závažnosti činu. Kromě toho jej u značné části odsouzených – jak ukazuje výzkum Ščerby³² – nelze uložit vůbec. Ani peněžitý trest tak pomyslnou mezeru v sankčním kontinuu zcela nevyplňuje.

Závěr

Kalvodová k desátému výročí trestního zákoníku ve výše citovaném příspěvku Filozofie trestání deset let po přijetí trestního zákoníku uvedla, že kroky zákonodárce opravňují k mírnému optimismu, byť nebyly prosty omylů; to lze vztáhnout i na následující období, přičemž ve světle recentních legislativních změn lze být –

alespoň pokud jde o oblast alternativního trestání – dokonce o něco optimističtější. Na druhou stranu se však dosud nepodařilo plně naplnit cíle, které zákonodárce proklamoval při rekodifikaci trestního práva hmotného, přičemž jedním z důležitých důvodů je i podoba ukládání trestů.

Na efektivitu sankčního systému působí celá řada faktorů, které leží mimo dosah orgánů justice i zákonodárce; nicméně i v jejich činnosti se objevují nedokonalosti, které z hlediska často akcentovaných kritérií efektivity, jako jsou recidiva, desistence či ekonomická náročnost, nepochybně působí negativně. Jde o faktory komplexní povahy, které jsou vzájemně provázané a v řadě případů působí současně, přičemž jejich efekty se mohou navzájem zesilovat. Tak například výkonnostní hodnocení soudců a státních zástupců může ovlivňovat proces individualizace trestu, resp. volbu jeho druhu a výměry; nevhodná individualizace se následně promítá do procesu nápravy pachatele a současně může vést k efektům net-wideningu, které v konečném důsledku zvyšují náklady státu (např. je-li uložen trest domácího vězení namísto obecně prospěšných prací).

Jako jeden z neaktuálnějších problémů sankční politiky se jeví ne zcela jasná koncepce trestání a deficit sankčního kontinua v systému alternativních trestů, jehož současná podoba ne zcela odpovídá společenským poměrům ani potřebám soudců a státních zástupců. V důsledku empirických zkušeností a společenského i právního vývoje se totiž postupně vyprofilovala potřeba postihovat i některé zločiny, u nichž není nezbytné pachatele izolovat ve věznicí, jinými prostředky než podmíněnými tresty či tresty peněžitými.

Filozofie alternativního trestání přitom klade důraz na vytvoření dostatečně široké škály trestních sankcí, které umožňují jejich přizpůsobení konkrétním pachatelům a okolnostem případu. Částečně jde o reflexi rehabilitačních teorií, primárně je však tento přístup motivován snahou o dosažení spravedlnosti a předpokladem, že individuální vinu, projevující se v trestné činnosti, lze nejlépe zohlednit právě prostřednictvím diferencované palety sankčních prostředků.

V blízké budoucnosti bude proto nutné vrátit se k myšlence Kalvodové

a tvůrců původního návrhu novely č. 270/2025 Sb., tedy k rozšíření možností ukládání trestu domácího vězení, popř. trestu obecně prospěšných prací. Zvláštní pozornost by přitom měla být věnována právě trestu domácího vězení a elektronickému monitoringu, které skrývají značný potenciál, jak ostatně dokládají například data ze Švédska, kde se u odsouzených k ekvivalentu domácího vězení v podobě intenzivního dohledu s elektronickým monitoringem (intensivövervakning med elektronisk kontroll) pohybuje míra recidivy v horizontu tří až devíti let mezi 14–19 %, což je přibližně o 60–70 % méně než u odsouzených v České republice k trestu odnětí svobody, domácímu vězení, obecně prospěšným pracím či podmíněnému odsouzení s dohledem. Současně by bylo vhodné vyjasnit postavení podmíněného odsouzení v hierarchii trestů a jeho vztah k ostatním pravidelným alternativním trestům.

Přístup, v němž legislativní vývoj vychází z relevantních empirických poznatků a je současně doprovázen racionálním odborným dialogem mezi zákonodárcem, justici a výzkumnou sférou, představuje základní předpoklad toho, aby koncepce trestání i případné legislativní změny byly aplikační praxí akceptovány a skutečně se promítly do rozhodovací činnosti soudů. Vztah mezi výzkumem, trestní politikou a aplikační praxí je přitom mnohdy spíše vztahem napětí, nejistoty a selektivního využívání poznatků než vztahem založeným na vzájemném porozumění. Překlenutí tohoto napětí prostřednictvím systematické analýzy trestání v českých podmínkách a na ni navazujícího informovaného dialogu představuje nezbytný předpoklad funkční sankční politiky, v níž by měly alternativní tresty plnit klíčovou systémovou roli.

JUDr. Ivo Polanský, Ph.D.

Vysoká škola finanční a správní, a.s.,

Katedra kriminalistiky a forenzních disciplín

spolupracující advokát, DBK Partners s.r.o.

Poznámky:

- ¹ DRÁPAL, J. Ripple Effect of Judicial Harshness: Cumulative Effects of Previous Sentences in Sentencing. Ústní příspěvek přednesený na konferenci Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right? (Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 26.–27. března 2026).
- ² TIBITANZLOVÁ, A. K problematickému aspektu (výkonu) trestu vyhoštění. Ústní příspěvek přednesený na konferenci Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right? (Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 26.–27. března 2026).
- ³ ŠÁMAL, P. K judikatuře Ústavního soudu o trestání zejména sexuálních trestných činů. Ústní příspěvek přednesený na konferenci Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right? (Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 26.–27. března 2026).
- ⁴ ROUBALOVÁ, M.; HULMÁKOVÁ, J.; PŘESLIČKOVÁ, H. Peněžité trest z pohledu statistických dat. Ústní příspěvek přednesený na konferenci Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right? (Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 26.–27. března 2026).
- ⁵ PŮRY, F. Roundtable Discussion: Sentencing White-Collar Crime in Czechia. Ústní vystoupení na konferenci Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right? (Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 26.–27. března 2026).
- ⁶ KALVODOVÁ, V. Možnosti alternativního trestání zločinů. Ústní příspěvek přednesený na konferenci Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right? (Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 26.–27. března 2026).
- ⁷ KALVODOVÁ, V. Filozofie trestání deset let po přijetí trestního zákoníku. In JELÍNEK, J. et al. Deset let od přijetí trestního zákoníku. Praha: Leges, 2019, s. 166.
- ⁸ ŠČERBA, F. Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 224–237
- ⁹ Srov. VÍCHERK, R. Přeměna peněžitého trestu. Trestněprávní revue. 2017, 16(1), s. 7–12.
- ¹⁰ Viz např. KALVODOVÁ, V. Peněžité trest – praxí konečně doceněná alternativa trestu odnětí svobody? In: GRÍVNA, T. (ed.). Pocta Pavlu Šámalovi k 65. narozeninám. Čtvrtstoletí hledání spravedlnosti na Nejvyšším soudě ČR. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 97–106.
- ¹¹ Viz Důvodová zpráva k zákonu č. 270/2025 Sb., kterým se mění trestní zákoník a další zákony. Zvláštní část, část první – změny trestního zákoníku, bod 10 (§ 58).
- ¹² V letech 2014–2019 bylo celkem odsouzeno 365 549 osob, zatímco v období 2019–2024 celkem 301 885 osob. Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti. Statistický přehled kriminality (Power BI) [online]. Dostupné z: <https://app.powerbi.com/> [cit. 12. 4. 2026].
- ¹³ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 30. července 2019, sp. zn. II. ÚS 4022/18.
- ¹⁴ Srov. důvodovou zprávu k návrhu novely trestních předpisů a související znění zákona s vyznačenými změnami, dostupné na: <https://odok.gov.cz/portal/veklep/material/KORN-D3QJZZZ3/KORND3QPXXI4>.
- ¹⁵ Srov. Připomínky Nejvyššího soudu k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ze dne 23. 4. 2024. Dostupné z: <https://odok.gov.cz/portal/veklep/material/pripominky/KORN-D3QJZZZ3/>
- ¹⁶ POLANSKÝ, I. Electronic Monitoring Is Not the Only Problem Here: The Challenges of House Arrest Application Practice in the Czech Republic. Bratislava Law Review, 2024, 8(1), s. 129–152.
- ¹⁷ Srov. SCHEINOST, M. et al. Trestní sankce – jejich uplatňování, vliv na recidivu a mediální obraz v televizním zpravodajství. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015.
- ¹⁸ Ibid.
- ¹⁹ Srov. např.: HUSSAIN, B.; CHAUDHRY, W.; ASKAR, A. From providing „alternative punishment“ to offering „punishment in the community“: The history and development of community penalties in Britain. ABC Journal of Advanced Research, 1(2), 2012, s. 77–84; HARRIS, M. K. The Goals of Community Sanctions. Philadelphia: Department of Criminal Justice, Temple University; National Institute of Corrections, 1986; ALBRECHT, H. J. Sanction Policies and Alternative Measures to Incarceration: European Experiences with Intermediate and Alternative Criminal Penalties. In 142nd International Training Course – Visiting Experts' Papers. United Nations Asia and Far East Institute (UNAFEI), 2009; OUŘEDNÍČKOVÁ, L.; KALMTHOUT, A. M. Realizace alternativních trestů, některé zkušenosti západoevropských zemí. Právní rozhledy, 1997, č. 12, s. 620; ŽATECKÁ, E.; FRYŠTÁK, M. Alternativní tresty v České a Slovenské republice. In Rekodifikácia trestného práva – doterajšie poznatky a skúsenosti. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 101–109; ŽATECKÁ, E. Několik poznámek k alternativním trestům z pohledu nového trestního zákoníku. In Dny práva 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 1043–1053; WORRALL, A.; HOY, C. Punishment in the Community: Managing Offenders, Making Choices. Cullompton: Willan Publishing, 2005; NELLIS, M. Community penalties in historical perspective. In BOTTOMS, A. E. et al. Community Penalties: Change and Challenges. Cullompton: Willan Publishing, 2001, s. 15–40.
- ²⁰ SOLNAŘ, V. Systém Československého trestního práva: Tresty a ochranná opatření. Praha: Acamedia, 1979, s. 31.
- ²¹ Srov. ROZUM, J. Zprávy PMS pro účely rozhodnutí v trestním řízení: kvalita, význam, efektivita. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2020, s. 32.
- ²² LILLY, J. R.; BALL, R. A. A brief history of house arrest and electronic monitoring. Northern Kentucky Law Review, 13(3), 1987, s. 343–349.
- ²³ Srov. ROZUM, J. Zprávy PMS pro účely rozhodnutí v trestním řízení: kvalita, význam, efektivita, op. cit.
- ²⁴ Probační a mediální služba. Agendy Probační a mediální služby v letech 2019–2023 [online]. Praha: Probační a mediální služba, 2025. Dostupné z: <https://pms.gov.cz/wp-content/uploads/2025/04/agendy-pms-2019-2023.pdf> [cit. 12. 4. 2026].
- ²⁵ KOPA, M. Čl. 8 [Právo na osobní svobodu]. In: HUSSEINI, F.; BARTOŇ, M.; KOKEŠ, M.; KOPA, M. a kol. Listina základních práv a svobod. Komentář. 1. vyd. (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021.
- ²⁶ Srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 15. ledna 2014, sp. zn. I. ÚS 3326/13, bod 35.
- ²⁷ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2003, sp. zn. 4 Tz 125/2003.
- ²⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. dubna 2024, sp. zn. 5 Tdo 315/2024.
- ²⁹ Ke konceptu těsnosti elektronicky monitorovaného domácího vězení viz HUCKLESBY, A.; BEYENS, K.; BOONE, M. Comparing electronic monitoring regimes: Length, breadth, depth, weight equals tightness. Punishment & Society, 23(1), 2021, s. 88–106.
- ³⁰ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2016, sp. zn. 8 Tdo 1362/2016.
- ³¹ Srov. UHL, A. The Damocles effect: judges may inflate the duration of suspended prison terms by over 50 %. Journal of Experimental Criminology, 2025, 21(2), s. 1–11. Viz ŠČERBA, F. Využívání peněžitého trestu při postihu obohacovacích trestných činů: poznatky z empirického výzkumu. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2021, 20(6), s. 161–167.

Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory

Předčasné ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory představuje v praxi situaci, která může zásadně narušit ekonomickou stabilitu pronajímatele. Nájemné je obvykle jedním z hlavních zdrojů příjmů, s nímž pronajímatel počítá při financování provozu, údržby, splácení investic nebo při plánování dalších podnikatelských aktivit. Nájemní vztahy bývají koncipovány jako dlouhodobé, často na dobu určitou, a jejich předčasné ukončení tak může znamenat nejen okamžitý výpadek příjmů, ale také další náklady spojené s hledáním nového nájemce, úpravou prostor či administrativní zátěží. V praxi proto vyvstává otázka, zda může pronajímatel po ukončení nájmu požadovat náhradu škody ve formě ušlého nájemného za období, které by ještě trvalo, kdyby nájemní vztah pokračoval.

Tato otázka vyvstává v případech, kdy nájemce porušuje své povinnosti – například neplatí nájemné, užívá prostory v rozporu se smlouvou, neumožňuje přístup do prostor nebo jinak narušuje smluvní ujednání. Pronajímatel pak stojí před rozhodnutím, zda nájemní vztah ukončit, nebo zda trvat na jeho pokračování a domáhat se splnění povinností nájemce. V praxi se často objevuje představa, že pokud nájemce porušuje smlouvu a pronajímatel nájem ukončí, má automaticky nárok na náhradu ušlého nájemného až do konce původně sjednané doby nájmu nebo přinejmenším na náhradu související škody z důvodu předčasného ukončení smlouvy. Situace je však podstatně složitější. Rozhodující je, kdo nájem ukončil, proč k tomu došlo a zda je mezi porušením povinností nájemce a vznikem škody skutečná příčinná souvislost.

Cílem tohoto článku je proto vymezit podmínky, za nichž může pronajímatel uplatnit nárok na ušlé nájemné jako náhradu škody, a identifikovat limity, které stanoví soudní praxe. Zaměříme se na rozbor ušlého zisku, na analýzu příčinné souvislosti v kontextu ukončení nájmu a na rozlišení situací, kdy nájem končí z vůle nájemce, a kdy naopak z vůle pronajímatele. Zvláštní pozornost je věnována judikatuře Nejvyššího soudu, která v této oblasti poskytuje poměrně jasné vodítko, a to jak v otázce samotné existence nároku, tak v otázce jeho rozsahu a časového omezení.

Nájem nebytových prostor

Nájem nebytových prostor je smluvní typ, který se vyznačuje širší smluvní autonomií stran než nájem bytu nebo domu. Nájemce je zpravidla podnikatel, který prostory využívá k výkonu své podnikatelské činnosti, a nájemní smlouva bývá výsledkem individuálního vyjednávání. V praxi je běžné, že smluvní strany sjednávají konkrétní povinnosti nájemce a stanoví, že jejich porušení opravňuje pronajímatele k výpovědi nebo odstoupení od smlouvy. Tato ujednání však sama o sobě neznamenají, že pronajímatel má automaticky nárok na náhradu ušlého nájemného za období po ukončení nájmu, jak je rozvedeno níže.

Závěry, které budou v tomto článku uvedeny, se však uplatní i v nájmu bytu nebo

domu, kde je nájemce „de lege“ chráněn výrazně více. V nájmu nebytových prostor je mnohem větší prostor pro smluvní ujednání, která mohou ovlivnit způsob ukončení nájmu. Přesto i zde platí obecná pravidla o náhradě škody, která určují, zda může pronajímatel po ukončení nájmu požadovat náhradu ušlého nájemného.

Nájem nebytových prostor se od nájmu prostor určených k bydlení liší zejména tím, že nájemce není chráněn zvláštní právní úpravou, která by omezovala možnosti pronajímatele ukončit nájemní vztah. Strany mají větší volnost při sjednávání výpovědních důvodů, rozvazovacích podmínek či jiných mechanismů, které umožňují ukončení nájmu, a to nejen v případě porušení povinností nájemce. Tato smluvní volnost se proje-

vuje i v tom, že nájemní smlouvy často obsahují podrobné mechanismy pro řešení prodlení nájemce, úpravu sankcí, možnost okamžitého ukončení nájmu či automatický zánik nájemního vztahu při naplnění sjednaných podmínek.

Současně je třeba zdůraznit, že nájem nebytových prostor je typicky uzavírán za účelem podnikání, a tomu odpovídá i vyšší míra odpovědnosti obou stran. Nájemce nese větší riziko spojené s užíváním prostor a jejich provozem, zatímco pronajímatel může očekávat stabilní příjem, který je často klíčový pro financování jeho vlastních závazků a udržení provozního cash flow. Právě tato ekonomická provázanost vede k tomu, že smluvní strany věnují větší pozornost úpravě práv a povinností, zejména pokud jde o důsledky porušení smlouvy.

Nájemní smlouvy na nebytové prostory rovněž často obsahují ujednání o povinnosti nájemce provádět určité úpravy, udržovat prostory v provozuschopném stavu nebo dodržovat specifické provozní podmínky. V případě nájmu nebytových prostor v obchodních centrech pak nájemní smlouvy často obsahují i závazek, aby nájemce dodržoval provozní řády pronajímatele. Porušení těchto povinností může mít závažnější dopady než v nájmu prostor určených k bydlení, protože může ovlivnit nejen samotný předmět nájmu, ale i podnikání pronajímatele či ostatních nájemců v objektu. Z toho důvodu bývá smluvní úprava značně komplexnější a přísnější.

Zároveň je třeba upozornit, že i přes širokou smluvní autonomii zůstává nájem nebytových prostor podřízen obecným principům občanského práva, zejména zásadě poctivosti, zákazu zneužití práva a povinnosti předcházet škodám. Tato pravidla se promítají do posuzování platnosti smluvních ujednání i do následného hodnocení toho, zda a v jakém rozsahu může pronajímatel požadovat náhradu škody.

Možnosti uplatnění ušlého nájemného

Ušlé nájemné je typickým příkladem ušlého zisku ve smyslu § 2952 občanského zákoníku. Toto ustanovení stanoví, že škoda zahrnuje nejen skutečnou škodu, ale i ušlý zisk, tedy majetkový prospěch, který by poškozený při pravidelném běhu věcí získal, kdyby nedošlo ke škodní události.

Obecně pak platí, že tento ušlý zisk musí být konkrétní, nikoli hypotetický. Nestačí tvrdit, že poškozený „mohl“ dosáhnout určitého příjmu; musí být prokázáno, že by jej skutečně dosáhl, pokud by nedošlo ke škodní události. Výše ušlého zisku se odvíjí od konkrétních možností poškozeného, nikoli od obvyklých tržních podmínek. Pokud byla poškozenému zmařena možnost pronajmout věc konkrétnímu zájemci, vychází se z částky, kterou by skutečně obdržel, nikoli z obvyklého nájemného. Tento závěr potvrzuje i judikatura Nejvyššího soudu, zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2004, sp. zn. 25 Cdo 540/2004, který se zabývá právě otázkou ušlého zisku z pronájmu konkrétnímu nájemci. Nejvyšší soud zde zdůraznil, že ušlý zisk musí být prokázán v konkrétní výši a nelze jej odvozovat od obecných tržních podmínek.

Tato konkrétní výše nájemného by se poměrně hravě určila dle ujednání v nájemní smlouvě. Obecně však platí, že aby byl škůdce povinen nahradit škodu, musí být dána mezi jeho jednáním a škodním následkem příčinná souvislost. Nestačí, že nájemce porušil své povinnosti, musí být prokázáno, že právě toto porušení je příčinou vzniku škody.

Ukončení smlouvy nájemcem

Pokud nájem ukončí nájemce, je nejprve nutné rozlišit, zda tak činí řádně, tedy způsobem, který mu smlouva nebo zákon umožňuje, nebo zda jde o ukončení neoprávněné. V případě řádné a platné výpovědi nájemce nevzniká pronajímateli nárok na ušlé nájemné za dobu po skončení nájmu, protože zánik nájemního vztahu je výsledkem legitimního výkonu práva nájemce. Pokud však nájemce ukončí nájemní vztah v rozporu se smlouvou nebo bez právního důvodu, může být jeho jednání kvalifikováno jako porušení povinnosti, které zakládá odpovědnost za škodu ve formě ušlého zisku v podobě ušlého nájemného.

Ani v takovém případě však nelze ušlé nájemné přiznat automaticky až do konce původně sjednané doby nájmu. Judikatura zdůrazňuje, že ušlý zisk může pronajímateli ucházet pouze po určitou dobu, a tato doba musí odpovídat období, kdy pronajímatel objektivně nemohl výpadek příjmu nahradit. Rozhodující je, kdy mohl pronajímatel prostor uvést do stavu

umožňujícího další pronájem a kdy mohl reálně nalézt nového nájemce. Soudy vycházejí z prevenční povinnosti poškozeného, podle níž je každý povinen činit kroky k minimalizaci škody. Pokud tedy pronajímatel mohl škodu snížit — například aktivním hledáním nového nájemce nebo provedením nezbytných úprav prostor — nelze mu přiznat náhradu za období, kdy tak mohl učinit, ale neučinil.

Tento princip byl výslovně potvrzen např. v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2019, sp. zn. 25 Cdo 2214/2018. Nejvyšší soud zde zdůraznil, že ušlý zisk může poškozenému ucházet po určitou dobu, ale tato doba nemůže být neomezená. Rozhodující je, zda a kdy je poškozený schopen výpadek příjmu nahradit jiným zdrojem. Pokud má pronajímatel možnost v přiměřené době prostor uvést do stavu umožňujícího pronájem a nalézt nového nájemce, nelze mu přiznat ušlé nájemné za delší období.

V praxi to znamená, že ušlé nájemné může pronajímatel požadovat pouze ve velmi úzkém okruhu situací, a i v těchto případech pronajímatel nemůže pasivně vyčkávat a spoléhat na to, že mu soud přizná ušlé nájemné za celé období do konce původně sjednané doby nájmu. Naopak musí aktivně prokazovat, že podnikl kroky k minimalizaci škody – typicky že bez zbytečného odkladu začal hledat nového nájemce, zveřejnil nabídku pronájmu, provedl nezbytné opravy nebo úpravy prostor a činil další kroky směřující k obnovení příjmu z nájmu. Pokud by pronajímatel například několik měsíců nečinil žádné kroky k obsazení prostor, soud mu ušlé nájemné za toto období nepřizná, protože škoda od určitého okamžiku vznikla jeho vlastní nečinností. Jinými slovy, pronajímatel musí být schopen doložit, že období, za které náhradu požaduje, bylo skutečně obdobím, kdy objektivně nemohl prostory pronajmout, nikoli obdobím, kdy prostory zůstaly prázdné pouze v důsledku jeho pasivity. Konkrétní délka jednotlivého období vždy bude záležit na okolnostech daného případu.

Ukončení smlouvy pronajímatelem v důsledku jednání nájemce

Zcela odlišná je situace, kdy nájemce porušuje povinnosti z nájemní smlouvy, ale nájem ukončí pronajímatel. Judikatura se touto otázkou zabývala opakovaně

a dospěla k jednotnému závěru. Pokud pronajímatel ukončí nájemní smlouvu výpovědí nebo jiným aktivním jednáním (byť z důvodu porušování povinností nájemce), je příčinou zániku nájemního vztahu právě toto rozhodnutí pronajímatele, nikoli samotné porušení povinností nájemce. Ušlé nájemné za období po ukončení nájmu tak není v příčinné souvislosti s porušením povinností nájemce. Tento závěr potvrzuje například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 29 Cdo 407/2007, kde Nejvyšší soud výslovně uvedl, že příčinou vzniku škody není porušení povinností nájemce, ale rozhodnutí pronajímatele ukončit nájemní vztah.

Stejný princip byl potvrzen i v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 2. 2023, sp. zn. 23 Cdo 838/2022. Nejvyšší soud zde uvedl, že pokud poškozená strana sama zvolila ukončení smlouvy sjednané na dobu určitou výpovědí, není ušlý zisk za období po ukončení smlouvy v příčinné souvislosti s porušením povinností druhé strany. Skutečnost, že po ukončení smlouvy neměla nárok na sjednané úhrady, je důsledkem jejího vlastního rozhodnutí smlouvu ukončit, nikoli porušení povinností nájemce.

Pro praxi je tak zásadní závěr, že pronajímatel nemůže kombinovat dva protichůdné kroky: na jedné straně využít své právo nájemní vztah ukončit a na straně druhé požadovat náhradu za období, které by smlouva ještě trvala, kdyby ji sám neukončil. Jakmile pronajímatel aktivně zvolí ukončení nájmu, stává se toto roz-

hodnutí samostatnou příčinou zániku nájmu a tím pádem je samo o sobě důsledkem, proč pronajímatel již neobdrží žádné nájemné.

Zároveň to znamená, že pronajímatel musí při rozhodování o ukončení nájmu pečlivě zvažovat ekonomické důsledky svého kroku. Pokud je porušení povinností nájemce napravitelné, krátkodobé nebo nepředstavuje zásadní ohrožení provozu, může být pro pronajímatele výhodnější trvat na pokračování nájmu a domáhat se splnění povinností, než nájem ukončit a následně nést riziko neuhrazeného nájemného. To samozřejmě platí za předpokladu, že nájemce sice porušuje smluvní povinnosti, ale nájemné hradí.

K obdobným závěrům je možné dospět i v případě ukončení dohodou smluvních stran, která rovněž obsahuje vůli pronajímatele. V takovém případě je vhodné v rámci dohody o ukončení sjednat i dopady a případné finanční kompenzace pronajímatele za předčasné ukončení.

S ohledem na autonomii vůle smluvních stran v rámci pronájmu nebytového prostoru (zejména v rámci podnikatelských pronájmů) pak nezbyvá než doporučit sjednání detailních pravidel, která pro takové případy pronajímatelům kompenzují právě ušlé nájemné, dodatečné administrativní náklady či jiné škody a nesnáze, které se s předčasným ukončením nájemní smlouvy z důvodu porušování nájemce pojí.

Závěr

Pokud nájem skončí z vůle pronajímatele – byť motivované porušením povinností nájemce – je příčinou vzniku škody právě rozhodnutí pronajímatele nájemní vztah ukončit. V takovém případě nelze ušlé nájemné považovat za škodu způsobenou nájemcem a pronajímatel tak nemá nárok na náhradu odpovídající škody.

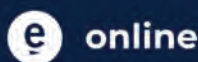
Naopak v situacích, kdy nájem skončí neoprávněným jednáním nájemce nebo jeho porušením povinností, může pronajímateli vzniknout nárok na náhradu ušlého nájemného (zisku) či jiné škody. Ani zde však nejde o nárok automatický. V každém případě musí být prokázána přímá příčinná souvislost mezi jednáním nájemce a vznikem dané škody.

Významnou roli hraje také prevenční povinnost pronajímatele, který je povinen činit kroky k minimalizaci vznikající škody. Nelze tak přiznat náhradu za období, kdy pronajímatel nečinil dostatečné preventivní kroky, aby vznik další škody odvrátil.

Mgr. Ondřej Růžička, advokát

Mgr. Karel Janeba, advokátní koncipient

PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.

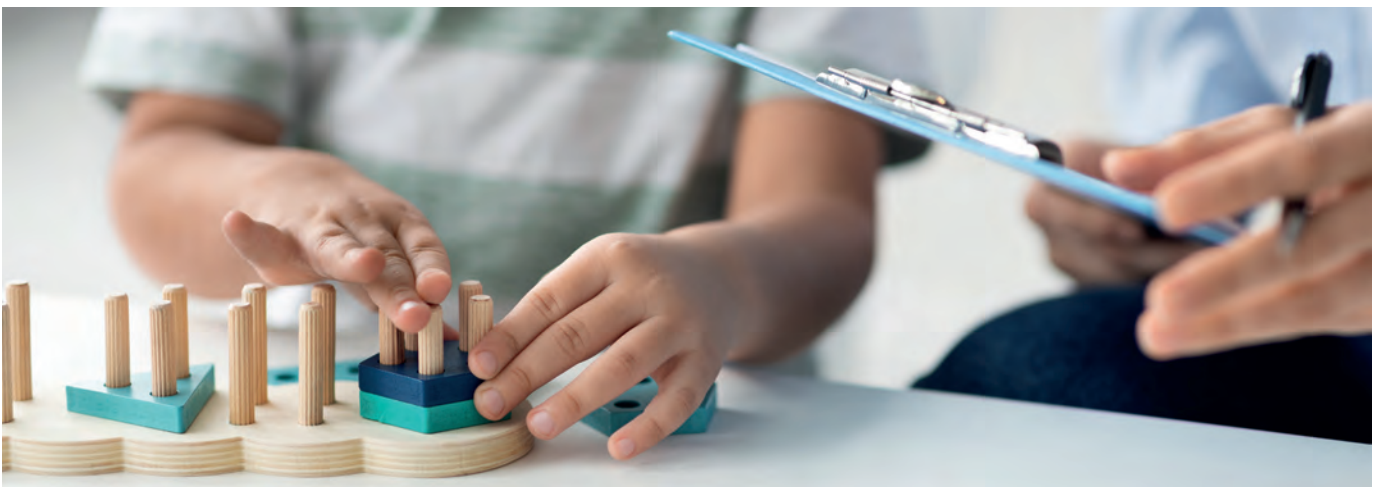
Mediace a vyjednávání v právní praxi

Konflikt nemusí být překážkou – může být nástrojem. Aktivní naslouchání, přerámování, ZOPA. Jak číst skutečné zájmy stran, ustát tlak protistrany a uzavírat dohody, které vydrží?

Meze formalismu ve věcech péče soudu o nezletilé: Ústavní soud k odůvodnění styku, sankcím za jeho maření a k právům blízkých osob

Poslední měsíce přinesly několik rozhodnutí Ústavního soudu, která – byť se týkají různých procesních situací (výkon rozhodnutí pokutou, úprava styku rodiče, styk osob blízkých dítěti dle § 927 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „OZ“) – spojuje jednotná myšlenka: rozhodování o péči o děti nesmí být mechanické, formalistické ani „od oka“, nýbrž musí být dostatečně odůvodněné a v souladu s nejlepším zájmem dítěte.

Ústavní soud v těchto případech v zásadě nenastoluje revoluční doktrínu, spíše zpřesňuje a zosťruje dosavadní judikaturní linii: vyžaduje, aby obecné soudy v rodinných věcech (i) transparentně vyhodnotily skutkový stav, (ii) explicitně aplikovaly právní testy, a (iii) respektovaly princip právní jistoty a legitimního očekávání, zejména jedná-li rodič v důvěře v soudní rozhodnutí.

V tom je jejich praktický význam: ačkoliv soudy mají v opatrovnických věcech prostor pro uvážení, odůvodnění rozhodnutí musí být vždy přezkoumatelné, nikoli vnitřně rozporné a nepředvídatelné. Následující tři judikáty tuto tezi rozvíjejí každým z jiného pohledu.

Pokuta za „zmařený styk“ otce s dítětem (IV. ÚS 2966/26)

Matka s nezletilou odjela na dovolenou do zahraničí v termínu, který kolidoval s částí realizace styku otce. Před odjezdem

se snažila dohodnout náhradní termín; následně se jí podařilo získat předběžné opatření. Odvolací soud však následně, po téměř třech měsících, předběžné opatření označil za nezákonné. Rozhodnutí odůvodnil tím, že matka se fakticky domáhala jednorázové změny rozsudku o úpravě styku dcery s otcem, což zákon nepřipouští. Následně bylo na návrh otce zahájeno vykonávací řízení a matce byla uložena pokuta za neuskutečnění styku ve výši 5 000 Kč.¹ Klíčová otázka zněla, zda lze rodiče sankcionovat ve vykonávacím řízení, pokud jednal v dobré víře a spolehal na soudní rozhodnutí, které mu konkrétní postup umožnilo.

Ústavní soud zdůraznil, že ukládání pokuty podle § 502 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“), nesmí být automatickou reakcí na fakt, že styk neproběhl. Soudy musí hodnotit konkrétní důvody, jakož i přihlídnout k tomu, zda okolnosti ukazují na dlouhodobé neuskutečňování předávání dětí, či naopak na jednotlivé výji-

mečné případy, které by bylo možné považovat za omluvitelné (II. ÚS 1938/25). Matka se přitom nejprve snažila s otcem na výjimečné změně úpravy styku domluvit, a následně usilovala o vydání předběžného opatření, jemuž soud vyhověl. Jestliže tedy vycestovala z České republiky v důvěře ve vykonatelné soudní rozhodnutí (předběžné opatření), nelze po ní spravedlivě požadovat, aby předvíдалa pozdější změnu právního názoru odvolací instance. Jinými slovy: jednotlivec nemůže být sankcionován za to, že se řídil soudním rozhodnutím, byť později označeným za nezákonné.

ÚS tím výslovně posílil ochranu legitimního očekávání v rodinných věcech, což má zásadní význam pro předvídatelnost a stabilitu rodičovských rozhodnutí o tom, jak se zachovat v případě plánování času s dětmi a případného opatrování předběžných opatření.

V návaznosti na to je třeba upozornit na skutečnost, že obecné předběžné opatře-

EPRAVO PREMIUM

Nejkomplexnější systém
online právního vzdělávání.

S ročním předplatným EPRAVO Premium získáte přístup k unikátní právní vzdělávací platformě, která je navržena tak, aby vyhovovala potřebám a výzvám dnešního dynamického právního prostředí. Staňte se součástí komunity právních profesionálů, kteří jsou neustále o krok napřed. Váš profesní růst začíná zde.

Součástí předplatného je:

Rozsáhlá knihovna

Interaktivní testy

Certifikace

Záznamy online seminářů

Další vzdělávání advokátů

Expertní lektori

Flexibilita

Aktualizace kurzů

www.epravo.cz/eshop

ní se u péče o nezletilé od 1. 1. 2026 nahrazuje prozatímním rozhodnutím, které má dopadat právě na situace nevyžadující zásah do poměrů nezletilého speciálním předběžným opatřením. S ohledem na novou úpravu lze tedy rodičům usilujícím o dočasnou změnu péče doporučit využít právě institutu prozatímního rozhodnutí.

Styk „společensky blízkých“ osob s nezletilým po popření otcovství (I. ÚS 2724/25)

Tento případ se týkal situace, kdy se po pravomocném popření otcovství (nikoliv biologický) otec a babička domáhali stanovení pravidelného styku s nezletilým na základě § 927 OZ, občanského zákoníku. Zatímco okresní soud návrh na úpravu styku zamítl, krajský soud styk nově a poměrně intenzivně upravil (a to na každý třetí víkend v měsíci). Ústavní soud připomněl, že základní podmínkou pro aplikaci § 927 OZ je existence trvalého citového vztahu dítěte ke společensky blízké osobě (rozhodný naopak není vztah osoby k dítěti). Druhou podmínkou je skutečnost, že absence styku se společensky blízkou osobou by dítěti způsobila újmu (rozhodná naopak není újma na straně osoby usilující o styk).

Krajský soud se však vznikem újmy dítěte vůbec nezabýval a naopak pouze zkoumal důvody, které by styku s osobami usilujícími o úpravu styku bránily. Podle Ústavního soudu však nestačí konstatovat, že dítě na tyto osoby nezapomnělo nebo že se při setkání s nimi projevilo spontánně; soud musí vysvětlit, jaká konkrétní újma by dítěti hrozila při absenci styku a jak se úprava styku promítne do jeho konkrétní situace (zejména při pěstounské péči a konfliktní dynamice v širší rodině). Judikát tak potvrzuje, že institut § 927 OZ slouží k ochraně dítěte (a nikoliv osob společensky blízkých), když do středu zkoumání staví právě vnímání dítěte, nikoliv osob blízkých.

Jelikož novela rodinného práva účinná od 1. 1. 2026 výslovně upravuje možnost realizace nepřímého styku rodiče s dítětem prostředky na dálku, domnívám se, že tuto možnost by soudy mohly využít právě v případech společensky blízkých osob. Takový nepřímý styk by dítěti umožnil alespoň nějaký kontakt s těmito

osobami. Je však jisté, že i pro tuto formu styku by musely být splněny zákonné podmínky uvedené v § 927 OZ.

Rozšíření styku rodiče a požadavek přezkoumatelnosti (III. ÚS 2160/25)

Třetí rozhodnutí vychází z běžné opatrovnické reality: úprava styku se v některých případech nastaví, když je dítě malé, a s postupem času neodpovídá možnostem rodičů ani zájmům dítěte. V dané věci otec argumentoval právě tím, že dosavadní úprava péče pochází z doby, kdy byly dceři zhruba dva roky, a proto už neodpovídá aktuální situaci.

Okresní soud styk částečně upravil, ale část návrhu odmítl; v odůvodnění se objevilo mj. tvrzení o „nočních můrách“ dítěte, které mělo během pobytu u otce. Po odvolání otce krajský soud běžný styk v týdnu v některých parametrech zúžil, avšak současně výrazně rozšířil styk prázdninový.

Podle Ústavního soudu bylo rozhodnutí odvolacího soudu nepřezkoumatelné. Ústavní soud připomněl, že nevyhovění návrhu rodiče, který nemá dítě svěřeno do péče, na rozšíření styku, lze odůvodnit zásadně jen rozporem s nejlepším zájmem dítěte. Závěr o nejlepším zájmu dítěte přitom musí být podložen konkrétními okolnostmi, přičemž zásadně je v nejlepším zájmu dítěte styk rodiče s dítětem i v průběhu pracovního týdne. K tvrzení o „nočních můrách“ Ústavní soud podotkl, že tyto emoční výkyvy jsou u dětí běžné a není možné je bez dalšího přičítat rozsahu styku s jedním nebo druhým rodičem. Pokud má soud obavy o adaptaci dítěte, měl by uvažovat o mírnějších způsobech úpravy (např. postupné rozšiřování styku), nikoliv o restrikci styku druhého rodiče. Zásadní byla také kritika vnitřní rozpornosti rozhodnutí odvolacího soudu, kdy vytčeno bylo na jedné straně rozšíření prázdninového styku, zatímco na druhé straně došlo ke zúžení běžného styku.

Toto rozhodnutí bude jistě využitelné i v kontextu novely OZ účinné od 1. 1. 2026. Nově soudy nerozlišují typ péče o nezletilé na společnou, střídavou či výlučnou, ale pouze nastavují konkrétní rozsah péče každého rodiče. Lze proto předpokládat, že požadavek na přezkoumatelné a důkazně podložené odůvod-

nění každého omezení či rozšíření péče bude o to důraznější.

Závěr

Výše zmíněné nálezy Ústavního soudu posilují požadavek na přezkoumatelnost a vnitřní bezrozpornost rozhodnutí obecných soudů v opatrovnických věcech. Skutečnost, že se výše uvedené případy dostaly až před Ústavní soud, dokazují, že i ve zdánlivě procesně i skutkově jednoduchých kauzách (za něž jsou někdy opatrovnické kauzy považovány) je třeba z pohledu účastníka či jeho právního zástupce věnovat pozornost tomu, zda soud dostatečně zdůvodňuje své rozhodnutí a zda zákonné normy aplikuje v souladu s judikaturou. Zejména pro rodiče je pak dobrou zprávou, že řízení ve věcech péče soudu o nezletilé není jen o arbitrárním určení počtu dní, které s dítětem stráví, ale o předvídatelném procesu, jehož výsledek mohou ovlivnit svým aktivním a racionálním přístupem.

Mgr. Andrea Štásková, advokátka
Bříza & Trubač, s.r.o., advokátní kancelář

BŘÍZA & TRUBAČ
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ — ATTORNEYS AT LAW

Poznámky:

¹ Sankce byla ukládána v řízení o výkon rozhodnutí v opatrovnických věcech uložením pokuty podle § 502 ZŘS, ve znění do 31. 12. 2025 (pokuta zde byla uložena jako prostředek k vynucení povinnosti vyplývající z rozhodnutí ve věcech péče soudu o nezletilé).

Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná

Po novele zákona o prověřování zahraničních investic se povinnost získat předchozí povolení u vybraných transakcí rozšiřuje i mimo tradičně citlivé sektory. V některých případech může být rozhodující i to, zda cílová společnost spadá pod regulaci kybernetické bezpečnosti jako poskytovatel regulované služby ve vyšším režimu.

U řízených služeb přitom může jít jak o externí dodavatele, tak o skupinové IT společnosti, které poskytují služby ostatním entitám v rámci koncernu. Smyslem tohoto článku je upozornit na situace, kdy se tato vazba může uplatnit, a stručně popsat základní hranice posouzení.

Novela zákona o prověřování zahraničních investic

Zákon o prověřování zahraničních investic účinný od 1. května 2021 zavedl rámec pro posuzování vybraných zahraničních investic z hlediska bezpečnosti státu a veřejného pořádku, a to v návaznosti na unijní pravidla. Ačkoliv samotný zákon není žádnou novinkou, novela účinná od 1. listopadu 2025 jeho praktický dosah rozšiřuje i směrem ke kybernetické regulaci.

Novela navázala část režimu povinného povolení na nový rámec kybernetické regulace, který přinesla do českého právního řádu transpozice směrnice NIS2.¹ Mezi relevantní cílové subjekty se nově řadí také poskytovatel regulované služby v režimu vyšších povinností ve smyslu nového zákona o kybernetické bezpečnosti.²

Z praktického hlediska to může ovlivnit zejména strukturování a časování transakcí, protože v případech spadajících pod § 7 zákona se bez předchozího povolení investice zásadně nesmí uskutečnit.

Poskytovatelé služeb v režimu vyšších povinností

Režim vyšších povinností stanovuje konkrétně pro jednotlivé sektory a blíže i služ-

by prováděcí vyhláška o regulovaných službách,³ která rozlišuje, u kterých regulovaných služeb a za jakých podmínek se poskytovatel zařadí do režimu vyšších (nebo nižších) povinností. Vyšší režim přitom znamená, že se na poskytovatele vztahuje přísnější soubor povinností podle předpisů kybernetické bezpečnosti.

Vyhláška pokrývá široké spektrum sektorů. Patří sem například veřejná správa, energetika (elektřina, plyn, teplota, vodík, ropa a ropné produkty), dále výrobní průmysl, potravinářský průmysl, chemický průmysl, vybrané oblasti dopravy, finanční trh a zdravotnictví.

Rozlišení mezi vyšším a nižším režimem se ve vyhlášce liší podle konkrétní regulované služby. U některých služeb vyplývá zejména z postavení a povahy poskytovatele, jinde z kombinace více kritérií vymezených pro danou službu. Pro účely tohoto článku je důležité, že mezi sektory, kde může být poskytovatel zařazen do režimu vyšších povinností, patří také sektor digitální infrastruktura a služby.⁴

Pro návaznost na zákon o prověřování zahraničních investic je pak v praxi rozhodující, zda cílová společnost skutečně spadá do kategorie poskytovatele regulované služby v režimu vyšších povinností. Vyhláška přitom u řady regulovaných služeb používá jako jedno z hlavních rozlišovacích kritérií velikost podniku a vyšší režim typicky váže na poskytovatele, kteří jsou velkým podnikem, zatímco poskytovatelé, kteří status velkého podniku nesplňují, jsou u těchto služeb zpravidla zařazeni do režimu nižších povinností.

Velikost podniku se posuzuje ve smyslu doporučení Komise 2003/361/ES,⁵ které

obsahuje i pravidla pro situace, kdy existují vazby na partnerské a propojené podniky. V rámci skupinových struktur tak posouzení často nevychází pouze z jedné entity izolovaně, ale zohledňuje skupinové vztahy.

Zákon o kybernetické bezpečnosti zároveň stanoví pro účely tohoto posouzení zvláštní pravidla. Při určování velikosti podniku je tedy třeba zohlednit § 7 tohoto zákona. Ten mimo jiné stanoví, že za partnerský nebo propojený podnik se nepovažují osoby, jejichž technická aktiva jsou zcela oddělena od technických aktiv používaných posuzovanou osobou pro poskytování regulované služby.⁶

Řízená služba

Jednou z často přehlížených regulovaných služeb ve vyhlášce o regulovaných službách je poskytování řízené služby.

Přičemž u této služby stanovuje vyhláška o regulovaných službách podmínku poskytování zákazníkům, kteří nejsou spotřebiteli. O regulovanou službu se tedy bude jednat v případě B2B vztahů.⁷

Řízená služba je v zákoně o kybernetické bezpečnosti definována jako služba související s instalací, správou, provozem nebo údržbou technických aktiv, poskytovaná formou asistence nebo aktivní správy, a to buď v prostorách zákazníka, nebo na dálku.⁸ V praxi tím bude typicky míněna provozní IT služba, tedy průběžná správa a provoz IT infrastruktury a systémů.

Řízenou službu je ale třeba odlišit zejména od poskytování jednorázových služeb či projektů, byť mohou být rozsáhlé

(např. implementace systému, migrace, redesign infrastruktury, audit nebo konzultční podpora). V takových případech dodavatel obvykle dodá konkrétní výstup, ale nepřebírá následnou průběžnou odpovědnost za provoz a správu technických aktiv.

Dále je potřeba ji odlišit od outsourcingu jednotlivé IT činnosti, i když má dlouhodobý charakter (např. samotný helpdesk, samotná správa jedné aplikace nebo dílčí administrace vymezené oblasti). U řízení služby je typické, že poskytovatel průběžně a aktivně spravuje provoz zákaznickova IT jako celek, tedy nejde jen o dílčí dodávku kapacity, ale o průběžné řízení a správu technických aktiv s provozní odpovědností (monitoring, zásahy, údržba, změny).

Naopak je ale důležité upozornit, že nic nebrání tomu, aby poskytovatelem řízené služby byla i společnost ze skupiny nebo koncernu, která ostatním společnostem zajišťuje provoz IT a související služby. NÚKIB v podpůrném materiálu výslovně uvádí, že pokud je služba poskytována jiné entitě s právní subjektivitou, jde o poskytování regulované služby, a to i tehdy, probíhá-li poskytování v rámci holdingu.⁹

V důsledku se tato kvalifikace může dotknout i koncernů, které navenek žádné regulované služby neposkytují, ale mají centralizovaný IT provoz zajišťovaný samostatnou skupinovou společností pro ostatní právnické osoby ve skupině.

Speciální úprava v odvětví digitální infrastruktury a služeb

Přestože u regulovaných služeb se obecně vychází z národní úpravy v zákoně o kybernetické bezpečnosti a z prováděcích vyhlášek, u řízené služby je potřeba počítat ještě se speciální regulací. Nový zákon o kybernetické bezpečnosti v § 18 výslovně odkazuje na prováděcí předpis Evropské komise právě pro služby z oblasti digitální infrastruktury a služeb, mezi nimiž je i řízená služba.¹⁰

Tímto předpisem je prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/2690.¹¹ Pro poskytovatele řízené služby je důležitý hlavně proto, že konkretizuje požadavky na řízení kybernetických rizik a zároveň nastavuje kritéria, podle nichž se posuzuje

významný incident pro účely oznamování. Z praktického hlediska to znamená, že u poskytovatelů řízených služeb se při posuzování compliance (a často i v due diligence) neřeší jen obecné zásady, ale i to, zda jsou jednotlivé oblasti požadavků pokryty a doložitelné, typicky v tématech řízení rizik, incident managementu, kontinuity a řízení dodavatelského řetězce.

Závěr

Řada podnikových skupin zajišťuje IT provoz centralizovaně prostřednictvím samostatné servisní společnosti. V kombinaci s B2B povahou poskytování a s posouzením velkého podniku se tak mohou objevit situace, kdy společnost zajišťující IT provoz naplní znaky řízené služby a bude tedy poskytovatelem regulované služby v režimu vyšších povinností. Tento aspekt přitom není podstatný jen z hlediska kybernetické regulace, ale zejména z pohledu zákona o prověřování zahraničních investic, protože případné opomenutí může být sankcionováno pokutou až 1 % čistého obrátu, případně částkou až 50 000 000 Kč.¹²

Závěrem lze doporučit, aby si skupiny a transakční týmy u relevantních případů odpověděly na otázky, zda jsou IT služby poskytovány jiné právnické osobě, v jakém rozsahu, zda mají provozní charakter a zda je poskytovatel je velkým podnikem. Jen tak je možné ověřit, zda investice nevyžaduje povolení podle zákona o prověřování zahraničních investic před dokončením transakce. ☺

Mgr. Jan Jílek, advokátní koncipient
GLATZOVA & Co., s.r.o.

GLATZOVA & Co.
DEFINING EXCELLENCE

Poznámky:

- ¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2555 ze dne 14. prosince 2022 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii (NIS2).
- ² § 7 písm. c) zákona č. 34/2021 Sb., o prověřování zahraničních investic, ve znění zákona č. 265/2025 Sb.
- ³ Vyhláška č. 408/2025 Sb., o regulovaných službách.
- ⁴ Vyhláška č. 408/2025 Sb., o regulovaných službách, příloha, část 16 Digitální infrastruktura a služby.
- ⁵ Doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikro, malých a středních podniků.
- ⁶ § 7 písm. c) zákona č. 264/2025 Sb., o kybernetické bezpečnosti.
- ⁷ Vyhláška č. 408/2025 Sb., o regulovaných službách, bod 16. 13.
- ⁸ § 2 odst. 3 písm. g) zákona č. 264/2025 Sb., o kybernetické bezpečnosti.
- ⁹ NÚKIB, Definice regulovaných služeb v odvětví Digitální infrastruktura a služby, verze 1. 1.
- ¹⁰ § 18 zákona č. 264/2025 Sb., o kybernetické bezpečnosti.
- ¹¹ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/2690 ze dne 17. října 2024, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování směrnice (EU) 2022/2555, pokud jde o technické a metodické požadavky na opatření k řízení kybernetických rizik a další specifikace případů, kdy se incident považuje za významný pokud jde o provozovatele DNS, registry domén nejvyšší úrovně, poskytovatele služeb cloud computingu, poskytovatele služeb datových center, poskytovatele sítí pro doručování obsahu, poskytovatele řízených služeb, poskytovatele řízených bezpečnostních služeb, poskytovatele on-line tržišť, internetových vyhledávačů a služeb platform sociálních sítí a poskytovatele služeb vytvářejících důvěru.
- ¹² § 25 odst. 1 písm. c) a § 25 odst. 2 zákona č. 34/2021 Sb., o prověřování zahraničních investic.

Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud se v rozsudku ze dne 23. 4. 2025, sp. zn. 31 Cdo 3263/2024, odchýlil od dosavadní rozhodovací praxe a nově dovedl, že promlčecí doba práva na vrácení zápůjčky sjednané bez určení data splatnosti nezačíná běžet již od vzniku závazku, ale až po jejím zesplatnění výpovědí. Tento výklad představuje významný posun oproti dosavadní judikatuře a přibližuje české soukromé právo modernímu pojetí závazkových vztahů.

Dosavadní přístup: běh promlčení již od vzniku závazku

Když se Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 28. 11. 2019, sp. zn. 33 Cdo 3037/2019, zabýval otázkou promlčení práva zapůjčitele na vrácení zápůjčky u smluv, ve kterých nebyla splatnost zápůjčky výslovně sjednána, vzbudily závěry v tomto rozsudku přijaté horlivou diskuzi nejen na akademické půdě, ale i mezi praktikujícími advokáty. Rozporuplnými nebyly dílčí závěry o nepromlčitelnosti práva vypovědět smlouvu o zápůjčce uzavřenou na dobu neurčitou, respektované již za účinnosti „starého“ občanského zákoníku. Diskuzi však vyvolaly závěry o promlčitelnosti práva požadovat vrácení zápůjčky. V tomto směru se Nejvyšší soud odkázal na svou dřívější judikaturu, například letitý rozsudek z 30. 11. 1981, sp. zn. 3 Cz 99/81, R 28/1984, dle kterého při absenci dohody na době splnění dluhu začíná promlčecí doba běžet již dnem následujícím po dni, kdy dluh vznikl (*actio nata*), a bez dalšího uvedl, že okamžik

zesplatnění dluhu (vrácení zápůjčky) je dispozičním oprávněním zapůjčitele a odsunutí počátku běhu promlčecí doby na prakticky neomezenou dobu je pro svůj rozpor s účelem institutu promlčení nepřijatelné.

Důkladné kritice v předchozím odstavci zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu podrobil ve svém článku zveřejněném v časopise Právní rozhledy č. 17/2020 pod názvem „K nepromlčitelnosti práva vypovědět závazek ve světle rozsudku Nejvyššího soudu“ JUDr. Lukáš Hadamčík, Ph.D., který v závěru uvedl, že: „Nejvyšší soud závěr o nepromlčitelnosti práva vypovědět zápůjčku staví na jediném argumentu spočívajícím v tom, že toto právo je kompetencí. Svým odůvodněním NS buďto bez širší argumentace překonává svou předcházející ustálenou judikaturu, dle níž se některé kompetence promlčují, anebo se dopouští argumentační chyby. Pokud se v českém právním řádu některé kompetence nepromlčují, nelze nepromlčitelnost jedné z nich odůvodnit pou-

ze tím, že jde o kompetenci. Ve vztahu k obecné úpravě výpovědi je závěr o nepromlčitelnosti tohoto práva nepochybně správný. Neplyne však z toho, že jde o kompetenci, ale ze samotné podstaty a funkce výpovědi jakožto institutu sloužícího k volnému rozvíjení majetkových aktivit stran závazku. Aby tato funkce výpovědi zůstala zachována, nepostačuje však pouze nepromlčitelnost práva vypovědět závazek, ale též případné právo na plnění související se zánikem závazku musí být promlčováno standardně, tedy od okamžiku, kdy je lze uplatnit u orgánu veřejné moci. Závěr dovozený NS, že toto právo se promlčuje již od uplynutí výpovědní doby od vzniku závazku (příčemž není podstatné, zda závazek vypovězen byl), by v případě obecné úpravy vedl k absurdním důsledkům.“

Rozsudek 31 Cdo 3263/2024: nová koncepce počátku promlčení

Svým vlastním oponentem se stal Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 23. 4. 2025,

sp. zn. 31 Cdo 3263/2024, v jehož odůvodnění uvedl, že především z důvodů níže vyjmenovaných není možné dřívější závěry o počátku běhu promlčení ještě před samotným zesplatněním dluhu prosadit v poměrech smlouvy o zápůjčce sjednané na dobu neurčitou. Konkrétními důvody, kdy některé z nich spolu úzce souvisí, jsou:

- Absence podrobnějších pravidel upravujících nárok na vrácení půjčky v ust. § 657 a § 658 „starého“ občanského zákoníku – oproti dřívější úpravě, která povinnost vrácení půjčky stanovila „na požádání“, nyní platný občanský zákoník v ust. § 2393 povinnost vrácení zápůjčky v případech, kdy není smlouvou určeno, kdy má být zápůjčka vrácena, váže na splatnost závislou na vypovězení smlouvy;
- Zápůjčka se vedle výprosy, výpůjčky, nájmu a pachtu řadí k dlouhodobým závazkům, jejichž pojmovým znakem je dočasnost. Ačkoliv podstata povinnosti poskytovatele charakteristického plnění je v jednotlivých zákonných smluvních typech odlišná, všem je společná dlouhodobá (a dočasná) povaha závazku, přičemž je zásadně na vůli smluvních stran, na jak dlouho je zápůjčka poskytnuta, zda na dobu ve smlouvě určenou či dobu neurčitou. Z dočasné povahy závazku a z funkce, kterou výpověď obecně plní (tj. vyvázat se prostřednictvím tohoto jednostranného právního jednání z dlouhodobého závazku), pak plyne, že právo vypovědět zápůjčku dle libosti bez konkrétního důvodu kteroukoliv ze smluvních stran nemůže být omezeno lhůtou, ve které má být vykonáno;

- Neslučitelnost se zásadou autonomie vůle stran – závěry přijaté v dřívějším rozsudku Nejvyššího soudu zapůjčitele, jenž vydlužiteli přenechal věc na dobu neurčitou, nutí k tomu, aby zápůjčku nejpozději do tří let (resp. v době ještě kratší o výpovědní dobu) vypověděl. Tímto postojem by došlo k potlačení svobodné vůle smluvních stran ukončit mezi nimi existující smluvní vztah v pro ně, případně jednu z nich, příznivý okamžik;
- Dřívějším rozsudkem Nejvyššího soudu přijaté dílčí závěry nemohou vedle sebe vzájemně obstát, neboť v případě počátku promlčecí lhůty práva na vrácení zápůjčky stanoveném v závislosti na uplynutí výpovědní doby počítané již od vzniku smlouvy o bez ohledu na dobu, kdy skutečně k výpovědi došlo, by strana vypovídající zápůjčku po takto vymezeném čase počítaném od vzniku smlouvy již fakticky nemohla dosáhnout toho, k čemu výpovědi směřovala. Důsledek by tedy byl shodný jako v případě promlčitelnosti práva zápůjčku vypovědět;
- Počátek běhu promlčecí lhůty práva na vrácení zápůjčky, aniž by došlo k jejímu vypovězení, se míjí se smyslem promlčení, kdy smyslem promlčení nemá být stimulování stran k ukončování dlouhodobých smluvních vztahů, směřuje-li vůle smluvních stran k jejich zachování.

Obrat k materiální spravedlnosti

Rozsudek sp. zn. 31 Cdo 3263/2024 tak představuje významný obrat v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu, který

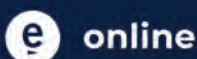
se po více než čtyřiceti letech odchýlil od formalistického pojetí promlčení založeného na konstrukci „actio nata“ bez ohledu na faktickou splatnost dluhu. Nejvyšší soud se přiklonil k teleologickému a systematickému výkladu ustanovení o zápůjčce, reflektujícímu novou koncepci závazkového práva vycházející z občanského zákoníku z roku 2012. Nově tak potvrzuje, že počátek běhu promlčecí doby práva na vrácení zápůjčky sjednané na dobu neurčitou může nastat až po jejím zesplatnění prostřednictvím výpovědi zapůjčitele, nikoli automaticky od vzniku závazku. Tím Nejvyšší soud nejen odstranil dlouhodobou interpretační nejistotu, ale zároveň posílil zásadu autonomie vůle a smluvní svobody, která by při opačném výkladu byla fakticky oslabena. Judikatura, která na tento rozsudek v budoucnu naváže, tak bude muset nově poměřovat hranici mezi ochranou jistoty právních vztahů a respektem k individuálnímu nastavení vůle smluvních stran.

Mgr. Michal Neřád, advokát

Valíček & Valíčková, advokátní kancelář

Valíček & Valíčková
advokátní kancelář, s.r.o.

Jak správně nařizovat dovolenou individuálně i hromadně

Špatný výpočet, vadné určení, sporné převody – chyby v jedné z nejčastějších personálních agend stojí zaměstnavatele pokuty i nervy. Kde jsou pasti u kolektivního čerpání, svátků i dohodářů?

Další online konference a semináře
naleznete na www.epravo.cz

Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu

V praxi nejsou nijak vzácné případy, kdy po dobu trvání manželství dojde k vynaložení peněžních prostředků ze společného jmění manželů (SJM) na výlučný majetek jednoho z manželů. V praxi však také bohužel nejsou nijak vzácné případy, kdy se manželé následně rozvedou, a SJM, z něhož byla část prostředků na výlučný majetek jednoho z manželů vynaložena, je třeba vypořádat.

Jak však při vypořádání SJM postupovat v případech, kdy už nelze konkrétní výši takto poskytnutých prostředků ze SJM přesně doložit? A je při určení výše vypořádání relevantní, že se hodnota věci, do které vnos směřoval, zvýšila? Jinými slovy – valorizuje se i tento vnos ze SJM?

Právě těmito otázkami se ve svém rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1172/2022 zabýval Nejvyšší soud ČR. A dle některých hlasů zjevně ne úplně správně. Není proto překvapením, že uvedené rozhodnutí vyvolalo v odborných kruzích značnou pozornost. A že všechno může být úplně jinak, než jaká je pozice Nejvyššího soudu, nyní naznačilo i rozhodnutí pléna Ústavního soudu ČR ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 23/24 ze dne 11. 9. 2024, který rozhodoval skutkově velmi podobný případ.

Skutkový stav případu, o němž rozhodoval Nejvyšší soud, byl jednoduchý: V daném případě se ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů (žalovaného) nacházel spoluvlastnický podíl k nemovitosti – rodinnému domu. Druhým spoluvlastníkem onoho domu byl otec žalovaného. Rodinný dům byl v roce 1997 rekonstruován. Manželství bylo rozvedeno v roce 2015, tedy o cca 18 let později. Rekonstrukce domu přitom byla částečně financována z peněžních prostředků ze SJM. A právě o výši peněžních prostředků ze SJM vynaložených na rekonstrukci domu a způsob jejich vypořádání se vedl spor.

A jak Nejvyšší soud rozhodl?

Ohledně způsobu doložení výše vynaložených prostředků celkem očekávatelně a intuitivně: Zdůraznil, že v řízení o vypořádání SJM nejde vždy trvat na tom,

aby bylo všechno (včetně poskytnutých vnosů) perfektně vyúčtováno, tedy že „ze sporu o vypořádání společného jmění nelze činit vyúčtovací spor“.

Zprvé je třeba reflektovat, že vnosy jsou činěny zpravidla v době, kdy manželství funguje. Je tedy zcela očekávatelné, že manželé vše důkladně nedokumentují pro případ, že by se jednou rozvedli. Zadruhé jednalo-li se o vnosy učiněné v hluboké minulosti (zde v roce 1997), je očekávatelné, že k nim dokumentace k dispozici už ani nebude prostě z toho důvodu, že už to je dávno.

Jak tedy v takovém případě postupovat?

Jak uvedl Nejvyšší soud, tak samotná skutečnost, že výši vnosu nelze jednoznačně určit, nemůže vést k tomu, že druhý

z manželů bude kvůli tomu zkrácen nebo že ve vypořádání nebude zohledněna vůbec. Nelze-li částku stanovit nijak, lze ji stanovit na základě volné (avšak odůvodněné) úvahy soudu. Naopak je-li jasné, že vnos byl učiněn a není-li sporu o tom, do čeho směřoval, lze jej stanovit na základě znaleckého posudku. Logický závěr, proti kterému nelze nic namítnout.

Mnohem větší pozornost (i rozpaky) však vyvolala odpověď Nejvyššího soudu na druhou otázku – tedy zda se takový vnos valorizuje.

Okresní soud si nechal zpracovat znalecký posudek, který stanovil tržní hodnotu nemovitosti před rekonstrukcí a ke dni vypořádání SJM. Žalovaný tak měl žalobkyni zaplatit částku reflektující zhodnocení jeho ideální poloviny.

Nejvyšší soud to však viděl jinak. Dospěl k závěru, že žalobce uvedenou (tedy valorizovanou) částku žalobkyni hradit nemá. Naopak je povinen jí uhradit pouze částku, která byla „odčerpaná“ ze SJM, jelikož „jde o nahrazení výše vnosu (hodnoty, která byla vynaložena), nikoli o nahrazení toho, o č se v jeho důsledku zvýšila hodnota věci“ a tedy že „nejde tu o to odčerpat, o č se výlučný majetek obohatil, ale o náhradu toho, o č se společný majetek ochudil“. Uzavřel, že k valorizaci se přihlíží pouze tehdy, pokud se manželé na valorizaci výslovně dohodli. Současně si však ponechal „zadní vrátka“ a výslovně uvedl, že tento závěr není univerzální: „Jestliže by v konkrétní věci bylo nez-

hlednění valorizace vnosu v důsledku zvýšení hodnoty věci, na kterou byl vynaložen a ke které došlo až později, po vynaložení vnosu v rozporu s dobrými mravy anebo vedlo ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské cítění (...), bylo by třeba k těmto okolnostem přihlídnout.“

Jak jsem již naznačila výše, rozhodnutí Nejvyššího soudu vzbudilo v odborných kruzích značné rozpaky. A že byly tyto rozpaky s největší pravděpodobností oprávněné, nyní nepřímou potvrdil též Ústavní soud.

Dne 11. 9. 2024 byl vydán nález pléna Ústavního soudu, v němž plénum Ústavního soudu rozhodovalo o případu, který byl s případem rozhodovaným Nejvyšším soudem v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1172/2022 v zásadě totožný. A plénum Ústavního soudu konstatovalo přesný opak toho, co Nejvyšší soud! Totiž že vnosy do SJM se valorizují. Svůj závěr přitom opřelo mj. o důvodovou zprávu k občanskému zákoníku, v níž zákonodárce uvedl, že u vnosů chce jít cestou tzv. kompenzačního přístupu a že výklad zastávaný Nejvyšším soudem byl v příkrém rozporu se zákonem. Ústavní soud uzavřel, že Nejvyšší soud de facto dovodil požadavek na výslovnou dohodu mezi manželi tam, kde občanský zákoník žádnou dohodu nevyžadoval a z mechanismu, který měl být výchozím právním režimem, učinil výjimku, což Ústavní soud označil za postup nepřijatelně vy-
kračující z mezí ústavnosti.

Otázka způsobu valorizace (ale i redukce) vnosů pro účely vypořádání SJM je vzhledem ke své četnosti pro praxi mimořádně významná, a to i ve světle stoupajících cen nemovitostí, do nichž jsou tyto vnosy často investovány a které (vedle tržních faktorů) přispívají k navýšení hodnoty nemovitostí po řadu let, zatímco peníze, které byly takto „vneseny“ naopak svou hodnotu ztrácí.

Rozhodnutí pléna Ústavního soudu, které je pro Nejvyšší soud závazné, tak představuje významný signál Nejvyššímu soudu k obratu v jeho judikatuře tak, aby Nejvyšší soud začal rozhodovat tak, že se vnosy do SJM valorizují.

Z opatrnostních důvodů lze však doporučit si v případě vnosů do SJM valorizaci těchto vnosů písemně výslovně sjednat a v případě (třeba i již probíhajícího sporu o vypořádání SJM) ve vztahu k posouzení otázky, zda má být vnos valorizován, v řízení před soudem argumentovat právě závěry Ústavního soudu v nálezu Pl. ÚS 23/24.

Mgr. Sylva Slezáková, advokát
NIRRIS s.r.o., advokátní kancelář

N I R R I S

 online

Novinky ze stavební a správní judikatury za rok 2025

Třicet rozhodnutí, která mohou změnit váš příští spor. Může kolaudace zhojit nepovolenou stavbu? Co znamená neurčitý pojem v územním plánu? A kdy podjatost jednoho člena zatahuje celý orgán?

Další online konference a semináře
naleznete na www.epravo.cz

Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení

Co je adhezní nárok? Adhezní nárok je nárok poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy, případně též vydání bezdůvodného obohacení, která mu byla způsobena trestným činem nebo přestupkem. Poškozený může tento nárok uplatnit přímo v rámci trestního nebo správního (přestupkového) řízení.

Uplatnění v trestním řízení

Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení, tedy nároku poškozeného, jemuž byla trestným činem způsobena škoda nebo újma, je upraveno v ustanovení § 43 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.¹ Adhezní řízení se kryje s trestním řízením a ve své podstatě nahrazuje občanskoprávní řízení, v němž by jinak poškozený uplatňoval nárok na náhradu škody. Díky tomuto postupu může být o nároku poškozeného rozhodnuto rychleji než v samostatném civilním řízení a poškozený není zatížen takovým důkazním břemenem jako v civilním řízení.²

Majetkovou škodou se rozumí v penězích vyjádřitelná skutečná škoda na věcech dotčených trestným činem, pro který je trestní řízení vedeno. Nemajetkovou újmu se rozumí příkoří zasahující do osobní sféry poškozeného, zejména zásah do osobních zájmů poškozeného v psychické rovině, intimní sféře, rodinných vztazích apod. Pokud poškozenému v důsledku trestného činu vznikla nema-

jetková újma, může rovněž žádat přiměřené zadostiučinění, které se zpravidla poskytuje v penězích, pokud by jiný způsob odčinění nebyl dostatečný.³

Způsoby uplatnění nároku a rozhodnutí o něm

Aby mohl trestní soud o nároku poškozeného rozhodnout, musí poškozený takový nárok v trestním řízení uplatnit. Aby došlo ke správnému uplatnění, je vždy třeba nárok řádně specifikovat a popsat, včetně výše vzniklé škody či újmy. Nárok je tedy nutné podložit, ideálně listinnými důkazy, eventuálně výpovědí poškozeného v přípravném řízení či v rámci hlavního líčení před soudem. Nestáčí jen pouhý odkaz poškozeného na spis či konstatování poškozeného, že nárok bude vyčíslen znaleckým posudkem. Naopak je nutné podrobně popsat jednotlivé škody způsobené činem v různých oblastech života poškozeného, které byly činem obžalovaného ovlivněny.

Výše prezentovaný závěr pak potvrzuje i dostupná soudní judikatura. Nejvyšší

soud v usnesení ze dne 23. března 2016, sp. zn. 8 Tdo 33/2016 uvedl, že: „V adhezním řízení se na uplatnění nároku na nemajetkovou újmu a na odůvodnění jejího přiznání vztahují stejná kritéria jako na majetkovou škodu. V případě uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy tedy nepostačuje pouze odkázat na obsah spisu, ale je potřeba rozvést jednotlivé újmy, které byly činem způsobeny, a to v různých oblastech života poškozeného, do nichž bylo činem obviněného zasazeno. U každé takové kategorie je potřeba penězi vymezit částku požadovanou poškozeným, jakož i to, z jakých důvodů tak činí.“

Bez takto řádného uplatnění nemůže trestní soud o nároku poškozeného rozhodnout. Pokud byl však nárok poškozeným řádně a včas uplatněn, má trestní soud de facto tři možnosti, jakým způsobem může o nároku poškozeného rozhodnout. Trestní soud má možnost nárok, který poškozený řádně a včas uplatnil, přiznat v plné výši, či přiznat zčásti a ve zbytku odkázat na řízení ve věcech občanskoprávních, případně má možnost zcela poškozeného s nárokem

odkázat na řízení ve věcech občansko-právních.

Odkázání s adhezním nárokem na civilní řízení

Primárním účelem hlavního líčení je získat podklady pro rozhodnutí o vině či nevině obžalovaného. Odkázání poškozeného s jeho nárokem, který řádně a včas v trestním řízení uplatnil, do řízení občansko-právních se tak děje zpravidla v případech, kdy je potřeba k uplatněnému nároku poškozeným provádět rozsáhlé dokazování, na něž v rámci rozhodování o vině a trestu obžalovaného není prostor.

Mělo by se však jednat o postup výjimečný s ohledem na cíl adhezního řízení, kterým je, aby soud rozhodl o celém uplatněném nároku, pokud pro to byly splněny zákonné podmínky a je pro takové rozhodnutí dostatečně zjištěn skutkový stav. V praxi se ale často stává, že soudy považují adhezní řízení jen za doplněk hlavního trestního řízení, což se setkává s kritikou Ústavního soudu. Pokud trestní soud rozhodne o náhradě škody, musí své rozhodnutí odůvodnit stejně pečlivě jako civilní soud.⁴

Uplatnění adhezního nároku ve správním řízení

Odlišná situace pak panuje v rámci přestupkového řízení. V přestupkovém ří-

zení správní orgán de facto rozhoduje o soukromoprávním nároku. Je-li ze strany poškozeného v přestupkovém řízení uplatněn nárok poškozeného, nelze ve věci rozhodnout příkazem (tedy zjednodušeným, rychlým rozhodnutím bez projednání).

Správní orgán uloží obviněnému povinnost nahradit škodu v případě, že nebyla obviněným z přestupku dobrovolně nahrazena. Náhradu škody lze přiznat též pouze zčásti uplatněného nároku, obdobně jako v trestním řízení.⁵

Podle ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „ZoZP“) platí: „Správní orgán uloží obviněnému povinnost nahradit poškozenému škodu, jestliže byla tato škoda způsobena spácháním přestupku, nebyla obviněným dobrovolně nahrazena a její výše byla spolehlivě zjištěna; jinak poškozenému nárok na náhradu škody nepřizná a odkáže ho s jeho nárokem na soud nebo jiný orgán veřejné moci. Obdobně postupuje rovněž v případě, kdy by zjišťování škody vedlo ke značným průtahům v řízení.“

Pro případ, že nejsou splněny všechny shora uvedené podmínky, není možné nárok poškozenému ve správním řízení přiznat. V takovém případě musí poškozený uplatnit svůj nárok u soudu nebo u jiného orgánu veřejné moci.

Závěr

Lze uzavřít, že přiznání nároku poškozenému ve správním, resp. přestupkovém řízení, vyžaduje ještě poněkud vyšší míru průkaznosti nároku než je tomu v řízení trestním. Ve správním (přestupkovém) řízení je více prostoru pro posouzení adhezního nároku poškozeného než je tomu v řízení trestním.

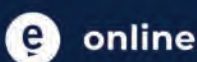
Mgr. Martin Prachař, advokát

Mgr. Tereza Krausová, právnička, associate
Martiník advokátní kancelář, s.r.o.

Poznámky:

- ¹ Dále jen „trestní řád“.
- ² Viz Ústavní soud, senát, rozhodnutí ze dne 9. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 3456/15–1.
- ³ Na nemajetkovou újmu je pak třeba nahlížet tak, jak je vymezena podle ustanovení § 2971 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.
- ⁴ Ústavní soud, senát, rozhodnutí ze dne 26. 6. 2023, sp. zn. II. ÚS 297/22–1.
- ⁵ Viz ustanovení § 89 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Veřejné zakázky – aktuální témata a novinky

Sčítání hodnot, kvalifikace, hodnocení kvality, omezení dodavatelů z třetích zemí. Co teď řeší ÚOHS, kam míří reforma a které unijní předpisy zasáhnou do zadávání více, než čekáte?

Další online konference a semináře
naleznete na www.epravo.cz

MONITORING JUDIKATURY

Váš přehled o aktuální
rozhodovací praxi soudů.

Monitoring judikatury je specializovaná služba poskytující komplexní přehled nejnovějších rozhodnutí Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu a vrchních soudů ČR. Databáze obsahuje přes **5 000 judikátů** s měsíční publikací **cca 40 nových rozhodnutí**, včetně exkluzivních judikátů dostupných pouze předplatitelům.

Proč ji potřebujete?

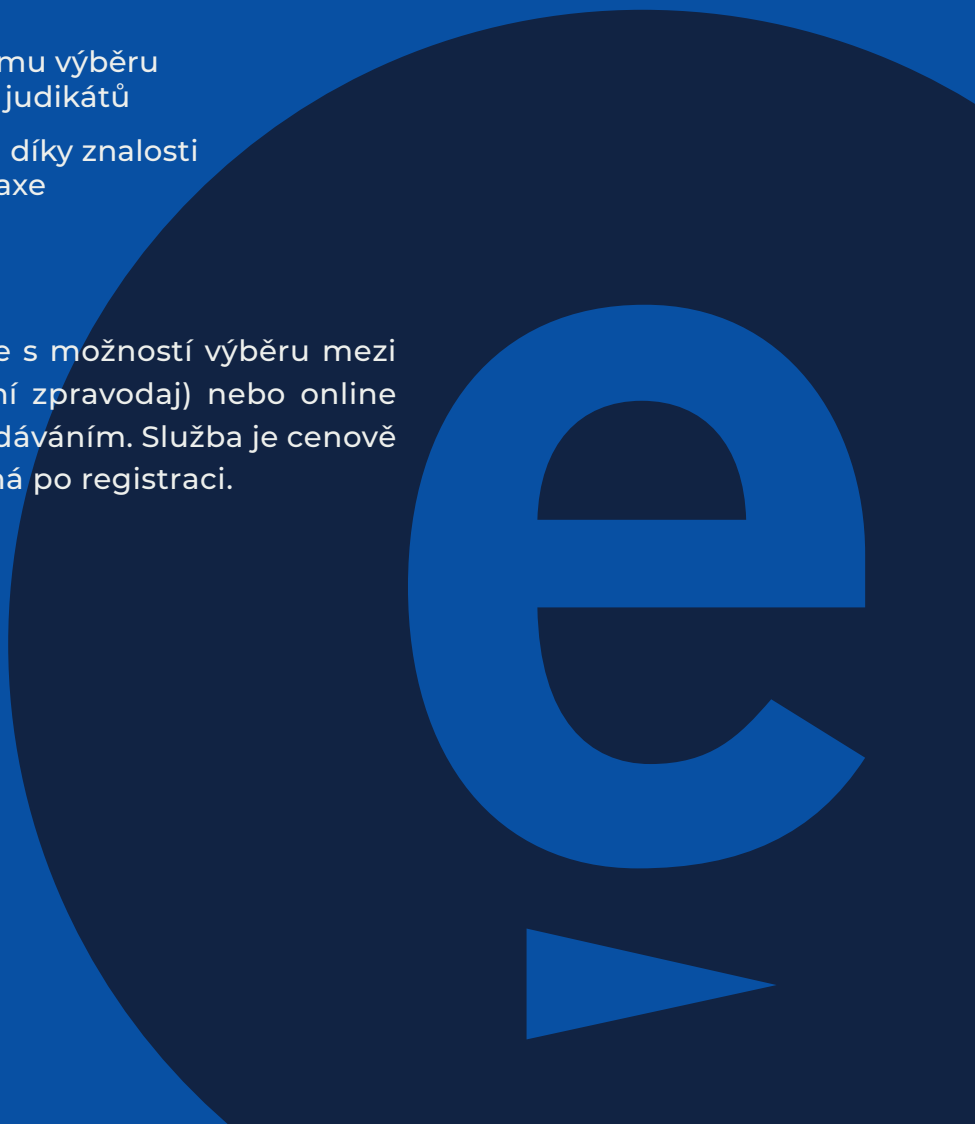
- Získáte okamžitý přístup k aktuální judikatuře bez zdlouhavého vyhledávání
- Neujde vám žádné klíčové rozhodnutí důležité pro vaši praxi
- Ušetříte čas díky odbornému výběru a zpracování relevantních judikátů
- Posílíte svou argumentaci díky znalosti nejnovější rozhodovací praxe

Jak službu získáte?

Registrace je dostupná online s možností výběru mezi e-mailovým servisem (týdenní zpravodaj) nebo online přístupem s intuitivním vyhledáváním. Služba je cenově dostupná a okamžitě přístupná po registraci.

www.epravo.cz/eshop

Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení

Zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, v platném znění („zákon“) stanoví, že v rámci vnitřního oznamovacího systému má být oznamovateli sdělen výsledek posouzení do 30 dnů (za určitých podmínek až 90 dnů) ode dne přijetí oznámení. Zákon však není jasný v tom, co vše představuje výsledek posouzení a zda se lhůta vztahuje i na informování o přijatých opatřeních.

Přítomná pravidla pro vyrozumění oznamovatelů obsahuje zejména § 12 zákona o ochraně oznamovatelů. Podle odst. 3 tohoto ustanovení je příslušná osoba povinna posoudit důvodnost oznámení a písemně oznamovatele vyrozumět o „výsledcích posouzení“ do 30 dnů ode dne přijetí oznámení. Pouze v případech skutkově či právně složitých lze tuto lhůtu prodloužit až o 30 dnů, a to nejvýše dvakrát.¹ Zákon však nijak nespécifikuje, co se rozumí výsledkem posouzení. Znamená to, že stačí oznamovateli sdělit, zda je jeho oznámení vyhodnoceno jako důvodné, nebo je nutné ve lhůtě i přijmout nápravná opatření a o těchto opatřeních vyrozumět?

Výsledek posouzení ve smyslu zákona

Ustanovení § 12 odst. 5 zákona stanoví následek důvodného oznámení – příslušná osoba je povinna navrhnout povinnému subjektu opatření k předejití nebo nápravě protiprávního stavu. Následně povinný subjekt přijme navržené či jiné vhodné opatření. Ustanovení však mlčí ohledně toho, zda mají být tyto povinnosti splněny rovněž ve výchozí lhůtě 30 (případně až 90) dnů. Ustanovení § 12 odst. 5 in fine zákona pouze uvádí,

že povinný subjekt vyrozumí o přijatém opatření příslušnou osobu neprodleně, příslušná osoba následně o přijatém opatření vyrozumí oznamovatele bez zbytečného odkladu.² Podle § 12 odst. 6 zákona taktéž u oznámení nedůvodného příslušná osoba vyrozumí oznamovatele o informacích v tomto ustanovení uvedených bez zbytečného odkladu.

Nejasnost spočívá v tom, že zákon nijak nespécifikuje, co vše se rozumí výsledkem posouzení. Výsledek lze přitom spatřovat buď pouze ve vyrozumění oznamovatele o důvodnosti oznámení, nebo taktéž i o přijatých opatřeních povinným subjektem.

Pro výklad může být nápomocna Metodika Ministerstva spravedlnosti, která uvádí, že povinný subjekt je povinen vhodné opatření přijmout (cit.): „... ideálně ve lhůtě určené pro vyrozumění o posouzení důvodnosti (...).“³ Byť to tedy není zákonem normováno, doporučuje se ve lhůtě i přijmout příslušná opatření.⁴ Následně vyrozumění oznamovatele o přijatém opatření má být činěno bez zbytečného odkladu, rovněž v zákonné lhůtě. Takovýto postup je přitom namísto zejména proto, aby se povinný

subjekt vyvaroval negativních důsledků uveřejnění informací oznamovatelem.

Právo oznamovatele uveřejnit informace

Paradoxně závažnější následek porušení povinností než peněžité sankce může být pro povinný subjekt právě uveřejnění informací oznamovatelem. Je proto zapotřebí dávat pozor na § 7 odst. 1 písm. c) zákona, který stanoví oznamovateli důvody pro tento postup. Jedním z nich je i situace, ve které:

- oznamovatel podal oznámení dle vnitřního oznamovacího systému a ministerstvu (případně pouze ministerstvu) a
- v zákonných lhůtách nebylo přijato vhodné opatření.

Nepřijetí „vhodného opatření“ dle zákona spočívá právě například i v nesplnění výše uvedené povinnosti povinného subjektu dle § 12 odst. 5 zákona. Na tomto místě mohou vzniknout výkladové pochybnosti pohledem § 12 odst. 5 in fine zákona, podle kterého povinný subjekt o přijatém opatření vyrozumí příslušnou osobu neprodleně, přičemž příslušná

osoba vyrozumí oznamovatele bez zbytečného odkladu. Je otázkou, zda se má zákonnou lhůtou na mysli právě výrazivo „neprodleně“ a „bez zbytečného odkladu“, či zda má zákon na mysli onu lhůtu 30 (případně až 90) dnů.

Pro osvětlení lze však použít čl. 9 odst. 1 písm. f) směrnice o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie („směrnice“),⁵ který uvádí, že postup pro interní oznamování zahrnuje (cit.): „přiměřenou lhůtu pro poskytnutí zpětné vazby oznamující osobě, jež nepřesahuje tři měsíce od potvrzení o přijetí oznámení (...)“. Podle definice v čl. 5 odst. 13 směrnice se přitom „zpětnou vazbou“ rozumí (cit.): „poskytnutí informací oznamujícím osobám o plánovaných či přijatých opatřeních a o důvodech těchto následných opatření“.⁶ Unijní úprava tedy požaduje ve lhůtě i vyrozumění o opatřeních, nikoli pouze o výsledku posouzení důvodnosti. Lze proto určitě doporučit snažit se ve lhůtě stihnout i vyrozumět oznamovatele o přijatých opatřeních, aby se subjekt vyvaroval zejména riziku zveřejnění informací oznamovatelem (na sociálních sítích, v novinách apod.). Takový zásah do reputace by se totiž v praxi s největší pravděpodobností již nedal zhojit.

Přestupky

Nedodržení výše uvedených lhůt s sebou přináší pro příslušnou osobu i povinný subjekt rovněž hrozbu peněžitých sankcí. U příslušné osoby nepůsobí výklad větší obtíže – podle § 24 odst. 1 písm. c) zákona se příslušná osoba dopustí přestupku tím, že nevyrozumí oznamovatele o výsledku posouzení oznámení ve stanovené lhůtě. Za tento přestupek lze uložit pokutu až do výše 20 000 Kč. Naopak přestupkem příslušné osoby není, jestliže oznamovatele nevyrozumí o přijatých opatřeních. Takovéto porušení povinnosti, není-li založeno nečinností povinného subjektu, může povinný subjekt postihnout pouze soukromoprávně z důvodu neplnění povinností příslušné osoby podle § 11 zákona.⁷

Komplikovanější je však udělení pokuty povinnému subjektu. Podle § 26 odst. 1 písm. g) zákona se povinný subjekt dopustí přestupku, jestliže nezajistí, aby byl oznamovatel vyrozuměn o výsledcích posouzení důvodnosti oznámení podle § 12 odst. 3 zákona. Podle písm. h) téhož

ustanovení se povinný subjekt dopustí přestupku, nezajistí-li přijetí vhodných opatření k nápravě nebo předejití protiprávnímu stavu v návaznosti na podané oznámení podle § 9 odst. 2 písm. g) zákona. Za oba tyto přestupky je možné uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč. U povinného subjektu však ve skutkové podstatě přestupku není vymezeno, zda je relevantní kterákoli ze lhůt uvedená v § 12 zákona. Metodika Ministerstva spravedlnosti potvrzuje, že povinný subjekt se vystavuje přestupkové odpovědnosti pouze v případě absolutního nepřijetí nápravných opatření.⁸ Z toho vyplývá, že přestupek povinného subjektu nespočívá v překročení lhůty podle § 12 zákona, nýbrž v úplném nesplnění zákonné povinnosti. Jinými slovy za přestupek by neměl být povinný subjekt sankcionován kupříkladu tehdy, jestliže sice příslušná opatření přijme, avšak několik dnů po lhůtě dle § 12 zákona.

Závěr

V souladu s výše uvedeným by tedy zákon měl být vykládán tak, že v zákonné lhůtě 30 (případně až 90) dnů je nutné nejen informovat oznamovatele o důvodnosti oznámení, ale též o přijatých opatřeních. Pouze samotná realizace přijatých opatření tak může probíhat po uplynutí lhůty. Ačkoli za překročení lhůty nemusí povinnému subjektu bezprostředně hrozit peněžité sankce, újma může být povinnému subjektu způsobena aktivací práva oznamovatele na uveřejnění.

Lze proto jen doporučit, aby povinné subjekty, které se rozhodnou zavést vnitřní oznamovací systém, věnovaly jeho zavedení řádnou pozornost a nastavily jeho vše tak, aby i komplikovanější záležitosti bylo možné vyřešit co možná nejrychleji a současně kvalitně. Tím si zajistí dodržení lhůt a vyvarují se hrozby sankce či uveřejnění informací oznamovatelem. ☺

JUDr. Jan Šamlot, advokát

LEGALITĚ advokátní kancelář s.r.o.

LEGALITĚ
LAWYERS

Poznámky:

- ¹ V případě pověřeného zaměstnance pouze jednou, viz § 17 odst. 1 zákona.
- ² Příčemž § 12 odst. 2 zákona se použije obdobně.
- ³ Viz s. 10 Ministerstvo spravedlnosti, Odbor střetu zájmů a boje proti korupci. Metodika k aplikaci zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, ze dne 1. 8. 2023, dostupné <https://www.epravo.cz/top/clanky/lhuta-a-povinnosti-pri-vyrozumeni-oznamovatele-o-vysledku-posouzeni-oznameni-120933.html>.
- ⁴ Shodně též s. 14 Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Příručka pro příslušné osoby podle zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, ze dne 10. února 2025, dostupné https://oznamovatel.justice.cz/wp-content/uploads/2025/02/Prirucka-pro-pri-slusne-osoby-podle-zakona-c.-171_2023-Sb.-o-ochrane-oznamovatelu_10.-2.-2025_fin.pdf (cit.): „Zákon explicitně nestanoví lhůtu pro přijetí nápravných opatření, lze ale dovodit, že by k tomu mělo dojít ideálně v lhůtě 3 x 30 dnů [(k tomu srov. přiměřeně § 7 odst. 1 písm. c) bod 1 ZOO)], tedy v maximální lhůtě pro posouzení oznámení.“
- ⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie.
- ⁶ Stejně tak bod 67 preambule směrnice hovoří o tom, že v daných přiměřených lhůtách by mělo za účelem rychlého řešení problému a zabránění zbytečnému zveřejnění informací dojít k (cit.): „... přijetí následných opatření a k poskytnutí zpětné vazby“.
- ⁷ Podle § 11 odst. 2 zákona nesmí být příslušná osoba postihována toliko za řádný výkon své funkce. Neplnění povinností tak postihu vůči příslušné osobě ze strany povinného subjektu nebrání.
- ⁸ [8] Viz s. 10 Ministerstvo spravedlnosti, Odbor střetu zájmů a boje proti korupci. Metodika k aplikaci zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, ze dne 1. 8. 2023, dostupné <https://oznamovatel.justice.cz/nova-metodika-k-zakonu-na-ochranu-oznamovatelu/>.

Letiště a letecké stavby

Létání je o svobodě, ale jakmile se podvozek dotkne země – nebo když chceme vybudovat místo, kde by se jí dotknout mohl – vstupujeme do světa regulací. V tomto díle leteckého seriálu se podíváme na to, proč mít dráhu neznamená mít letiště a jak se v celém procesu budování neztratit.

Zákon o civilním letectví

Letiště a letecké stavby upravuje v části čtvrté zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZCL“).

Úvodem je vhodné zdůraznit, že pojmy „letiště“ a „letecká stavba“ bývají nesprávně zaměňovány. Pojďme si tedy nejprve vysvětlit rozdíl a vzájemný vztah mezi oběma termíny.

Letiště

Letištěm se rozumí vymezený prostor, který má svůj provozní řád a povolení k provozu. Jeho součástí jsou pozemky, na nichž jsou umístěny letecké stavby, letecká zabezpečovací zařízení, ale i jiné stavby, které svou povahou nejsou stavbami leteckými (např. klubovna aeroklubu). V případě letiště je řešena jeho celková provozuschopnost, která podléhá posouzení ze strany Úřadu pro civilní letectví (dále jen „ÚCL“).

Letecké stavby

Letecké stavby definuje § 36 ZCL (viz dále). Zde se nacházíme v režimu stavebního práva, které má v gesci Dopravní a energetický stavební úřad (dále jen „DESÚ“).

Příklad z praxe: Máte zkolaudovanou dráhu ke vzletu a přistání letadel (leteckou stavbu), ale dokud nezískáte povo-

lení k provozu letiště od ÚCL, nesmí na ní přistát či z ní vzlétnout jediné letadlo. Letecká stavba stojí, ale letiště zatím nemáme.

Druhy letišť

ZCL rozlišuje letiště podle dvou kritérií:

- a) Podle vybavení, provozních podmínek a základního určení na letiště
 - vnitrostátní (uskutečňují tzv. vnitřní lety, při nichž není překročena státní hranice ČR),
 - mezinárodní (uskutečňují jak vnitřní, tak i mezinárodní lety).
- b) Podle okruhu uživatelů a charakteru letiště na letiště
 - civilní (letišť veřejná i neveřejná),
 - vojenská (pro potřeby ozbrojených sil ČR).

O stanovení druhu letiště rozhoduje ÚCL na základě žádosti provozovatele letiště, a to po posouzení splnění Technických a provozních podmínek pro ten který druh letiště, stanovených prováděcím předpisem (vyhláška Ministerstva dopravy č. 108/1997 Sb., kterou se provádí zákon o civilním letectví).

Příklad – výčet podmínek pro veřejné vnitrostátní letiště

Provozní doba musí být stanovena a publikována prostřednictvím letecké informační služby a musí splňovat následující:

- v období 15. 4. – 15. 10. minimálně 7 hodin každou sobotu, neděli a svátky, mimo tyto dny a publikovanou dobu na vyžádání;
- provozovatel letiště může stanovit minimální dobu pro předložení požadavku, ale ne více než 24 hodin před plánovaným časem letu.

V provozní době (publikované nebo vyžádané) je povinen provozovatel letiště zajistit:

1. letištní službu

1. 1. letištní službu řízení letového provozu nebo letištní letovou informační službu v českém jazyce a pohotovostní službu známému provozu na letišti a v jeho letištní provozní zóně (ATZ),
1. 2. provoz stanoviště letových provozních služeb (ATS) poskytujícího tyto služby minimálně v rozsahu letištní letové informační služby (AFIS),
 - a) je-li letiště schváleno pro lety podle přístrojů,
 - b) je-li na letišti provozována pravidelná obchodní letecká doprava, nebo
 - c) přesáhl-li průměrný roční provoz na neřízeném letišti za poslední 3 kalendářní roky hodnotu 40 tisíc pohybů (vzletů a přistání), nebo
1. 3. poskytování informací známému provozu na letišti a v jeho letištní provozní zóně (ATZ) jiným způsobem v českém jazyce.

2. služební místnost
 - pro navigační přípravu posádek letadel vybavenou Leteckou informační příručkou ČR, leteckými oběžníky a leteckou mapou ICAO (měřítko 1: 500 000),
3. veřejně přístupný prostor pro cestující a posádku,
4. veřejné sanitární zařízení,
5. veřejně přístupné parkoviště automobilů,
6. plnění letadel leteckými pohonnými hmotami a oleji,
7. poskytnutí prostředků na běžné ošetření letadel (alespoň pro omytí skel, dohuštění pneumatik),
8. parkování letadel na určeném místě, včetně poskytnutí prostředků pro kotvení letadel,
9. zprostředkování dalších služeb na vyžádání (občerstvení, ubytování, nezbytnou dopravu, lékařskou pomoc apod.),
10. informaci o okolních letištních poskytujících větší rozsah služeb (letecké pohonné hmoty, oleje, ostatní provozní služby, opravy letadel atd.).

ÚCL rovněž vede evidenci letišť, do níž se zapisuje označení letiště, jeho provozovatel, druh letiště, letištní pozemky a údaje o věcných břemenech k nim, datum zápisu a výmazu letiště z evidence.

Provoz letiště

K provozu letiště je na základě povolení ÚCL oprávněna právnická osoba se sídlem nebo fyzická osoba s trvalým pobytem v ČR. Provozem se rozumí zajištění možnosti pro přistávání a vzlety letadel a s tím souvisejícího pohybu letadel, ochrany a ošetřování letadel, pořádku, bezpečnosti, záchranné a hasičské služby na letišti, údržby a rozvoje letiště.

Seznam Technických a provozních podmínek jednotlivých druhů letišť, jejichž splnění musí doložit provozovatel letiště, je uveden v příloze č. 3 výše uvedené vyhlášky Ministerstva dopravy.

Žádost o povolení provozovat letiště, vč. jejích náležitostí a požadovaných dokladů jsou upraveny v § 30 ZCL. Dokládá se zejména:

- ověřená kopie listiny o zřízení nebo založení právnické osoby (u PO zapsaných v obchodním rejstříku výpis),
- doklad prokazující odbornou způsobi-

- lost provozovatele,
- doklad osvědčující, že žadatel je vlastníkem letiště, ev. doklad se souhlasem vlastníka letiště, není-li vlastníkem přímo provozovatel.

Letecké stavby

Jak jsme si již naznačili výše, letecké stavby jsou vedle letišť samostatnou kategorií. Dle § 36 ZCL mezi ně řadíme:

- dráhu ke vzletu a přistávání letadla bez zřetele na její stavebnětechnické provedení, tj. bez ohledu na použité materiály a konstrukce,
- dráhu a plochu určenou k pohybu a stání letadla souvisejícím s jeho vzletem a přistáním bez zřetele na jejich stavebnětechnické provedení, tj. bez ohledu na použité materiály a konstrukce,
- stavby sloužící k zajištění leteckého provozu v areálu letiště i mimo něj.

Letecké stavby podle stavebního zákona

Podle přílohy č. 3 k zákonu č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, patří civilní letecké stavby do skupiny vyhrazených staveb.

Od 1. 1. 2024 byl dřívější Letecký stavební úřad převeden pod nově vzniklý Dopravní a energetický stavební úřad.

Nároky na vyhrazené stavby ve stavebním řízení:

- povolení DESÚ,
- jednotné environmentální stanovisko (JES),
- projektová dokumentace zpracovaná projektantem,
- provádění stavby stavebním podnikatelem, který zajistí odborné vedení stavby stavbyvedoucím,
- povinný dozor projektanta při provádění stavby,
- vedení stavebního deníku (v případě nadlimitní veřejné zakázky v el. formě),
- kolaudační rozhodnutí.

DESÚ v kolaudačním řízení podle stavebního zákona posuzuje také způsobilost letecké stavby z hlediska bezpečnosti letového provozu.

Ochranná pásma

Ochranná pásma jsou zřizována kolem leteckých staveb, a to prostřednictvím

opatření obecné povahy po projednání s úřadem územního plánování a ÚCL. Pro sousední pozemky vedle letištních pozemků tak mohou platit různá omezení.

Rozlišujeme:

Ochranná pásma letišť

- a) se zákazem staveb,
- b) s výškovým omezením staveb,
- c) k ochraně před nebezpečnými a klamavými světly (např. fotovoltaika – odlesky),
- d) se zákazem laserových zařízení,
- e) s omezením staveb vzdušných vedení vysokého a velmi vysokého napětí,
- f) hluková,
- g) ornitologická.

Ochranná pásma leteckých zabezpečovacích zařízení

- a) radiolokačních zařízení,
- b) navigačních zařízení,
- c) komunikačních zařízení,
- d) zařízení pro leteckou meteorologickou službu,
- e) zařízení pro leteckou informační službu,
- f) světelných a rádiových návestidel,
- g) podzemních leteckých staveb.

Závěr

Výstavba a zprovoznění leteckého zařízení vyžaduje splnění podmínek dvou odlišných právních režimů – leteckého a stavebního. Aby se celý proces obešel bez komplikací, doporučujeme před zahájením jakéhokoli záměru důkladnou konzultaci s odborníky. ☺

JUDr. Ing. Jan Vych, advokát a partner

Mgr. Kristina Martínková,

advokátní koncipientka

Vych & Partners, s.r.o., advokátní kancelář

Pozemkové úpravy aneb „malé“ vyvlastnění

Pozemkové úpravy znamenají nové uspořádání pozemků v určité oblasti. V jejich důsledku může, a to i bez souhlasu vlastníka, dojít ke změně hranic pozemku, nahrazení za jiný pozemek, dělení či naopak scelení pozemků, popř. původní pozemky mohou zanikat a vznikají pozemky nové.

Svou podstatou se tedy jedná o určitý druh vyvlastnění. Na rozdíl od klasického vyvlastnění však vlastník neobdrží peněžitou náhradu, ale jiný pozemek, jehož hodnota by měla být, při použití zákonem stanovených kritérií, obdobná. Obdobně jako u standardního vyvlastnění i zde platí, že pozemkové úpravy lze provádět jen ve veřejném zájmu (např. snižování nepříznivých účinků povodní a sucha).

Jaké pozemky mohou být pozemkovými úpravami dotčeny?

Obvod pozemkových úprav určuje pozemkový úřad. Zpravidla se jedná o pozemky mimo zastavěná území, často určené k zemědělskému využití, ale dotčeny mohou být též plochy, na nichž má v budoucnu dojít k realizaci developer-ských projektů.

Pozemky zastavěné stavbou, nebo s ní funkčně související, pozemky v zastavěném území a pozemky v zastavitelných plochách lze zahrnout do obvodu pozemkových úprav jen se souhlasem vlastníka. Proto pozemkový úřad obešle vlastníky takovýchto pozemků s výzvou k vyjádření. Pokud se však vlastník těchto pozemků ve lhůtě stanovené pozemkovým úřadem nevyjádří, má se za to, že se zahrnutím svých zastavěných pozemků do obvodu pozemkových úprav souhlasí. Nesouhlas je tedy třeba pozemkovému úřadu vždy aktivně sdělit, a to ve lhůtě úřadem stanovené.

Jak probíhá řízení o pozemkových úpravách?

Řízení zahajuje pozemkový úřad veřejnou vyhláškou, o zahájení řízení tedy není vlastník informován individuálně. Poté dochází ke svolání úvodního jednání, kdy by měl vlastník půdy obdržet písemnou pozvánku. Mezi těmito dvěma úkony však může uplynout poměrně dlouhá lhůta v měsících, někdy až letech.

Pozemkový úřad vypracuje pro každého vlastníka soupis nároků. V soupisu se uvede kritérium ceny (nesmí se lišit o +/- 4 %), výměry (nesmí převyšovat +/- 10 % výměry původních pozemků), vzdálenosti (rozdíl ve vzdálenosti původních a nových pozemků nesmí přesahovat +/- 20 % měřeno od předem stanoveného bodu) a dále druh pozemku a omezení. Následně zašle soupis dotčenému vlastníku k vyjádření. Jedná se v podstatě o vyjádření hodnoty pozemků, se kterými vlastník do pozemkových úprav vstupuje.

Je zcela zásadní si uvědomit, že pro kritérium ceny (a povolené odchylky +/- 4 %) není rozhodující tržní cena pozemku, ale cena stanovená zákonem o oceňování majetku, která se od tržní ceny může podstatným způsobem lišit.

Soupis nároků by proto měl být každým vlastníkem pozorně vyhodnocen. V případě nesouhlasu je možné se bránit podáním námitek ve lhůtě stanovené pozemkovým úřadem. Následně je vlastník o vyřízení námitek písemně vyrozuměn.

Návrh nového uspořádání pozemků a schválení zastupitelstvem

Návrhu nového uspořádání pozemků předchází zpracování plánu tzv. společných zařízení (např. polní nebo lesní cesty, protierozní opatření pro ochranu půdního fondu jako protierozní meze, ochranné hráze, poldry). Plán společných zařízení schvaluje zastupitelstvo obce na veřejném zasedání. Před předložením plánu společných zařízení zastupitelstvu obce musí pozemkový úřad prokazatelně seznámit s plánem společných zařízení též vlastníka. Na základě schváleného plánu společných zařízení pak dochází k uspořádání dalších pozemků v okolí pozemkových úprav.

Jak se bránit pozemkovým úpravám?

Návrh pozemkových úprav musí schválit vlastníci 60 % pozemků dotčených pozemkovými úpravami. Každý vlastník obdrží soupis nových pozemků a mapu s umístěním nových pozemků (v podstatě soubor nového uspořádání s dosavadní katastrální mapou) s výzvou, aby se soupisem nových pozemků vyjádřil souhlas.

Pokud vlastník s návrhem nového uspořádání pozemků nesouhlasí, měl by to bezodkladně sdělit pozemkovému úřadu. Jestliže se vlastník nevyjádří, pozemkový úřad jej opětovně vyzve a stanoví lhůtu k vyjádření 15 dnů. Pokud se vlastník nevyjádří ani v této lhůtě, má se za to, že souhlasí. Je proto bezpodmínečně nutné reagovat na soupis nových pozemků včas.

Avšak i v případě, že vlastník s novým uspořádáním nesouhlasí, pozemkový úřad může rozhodnout o schválení návrhu pozemkových úprav, budou-li dodržena výše uvedená procentuální kritéria přiměřenosti. Proto je možné se proti rozhodnutí pozemkového úřadu odvolat, a to do 15 dnů od doručení rozhodnutí. O odvolání rozhoduje Státní pozemkový úřad, který rozhodnutí změní, zruší nebo naopak potvrdí.

V případě neúspěšného odvolání je dále možné podat tzv. správní žalobu, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí Státního pozemkového úřadu. Soud ve správním soudnictví však bude zkoumat pouze dodržení kritérií přiměřenosti, popř. procesní vady řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo.

V úvahu přicházejí i mimořádné opravné prostředky, a to kasační stížnost proti rozhodnutí správního soudu a dále ústavní stížnost, došlo-li k zásahu do vlastnického práva či práva na soudní ochranu.

Mimo soudní řízení lze dále podat též návrh na obnovu řízení, v případě nových skutečností či důkazů, které nebylo možno uplatnit a existovaly již v době úvodního řízení, popř. podnět k nařízení přezkumu rozhodnutí, na jehož provedení však není právní nárok.

Koupě pozemku dotčeného pozemkovou úpravou?

Vzhledem k tomu, že pozemkové úpravy mohou probíhat několik let, v praxi nastávají situace, kdy předmětem koupě jsou pozemky zahrnuté do obvodu pozemkových úprav. Poznámku o zahájení či schválení pozemkových úprav vyznačí katastrální úřad na příslušném listu vlastnictví.

Pokud je na listu vlastnictví uvedena poznámka „zahájeny pozemkové úpravy“ je možné s pozemky disponovat, resp. pozemky nabýt či prodat bez omezení. Vždy je však třeba si uvědomit, že nabyvatel pozemku bude následně procházet jednotlivými fázemi pozemkového řízení a měl by zjistit od prodávajícího, jaké kroky v tomto řízení učinil, resp. jaké pozemkové úpravy jsou pro pozemek, jež je předmětem koupě, navrhovány.

Pokud však je na listu vlastnictví uvedena poznámka „schválené pozemkové úpravy“ je možné tyto pozemky zatížit či zcizit pouze se souhlasem pozemkového

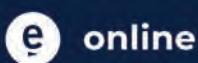
úřadu. Ve všech listinách, které jsou podkladem pro zápis do katastru nemovitostí a v nichž jsou uvedeny pozemky (kupní nebo zástavní smlouvy) musí být vedle dosavadních pozemků uvedeny i jim odpovídající pozemky nové podle schváleného návrhu pozemkových úprav. K převodu či zatížení takových pozemků bude tedy zapotřebí nejen dvojí identifikace pozemků v příslušné listině, ale zejména získání souhlasu pozemkového úřadu, který bude muset být předložen v rámci vkladového řízení katastrálnímu úřadu.

Nejčastější chyba vlastníka pozemku dotčeného pozemkovou úpravou?

Jednoznačně pasivita. Řízení o pozemkových úpravách je složitý právní proces, kdy pasivita, resp. absence aktivního vyjádření nesouhlasu či nepodání námitek vlastníka má závažné důsledky, které v pozdější fázi řízení již nelze napravit. Jakmile vlastník zjistí, že jeho pozemky jsou nebo mohou být dotčeny pozemkovou úpravou, je vhodné konzultovat další kroky s právními poradci. ☹

Radka Juštová, Senior Associate
Kinstellar, s.r.o., advokátní kancelář

KINSTELLAR

AI pro práci se smlouvami

200 pracovních dnů ročně. Tolik času průměrný právní tým ztratí revizí kontraktů.
Co když 70 % téhle dřiny odpadne – aniž obětujete kvalitu nebo skončíte u halucinací?

Další online konference a semináře
naleznete na www.epravo.cz

ÚOHS chce výrazně posílit své pravomoci – co to znamená pro firmy a jejich zaměstnance?

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) nadále sleduje ambici rozšířit své pravomoci. K mezirezortnímu připomínkovému řízení předložil návrh novely zákona o ochraně hospodářské soutěže.¹ Návrh navazuje na novelu předloženou na podzim 2024 minulé Poslanecké sněmovně, která ji nestihla projednat. Oproti dřívějšímu je nicméně nynější verze podstatně ambicióznější.

Pokud bude návrh přijat v této podobě, dojde k zásadnímu rozšíření pravomocí ÚOHS – s příjmy dopady na firmy i jejich zaměstnance.

Níže přinášíme přehled hlavních oblastí, kterých se novela dotýká.

Spojování soutěžitelů

Navýšení obrátových kritérií

Notifikaci k ÚOHS by nově vyžadovalo spojení s celkovým obrátem spojujících se soutěžitelů přesahujícím 2,5 miliardy korun (nyní 1,5 miliardy), přičemž obrát alespoň dvou z nich musí přesáhnout 350 milionů korun (nyní 250 milionů). Limity se měnily naposledy v roce 2004 – jejich navýšení posílí princip, že schválení ÚOHS vyžadují jen spojení se zásadním hospodářským dopadem.

Větší prostor pro zjednodušené řízení

Podmínkou pro možnost konání tzv. zjednodušeného řízení (rychlejší, menší nároky na obsah notifikačního podání) je u spojení mezi konkurenty společný tržní podíl menší než 15 % – nově se navrhuje zvýšení prahové hodnoty na 20 %.

Zavádí se také pravidlo, že zjednodušené řízení bude možné i při společném podílu nižším než 30 %, pokud v důsledku spojení dochází k nárůstu podílu o méně než 2 %.

U překryvů v distribučních řetězcích se prahová hodnota podílu zvyšuje z 25 % na 30 %.

Spolu s navýšením obrátových kritérií jde o vítané změny, které mohou výrazně snížit (nejen) administrativní zátěž při M & A transakcích.

Call-in model

Ruku v ruce s předchozí úpravou však ÚOHS chce získat také možnost vyzvat soutěžitele k notifikaci transakcí, které nenaplní standardní (nově přísnější) obrátová kritéria. ÚOHS by mohl takovou notifikaci požadovat i zpětně, pokud transakce již byla uskutečněna.

Podmínkou má být celkový obrát spojujících se soutěžitelů na území České republiky přesahující 2,5 miliardy korun, uplynutí nejvýše 6 měsíců od uskutečnění spojení a podezření, že by spojení vedlo k podstatnému narušení hospodářské soutěže.

V praxi to znamená novou vrstvu nejistoty pro M & A transakce. I u spojení, kde nebude povinná notifikace k ÚOHS, budou strany nuceny předem vyhodnocovat riziko, že ÚOHS svou „call-in“ pravomoc uplatní – což může přinést významné navýšení transakčních nákladů a nižší predikovatelnost načasování transakcí.

Ztrojnásobení poplatku za notifikaci spojení

Poplatek za podání návrhu na povolení spojení má vzrůst ze 100 tisíc na 300 tisíc korun.

Nové nástroje pro zkoumání trhu: tržní sledování a tržní šetření

ÚOHS má dnes dva hlavní způsoby, jak zkoumat situaci na určitém trhu: šetření podezření na porušení soutěžního zákona u konkrétního soutěžitele (společnosti), nebo sektorové šetření, pokud situace na trhu naznačuje narušení hospodářské soutěže.

Nově chce ÚOHS získat dva další nástroje:

- Tržní sledování, a to za účelem zjištění, zda situace na relevantním trhu naznačuje narušení nebo selhávání hospodářské soutěže.
- Tržní šetření v případech, kdy bude mít podezření, že na relevantním trhu dochází k dlouhodobému selhávání účinné hospodářské soutěže.

Každý z těchto nástrojů bude mít jiný účel i jiné dopady na soutěžitele. Klíčové každopádně je, že v rámci kteréhokoli z nich může ÚOHS získat informace, na jejichž základě následně zahájí sankční řízení. ÚOHS přitom navrhuje tyto informace vyloučit z možnosti nahlédnutí do spisu – taková změna může zásadně omezit práva soutěžitelů na obhajobu.

Opatření obecné povahy: nový soutěžní nástroj s dalekosáhlými důsledky

ÚOHS opětovně navrhuje možnost vydávat opatření obecné povahy (OOP) při zjištění dlouhodobého selhávání hospodářské soutěže na relevantním trhu. Oproti původnímu návrhu z roku 2024 však dochází k několika zásadním posunům.

ÚOHS nově navrhuje, že možnost vydat OOP (na dobu max. 3 let, avšak s možností prodloužení) bude navazovat na zjištění v rámci nově zaváděného institutu tržního šetření, nikoli sektorového šetření.

Hlavní změna je však v rozsahu opatření. Původní návrh počítal pouze s tzv. nestrukturálními opatřeními (tedy těmi, které neovlivňují vlastnické či jiné obdobné vazby dotčených společností). Nyní jde ÚOHS podstatně dál – chce mít pravomoc nařídít účetní oddělení částí podniků, zakázat nebo omezit

Specialisté na hospodářskou soutěž

Hospodářská soutěž

Regulovaná odvětví

Prověřování zahraničních investic (FDI)

Veřejné zakázky

Compliance

M & A transakce, nebo dokonce nařídit odprodej podniku či jeho části.

Místní šetření: více pravomocí pro ÚOHS, méně ochrany pro komunikaci s advokátem

Při šetřeních v obchodních prostorách soutěžitelů (tzv. nájezdy za úsvitu nebo anglicky dawn raids) dnes ÚOHS prověřuje záznamy přímo na místě – někdy i po dobu několika dní. Odnést si může jen ty, které vyhodnotí jako relevantní.

Nově chce ÚOHS získat možnost záznamy si odnést a prověřit je ve svém sídle (za přítomnosti zástupců soutěžitele). Výhoda „domácího prostředí“ by velmi pravděpodobně vedla k podstatně důkladnějšímu prověřování – a tím i ke zvýšené schopnosti ÚOHS získat důkazy k prokázání porušení soutěžních pravidel.

Ještě závažnější je návrh umožnit ÚOHS zajistit i záznamy, u kterých soutěžitel namítá důvěrnost komunikace s advokátem.

Advokátní tajemství sice formálně zůstává zachováno, ale jeho uplatnění se procesně komplikuje – v případě pochybností musí soutěžitel do dvou měsíců iniciovat soudní přezkum, jinak se dokument může stát součástí spisu. Paradoxně tento návrh přichází jen rok poté, co novela zákona o advokacii ochranu důvěrnosti komunikace s advokátem posílila.

Osobní odpovědnost zaměstnanců a manažerů

ÚOHS chce trestat fyzické osoby – zaměstnance i členy statutárních orgánů – které jménem soutěžitele uzavřou kartelovou dohodu. Hrozit jim má pokuta až 10 milionů korun a zákaz činnosti až na 5 let (a to i za pokus o uzavření kartelové dohody, nebo za roli organizátora, návodce nebo pomocníka).

Oproti verzi novely z roku 2024 ÚOHS nyní navrhuje, že by sankce pro fyzické osoby měla nastupovat pouze v případě horizontálních kartelů (mezi konkurenty). Na vertikální dodavatelsko-odběratelské dohody by se naopak – na rozdíl od dřívější verze – vztahovat neměla, což je vítané zúžení.

Na fyzické osoby se má každopádně vztahovat i program leniency: kdo předloží

důkazy o zakázané dohodě, může dosáhnout snížení či prominutí pokuty. Právě v tom lze spatřovat hlavní smysl navrhované úpravy – tj. motivovat jednotlivce, aby výměnou za beztrestnost poskytli ÚOHS důkazy proti svému zaměstnavateli.

Nově má od pokuty být upuštěno i zaměstnancům (včetně bývalých), pokud podmínky programu leniency splní na základě své žádosti sám soutěžitel.

Přístup k telekomunikačním údajům a dalším citlivým informacím

Nynější návrh výrazně rozšiřuje okruh citlivých informací, ke kterým chce ÚOHS získat přístup. Původní návrh z roku 2024 nic takového neobsahoval – což ilustruje rostoucí apetit ÚOHS směrem k rozšiřování pravomocí.

V roce 2023 získal ÚOHS pravomoc využívat jako důkazy záznamy o telekomunikačním provozu pořízené v trestním řízení. Neuplynuly ani tři roky a ÚOHS chce jít dál: se souhlasem vrchního soudu žádat od operátorů provozní a lokalizační údaje uchovávané po dobu 6 měsíců. Přístup k těmto údajům mají dnes pouze orgány činné v trestním řízení, tajné služby a Česká národní banka.

Tento návrh paradoxně přichází přibližně tři měsíce poté, co Nejvyšší soud rozhodl, že plošné uchovávání těchto záznamů (tzv. data retention) odporuje evropskému právu.²

ÚOHS chce dále získat přístup k důvěrným statistickým údajům ČNB, individuálním údajům ČSÚ i údajům Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Zároveň navrhuje, aby se vůči němu nebylo možné dovolat mlčenlivosti podle AML zákona ani povinnosti mlčenlivosti dle daňového řádu.

Narovnání: sleva na pokutě výměnou za vzdání se opravného prostředku

Institut narovnání umožňuje ÚOHS dospět k rozhodnutí o porušení soutěžního práva rychleji a s nižšími náklady.

Dnes platí, že pokud se soutěžitel přizná k protisoutěžnímu jednání, které mu ÚOHS vytýká, ÚOHS mu sníží pokutu o 10–20 %. Díky tomu může ÚOHS vyhotovit stručnější rozhodnutí.

ÚOHS chce nyní narovnání podmínit i souhlasem s navrhovaným trestem – a zcela vyloučit možnost podání rozkladu. Důvod? Soutěžitelé se sice přiznávají k protisoutěžnímu jednání, ale následně napadají vyšší pokuty. Někdy i legitimně a úspěšně. Do budoucna chce ÚOHS možnost podání opravného prostředku vyloučit zcela.

Navrhovaná novela představuje dosud nejrazantnější pokus o posílení pravomocí ÚOHS – v oblasti vyšetřování, ukládání sankcí i přístupu k citlivým informacím. Řada návrhů přitom jde významně nad rámec verze z roku 2024.

Připomínkové řízení ukáže, zda se s těmito ambicemi ztotožní ostatní rezorty a odborná veřejnost – nebo zda ÚOHS narazí na odpor.

Legislativní proces budeme nadále sledovat. V následujících týdnech se zaměříme na jednotlivé navrhované změny podrobněji. ☹

Mgr. Jiří Mňuk, LL.M.,
advokát / Managing Associate

Mgr. Anna Cervanová, LL.M.,
advokát / Senior Associate

Mgr. David Mrózek,
advokát / Senior Associate

Mgr. Michael Svoboda,
advokát / Associate

ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.

**ROWAN®
LEGAL**

Poznámky:

¹ Součástí jsou i změny dalších zákonů, včetně zákona o zadávání veřejných zakázek. Srov. <https://odok.gov.cz/portal/veklep/material/ALBSDSKF7WP8/>.

² Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 2025, sp. zn. 30 Cdo 2556/2025.

Z aktuální judikatury

Podjatost soudce

Předchozí rozhodování o vině a trestu (původně) spoluobviněných ohledně souvisejících skutků samo o sobě nevybuzuje pochybnosti o podjatosti soudce při rozhodování o vině a trestu dalších obviněných. Při posuzování, zda lze mít pochybnosti o podjatosti soudce, který dříve rozhodoval o vině a trestu (původně) spoluobviněných ohledně souvisejících skutků, je potřeba zabývat se všemi okolnostmi věci, zejména tím, zda a jakým způsobem je v předešlém rozhodnutí popsána činnost osoby, o jejíž vině má být teprve rozhodováno, a zda je v něm uvedeno, že o vině této osoby dosud nebylo rozhodnuto. Popis jednání osob, kterých se dohoda o vině a trestu netýká, jejich identifikace, včetně poznámky o jejich probíhajícím trestním stíhání či odsouzení, je namísto pouze tehdy, je-li to nezbytné pro právní kvalifikaci jednání osob uzavírajících dohodu o vině a trestu.

Předchozí rozhodování o stížnosti proti usnesení o zabrání věci není důvodem pro vyloučení soudce z rozhodování o odvolání proti rozhodnutí o vině a trestu v téže trestní věci.

Pracovní smlouva

Za účinnosti zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, účinného do 31. 12. 2006, bylo

možné v pracovní smlouvě (dohodě o její změně) mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem platně sjednat další zkrácení pracovní doby bez snížení mzdy.

Vázanost rozhodnutím soudu

V řízení o žalobě pojištěného proti pojistiteli o pojistné plnění představované tím, co pojištěný škůdce podle pravomocného rozhodnutí vydaného v adhezním řízení zaplatil poškozenému na náhradu škody, je soud vázán jen výrokem o tom, že pojištěnému bylo pravomocným rozhodnutím soudu uloženo nahradit škodu. Otázku, zda je pojišťovna povinna toto plnění pojištěnému nahradit, je oprávněn a povinen posoudit sám.

Výrok o povinnosti k náhradě újmy z adhezního řízení je v plném rozsahu závazný pouze pro stěžovatele jako pojištěného škůdce, a nikoliv již pro pojistitele, který nemá v adhezním řízení zákonem zaktoveno žádné procesní postavení a nemá tak procesní prostředky, jak toto řízení ovlivnit. Mohou proto nastat a v praxi nastávají např. případy, kdy je pojistitelem vyplacena poškozenému jako pojistné plnění menší částka, než jaká je výše soudem přiznaného nároku na náhradu újmy vůči pojištěnému škůdci. Také mohou nastat případy, kdy o výplatě pojistného plnění, resp. jeho výši bude veden s pojistitelem spor, zatímco plnění uložené výrokem soudu o povinnosti k ná-

hradě újmy bude vůči pojištěnému již exekvovatelné.

Veřejné zakázky

Zjistí-li zadavatel objektivní nemožnost splnění byť jen části požadavků uvedených v zadávací dokumentaci poté, co již vybral dodavatele a vyzval jej k doložení kvalifikace podle § 122 odst. 3 ZZVZ, a nemůže již proto (s ohledem na § 99 ZZVZ) učinit jiné nezbytné a přiměřené opatření k nápravě, aby v zadávacím řízení mohl pokračovat zákonným způsobem, je namísto zrušení zadávacího řízení [podle § 127 odst. 2 písm. d) ZZVZ]. Z uvedeného důvodu již v této fázi nelze vyloučit vybraného dodavatele ze zadávacího řízení pro nedoložení (též) dalších dokladů prokazujících splnění kvalifikace. I kdyby vybraný dodavatel doložil veškeré ostatní doklady, nemohl by nikdy zcela naplnit požadavky stanovené v zadávací dokumentaci a vyhovět výzvě zadavatele pro objektivní nesplnitelnost části jeho požadavků a v takové situaci nelze nedoložení jiných dokladů posuzovat k tíži vybraného dodavatele.

Zastoupení

Důsledkem jednání bez zástupčího oprávnění, resp. překročení zástupčího oprávnění, není neplatnost právního jednání učiněného (neoprávněným) zástupcem; takové jednání toliko zastoupeného

nezavazuje, přičemž zastoupenému zůstává právo je dodatečně (bez zbytečného odkladu) schválit (ratihabovat) a tím je učinit závazným i pro sebe. Jestliže zastoupený v souladu s § 440 o. z. dodatečně neschválí právní jednání zástupce (neprojev v tomto smyslu svou vůli), dává najevo, že nechce být jednáním zástupce vázán. V případě absence dobré víry třetí osoby, že zástupce byl oprávněn za zastoupeného jednat, je zastoupený jediný, koho je třeba v dané situaci chránit před důsledky jednání zástupce. Za této situace odpovídá spravedlivému uspořádání vztahů (mezi zastoupeným, zástupcem a třetí osobou), aby zastoupený nebyl nucen činit žádné aktivní kroky k tomu, aby se z učiněného právního jednání „vyvázal“. Tedy, aby mohl zůstat pasivní. Současně uvedený výklad zastoupenému umožňuje, aby ve všech případech, kdy bude právní jednání považovat za pro sebe výhodné, je dodatečně schválil (postupem podle § 440 o. z.), (oprávnění dodatečně schválit jednání učiněné bez zástupčího oprávnění má majetkovou povahu a smrtí oprávněného přechází na jeho právní nástupce, neboť se nejedná o oprávnění, jehož výkon by se vázal jen na osobu oprávněného).

Zemědělská půda

Pohledávka státu z titulu odvodu za trvalé odnětí půdy ze ZPF vzniká až realizací samotného záměru, pro který byl vydán souhlas s odnětím zemědělské půdy. V souhlasu s odnětím půdy (dle § 9 zákona o ochraně ZPF) příslušný orgán ZPF věc vyhodnotí s ohledem na aspekty životního prostředí, přičemž vysloví souhlas s tím, aby byl záměr realizován (určí, v jakém největším možném rozsahu) a stanoví orientační výši odvodů. Z toho však ještě neplyne, že by již tímto okamžikem vznikla státu také odpovídající pohledávka. Jestliže záměr nebude realizován, případně je realizován v menším rozsahu, povinnost platit odvody dotčenému subjektu buď vůbec nevznikne, nebo vznikne v menším rozsahu. Rovněž není možné datum vzniku pohledávky vázat až na samotné vydání rozhodnutí o odvodech, jelikož tímto rozhodnutím orgán ochrany ZPF nezakládá samotnou pohledávku, toliko deklaruje povinnost subjektu pohledávku státu za odvody zaplatit. V důsledku tohoto rozhodnutí pohledávka na odvod za trvalé odnětí ze ZPF nevznikne, pouze se (v souladu

s § 12 zákona o ochraně ZPF) stane splatnou.

Zadržovací právo

Ustanovení § 2234 o. z. [pojem „movité věci, které má nájemce na (pronajaté) věci nebo v ní“] je nutno vykládat tak, že pronajímatel může zadržovací právo uplatnit (a zadržovací právo může vzniknout) pouze k věcem patřícím (srov. § 495 věta první o. z.) přímo nájemci (ve vlastnictví nájemce).

**Plné texty naleznete
na www.epravo.cz v sekci
„Soudní rozhodnutí“**

Zánik závazku

Souhlas dlužníka s plněním svého dluhu třetí osobou ve smyslu ustanovení 1936 odst. 1 o. z. představuje jednostranné, adresné právní jednání, učiněné ve vztahu k třetí osobě; toto právní jednání může být učiněno jakoukoliv formou, tedy i konkludentně (tedy tak, aby byl třetí osobě seznatelný úmysl dlužníka souhlas poskytnout). Pakliže má být peněžitý dluh splněn dlužníkem bankovním převodem (připsáním na účet věřitele), nepochybně bude takovým jednáním předání veškerých nezbytných platebních údajů (číslo účtu věřitele, variabilní symbol apod.), podle nichž třetí osoba věřiteli plní. Pakliže může být souhlas dlužníka s plněním jeho peněžitého dluhu třetí osobou učiněn i tak, že sdělí třetí osobě veškeré platební údaje a výši dluhu, je zcela zjevné, že pokud třetí osoba takto plní (tedy věřiteli se dostane do dispozice plnění, které odpovídá jeho ujednání s dlužníkem o způsobu zaplacení dluhu), nemůže věřitel takové plnění odmítnout s odkazem na ustanovení § 1936 odst. 1 o. z., neboť takto poskytnuté plnění nemůže u věřitele přivodit pochybnost o tom, že byl souhlas dlužníka třetí osobě poskytnut, resp. nemůže být zjevné, že dlužník souhlas neposkytl.

Zastoupení

Situaci, kdy jedna osoba vystupuje v právním styku nikoli pod vlastním jménem, ale pod jiným jménem (nejde

tedy o to, že by uvedla své jméno a objasnila, že vystupuje za jinou osobu, ale počíná si, jako by touto jinou osobou sama byla), je třeba řešit za použití ustanovení o zastoupení. Užije-li jednatel jméno (identitu) konkrétní osoby, je podstatné, zda z okolností věci vyplývá, že druhá strana chtěla jednat s faktickým jednatelcem, nebo se skutečným nositelem použitého jména. V případě, že druhá strana zamýšlela jednat se skutečným nositelem jména (nikoli s fakticky jednatelcem), lze na jednatelce nahlížet jako na zástupce. Právní účinky projevu vůle jednatelce se pak posoudí podle toho, zda mu svědčí oprávnění jednat jménem zastoupeného. Absentuje-li na straně jednatelce zástupčí oprávnění, je namísto důsledky jeho právního jednání posoudit podle ustanovení o nezmocněném jednání (§ 440 o. z.). Jednání učiněné zástupcem za hranicemi zástupčího oprávnění nebo vykonané nezmocněným jednatelem zavazuje zastoupeného, pouze pokud je schválen bez zbytečného odkladu poté, co se o jednání zástupce dozvěděl (vědomí zastoupeného o jednání zástupce se posuzuje dle § 4 odst. 2 o. z., tedy z objektivizovaného hlediska „osoby případu znalé“, zvažující okolnosti, které jí „musely být v jejím postavení zřejmé“). Pro schválení jednání neoprávněného zástupce není stanovena zákonná forma, může být proto učiněno písemně i ústně, výslovně i konkludentně, a to i tam, kde je pro schvalované jednání samo předepsána zvláštní – kupříkladu písemná – forma.

Doručování

Zvláštní způsob doručování písemností zaměstnavatelem zaměstnanci stanovený v § 334 zák. práce dopadá na všechny případy odvolání z pracovního místa vedoucího zaměstnance bez ohledu na to, kdo zaměstnance na vedoucí pracovní místo jmenoval a následně z tohoto pracovního místa odvolal. Tato pravidla se proto použijí i na doručování odvolání z pracovního místa vedoucího (ředitele) příspěvkové organizace jejím zřizovatelem. I když jmenováním zaměstnance na pracovní místo vedoucího příspěvkové organizace nevzniká mezi zřizovatelem a zaměstnancem pracovní právní vztah a zřizovatel se ani nestává třetí stranou pracovního právního vztahu, přiznává mu zákon ve vztahu k vedoucímu příspěvkové organizace některá oprávnění, která

Pevný základ pro Vaše právo.

Pomáháme najít správný směr

Finanční regulace, AML/CTF a trestní právo

+ www.martinik.legal

MARTINÍK

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

DOPORUČOVANÁ
KANCELÁŘ

má zaměstnavatel vůči zaměstnancům a která ho v tomto vztahu přibližují postavení zaměstnavatele – zřizovatel vedoucího příspěvkové organizace jmenuje a odvolává [§ 33 odst. 3 písm. e), § 33 odst. 4 písm. e), § 73 odst. 1 zák. práce], určuje mu plat (§ 122 odst. 2 zák. práce) a určuje výši požadované náhrady škody, kterou způsobil (§ 262 zák. práce). Pracovištěm, na kterém zřizovatel příspěvkové organizace doručuje jejímu vedoucímu písemnosti do vlastních rukou (včetně odvolání z pracovního místa vedoucího zaměstnance), proto může být – obdobně jako v případě doručování písemností zaměstnavatelem – nejen místo, na kterém vedoucí příspěvkové organizace (obvykle v jejích prostorách) plní nebo má plnit své pracovní úkoly, ale i místo, v němž vykonává svou činnost zřizovatel.

Nájem bytu

Ustanovení § 2238 o. z. lze vztáhnout též na případ změny smlouvy o nájmu (družstevního) bytu spočívající „v rozšíření“ předmětu nájmu (bytu) o další prostor, jenž má být užíván k uskladňování věcí obdobně jako sklep či komora, tedy jako jeho příslušenství [jímž i nadále třeba rozumět prostory (vedlejší) či místnosti (vedlejší), jež jsou určeny k tomu, aby byly společně užívány, sdílely režim bytu či domu, k němuž náleží], jež takto bylo (jako příslušenství) určeno (již v období právní úpravy účinné do 31. 12. 2013) vlastníkem (srov. § 121 odst. 2 obč. zák.), a v následném užívání takového prostoru nájemcem v dobré víře po stanovenou dobu. Příslušenství bytu není a nemůže být samostatným předmětem nájemních vztahů, nýbrž se řídí režimem právního vztahu k bytu, k němuž náleží.

Podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 se zvláštní úprava nájmu bytu (družstevního bytu) nebo domu použije na všechny případy, kdy si nájemce pronajme určitý prostor k bydlení, i kdyby tento prostor nesplňoval zákonné požadavky na bydlení (např. k bydlení byl pronajat nebytový prostor). I tyto případy mají být – z hlediska soukromého práva – posuzovány jako chráněný nájem bytu. Došlo tak k potlačení dřívější vázanosti na kolaudační určení (srov. § 2236 odst. 1 o. z.), která (též) bránila určení příslušenství bytu v rozporu s kolaudovaným stavem.

Nepříčetnost obviněného

Je-li trestní stíhání zastaveno pro nepřičetnost obviněného v době činu a nevyjde-li najevo svévole orgánů činných v trestním řízení, ústavní pořádek nezařazuje právo na náhradu škody trestním stíháním způsobené.

Nesprávné poučení

Nesprávné poučení o tom, že dovolání není přípustné, ačkoli ve skutečnosti přípustné je (resp. za určitých podmínek být může), představuje porušení práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Plné texty naleznete na www.epravo.cz v sekci „Soudní rozhodnutí“

Účast obviněného u hlavního líčení

Byť se obviněný obstrukcemi vyhýbá účasti na jednání soudu, soudy na něj nemohou uvalit vazbu, aniž by se vypořádaly s otázkou, zda nelze jeho účast zajistit méně intenzivními prostředky. Jinak dochází k porušení práva zaručeného čl. 8 odst. 5 Listiny základních práv a svobod.

Slyšení ve vazebním řízení

Neinformoval-li soud obviněného stěžovatele o tom, že bude rozhodováno o stížnosti státního zástupce proti rozhodnutí o propuštění z vazby na svobodu, aniž by mu tuto stížnost zaslal a poskytl mu lhůtu k vyjádření či vyslovení požadavku na konání vazebního zasedání, a nekonal-li ani vazební zasedání, o které obviněný požádal v řízení před soudem prvního stupně, a v němž by se mohl k návrhu vyjádřit, porušil takovým postupem základní práva obviněného na projednání věci v jeho přítomnosti a možnost vyjádřit se k dalšímu trvání vazby a ke všem prováděným důkazům podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. V důsledku toho porušil i jeho právo na osobní svobodu podle čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle kterého nikdo nesmí být zbaven osobní

svobody jinak než způsobem, který stanoví zákon.

Uvedené platí tím více za situace, kdy stížnostní soud rozhodoval po více než šesti týdnech od konání posledního vazebního zasedání, přičemž se nijak nezabýval „obdobným užitím“ § 73d odst. 3 trestního řádu, jak předepisuje § 74 trestního řádu. Na rozhodování soudu prvního stupně a soudu stížnostního při posuzování nutnosti konat ve stížnostním řízení vazebního zasedání, požádá-li o něj výslovně obviněný, je třeba nahlížet jako na jeden celek.

Správní žaloba a trestní rozsudek

Soud v řízení o správní žalobě právnické osoby není vázán trestním rozsudkem vydaným v řízení proti jejím jednatelům, v němž právnická osoba sama nevystupovala.

CHKO Soutok

Při posuzování kolize vlastnického práva (čl. 11 Listiny), práva na podnikání (čl. 26 Listiny) a práva na samosprávu (čl. 8, čl. 100 Ústavy), na straně jedné, a zájmu na ochraně přírodního bohatství (čl. 7 Ústavy), resp. životního prostředí (čl. 35 Listiny), na straně druhé, v souvislosti s vyhlášením chráněné krajinné oblasti, nemůže Ústavní soud hledat optimální nastavení jednotlivých regulačních opatření. Z hlediska ústavního pořádku jsou pravidla pro volbu typu a míry ochrany určitého přírodního území relativně široká.

Projde-li napadená právní úprava přísnějším testem proporcionality, není nutné ji samostatně testovat kritérii mírnějšími (testem racionality).

Kompetence vlády vydat nařízení o zřízení chráněné krajinné oblasti není ústavně ani zákonem nijak časově vázána na ukončení případných předchozích soudních sporů o vypořádání námitek vznesených v průběhu přípravy nařízení vlády.

Klimatická žaloba

Brojí-li žalobce proti tvrzenému nezákonnému zásahu správního orgánu spočívajícímu v jeho nečinnosti (jiné než vydat rozhodnutí ve věci samé nebo

osvědčení), může být správní zásahová žaloba podle soudního řádu správního úspěšná jen tehdy, ukládá-li právní řád žalovanému správnímu orgánu povinnost, která odpovídá „plnění“ požadovanému žalobcem.

K výraznému snížení emisí skleníkových plynů a dosažení klimatické neutrality České republiky v horizontu přibližně tří dekád je třeba ukládat povinnosti jednotlivcům. Povinnosti přitom mohou být ukládány pouze na základě zákona (čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Měl-li by zásah do základního práva spočívat v nepřijetí zákonné úpravy, je to „zásah“ (ovšem nikoli ve smyslu soudního řádu správního), jež nelze přičítat ministerstvům, která pravomoc přijímat zákony nemají, nelze se proti němu bránit žalobou na ochranu před nezákonným zásahem.

Měl-li by zásah do základního práva spočívat v nestanovení konkrétních mitigačních opatření vedoucích ke snížení emisí, musel by ústavní pořádek, zákon či unijní nařízení ministerstvům uložit povinnost taková opatření stanovit. Pokud však ministerstva takovou povinnost uloženu nemají, zamítnutí zásahové žaloby v takové situaci není porušením ústavně zaručených základních práv, a to bez ohledu na to, jaké povinnosti má stát jako celek.

Náhrada škody

Pojem škody má ve výroku o vině a ve výroku o náhradě škody odlišný význam. V případě výroku o vině je škoda znakem skutkové podstaty trestného činu, u výroku o náhradě škody je podkladem k nároku poškozeného na náhradu újmy způsobené trestnou činností. Výše způsobené škody, kterou obsahuje výrok o vině, bez dalšího nepředurčuje, jak vysokou povinnost k náhradě škody trestní soud obviněnému uloží.

Výrok o náhradě škody je oddělitelným výrokem. Odvolací trestní soud jej může samostatně přezkoumat a případně jej zrušit, i když výrok o vině nabyt právní moc (částečná právní moc). Pokud odvolací trestní soud zamítne odvolání poškozeného jen proto, že výrok o vině obsahující výši škody je již v právní moci, odepírá poškozenému právo na přístup

k soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Odporová žaloba

Posuzování toho, zda určitý právní úkon učinil dlužník proto, aby zajistil provozování závodu v rámci obvyklého hospodaření, je odvislé od posouzení okolností konkrétní věci. V situaci, kdy po zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka dovolatel učinil převod peněžních prostředků dlužníka (coby inkaso) na úhradu úvěrové pohledávky vzniklé a splatné před zahájením insolvenčního řízení, nelze tyto platby považovat za úkony nutné k provozování závodu dlužníka v rámci jeho obvyklého hospodaření. Ani sjednání zástavního práva zřízeného k pohledávkám z bankovního účtu ve prospěch banky neopravňuje banku (coby zástavního i osobního dlužníka) poté, co nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka, „blokovat“ přístup k předmětu zástavy osobě s dispozičními oprávněními.

Plné texty naleznete na www.epravo.cz v sekci „Soudní rozhodnutí“

Obvyklost právního úkonu lze testovat z pohledu, zda je právní úkon obvyklý pro pokračování provozu závodu, jeho zachování či rozvoj. Obvyklé hospodaření představuje především realizaci vlastního předmětu činnosti (prodej zboží v případě velkoobchodu, prodej komodit u obchodníka s komoditami, prodej bytové jednotky ze strany developera, či další činnosti, bez nichž by samotný chod závodu nebylo možné udržet).

Plat

Pro splnění kritéria interpretace „rozsáhlých“ děl představujícího jednu z podmínek pro zařazení člena orchestru do 13. platové třídy podle položky 2. 14. 09 přílohy nařízení vlády č. 222/2010 Sb. není nutné, aby člen orchestru interpretoval sólové části „nejrozsáhlejších“ baletních, instrumentálních, vokálních nebo vokálně-instrumentálních děl. Postačí, že interpretuje sólové části rozsáhlých baletních,

instrumentálních, vokálních nebo vokálně-instrumentálních děl, tj. díla rozsáhlejší než (svým rozsahem) běžná.

Vedlejší účastník

Připustit dovolání pro zodpovězení otázky, zda výzva k prokázání právního zájmu na výsledku sporu, adresovaná soudem prvního stupně osobě, která vstoupila do řízení jako vedlejší účastník (§ 93 odst. 1 o. s. ř.), měla zákonem předepsané náležitosti a byla učiněna náležitou formou a zda její (případné) nedostatky bránily vydání usnesení o nepřipuštění vedlejšího účastnictví, má dovolací soud jen tehdy, jde-li o dovolání adresáta výzvy; (hlavní) účastník, jehož měla taková osoba v řízení podporovat, takovou otázku pro účely způsobilosti založit jejím prostřednictvím (ve smyslu § 237 o. s. ř.) přípustnost dovolání k dispozici nemá.

Insolvence a SJM

Majetek sepisovaný do majetkové podstaty dlužníka jako majetek ve společném jmění dlužníka a jeho (bývalého nebo současného) manžela (§ 205 odst. 3 insolvenčního zákona) musí být v soupisu (u každé položky, které se to týká) vždy identifikován jako majetek ve společném jmění manželů (nestačí údaj „vlastnictví dlužníka“). Půjde-li o soupis podle § 274 insolvenčního zákona, pak tento důvod soupisu musí být u příslušné položky soupisu také uveden; jinak bude mít soupis účinky prostého soupisu majetku ve společném jmění manželů, tedy účinky soupisu, který při následném marném doběhnutí lhůty uvedené v § 741 o. z. nebrání vzniku nevyratitelné domněnky vypořádání tímto ustanovením předjímané. Změny promítnuté od 1. června 2019 v § 274 insolvenčního zákona lze zjednodušeně shrnout tak, že je-li „celé“ nevypořádané společné jmění manželů sepsáno do majetkové podstaty dlužníka podle § 274 odst. 1 věty první insolvenčního zákona (jelikož „běžné“ vypořádání společného jmění manželů podle pravidel nastavených v § 742 o. z. nelze „prakticky“ provést proto, že závazky dlužníka, které z něj mohou být uspokojeny, jsou vyšší než majetek, který náleží do společného jmění manželů), pak se (oproti právnímu stavu před 1. červnem 2019) nově předpokládá vypořádání pouze tím způsobem, že se po zpeněžení veškerého takto zahrnutého majetku ve společném

jmění manželů v majetkové podstatě dlužníka vypořádá „přiměřeně“ podle pravidel nastavených v § 742 o. z. pouze onen „výtěžek zpeněžení“.

Katastr nemovitostí

Ustanovení § 15 zákona č. 256/2013 Sb. (katastrální zákon) vymezuje, že obligatorní přílohou návrhu na vklad je tzv. vkladová listina, která má potvrdit nebo osvědčovat existenci nebo neexistenci práva (jež má být vkladem zapsáno). Tyto skutečnosti ale musí být zřejmé přímo z obsahu dané vkladové listiny, protože výlučně jen ona listina slouží zároveň jako odůvodnění návrhu na vklad. Nelze tedy namísto ní předkládat nepřímé důkazy jako je tomu ve sporném nalézacím řízení. Jestliže žádnou takovou listinou žalobce nedisponuje, nelze vklad práva či jeho zánik (tzv. „výmaz“) povolit jen proto, že takovou skutečnost žalobce tvrdí (ale odpovídající listinou nedokládá). Tyto závěry dopadají i na případy, kdy je předmětem věci posouzení, zda obsah listiny potvrzuje nebo osvědčuje existenci služebnosti vznikající ze zákona.

Ustanovení § 104a odst. 2 zákona o el. komun. předvídá zápis předmětných služebností do katastru nemovitostí pouze ve vztahu k nemovitostem ve vlastnictví státu. Jelikož územním rozhodnutím není potvrzován nebo osvědčován vznik služebnosti (třebaže na základě něj taková služebnost vzniká přímo ze zákona), proto přímo z jeho obsahu ani není zřejmé, ke kterým nemovitostem by z důvodu jejich vlastnictví státem měla být zapsána služebnost, a ke kterým nemovitostem z důvodu jejich vlastnictví odlišným subjektem není zápis zákonné služebnosti do katastru nemovitostí vyžadován. I to, že zákonodárce nevyžaduje stejným způsobem zápis zákonné služebnosti obsahově vymezené v § 104a odst. 2 zákona o el. komun. pro pozemky ve vlastnictví státu a pro pozemky ve vlastnictví jiných osob, nenasvědčuje tomu, že by územní rozhodnutí mělo sloužit jako vkladová listina pro zápis zákonné služebnosti do katastru nemovitostí.

Náhrada škody

Nezakročí-li poškozený proti škodě, která mu hrozí, zpravidla protiprávně nejedná, neboť neexistuje obecná povinnost chrá-

nit vlastní jmění před vznikem škody. Z uvedeného vyplývá, že v případě, kdy jsou pro vznik odpovědnosti nutné protiprávnost a zavinění, se pro spoluúčast poškozeného nevyžaduje protiprávnost ani zavinění v pravém slova smyslu, nýbrž jen absence potřebné pečlivosti aplikovatelné vůči vlastním statkům. Kritéria pro posuzování této potřebné pečlivosti se však zcela shodují s kritérii pro posuzování zavinění. Při posuzování spoluúčasti poškozeného je namísto uplatnit tzv. princip rovného přístupu: pro přičtení škody jak škůdci, tak poškozenému mají platit stejné zásady.

**Plné texty naleznete
na www.epravo.cz v sekci
„Soudní rozhodnutí“**

Náhrada škody zaměstnancem

Odcizí-li třetí osoba zaměstnanci svěřené hodnoty, které je povinen vyúčtovat, nemá zavinění třetí osoby samo o sobě za následek zánik odpovědnosti zaměstnance za svěřené hodnoty. Zaměstnanec se však za této situace zprostit své povinnosti nahradit schodek, jestliže prokáže, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění, například proto, že pachatel vloupání prokazatelně vytvořil takovou situaci, která zaměstnanci bránila se svěřenými hodnotami hospodařit a je opatrovat. Z hlediska zavinění zaměstnance musí být zvažováno i to, zda porušením svých pracovních povinností neumožnil takové jednání třetích osob (například tím, že svěřené hodnoty neuložil na bezpečném místě nebo že tam zanechal hodnoty, které měl správně odvést). Zaměstnanec se nemůže své povinnosti hradit schodek zprostit, jestliže neplněním svých povinností řádně hospodařit s prostředky svěřenými mu zaměstnavatelem a strážít a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele [§ 301 písm. d) zák. práce] vznik schodku umožnil. Vztah takového nedbalostního jednání ke vzniku schodku je přitom třeba posuzovat v každém případě individuálně a pečlivě přihlížet ke všem okolnostem, za nichž ke vzniku schodku došlo. Je-li nedbalostní poruše-

ní povinností zaměstnancem takového rozsahu, že by bez něho ke vzniku škody (schodku) vůbec nemohlo dojít (tj. že zaměstnanec porušením svých povinností umožnil vznik celého schodku), pak nepřichází v úvahu ani částečné zproštění se povinnosti nahradit schodek; to závisí na rozsahu porušení povinnosti, kterým byl umožněn vznik škody (schodku).

Zastavení exekuce

Soudní exekutor a následně exekuční soud jsou po obdržení exekučního návrhu povinni vždy přezkoumat, zda exekuční titul, jenž byl k návrhu připojen (§ 38 odst. 2 exekučního řádu), skutečně představuje exekuční titul způsobilý k tomu, aby na jeho podkladě byla exekuce vedena (§ 40 exekučního řádu). Byl-li předložený exekuční titul ve skutečnosti padělkem, není přitom (navzdory pořádkovým lhůtám stanoveným v § 43a exekučního řádu a odrážejícím požadavek na rychlý postup soudního exekutora a soudu v této úvodní fázi exekučního řízení) z hlediska závěru o existenci a splnění uvedené povinnosti exekučního soudu významné, o jak zdařilý (přesvědčivý) falzifikát se jednalo. Odpovědnost státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím je odpovědností objektivní (tedy odpovědností vznikající bez zřetele k případnému zavinění) a zároveň i odpovědností absolutní, které se nelze zprostit, a to ani tehdy, když stát škodu i při vynaložení veškerého možného úsilí nemohl odvrátit. Stát se své odpovědnosti za škodu podle zákona č. 82/1998 Sb. nemůže zprostit ani tehdy, pokud se prokáže, že tato škoda vznikla úmyslným protiprávním jednáním konkrétní osoby.

Stát je za podmínek vymezených v § 7 a § 8 OdpšK upravujících jeho odpovědnost za újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím odpovědný též za újmu, která byla povinnému způsobena exekucí zastavenou podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., ve spojení s § 52 odst. 1 exekučního řádu, proto, že byla vedena na základě exekučního titulu, který nebyl pravý, přičemž je nerozhodné, že pro závěr o tom, že je předložený exekuční titul falzifikátem, v okamžiku pověření soudního exekutora provedením exekuce a zaslání vyznění o zahájení exekuce povinnému žádná zjevná skutečnost, kterou měl exekuční soud či soudní exekutor k dispozici, nesvědčila.

ZIZLAVSKY

SIGMUND > 35 years

RESTRUKTURALIZACE & INSOLVENCE

síla praxe

www.zizlavsky.cz | ak@zizlavsky.cz

Praha 1, Široká 5, 110 00

Jednočinný souběh

Jednočinný souběh přečinů úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 a § 211 odst. 2 tr. zákoníku je vyloučen z důvodu subsidiarity druhého z uvedených ustanovení vůči prvnímu.

Prohlášení viny

Součástí prohlášení viny podle § 206c odst. 1 tr. ř. je souhlas obviněného s právní kvalifikací skutku uvedenou v obžalobě (návrhu na potrestání). Přijme-li soud prohlášení viny, v odsuzujícím rozsudku nemůže bez dalšího změnit právní kvalifikaci oproti obžalobě (návrhu na potrestání), popřípadě oproti přijatému prohlášení viny učiněnému obviněným a odlišujícím se za souhlasu státního zástupce od obžaloby (návrhu na potrestání).

Odvolací soud může vadu rozsudku, spočívající v rozporu výroku o vině a přijatého prohlášení viny, napravit i z podnětu odvolání, které oprávněná osoba podala proti výroku o trestu, má-li vytýkaná vada napadeného výroku o trestu původ v takto vadném výroku o vině (§ 254 odst. 1, 2 tr. ř.).

Ublížení na zdraví

Při posuzování, zda byly naplněny privilegující okolnosti skutkových podstat zabití (§ 141 trestního zákoníku) nebo ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky (§ 146a trestního zákoníku), musí soudy řádně vyhodnotit všechny skutečnosti, které svou mimořádnou intenzitou a závažností mohly vést k silnému rozrušení stěžovatele (obviněného), včetně jeho zranění. Není-li bezpečně prokázáno, kdo a v jaké fázi incidentu tato zranění způsobil, nelze v souladu s pravidlem in dubio pro reo (čl. 40 odst. 2 Listiny, čl. 6 odst. 2 Úmluvy) jejich původ přiřít jiným osobám než poškozenému, který konflikt vyvolal svým prvotním útokem, zahrnujícím kop do obličeje a úder pěstí do obličeje, pouze na základě vlastních úvah soudu o vnímání bolesti stěžovatelem a předpokládaných důsledcích na schopnost stěžovatele reagovat na útok – přes tato zranění – fyzickým násilím; jestliže soudy nahradí dokazování znaleckým posudkem vlastními hypotézami, navíc podanými jen v pravděpodobnostní rovině, a opomenou se vyřadit s podstatnými skutečnostmi, po-

ruší jeho právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny) a právo na spravedlivý proces (čl. 6 odst. 1 Úmluvy) a dopustí se též excesu ze zásady nullum crimen sine lege podle čl. 39 Listiny.

Územní plán

Ačkoliv ani existence nepravomocného povolení stavebního záměru ve spojení s principem kontinuity územního plánování nevylučuje možnost změny územního plánu způsobem omezujícím vlastnické právo stavebníka, musí pro takovou změnu existovat velmi závažné důvody v podobě reálného a intenzivního zásahu do jiných ústavně zaručených základních práv a svobod nebo závažná kolize s veřejným zájmem. Nezohlední-li správní soudy tuto skutečnost (s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu) v řízení o návrhu na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části, porušují tím právo navrhovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

**Plné texty naleznete
na www.epravo.cz v sekci
„Soudní rozhodnutí“**

Obydlí

Zamítnutím stěžovatelčiny žaloby z rušené držby s odůvodněním, že je třeba poskytnout ochranu vlastnickému právu žalované, krajský soud popřel smysl a účel posesorního řízení a zjevně překročil meze, za kterých lze ochranu stěžovatelčiny držby vyloučit. Jestliže krajský soud její žalobu z rušené držby zamítl na základě jiných než zákonem předvídaných skutečností, odepřel stěžovatelce v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod zákonem garantovanou soudní ochranu. Užívala-li stěžovatelka prostory ve své držbě k bydlení, neposkytnutím ochrany svémocně narušené držbě zároveň krajský soud zasáhl do nedotknutelnosti obydlí stěžovatelky ve smyslu čl. 12 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Odměna advokáta

Rozlišení tarifních hodnot (a v souvislosti s tím i rozdílných sazeb odměny) u řízení vymezených v § 9 odst. 2

vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění vyhlášky č. 258/2024 Sb., a v § 9 odst. 7 advokátního tarifu, které nespočívá v objektivní odlišnosti agend či typově rozdílné povaze právní služby, ale pouze ve způsobu určení právního zástupce, je projevem libovůle.

U neaktivních či nekontaktních subjektů, kterým je ustanoven opatrovník za účelem jejich zrušení a likvidace, lze argument o odlišnosti právní služby akceptovat, neboť náplň činnosti advokáta a advokáta jako ustanoveného opatrovníka zdaleka není totožná.

Přestože platí, že advokát může vykonávat závislou činnost jako zaměstnaný advokát, není vztah mezi advokátem v pozici zaměstnance a advokátem (resp. advokátní kanceláří) v pozici zaměstnavatele nijak regulován advokátním tarifem. Advokátní tarif se netýká vnitřních pracovněprávních vztahů uvnitř advokátní kanceláře, ale ceny právních služeb, tedy podnikání či provozování samostatné výdělečné činnosti ve smyslu čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Při posuzování souladu § 9 advokátního tarifu s ústavním pořádkem proto není namístež použít jako referenční kritérium čl. 26 odst. 3 a čl. 28 Listiny základních práv a svobod.

Odpovědnost za újmu

Pokud soudy paušálně vyloučí odpovědnost státu podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), za zrušené předběžné opatření ve věci ochrany před domácím násilím s pouhým odkazem na obecnou úpravu předběžných opatření v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, aniž zohlední jeho specifika, poruší tím právo stěžovatele na náhradu újmy podle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Poškozený v hlavním líčení

Osoba, která o sobě tvrdí, že je poškozenou v trestním řízení a že splňuje požadavky

stanovené trestním řádem (zejména podle § 43 odst. 1 a 2, § 44 a § 206 odst. 3 a 4 a § 229 trestního řádu), uplatňuje právo na soudní ochranu ve formě práva být připuštěna do zahájeného trestního řízení. Jsou-li tyto podmínky splněny, a nepřipustí-li ji přesto soud jako poškozenou do trestního řízení bez náležitého odůvodnění, poruší tím její právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod, neboť je na jejím uvážení, a nikoli soudu, zda právo na odškodnění uplatní v trestním řízení, nebo žalobou v občanskoprávním řízení. Uvedené platí tím spíše za situace, kdy z popisu trestných činů v návrhu na potrestání jednoznačně plyne, že jednáním obviněného byla poškozená stěžovatelce způsobena újma. Z hlediska postavení poškozeného v trestním řízení je lhostejné, jak je jednání kvalifikováno v obžalobě či návrhu na potrestání, neboť soud není právní kvalifikací vázán (§ 220 odst. 3 trestního řádu).

Povinnosti nemocnice

S ohledem na pozitivní závazky plynoucí z práva na život podle čl. 6 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je třeba podústavní právo vykládat tak, že pokud zdravotnické zařízení ví nebo má vědět o skutečném a bezprostředním riziku, že se jednotlivec hospitalizovaný v souvislosti se svým duševním onemocněním pokusí o sebevraždu, je povinno přijmout rozumná preventivní opatření, aby takovému pokusu předešlo.

Nájem bytu

Výpověď podle § 2283 odst. 1 o. z. může pronajímatel jednostranně ukončit nájem bytu přešlý na dědice zemřelého nájemce i před (pravomocným) skončením pozůstalostního řízení. Tím se sice vystavuje riziku, že výpověď adresuje nesprávné osobě (osobě, která není nájemcem bytu), a ta tak nevyvolá žádné právní účinky (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2018, sp. zn. 26 Cdo 4342/2017, a v něm uvedenou judikaturu), oprávněnost (platnost) výpovědi dané osobě, které bylo později, leč s účinností ke dni smrti zůstavitele, potvrzeno nabytí dědictví po původním nájemci bytu, to však ovlivnit nemůže.

Odpovědnost státu za újmu

Provozování vozidla, úkony provádění pravidelných technických kontrol STK či

servisování v autorizovaném servisu mohou spadat mezi povinnosti správce dle zákona o výkonu zajištění za situace, jedná-li se prokazatelně o úkony nezbytné pro uchování hodnoty konkrétního zajištěného vozidla. Bez jasného vymezení potřebných úkonů k uchování hodnoty konkrétního zajištěného vozidla a následného posouzení jejich splnění správcem není možné učinit závěr, zda došlo k nesprávnému úřednímu postupu.

**Plné texty naleznete
na www.epravo.cz v sekci
„Soudní rozhodnutí“**

Pojištění

Právo pojistitele odpovědnosti z provozu vozidla na úhradu částek vyplacených na pojistné plnění za náklady na výživu pozůstalým není právem na opětující se plnění. Vzniká a promlčuje se v závislosti na uskutečnění platby pojistného plnění v obecné promlčecí lhůtě.

Popření pohledávky

Popírající osoba nemůže v řízení o její žalobě podle § 267a odst. 1 o. s. ř. použít jinou skutkovou (a právní) argumentaci než tu, kterou použila v popíracím úkonu (tak např. nelze zaměnit původní tvrzení k promlčení pohledávky a zástavního práva za tvrzení o neplatnosti zástavní smlouvy apod.)

Pozůstalost

Při nově objeveném se aktivu pozůstalosti sice nezakládá dříve vydané usnesení o zastavení původního řízení podle ustanovení § 154 z. ř. s. překážku věci pravomocně rozhodnuté, ovšem (i po zahájení řízení podle ustanovení § 192 z. ř. s.) zůstává nedotčeno v tom smyslu, že dodatečné projednání pozůstalosti není možno chápat jako specifickou formu opravného řízení, a proto na závěrech, ke kterým dospělo původní řízení o pozůstalosti, nelze v řízení o dodatečném projednání pozůstalosti v žádném ohledu nic měnit. Nelze tedy ničeho měnit na vydání bezcenného nebo nepatrného majetku (původně zjištěného aktiva pozůstalosti) vypraviteli pohřbu, a to již z toho důvo-

du, že smyslem postupu podle ustanovení § 154 z. ř. s. je bezpochyby (mimo jiné) poskytnout vypraviteli pohřbu (bez ohledu na to, zda je či není dědicem zůstavitele) z aktiv pozůstalosti alespoň částečnou úhradu nákladů, které vynaložil na zůstavitelův pohřeb. V řízení o dodatečném projednání pozůstalosti podle ustanovení § 192 z. ř. s. proto soud již k tomuto nepatrnému majetku (původně zjištěnému aktivu pozůstalosti), který byl vydán vypraviteli pohřbu, nepřihlédne, tj. nezahrne jej do nově objevených se aktiv pozůstalosti, která mají být dodatečně projednána. Tento majetek má pro řízení o dodatečném projednání pozůstalosti podle ustanovení § 192 z. ř. s. význam jen potud, že objeví-li se dodatečně další majetek nepatrné hodnoty, lze toto řízení zahájit za předpokladu, že dříve zjištěný nepatrný majetek již společně s nově objeveným nepatrným majetkem hodnotu nepatrného majetku převyšuje.

Dědictví

Ve vztahu k tvrzeným pohledávkám dědice nic nebrání jejich uplatnění i po skončení pozůstalostního řízení vůči třetím osobám žalobou podle části třetí o. s. ř., a to zcela bez zřetele k tomu, zda byly výslovně v pozůstalostním řízení projednány či nikoliv. Úvahy o tom, že v rámci tzv. dědicové ingerence musí být v rámci pozůstalostního řízení projednán veškerý majetek zůstavitele, jsou poplatné dřívější právní úpravě účinné do 31. 12. 2013, nadto ani v uvedené době se neuplatňovaly bezvýhradně, neboť např. věřitelé zůstavitele při posuzování míry odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele nebyli vázáni rozsahem aktiv a pasiv uvedených v usnesení o dědictví a mohli prokazovat, že dědicové zatajili nebo neoznačili aktiva nebo naopak nadhodnotili pasiva dědictví a odpovídají za závazky zůstavitele ve vyšší míře, než by odpovídalo usnesení o dědictví. Usnesení o dědictví není ani za současné právní úpravy v rozsahu vymezení jmění zůstavitele (jeho aktiv a pasiv) závazné pro třetí osoby, přičemž paternalistický pohled, podle něhož musí být v pozůstalostním řízení projednán veškerý majetek (vyjma majetku sporného), nemůže obstát i s ohledem na změnu právní úpravy. Tak např. dodatečné projednání pozůstalosti se nyní provádí nikoliv z úřední povinnosti, jako tomu bylo do 31. 12. 2013 podle § 175x o. s. ř. ve znění

tehdy účinném, ale jen na návrh některého z dědiců (§ 193 odst. 2 o. s. ř.), rovněž zamlčel-li dědic aktivum či nadhodnotil-li pasivum pozůstalosti, popř. bylo-li aktivum či pasivum pozůstalosti sporné ve smyslu § 172 odst. 2 věta druhá a § 173 in fine z. ř. s., má kupř. nepominutelný dědic právo podat žalobu proti dědici či dědicům o zaplacení či dorovnání povinného dílu, aniž by to samozřejmě bylo podmíněno (dodatečným) autoritativním rozhodnutím o dědickém právu k tomuto jmění. Stejně tak se může tzv. oprávněný (pravý) dědic domáhat vlastnickou žalobou ochrany proti tzv. nepravému dědici a ani on samozřejmě není vázán rozsahem aktiv a pasiv, které byly projednány v pozůstalostním řízení a na něž pomýšlelo usnesení o dědickém právu. Lze tak shrnout, že ve vztahu mezi dědicem či dědici, kterým bylo potvrzeno nabytí dědictví na straně jedné a jinými osobami na straně druhé je pro uplatňování majetkových nároků někdejšího zůstavitele zpravidla nevýznamné, zda byly jako aktiva výslovně projednány v pozůstalostním řízení.

Hodnocení důkazů

Důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. slouží k námitkám, že v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. Chybějícím je některý výrok jako celek, pokud není obsažen v určitém rozhodnutí, přestože podle zákona ho měl soud pojmut do výrokové části, a to případně i z důvodu, že jeho vyslovení navrhovala některá ze stran. V rozhodnutí soudu druhého stupně je chybějícím typicky výrok o tom, jak bylo rozhodnuto o některém z více souběžně podaných opravných prostředků, o nichž rozhodoval soud druhého stupně v rozhodnutí napadeném dovoláním (např. chybějící výrok o zamítnutí nedůvodného odvolání jednoho z více odvolatelů, z nichž některému bylo vyhověno). Druhou alternativou je, že určitý výrok sice byl v napadeném rozhodnutí učiněn, ale není úplný. Neúplným je takový výrok napadeného rozhodnutí, který neobsahuje některou podstatnou náležitost stanovenou zákonem, např. je-li v případě výroku o vině uvedena právní kvalifikace skutku jenom zákonným pojmenováním trestného činu včetně příslušného zákonného ustanovení, ale není citována tzv. právní věta vyjadřující zákonné znaky trestného činu.

Insolvence, zástavní právo

Insolvenční dlužník se nemůže účastnit insolvenčního řízení vedeného na jeho majetek jako svůj vlastní věřitel v postavení zástavního věřitele, ani tehdy, je-li ve smyslu § 1335 odst. 1 o. z. zástavou pohledávka zástavního dlužníka za insolvenčním dlužníkem (coby zástavním věřitelem).

Řízení o incidenční žalobě, kterou se insolvenční správkyne dlužníka (coby zástavního věřitele) domáhá vůči popírající oddělené insolvenční správkyne téhož dlužníka (coby poddlužníka ze zastavené pohledávky) určení pravosti a výše zajištěné pohledávky, insolvenční soud zastaví podle § 160 odst. 5 insolvenčního zákona pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení.

Plné texty naleznete
na www.epravo.cz v sekci
„Soudní rozhodnutí“

Insolvenční řízení

Byl-li žalobce vyzván k podání žaloby podle § 203a insolvenčního zákona a nepodal-li ve lhůtě 30 dnů u insolvenčního soudu žalobu na určení pořadí uplatněné pohledávky, považovalo se jeho podání, jímž uplatnil takovou pohledávku, za přihlášku pohledávky a uspokojení pohledávky jako pohledávky za majetkovou podstatou nebo pohledávky postavené jí na roveň bylo v insolvenčním řízení vyloučeno. Procesním důsledkem shora uvedeného [rozuměj podání přihlášky pohledávky v době po právní moci rozhodnutí o úpadku (kdykoli později, dokud trvají účinky rozhodnutí o úpadku)] tak bylo (mělo být) zastavení řízení o žalobě (podané dle § 203 insolvenčního zákona) v intencích § 109 odst. 1 písm. a), § 140c a § 141a insolvenčního zákona. Za stavu, kdy odvolací soud (v rozporu s výše uvedeným) změnil rozhodnutí soudu prvního stupně v rozsahu odvoláním žalovaného dotčeném tak, že žalobu zamítl, ač je měl změnit a řízení o žalobě v této části zastavit, je jeho rozhodnutí ve výroku nesprávné.

Insolvenční řízení

Platí-li, že insolvenční řízení má být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl

nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn [§ 5 písm. a) insolvenčního zákona], pak v rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře nemohou být věřitelé, jejichž pohledávka byla řádně zjištěna co do pravosti a výše, vyloučeni z možnosti být uspokojeni z výtěžku zpeněžení takového majetku jen proto, že se po dobu plnění pětiletého splátkového kalendáře nepodařilo zpeněžit majetek určený § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona. Přitom není rozhodné, zda důvodem, pro který nebyl (nemohl být) zmíněný majetek zpeněžen, byly neúspěšné „pokusy“ o jeho zpeněžení nebo pouhá skutečnost, že povinnost určená § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona vznikla dlužníci až v době, kdy se chýlila k závěru pětiletá doba trvání splátkového kalendáře.

Právní styk s cizinou

Důvod nepřípustnosti vydání podle § 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s. nezakládá sama o sobě skutečnost, že vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, neobsahuje ve výčtu zemí, které pokládá za bezpečné, i zemi, do které má být vyžádaný vydán.

Ochranné opatření

Na základě požadavků plynoucích z čl. 8 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny je nutné vykládat § 96 odst. 1 trestního zákoníku tak, že součástí hodnocení přiměřenosti uložení či dalšího trvání ochranného opatření, konkrétně aktuálnosti a reálnosti nebezpečí hrozícího od pachatele v budoucnu, je i vyhodnocení aktuálních dopadů progresivního onemocnění na zdravotní stav pachatele a na jeho reálnou schopnost ohrozit zájmy chráněné trestním zákonem v konkrétní míře.

Předběžné opatření

Odvolací soud může výjimečně změnit rozhodnutí soudu prvního stupně o zamítnutí návrhu na předběžné opatření pouze tehdy, předloží-li zvláštní a konkrétní odůvodnění, proč nebylo možné postupovat standardně zrušením rozhodnutí a vrácením věci soudu prvního stupně; absence takového zvláštního odůvodnění zakládá porušení práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Lis-

AKV

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ
VYCH & PARTNERS

Vych & Partners, s.r.o., advokátní kancelář je tu pro Vás již více než 20 let!

Od samotného začátku je cílem kanceláře poskytovat komplexní právní poradenství tuzemské a zahraniční korporátní klientele, které souvisí s realizací jejich obchodních a investičních aktivit.

Při poskytování právních služeb vycházíme z toho, že právo má být podporou byznysu a nikoliv naopak. Stavíme na spolehlivosti, osobním přístupu a vzájemné důvěře.

Zaměřujeme se na:

- ✓ letecké právo
- ✓ M&A
- ✓ veřejné zakázky
- ✓ infrastrukturní právo
- ✓ korporátní právo

- ✓ hospodářská soutěž
- ✓ pracovní právo
- ✓ stavební právo
- ✓ právo nemovitostí
- ✓ správa privátního majetku

- ✓ sportovní právo
- ✓ compliance
- ✓ právo duševního vlastnictví
- ✓ IT právo
- ✓ správní a municipální právo

CONSULT BEFORE FIGHT

SPOLUPRÁVNÍ KANCELÁŘ

SPOLUPRÁVNÍ KANCELÁŘ

SPOLUPRÁVNÍ KANCELÁŘ

tiny základních práv a svobod a principu rovnosti účastníků řízení podle čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Změna zamítavého rozhodnutí o předběžném opatření odvolacím soudem bez doručení odvolání protistraně k vyjádření je ústavně přípustná jen tehdy, pokud by doručení mohlo reálně ohrozit nebo zmařit účel předběžného opatření; neexistují-li takové okolnosti, může nezaslání odvolání porušit právo účastníka na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a princip rovnosti účastníků řízení podle čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Styk nepříbuzných osob s nezletilými dětmi

Při posuzování návrhu na styk nepříbuzné osoby s dítětem podle § 927 občanského zákoníku musí soud nejprve zkoumat, zda je účastník řízení osobou dítěti společensky blízkou a zda k ní má dítě citový vztah. Teprve poté přistoupí k posouzení, zda by absencí styku s takovou osobou vznikla dítěti újma. Dospěje-li soud k závěru o možné existenci újmy v případě absence styku, může jej upravit.

O stanovení styku mezi dítětem a nepříbuznou osobou lze rozhodnout pouze tehdy, je-li takový styk v jeho nejlepším zájmu, přičemž je nezbytné brát v úvahu vztahy se všemi dalšími příbuznými a osobami jemu společensky blízkými a posoudit, zda úpravou styku nevznikne rodinné napětí či vyhocené vztahy.

Nedodrží-li obecné soudy při svém rozhodování uvedená kritéria, poruší právo účastníků řízení na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 3 Úmluvy o právech dítěte.

Styk s dítětem

Při nařízení výkonu rozhodnutí uložením pokuty (§ 502 zákona o zvláštních řízeních soudních) musí civilní soudy pečlivě posoudit, proč se styky rodiče s nezletilými dětmi neuskutečnily a co bylo příčinou jejich zmaření. Civilní soudy musí zkoumat všechny okolnosti každého případu včetně jeho kontextu. Ne každé porušení vykonatelného rozhodnutí vyžaduje, aby stát vždy a za

každých okolností reagoval uložením pokuty.

Důvěra v právo zahrnuje též důvěru ve vydaná soudní rozhodnutí. Pokud rodič jednal v důvěře ve vydané předběžné opatření, pro jeho důvěru nemá význam, že o tři měsíce později odvolací soud označil předběžné opatření za nezákonné.

Výkon trestu

Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu podle § 321 odst. 3 trestního řádu poté, co soud neodstraní vadu v řádném doručení této výzvy způsobenou doručováním na jinou adresu, než kterou označil obviněný jako doručovací, je porušením práva na zbavení osobní svobody pouze z důvodů a způsobem, který stanoví zákon, podle čl. 8 odst. 2 věty první Listiny základních práv a svobod a čl. 5 odst. 1 písm. b) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

**Plné texty naleznete
na www.epravo.cz v sekci
„Soudní rozhodnutí“**

Výživné

Je-li navrženo přiznání výživného pro nezletilého za dobu nejdéle tří let předcházejících podání návrhu na jeho určení (ve smyslu § 922 odst. 1 občanského zákoníku), jsou obecné soudy povinny o takovém návrhu rozhodnout a náležitě své závěry odůvodnit. Pokud tak neučiní a stanoví výživné až od zahájení řízení, nebo dokonce až od právní moci rozhodnutí, jde o rozhodnutí nepřezkoumatelná, porušující základní právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Náhradní trest

Výrok usnesení soudu podle § 344 trestního řádu zakládá legitimní očekávání odsouzeného ohledně délky vykonávaného trestu odnětí svobody. Vadu takového výroku je nutné napravit v souladu se zákonem a nelze jej při dalším rozhodování bez dalšího ignorovat.

Náklady řízení

Uloží-li soud účastníku řízení povinnost hradit náklady řízení, ač k takovému rozhodnutí nemá zákonnou pravomoc, a jde tak o rozhodnutí, kterým je uložena povinnost bez zákonného podkladu, poruší ústavně zaručená základní práva účastníka řízení zaručená mu čl. 2 odst. 2 ve spojení s čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Náklady řízení

Je-li dán v řízení předpoklad postupu podle § 142 odst. 3 občanského soudního řádu, obecné soudy jsou povinny rozhodnutí o nákladech řízení řádně a přezkoumatelně odůvodnit, a to tím spíše v případě, kdy se od něj hodlají odchýlit a aplikovat § 142 odst. 2 občanského soudního řádu. V opačném případě jde o svévolné rozhodnutí soudu, který tím porušil právo stěžovatelů na soudní ochranu garantované čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Svéprávnost

Osobě, jejíž svéprávnost je omezena, je nutno vždy jmenovat opatrovníka. Je mimo pochybnost, že výběr opatrovníka je pro opatrovance naprosto zásadní. Opatrovník je totiž povinen udržovat s opatrovancem pravidelné spojení (vhodným způsobem a v potřebném rozsahu), projevovat o něj skutečný zájem, dbát o jeho zdravotní stav, starat se o naplnění jeho práv a chránit jeho zájmy (srov. § 466 odst. 1 o. z.). Neexistuje-li žádná vhodná osoba z řad blízkých příbuzných posuzovaného, upravuje zákon osobu tzv. veřejného opatrovníka. V případě veřejného opatrovnictví je opatrovníkem obec, která už z povahy věci nemůže výkon funkce veřejného opatrovníka odmítnout, neboť se jedná pro opatrovance o poslední možnost. Výkon funkce veřejného opatrovníka je výkonem přenesené působnosti a je přitom zcela nerozhodné, zda takový veřejný opatrovník vyslovil s výkonem svého opatrovnictví souhlas či nikoliv. Stejně tak nesouhlas jiných osob, včetně posuzovaného, nebude relevantní za situace, kdy tu není jiné vhodné osoby, která by opatrovnictví chtěla vykonávat a byla k tomu podle mínění soudu i způsobilá. Stát přenáší výkon veřejného opatrovnictví na obce, a to především z toho důvodu, že jsou

JELÍNEK & PARTNEŘI

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

VIZE — VYTRVALOST — ODHODLÁNÍ

To jsou pilíře naší advokátní kanceláře
i našich právních služeb.

Více než
30 LET S VÁMI

www.advokatijelinek.cz

+420 724 794 986

pro výkon této funkce nejvhodnějšími adepty, jelikož mají k opatrovanci blízko, neboť obcí příslušnou k výkonu funkce veřejného opatrovníka je obec, ve které má opatrovanec své bydliště.

Je třeba zohlednit zákonnou posloupnost jmenování opatrovníka osobě omezené ve svéprávnosti, a to, že v případě, neexistuje-li osoba ochotná a podle přesvědčení soudu i náležitě schopná funkci opatrovníka zastávat, a to opatrovancem navržená, z řad jeho příbuzných nebo jemu blízká a ani jiná vhodná osoba, je stát povinen zabezpečit výkon dané funkce, prostřednictvím konkrétního obce či města tak, aby byl i za této situace naplněn účel opatrovnictví, tedy zajištěna ochrana zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv (§ 457 o. z.). Zároveň je povinen poskytnout obci, která je rozhodnutím soudu ustanovena opatrovníkem, takové finanční zajištění, aby měla dostatečné materiální a personální kapacity opatrovníckou funkci vykonávat řádně.

Telekomunikace

V zásadě je přípustné plošné a nerozlišující uchovávání IP adres přidělených zdroji připojení, a to po nezbytně nutnou dobu, jakož i plošné a nerozlišující uchovávání údajů o totožnosti uživatelů prostředků elektronické komunikace.

Přípustnost plošného a nerozlišujícího uchovávání IP adres a údajů o totožnosti uživatelů nevede ke snížené intenzitě zásahu uchováváním „zbylých“ údajů, samotná přípustnost uchovávání tohoto omezeného rozsahu údajů je podmíněna tím, že „zbylé“ údaje takto uchovávány nejsou.

Valná hromada

Smyslem a účelem časového omezení práva podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady je posílit právní jistotu společnosti, jejích společníků a dalších dotčených osob; není-li ve lhůtách upravených zákonem návrh podán, může se společnost (společníci, případně další dotčené osoby) spolehnout na to, že usnesení valné hromady již nebude zpochybněno a lze z něj vycházet. Zákonem stanovené časové omezení jak pro podání protestu, tak i pro podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, slouží především pro zachování právní

jistoty společnosti, jejích společníků a dalších dotčených osob; není-li nejpozději na zasedání valné hromady podán protest, resp. není-li v zákonem stanovených prekluzivních lhůtách podán návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, může se společnost (společníci, případně další dotčené osoby) spolehnout na to, že platnost usnesení valné hromady již nebude zpochybněna a z přijatého usnesení lze vycházet.

V poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 se již nemohou prosadit závěry přijaté v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 71/2001, podle nichž i po uplynutí zákonných prekluzivních lhůt pro podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady mohl návrhovač rozšířit či změnit okruh důvodů, ze kterých se domáhal vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady.

**Plné texty naleznete
na www.epravo.cz v sekci
„Soudní rozhodnutí“**

Věcná příslušnost

Vnitrostátní i mezinárodní právní úprava řadí mezi práva průmyslového vlastnictví právní úpravu ochranných známek jakožto zapsaných předmětů průmyslového vlastnictví. Není pak rozumného důvodu, aby spor, týkající se utvrzení povinnosti nezasahovat do práv k ochranné známce, byť bylo utvrzení sjednáno smluvně ve formě smluvní pokuty, podléhal jinému režimu věcné a místní příslušnosti soudu než spory o nárocích vycházejících z průmyslového vlastnictví, které mají základ v zákonné absolutní ochraně práv průmyslového vlastnictví. Smluvní povaha utvrzení povinnosti zdržet se užívání ochranné známky ničeho nemění na tom, že se jedná o spor o nároku, který vychází z průmyslového vlastnictví.

Význam řízení

Daňové řízení, ve kterém se rozhoduje o uložení penále, nepředstavuje, byť se jedná o řízení v trestněprávní větvi působnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy, řízení s typově zvýšeným významem předmětu

řízení, zvýšený význam řízení pro poškozeného se nepresumuje. Je tomu tak proto, že daňové řízení je obecně méně závažné pro daňový subjekt, než je řízení trestní, ve kterém hrozí uložení závažnějších sankcí, než je tomu v řízení daňovém. (podle § 247 a násl. zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, jsou následky porušení povinností při správě daní finanční penále, pokuty, úroky, zatímco zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, umožňuje v § 15 odst. 1 uložit právnické osobě i trest zrušení právnické osoby, propadnutí majetku či zákaz činnosti). To ale neznamená, že by soudy nemohly dovodit zvýšený význam takového řízení na základě konkrétních prokázaných skutkových okolností.

Odpovědnost za škodu

V případě rychlostní zkoušky automobilové rallye se jedná o podnik potenciálně značně nebezpečný, při němž se vozidla pohybují zvýšenou rychlostí s cílem absolvovat předepsanou trasu v co nejkratší době, aniž by pro jezdce platila pravidla silničního provozu. Závodníci se snaží v co nejvyšší míře využít motorický potenciál svých soutěžních vozů. Přitom mají možnost vozidlo ovládat (řídít jeho rychlost a směr), avšak činí tak často na samé hranici fyzikálních možností. V takové situaci se soutěžní vůz může stát velmi snadno neovladatelným, například se dostane do smyku a následně i mimo vozovku, s čímž je spojeno zvýšené nebezpečí vzniku závažných škod. Z tohoto důvodu jsou v takové situaci použité technické prostředky (závodní stroje) ovladatelné pouze v omezené míře, a proto naplňují definici provozu zvláště nebezpečného ve smyslu § 432 obč. zák.

Pracovní poměr

Rozvázal-li zaměstnavatel pracovní poměr neplatným okamžitým zrušením pracovního poměru podle § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce, nezpůsobil tím škodu zaměstnanci, jemuž jako uchazeči o zaměstnání nebyla z tohoto důvodu přiznána podpora v nezaměstnanosti, neboť tomuto po pravomocném určení neplatnosti rozvázání pracovního poměru podpora v nezaměstnanosti stále náleží a má zákonem předvídanou možnost dosáhnout její výplaty. ☺

Alpine living, smart investing

Investiční apartmány v rakouských Alpách. Nemovitosti pro vlastní užívání i projekty s profesionální správou pronájmu.

livistar pomáhá českým klientům vstoupit na rakouský
realitní trh informovaně a s přehledem.

Rakouské nemovitosti najdete na [livistar.cz](https://www.livistar.cz)

Investiční apartmány v rakouských Alpách: výnos, užívání a právní rámec

Rakouské nemovitosti jsou pro české investory atraktivní dlouhodobě. V posledních letech jejich význam dále roste, a to nejen díky geografické blízkosti a kvalitě alpských destinací, ale také v kontextu rostoucí geopolitické nejistoty a hledání stabilních investičních příležitostí.

Z pohledu investora je důležité, že cestovní ruch patří v Rakousku dlouhodobě k významným pilířům ekonomiky. Podle Statistik Austria dosáhlo Rakousko v roce 2025 rekordních 157,29 milionu přenocování. Pro srovnání: v Česku bylo ve stejném roce zaznamenáno 59,1 milionu turistických nocí. Rakousko tak z hlediska počtu přenocování představuje přibližně 2,7násobek českého trhu a patří mezi nejvýznamnější turistické destinace v Evropě.

Tato poptávka se promítá i do struktury tamních nemovitostních projektů.

V rakouských Alpách investor často nekupuje pouze rekreační apartmán pro vlastní pobyt, ale nemovitost, u níž se propojuje osobní vlastnictví, turistický provoz a předem nastavená pravidla užívání.

Typickým příkladem je model buy-to-let. Investor koupí apartmán do osobního vlastnictví, ale současně jej zapojí do systému krátkodobého turistického pronájmu. Nemovitost tak neslouží jen jako soukromé zázemí v horách, ale i jako aktivum, které generuje příjem. Vlastní užívání je možné, jeho rozsah je však předem upraven smlouvou s provozova-

telem, která musí respektovat místní a regionální právní podmínky.

Rakouský realitní trh může na první pohled působit přísněji než v některých jiných zemích. V Rakousku se totiž jasně rozlišuje mezi nemovitostí určenou pro volné soukromé užívání, označovanou jako Zweitwohnsitz, a investičním apartmánem určeným pro turistický provoz. Z investičního hlediska je to ale podstatná výhoda. Omezenější nabídka v atraktivních horských oblastech podporuje stabilitu trhu a snižuje riziko nekontrolované výstavby bez jasných pravidel.

EFEKTIVNÍ ŘEŠENÍ, JASNÉ VÝSLEDKY.

Nabízíme řešení, nikoli jen stanoviska. Efektivně a včas vyřešíme komplikované případy, které vyžadují kreativní přístup i běžné právní záležitosti. Poskytneme právní poradenství ušité na míru konkrétního klienta, ať už je to renomovaná banka nebo menší firma.

FÚZE & AKVIZICE | BANKOVNICTVÍ & FINANCE | INSOLVENCE & RESTRUKTURALIZACE
KORPORAČNÍ PRÁVO, SMLOUVY | SOUDNÍ SPORY & ROZHODČÍ ŘÍZENÍ | NEMOVITOSTI
STAVEBNICTVÍ & ENERGETIKA | COMPLIANCE & PRACOVNÍ PRÁVO | IT, IP, MÉDIA

www.dunovska.cz | office@dunovska.cz

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELAR

Výhody buy-to-let modelu

Jak buy-to-let vypadá v praxi? V kvalitních alpských projektech bývá běžný profesionální operátor, který zajišťuje marketing, rezervace, komunikaci s hosty, servis, úklid i technickou správu. Investor se o každodenní provoz nestará, ale musí rozumět tomu, jak se počítá výnos, jaké náklady nese vlastník, jaké povinnosti má provozovatel, jak je upraveno vlastní užívání a jaké závazky vyplývají ze smluvní dokumentace.

Právě zde český kupující často naráží na to, že „apartmán v Rakousku“ může ve skutečnosti znamenat několik odlišných produktů. Jinak funguje nemovitost bez povinnosti pronájmu, jinak investiční apartmán v aparthotelovém režimu a jinak projekt, v němž si vlastník vybírá provozovatele samostatně. Rozdíl přitom nespočívá jen v rozsahu užívání, ale především v právním režimu nemovitosti, výnosovém profilu a daňových dopadech.

Rakouské investiční projekty bývají zpravidla od počátku nastaveny jako funkční celek. Kupující tak nepořizuje jen samotnou nemovitost, ale nemovitost se stanoveným standardem vybavení, provozním modelem a zajištěnou správou. Investiční úvaha pak nestojí jen na růstu hodnoty nemovitosti, ale i na pravidelném příjmu z pronájmu.

Samostatnou kapitolu představují daňové souvislosti. U projektů určených pro turistický provoz bývá v praxi podstatné, že krátkodobé ubytovací služby podléhají v Rakousku DPH a při splnění zákonných podmínek může vzniknout nárok na odpočet DPH na vstupu. Právě proto je u buy-to-let projektů kupní struktura běžně nastavena tak, že investor ve výsledku pracuje s netto kupní cenou.

Další podstatnou výhodou rakouského trhu je přehledný a předvídatelný právní rámec převodu nemovitostí. Kupní cena bývá standardně zajištěna prostřednictvím advokátní nebo notářské úschovy, u projektů ve výstavbě se hradí cena podle zákonného platebního kalendáře, vlastnické právo se zapisuje do rakouského katastru nemovitostí a celý proces má jasnou posloupnost. To však neznamená, že lze koupit brát na lehkou váhu.

Naopak: čím atraktivnější je lokalita a čím sofistikovanější je provozní model, tím důležitější je správně číst projektovou a smluvní dokumentaci a rozumět tomu, co kupující skutečně nabývá.

Specializované poradenství pro české kupující

Právě v této části procesu se ukazuje význam specializovaného partnera. Livistar se zaměřuje výhradně na rakouské investiční a rezidenční nemovitosti pro české klienty. Jeho role nespočívá jen v obchodním zprostředkování, ale především v tom, že klientovi pomáhá zorientovat se v rozdílech mezi jednotlivými typy projektů, v režimu užívání, ve smluvní struktuře i v praktickém fungování provozu. Významnou součástí tohoto přístupu je i profesní zázemí zakladatele Philippa Chizzoly, který patnáct let působil v české advokacii.

V prostředí přeshraniční transakce je to zásadní. Investor by neměl hledat pouze atraktivní apartmán v Alpách, ale investici, u níž předem rozumí tomu, jak bude fungovat vlastnictví, užívání, výnos i samotný proces koupě. Kvalitní poradenství proto nespočívá jen ve výběru lokality, ale v propojení trhu, práva, daňových souvislostí a každodenní reality provozu.

Rakouské alpské nemovitosti dokážou dobře spojit osobní užitek s investiční úvahou. Úspěšná investice však nestojí na vizualizaci, výhledu nebo blízkosti sjezdovky, ale na tom, zda kupující správně rozumí pravidlům konkrétního projektu a má vedle sebe partnera, který celý proces převede do srozumitelné a praktické podoby. ☺

Philipp Chizzola
jednatel
Livistar s.r.o.

livistar
Alpine living, smart investing

DPP ušetří 152 milionů korun díky EPC od ČEZ ESCO. Má největší fasádní fotovoltaiku v Čechách

ČEZ ESCO, ENESA a Metrostav CZ dokončily rozsáhlý pilotní projekt energetických úsporných opatření se zaručeným výsledkem (EPC) pro Dopravní podnik hl. m. Prahy (DPP). Díky modernizaci vybraných objektů v depu Kačerov, ve vozovnách Pankrác, Střešovice a na Centrálním dispečinku přinesou DPP úsporu energií minimálně 15,2 milionu korun ročně a sníží její spotřebu o cca 30 %. V objektech DPP vznikly v rámci tohoto projektu fotovoltaiky o celkovém výkonu 1,5 MW.

Panely na hlavní budově A depa Kačerov o výkonu 75 kW tvoří největší fasádní fotovoltaickou elektrárnu na území Čech, a také první elektrárnu tohoto typu od ČEZ ESCO. Část energie v ní vyrobené může DPP využívat pro trakci metra. Tento projekt pro DPP zvítězil v soutěži o nejlepší EPC roku 2025 vyhlašované Asociací poskytovatelů energetických služeb (APES). Další EPC projekt DPP realizoval v depu Zličín, který přinese minimální roční úsporu energií ve výši 2,5 milionů korun. Výši úspor má DPP smluvně garantovanou na 10 let poskytovateli, kterými jsou sdružení ENESA,

ČEZ ESCO a Metrostav CZ pro EPC projekty v depu Kačerov, ve vozovnách Pankrác, Střešovice a na Centrálním dispečinku, v případě depa Zličín společnost Frontier Technologies ze skupiny PRE. Investiční akce energetické úspory vybraných budov DPP byly podpořeny dotačními tituly Evropské unie ze Státního fondu životního prostředí v rámci programu Národní plán obnovy v objemu 423,3 milionů korun.

„Jde o důležitý krok, který spojuje odpovědné hospodaření s modernizací zázemí pražské veřejné dopravy. Energetické úspory ve vybraných budovách Dopravního podniku pomohou snížit provozní náročnost, omezit emise a zároveň zlepšit podmínky v klíčových areálech, které zajišťují každodenní fungování městské dopravy. Praha tím potvrzuje, že i velké infrastrukturní organizace musí jít cestou vyšší efektivity a dlouhodobé udržitelnosti,“ uvedl Bohuslav Svoboda, primátor hl. m. Prahy.

„Ke snižování objemu emisí CO₂ se Praha zavázala ve svém klimatickém plánu. Je správné a logické, že touto cestou jde i naše největší městská společnost. Z výsledků a poznatků projektu bude těžit celá Praha. V současné době je energie

„Ke snižování objemu emisí CO₂ se Praha zavázala ve svém klimatickém plánu. Je správné a logické, že touto cestou jde i naše největší městská společnost. Z výsledků a poznatků projektu bude těžit celá Praha. V současné době je energie

tická soběstačnost klíčová pro stabilitu evropských měst i demokracií. Vítězství v této prestižní soutěži naznačuje, že jde o kvalitní projekt," říká Jaromír Beránek, 1. náměstek primátora hl. m. Prahy pro oblast dopravy.

DPP díky všem realizovaným EPC projektům v pěti areálech ušetří během garantované 10leté doby celkem minimálně 177 milionů korun a sníží emise CO₂ o více než 23 tisíc tun. Unikátem projektu pro DPP je fasádní zdroj bezemisní elektřiny, který na hlavní desetipatrové budově A depa Kačerov tvoří první vertikální solární elektrárnu od ČEZ ESCO v Česku. Jihozápadní stranu objektu pokrývá 150 panelů o celkovém výkonu 75 kW. Fotovoltaiky jsou zároveň na dalších 12 střechách a objektech v areálu depa Kačerov.

„Veřejná doprava a DPP jsou v Praze největšími odběrateli elektřiny a energií. Hledání úsporných opatření, snižování spotřeby energií je proto pro nás velmi podstatné. V uplynulých letech se nám povedlo zrealizovat několik velkých projektů: insourcing tepelného hospodářství, napojení některých velkých areálů na centrální vytápění nebo systém nákupů elektřiny a plynu. Nyní si v pěti vybraných areálech vyzkoušíme fungování EPC projektů, které by díky stavebním úpravám a modernizaci technologií energetického hospodářství měly přinést nejen garantovanou úsporu energií a emisí, ale také větší komfort našim zaměstnancům," říká Ladislav Urbánek, předseda představenstva a generální ředitel DPP.

„Dopravní podnik jako jeden z největších odběratelů elektřiny výrazně modernizuje svoji infrastrukturu a jsem moc rád, že díky ČEZ ESCO bude spořit desítky milionů korun, zlepší komfort pro uživatele objektů a výrazně eliminuje i emise CO₂. Moc si zároveň vážíme toho, že Asociace poskytovatelů energetických služeb ocenila projekt pro dopravní podnik prvním místem v soutěži o nejlepší EPC roku 2025. Podařilo se nám například panely pokrýt všechny vhodné plochy. Díky tomu jsme tu dosáhli celkového výkonu zhruba 1,5 MW, což je srovnatelné s velkými instalacemi třeba pro logistické parky," vysvětluje Kamil Čermák generální ředitel ČEZ ESCO.

Součástí EPC projektu je vedle instalace fotovoltaik také výměna dosavadního

vnitřního i vnějšího osvětlení za úspornější LED žárovky, kdy ČEZ ESCO zajistilo výměnu více než 3000 vnitřních a přes 180 vnějších zdrojů osvětlení. DPP ve spolupráci s ČEZ ESCO a firmou Metrostav CZ zmodernizoval celkem čtyři své areály. Vedle depa Kačerov také vozovny Střešovice a Pankrác a budovu Centrálního dispečinku v ulici Na Bojišti v centru Prahy. EPC ušetří na elektřině, teple, vodě a sníží emise CO₂. Úspora vody za jeden rok představuje průměrnou roční spotřebu zhruba 170 domácností. Nižší spotřeba energií zase znamená smluvně garantovanou finanční úsporu 15,2 milionů korun a snížení emisí CO₂ o 2519 tun ekvivalentu emisí CO₂ ročně.

„V rámci stavebních opatření proběhla v objektech DPP rekonstrukce střech a jejich zateplení, dále zateplení pláště budov, výměna oken a dveří, díky čemuž se také zvýšila hodnota budov a narostla jejich energetická účinnost. Moc děkujeme dopravnímu podniku i firmě ENESA za spolupráci a také zaměstnancům DPP za jejich trpělivost při realizaci této významné zakázky," dodává Josef Špryňar, ředitel Divize 8 společnosti Metrostav CZ, která měla stavební část EPC projektu na starosti.

Nová energeticky úsporná zařízení v DPP zahrnovala také výměnu 5 kotlů, 3 chladících strojů, 14 nových vzduchotechnických jednotek a počítá se i s využitím odpadního tepla z chlazení pro účely vytápění a predehřev teplé vody. Teplota v místnostech je nově počítačově řízena

a automaticky upravována. Fotovoltaiky v depu Kačerov za rok vyrobí více než 1 GWh elektrické energie, která se přímo spotřebuje v provozu areálu. Díky nové transformátorové stanici může DPP část výkonu použít přímo pro trakci metra.

„Evropské fondy pomáhají prostřednictvím Národního plánu obnovy v modernizaci Česka. Prostředky míří na dlouhodobé transformační projekty, které posilují odolnost a modernizují klíčovou infrastrukturu. Tento projekt Dopravního podniku hl. m. Prahy tomuto cíli přesně odpovídá: šetří energii, snižuje emise a závislost na fosilních palivech," uzavírá Václav Lebeda ze Zastoupení Evropské komise v České republice.

Na obě investiční akce energetických úspor vybraných budov DPP získal dotace Evropské unie ze Státního fondu životního prostředí v rámci programu Národní plán obnovy. V případě EPC projektu realizovaného v areálech Centrálního dispečinku DPP, depa Kačerov, vozoven Pankrác a Střešovice se jedná o částku 396,7 milionů korun, na EPC projekt administrativní budovy v depu Zličín DPP získal dotaci ve výši 26,6 milionů korun. Právě možnost využití dotačních titulů při EPC projektech z nich dělá v posledních letech oblíbený nástroj energetické modernizace.

ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTRKA

ARROWS
advokátní kancelář

PORADCE PRO HR

Mgr. Jakub Oliva, LL.M., MSc.
Společník ARROWS, advokát

Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty

Právní úprava insolvenčního řízení výslovně nestanoví konkrétní oceňovací metodiku. Absence explicitní regulace otevírá prostor pro různé přístupy ve znalecké praxi. Oceňování majetkové podstaty v insolvenčním řízení přitom představuje nejen technickou otázku metodiky ocenění, ale i zásadní problém s významnými právními a ekonomickými důsledky. Způsob stanovení hodnoty aktiv totiž přímo ovlivňuje očekávání věřitelů, posouzení výhodnosti jednotlivých způsobů řešení úpadku i samotné rozdělení výtěžku. V praxi se pak objevuje otázka, zda má být při ocenění zohledněna srážka vyplývající z nuceného prodeje v insolvenční. Je aplikace takové srážky relevantní a ekonomicky opodstatněná?

Klíčovou otázkou je, zda má ocenění majetkové podstaty představovat referenční tržní hodnotu, nebo realistickou predikci očekávaného výtěžku zpeněžení. V prvním případě by ocenění bylo konstruováno jako hypotetická hodnota za standardních tržních podmínek, tedy za situace, kdy existuje dostatečný čas na realizaci transakce, mezi kupujícími probíhá soutěž a prodávající není vystaven mimořádnému tlaku. Takto stanovená hodnota by plnila funkci objektivizovaného srovnávacího měřítko. Tato hodnota vyjadřuje, jakou cenu by bylo možné dosáhnout v „běžném“ tržním prostředí, bez deformací způsobených úpadkovou situací.

Druhá koncepce vychází z předpokladu, že ocenění má především odrážet ekonomickou realitu konkrétní insolvenční. Nejde tedy o abstraktní hodnotu při ideálních podmínkách, ale o kvalifikovaný odhad peněžních toků, které lze s vysokou pravděpodobností očekávat při zpeněžení majetku v daném procesním, časovém a tržním rámci. Tento přístup zohledňuje omezenou likviditu trhu, asymetrii informací, časový tlak i případné změny hodnoty majetku při přechodu z režimu fungujícího podniku do režimu likvidace. Ocenění zde plní funkci prediktivní a je nástrojem realistického modelování výtěžku.

Nejde tedy o otázku, který přístup je obecně správný, ale na jakou otázku má odpovědět. Pro účely rozhodování věřitelů i soudu o výhodnosti variant řešení úpadku by měl být klíčový právě realistický odhad, který reflektuje reálné oce-

kávání výnosů z prodeje majetku dosažitelné při rozprodeji majetku v konkursu. V tomto případě může být uskutečněná cena konkursních prodejů některých aktiv významně nižší než oceňovaná tržní hodnota za standardních podmínek bez tlaku insolvenční, tedy za podmínek normální nabídky a poptávky, kde může mezi kupujícími probíhat soutěž. V insolvenční je často situace jiná. Prodejní proces je časově omezený, kupujících je méně a aktiva mohou být prodávána pod

tlakem, což vede k jejich nižší realizované ceně, než je běžná tržní hodnota. Současně je v insolvenční předpokládáno ocenění za teoretického předpokladu ukončení provozu dlužníkového závodu. Obě tyto skutečnosti vedou k tlaku na cenu konkrétního aktiva, neboť k prodeji dochází pod časovým tlakem a mimo režim fungujícího podniku.

Tyto dva efekty se částečně překrývají, ale nejsou totožné. Jde o dva odlišné me-

chanismy poklesu hodnoty, které mohou působit i současně. V prvním případě se jedná o pokles způsobený nuceným a časově omezeným prodejem. Druhý pak znamená rozdíl mezi hodnotou fungujícího podniku (going concern value) a hodnotou při rozprodeji aktiv. Tyto mechanismy tak představují dva odlišné zdroje snížení hodnoty, kdy první vyplývá z podmínek prodeje, druhý ze změny ekonomické podstaty oceňovaného majetku. Překryv nastává v praxi insolvence, resp. likvidačního konkursu. Kombinace obou efektů může snížit výnos ze zpeněžení, částečně znehodnotit zajištění, snížit uspokojení nezajištěných věřitelů a ovlivnit strategii řízení insolvence. Z ekonomického hlediska jde o přesun hodnoty od všech věřitelů směrem k transakčním ztrátám způsobeným strukturou a dynamikou prodeje.

V ekonomickém výzkumu je běžně pozorováno, že aktivům prodávaným pod tlakem insolvenčí či jiných finančních omezení často odpovídá nižší realizační cena než jejich tržní hodnota. Různé studie uvádějí významné rozdíly mezi cenou dosažitelnou na volném trhu a cenou dosaženou či dosažitelnou v insolvenční. Velikost tohoto rozdílu pak především závisí na povaze daného aktiva. Analýzy

prováděné v českém prostředí (Krabec, Schönfeld a další) ukazují, že znalecké ocenění „obvyklé hodnoty“ se může od ceny skutečně dosažené při likvidačním konkursu lišit o desítky procent, což svědčí o významném rozdílu mezi teoretickou tržní hodnotou a výslednou prodejní cenou v rámci konkursu.

Srážku za prodej v insolvenční tak lze považovat za ekonomicky opodstatněnou, pokud má být cílem ocenění realistický odhad peněžních toků, které lze očekávat při nuceném prodeji majetkové podstaty. Empirická zjištění podporují předpoklad, že cena dosažená při nuceném prodeji bývá často pod úrovní standardní tržní ceny. Na druhou stranu použití srážky ve znaleckých oceněních pro insolvenční účely může vést k podhodnocení majetku a potenciálně nižšímu uspokojení věřitelů, pokud by cena skutečně dosažená při prodeji byla nakonec vyšší než odhad se srážkou.

Aplikace srážky při ocenění majetkové podstaty podniků čelících insolvenční není standardizovaná, avšak empirické studie a praktické zkušenosti ukazují, že cena dosažená při nuceném prodeji může být významně nižší než běžná tržní hodnota aktiv, rozdíl může dosahovat

jednotek až desítek procent. Z tohoto důvodu aplikovaná srážka představuje relevantní nástroj pro realistické ocenění očekávaných výnosů v konkursu, pokud je jeho použití podloženo jasnou metodologií a empirickými daty. Srážka při ocenění majetkové podstaty je tak otázkou metodologické volby, která přímo ovlivňuje rozdělení ekonomické ztráty mezi účastníky insolvenčního řízení. Ocenění bez srážky může být v souladu s právní úpravou, avšak ekonomicky iluzorní, naopak ocenění se srážkou může být ekonomicky realistické, avšak pouze při její správné aplikaci. Transparentní zdůvodnění zvolené metodiky je proto klíčovým prvkem legitimacy ocenění.

JUDr. Ing. Eva Helcová, Business Valuation Consultant (EqSA)

 online

Svěrenské fondy a fundace – právní a daňové aspekty dispozic s majetkem a plnění obmyšleným

Ochrana rodinného bohatství, řešení dědictví, předání kapitálu další generaci. Kdy se vyplatí oddělit jmění do struktury – a kde dosud číhají nejasnosti při zdanění vkladu i výplaty?

Další online konference a semináře
naleznete na www.epravo.cz

Silné spojení Právní ochrany D.A.S. a Generali České mění dosavadní standardy právní ochrany v Česku

Právní ochrana D.A.S. patří od roku 1995 k předním společnostem specializovaného pojištění a je dlouhodobým lídrem v oblasti právní ochrany v Česku. Po více než 30 letech svého úspěšného působení se stala součástí Generali Česká pojišťovna, jedné z největších pojišťoven na českém, ale i zahraničním trhu. Silné spojení a stabilní zázemí pojišťoven přineslo klientům hned v úvodu první konkrétní výhodu – navýšení pojistného limitu pro ještě větší jistotu a oporu v každodenních právních situacích i složitějších soudních sporech.

Již v listopadu 2025 uzavřela Generali Česká pojišťovna dohodu s rakouskou společností ERGO Versicherung o převodu pojistného kmene české pobočky D.A.S. právní ochrana, který je účinný po schválení regulátory od 1. dubna 2026. Tímto krokem přešly všechny pojistné smlouvy beze změny pod Generali Českou pojišťovnu, jež se stala novým pojistitelem klientů D.A.S. Cílem spojení je však zachovat osvědčenou odbornost, specializaci a samostatnost Právní ochrany D.A.S. doplněnou o silné kapitálové, technické a provozní zázemí Generali České. To pojišťovně umožní vytvořit prostor pro další rozvoj služeb a inovace, aniž by došlo k jakémukoli zhoršení podmínek nebo dostupnosti právní pomoci pro klienty.

O efektivnosti a smysluplnosti spojení svědčí také první novinka, která byla oznámena jen necelý týden po začlenění. Společnosti v rámci rozsahu pojistného plnění navýšily pojistné krytí a limit až na 5 milionů korun pro každou novou pojistnou událost. Změna je platná pro pojistné smlouvy řídicí se pojistnými podmínkami Pojištění právní ochrany č. PP240501 a vztahuje se na pojistné události, které nastaly od 7. 4. 2026. Aktuálně se jedná o nejvyšší pojistné krytí právní ochrany na českém trhu a posouvají se tak dosavadní hranice.

S navýšením pojistného limitu klienti získají ještě silnější finanční ochranu při řešení složitých, dlouhotrvajících a finančně náročných právních sporů, které patří k největším zátěžím nejen po stránce nákladů, ale i psychického tlaku. Vyšší limit jim dává jistotu, že se mohou domáhat svých práv naplno a bez obav z toho, že by je průběh sporu finančně vyčerpal. Právní ochrana D.A.S. je pro své klienty i v tako-

výchto situacích silným partnerem, na kterého se mohou plně spolehnout. V praxi to znamená, že pojišťovna klientům hradí veškeré náklady na advokáta, soudní řízení, znalecké posudky, tlumočníky a další výdaje, které mohou být při právních sporech zásadní. Nejvyšší limit na trhu tak klientům poskytne větší jistotu i komfort při řešení svých právních záležitostí.

Vedle této novinky zůstává i nadále zachováno to nejlepší ze stávajících výhod, které pojištění právní ochrany D.A.S. svým klientům přináší. V případech potřeby řešit běžnou i urgentní pojistnou událost se tak mohou obrátit na telefonickou nonstop linku právní pomoci nebo využít široké sítě specializovaných advokátů působících po celé České republice i v zahraničí. Zachovány zůstávají i pevné ceny a jasné smluvní podmínky. Právní ochrana D.A.S. tak pokračuje v poskytování právní pomoci v ještě vyšší kvalitě, na kterou se její klienti mohou i nadále spoléhat při řešení náročných životních situací, stejně tak, jako posledních 30 let.

V rámci transformace byl také vydán veřejný příslib o neuplatnění výluky na pojištění právní ochrany, který garantuje, že spojení nebude mít žádný negativní dopad na klienty, ani na kvalitu právního servisu. Tento krok je důležitým ujištěním zejména pro ty,

kteří mohli mít obavy z případných změn v dostupnosti či rozsahu služeb.

Generali Česká pojišťovna přináší do fungování specializované pojišťovny právní ochrany také silné technické a provozní zázemí. To umožní modernizaci procesů, další digitalizaci služeb a efektivnější komunikaci s klienty. Přesto pro obě společnosti zůstává naprosto klíčové, aby i v době, která dává důraz především na rozvoj technologií, byl v centru pozornosti stále osobní přístup, mezilidská komunikace a empatie, které jsou pro oblast právní ochrany zásadní a nenahraditelné.

O Právní ochranu D.A.S. od Generali České

Právní ochrana D.A.S. se v České republice specializuje na právní ochranu již více než 30 let a od roku 1995 pomohla vyřešit přes 102 tisíc právních kauz prostřednictvím své rozsáhlé sítě spolupracujících advokátů. Díky dlouholeté praxi, silnému odbornému zázemí a úzké specializaci se podařilo vybudovat pozici lídra trhu právní ochrany, který pomáhá lidem čelit složitým právním situacím v osobním i pracovním životě. Spojení s Generali Českou pojišťovnou tuto pozici dále posiluje a vytváří prostor pro dlouhodobý rozvoj, inovace a moderní služby, přičemž hlavním cílem zůstává poskytovat klientům profesionální, dostupnou a lidsky srozumitelnou právní pomoc tehdy, kdy ji skutečně potřebují.

Matzner & Vítek

ODBORNOST A DŮVĚRA NA PRVNÍM MÍSTĚ

www.matznervitek.legal

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

Tesco a ČEZ společně postavili přes 60 dobíječek pro elektroauta. Během 3 let přibudou desítky dalších

Maloobchodní řetězec Tesco rozšiřuje ve spolupráci se Skupinou ČEZ počet poboček své sítě, které nabízejí dobíjecí stojany zákazníkům z řad řidičů elektromobilů. Aktuálně je v 18 lokalitách k dispozici 63 stojanů. Poslední novinkou v síti Tesco je ultrarychlý dobíjecí hub ve středočeských Říčanech, kde v jednu chvíli může doplňovat energii až 11 aut. V následujících třech letech spojení sil ČEZ a Tesco přinese další desítky veřejných dobíjecích stanic. Dobíjecí stanice vznikají i díky grantu z Operačního programu Doprava.

„Chceme, aby zákazníci měli při návštěvě našich obchodů Tesco co největší pohodlí. Možnost rychle dobít elektromobil během nákupu je důležitou součástí skvělého nákupního zážitku. Všechny naše dobíjecí stanice využívají elektřinu ze 100 % obnovitelných zdrojů, takže zákazníci mohou doplnit energii svých vozů šetrně k životnímu prostředí. Díky spolupráci s ČEZ budeme tuto službu dále rozšiřovat,“ uvedl Peter Koubek, vedoucí akvizic a správy nemovitostí a obchodních center, Tesco Stores ČR.

„Jsme rádi, že spolupráce se společností Tesco v posledních letech přinesla řidičům elektroaut možnost dobíjet na desítkách nových stojanů, z nichž 70 procent jsou ultrarychlé stanice. Právě na výstavbu tohoto typu stojanů se v poslední době zaměřujeme. Dobíjecí stanice fungující v místech nákupů jsou přirozeným řešením v rozvoji elektromobility, protože nabízejí lidem efektivně využít čas nutný k doplnění energie pro další cesty,“ řekl Rostislav Díža, ředitel elektromobility ČEZ.

V rámci nového dobíjecího hubu u prodejny Tesco v Říčanech mají řidiči k dispozici 2 ultrarychlé stanice o výkonu 320 kW a 3 stanice o výkonu 200 kW.

ČEZ se v posledních letech soustředí převážně na výstavbu ultrarychlých stojanů schopných během 10 minut dát autům energii na dalších 150 km jízdy. Poptávku zákazníků po zkrácení času dobíjení chce uspokojovat také rozšiřováním počtu stojanů v tzv. hubech ve vytižených lokalitách u hlavních tahů a ve městech. Tato řešení výraz-

ně zkracují dobu pro doplnění energie a šetří čas řidičů i při čekání na volný dobíjecí konektor. Typickým představitelem tohoto řešení je právě lokalita v Říčanech.

Díky široké síti obchodů Tesco, které jsou přirozeným místem pro každodenní nákupy i delší návštěvy, chceme zákazníkům nabídnout ještě vyšší míru pohodlí. Obchody představují ideální příležitost pro dobíjení elektromobilů. Rozšiřováním služeb, které přesahuje samotný nákup, posilujeme celkový zákaznický zážitek a podporujeme moderní, udržitelný a komfortní způsob života.

Zákazníci prodejen Tesco z řad řidičů elektromobilů platí za dobíjení u veřejných dobíjecích stojanů ČEZ v závislos-

ti na typu stanice a rychlosti nabíjení, a to podle podmínek platného ceníku Smlouvy, ceník a OPSE | Futurego.cz. Při zastavení k nabíjení se uživatel identifikuje pomocí zákaznické RFID karty nebo prostřednictvím aplikace futurego, která spolu s webovým rozhraním (tzv. Driver portál) umožňuje pohodlnou správu jejich účtů. Aplikace umí např. vyhledat nejbližší dobíjecí místo včetně aktuální doby dojezdu a aktuální obsazenosti stojanů atd.

Martin Schreier, mluvčí ČEZ

Adresář advokátních kanceláří, které přispěly do sekce „Z PRÁVNÍ PRAXE“

act legal s.r.o., advokátní kancelář

Truhlářská 13-15

110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 537 500 – 501

e-mail: office.prague@actlegal-czechia.com

www.actlegal.com

Advokátní kancelář Brož, Sedlatý s.r.o.

Palác Flora, budova A

Vinohradská 2828/151

130 00 Praha 3

Tel.: +420 246 028 028

e-mail: info@broz-sedlaty.cz

www.broz-sedlaty.cz

Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.

Pardubice – Dražkovice 181

533 33 Pardubice

Tel.: +420 466 310 691

e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

www.advokatijelinek.cz

Advokátní kancelář Matzner & Vitek

Anny Letenské 34/7

120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 254 555

e-mail: info@matznervitek.cz

www.matznervitek.legal

Aegis Law, advokátní kancelář, s.r.o.

Jungmannova 26/15

110 00 Praha 1

Tel.: +420 732 417 283

e-mail: office@aegislaw.cz

www.aegislaw.cz

Bříza & Trubač s.r.o., advokátní kancelář

Klimentská 1216/46

110 00 Praha 1

Tel.: + 420 777 601 114

e-mail: info@brizatrubac.cz

www.brizatrubac.cz

DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s.r.o.

Vinohradská 938/37

120 00 Praha 2

Tel.: +420 244 912 463

e-mail: ak@dbkp.cz

www.dbkp.cz

Doležal & Partners s.r.o., advokátní kancelář

Koliště 1912/13

602 00 Brno

Tel.: +420 543 217 520

e-mail: brno@dolezalpartners.com

www.dolezalpartners.com

Eversheds Sutherland, advokátní kancelář, s.r.o.

Oasis Florenc

Pobřežní 394/12

186 00 Praha 8

Tel.: +420 255 706 500

e-mail: praha@eversheds-sutherland.cz

www.eversheds-sutherland.com

GLATZOVA & Co.

DEFINING EXCELLENCE

GLATZOVA & Co., s.r.o.
 Betlémský palác
 Husova 5
 110 00 Praha 1
 Tel.: +420 224 401 440
 e-mail: office@glatzova.com
 www.glatzova.com

KGS

LEGAL

KGS legal s.r.o., advokátní kancelář
 Pasáž Platýz
 Národní 416/37
 110 00 Praha 1
 e-mail: info@kgslegal.cz
 www.kgslegal.cz

MARTINÍK

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Martiník advokátní kancelář, s.r.o.
 Uruguayská 380/17
 120 00 Praha 2 - Vinohrady
 Tel.: +420 773 706 807
 e-mail: pavel@martinik.legal
 www.martinik.legal

NSG MORISON

NSG Morison advokátní kancelář s.r.o.
 Jakubská 647 / 2
 110 00 Praha 1
 Tel.: +420 224 800 930
 e-mail: nsghmorison@nsgmorison.cz
 www.nsgmorison.cz

HAVEL & PARTNERS

ÚSPĚCH SPOJUJE

HAVEL & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář
 Florentinum, recepce A
 Na Florenci 2116/15
 110 00 Praha 1
 Tel.: +420 255 000 111
 e-mail: office@havelpartners.cz
 www.havelpartners.cz

LEGALITĚ

LAWYERS

LEGALITĚ advokátní kancelář s.r.o.
 Václavská 316/12
 120 00 Praha 2
 Tel.: +420 222 200 700
 e-mail: office@legalite.cz
 www.legalite.cz

MELKUS KEJLA & PARTNERS

**MELKUS KEJLA & PARTNERS
 advokátní kancelář s.r.o.**
 Washingtonova 1624/5
 110 00 Praha 1
 Tel.: +420 725 907 365
 e-mail: info@melkuskejla.cz
 www.melkuskejla.cz

-PRP-

PADĚRA & PARTNEŘI
 ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

PADĚRA & PARTNEŘI s.r.o. advokátní kancelář
 Svaté Anežky České 32
 530 02 Pardubice
 Tel.: +420 773 240 555
 e-mail: info@akprp.cz
 www.akprp.cz

HSP

ADVOKÁTNÍ
KANCELÁŘ

**HSP & Partners
 advokátní kancelář s.r.o.**
 Vodičkova 710/31
 110 00 Praha 1
 Tel.: +420 734 363 336
 e-mail: sekretariat.praha@akhsp.cz
 www.akhsp.cz

KINSTELLAR

Kinstellar, s.r.o., advokátní kancelář
 Palác Myslbek
 Na Příkopě 19
 110 00 Praha 1
 Tel.: +420 221 622 111
 www.kinstellar.com

NIRRIIS

NIRRIIS s.r.o., advokátní kancelář
 Národní 973/41
 110 00 Praha 1
 Tel.: +420 225 020 500
 e-mail: nirris@nirris.cz
 www.nirris.cz

PEYTON legal

PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.
 Futurama Business Park
 Sokolovská 668/136d
 186 00 Praha 8 – Karlín
 Tel.: +420 227 629 700
 e-mail: info@plegal.cz
 www.peytonlegal.cz

PORTOS

PORTOS, advokátní kancelář s.r.o.

City Tower
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4
Tel.: +420 224 827 884
e-mail: info@portos.cz
www.portos.cz

PPS advokáti s.r.o.

Opletalova 1525/39
110 00 Praha 1
Tel.: +420 224 237 905
e-mail: pps@ppsadvokati.cz
www.ppsadvokati.cz

**PricewaterhouseCoopers Legal s.r.o.,
advokátní kancelář**

PwC Legal
City Green Court
Hvězdova 1734/2c
140 00 Praha 4
Tel.: +420 251 151 111
e-mail: info@pwc.cz
www.pwclegal.cz

RÖDL

Rödl Legal, s.r.o.

Platněřská 2
110 00 Praha 1
Tel.: +420 236 163 111
e-mail: prag@roedl.com
www.roedl.net/cz/cz

ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.

Na Pankráci 1683/127
140 00 Praha 4
Tel.: +420 224 216 212
e-mail: praha@rowan.legal
www.rowan.legal

**Sokol, Novák, Trojan, Doleček a partneři,
advokátní kancelář s.r.o.**

Na Strži 2102/61a
140 00 Praha 4
Tel.: +420 270 005 533
e-mail: advokati@sntd.eu
www.sntd.eu

Solkind

Solkind s.r.o., advokátní kancelář

Jugoslávská 620/29
120 00 Praha 2
Tel.: +420 222 866 555
e-mail: info@solkind.cz
www.solkind.cz

Valíček & Valíčková
advokátní kancelář, s.r.o.

Valíček & Valíčková, advokátní kancelář, s.r.o.

nám. Svobody 87/18
602 00 Brno
Tel.: +420 770 685 603
e-mail: info@brno-advokatnikancelar.cz
www.brno-advokatnikancelar.cz

Vych & Partners, s.r.o., advokátní kancelář

Lazarská 11/6
120 00 Praha 2
Tel.: +420 222 517 466
e-mail: office@ak-vych.cz
www.ak-vych.cz

Weinhold Legal

Weinhold Legal, s.r.o. advokátní kancelář

Florentinum – budova C
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1 – Nové Město
Tel.: +420 225 385 333
e-mail: wl@weinholdlegal.com
www.weinholdlegal.com

Schody Home Bar, Zámecké schody 8, Praha 1, tel. 739 579 839, @SchodyHomeBar

LIFTING BEZ OPERACE V ÚSTAVU LÉKAŘSTVÍ A KOSMETIKY

Jasným trendem současné moderní estetiky je kombinace vždy několika různých ošetření. Protože v ÚLK je naším cílem dosáhnout svěžího a přirozeného efektu při všech ošetřeních, sestavujeme pro každého takový individuální program, který bere v potaz typ pleti, její problémy či věk klienta. Mezi nejčastěji kombinované zákroky patří: **zpevnění kontury čelisti 3D liftingovými vstřebatelnými nitěmi**, **kanylová modelace přírodní kyselinou hyaluronovou** ke kompenzaci propadů pod očima a na lících, **kanylová modelace tělu vlastní kyselinou hyaluronovou** do vrásek periorálně, a to bez nepřirozeného vyšpulení rtů. Dále **rejuvenace epidermis, barevné sjednocení a redukce rozšířených žilek**, to vše systémem laserových ošetření.

Navštivte Ústav lékařství a kosmetiky a svěřte se do péče zkušených odborníků v oblasti estetické medicíny na klinické úrovni. Jsme zařízením s nejdelsí tradicí a nejvíce zkušenostmi v České republice. Již od založení ÚLK v roce 1958 jsme právem považováni za prestižní pracoviště. Zároveň je pro nás samozřejmostí využívání nejnovějších a nej kvalitnějších metod, přípravků a strojů při každém zákroku.

www.ulk.cz

Ústav lékařství a kosmetiky

Vyšehradská 49 – Emauzy

128 00 Praha 2

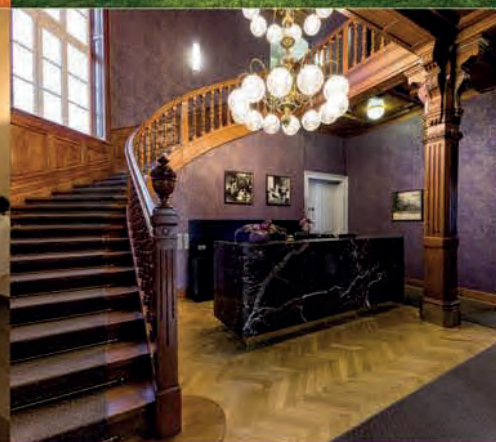
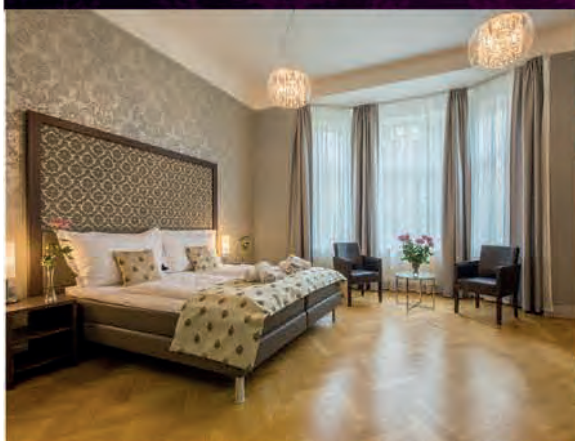
e-mail: prijem@ulk.cz

R

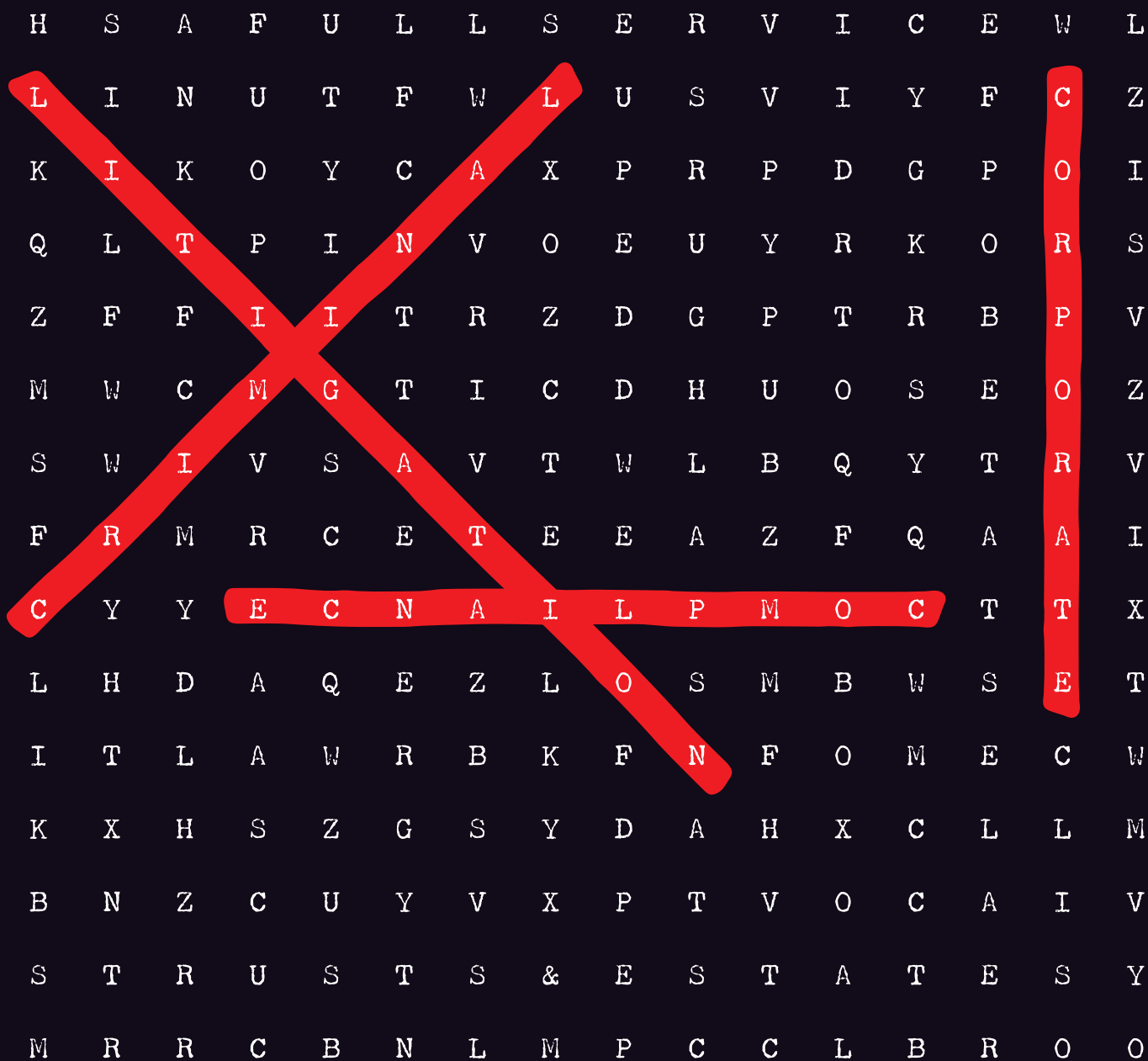
WELLNESS & SPA HOTEL VILLA REGENHART

- * Výhodné pobytové balíčky
- * Stylová restaurace
- * Wellness & Spa
- * Firemní a rodinná setkání
- * Dárkové poukazy

Z výsledkovky do boardroomu. Trestněprávní myšlení v korporátním světě.

Tam, kde jiní vidí smlouvy, my vidíme **rizika**.

LITIGATION | CORPORATE | CRIMINAL | COMPLIANCE | COMPETITION
REAL ESTATE | LABOR | IT LAW | TAX | ENERGY | SPORTS | GDPR | TRUSTS & ESTATES

sokol novák tdpA